

Pact 2020

Kernindicatoren
Meting 2015

Vlaamse
overheid

STUDIEDIENST VAN DE VLAAMSE REGERING

Boudewijnlaan 30 bus 23
1000 Brussel
Tel 02 553 52 07
Fax 02 553 58 08
svr@dar.vlaanderen.be

Samenstelling

Coördinatie: Luk Bral

Redactie

Luk Bral, Veerle Beyst, Thierry Vergeynst,
Guy Pauwels, Jo Noppe, Myriam Vanweddingen,
Michaël Goethals, Dirk Smets, Pieter De Maesschalck,
Dirk Festraets, Dirk Moons, Greta Sienap

Vormgeving

Karina Van de Velde, Guy De Smet

Verantwoordelijke uitgever

Josée Lemaître
Administrateur-generaal

Depotnummer

D/2015/3241/307

Voorwoord

In het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 wordt het belang van de realisatie van de Pact 2020 doelstellingen onderschreven. Wel wordt aangegeven dat de indicatoren zullen geactualiseerd worden in functie van gewijzigde externe omstandigheden na overleg met de SERV en de Verenigde Verenigingen.

In het voorjaar 2015 werd per doelstelling nagegaan of de huidige set van indicatoren een optimale toetsing van de doelstellingen mogelijk maakt. Centrale vraag daarbij was of de huidige indicatoren toelaten om onderbouwde uitspraken over de realisatie van de doelstellingen te doen.

Per doelstelling kwamen volgende aspecten aan bod: volledigheid (komen alle facetten van de doelstelling aan bod), accuraatheid (kunnen voorgestelde indicatoren doelstelling voldoende meten), interpreteerbaarheid (kan duidelijk aangegeven worden hoe voortgang uit indicatoren kan afgelezen worden), databeschikbaarheid (zijn er nieuwe of betere data ter beschikking), selectiviteit (kan het aantal indicatoren niet gereduceerd worden), leemtes (dienen verder pistes aangegeven om leemtes in te vullen), draagvlak (via overlegmomenten zorgen voor een maximaal politiek, ambtelijk en draagvlak bij SERV en VV).

Na verschillende overlegmomenten keurde de Vlaamse Regering op 26 juni 2015 de geactualiseerde indicatorenset goed.

In totaal zijn er in deze editie 125 indicatoren opgenomen, waarvan 73 behouden uit de bestaande set van indicatoren, 42 aangepaste en 10 nieuwe indicatoren. 17 indicatoren werden geschrapt. In overleg met de departementen actualiseerde de Studiedienst van de Vlaamse Regering de indicatorenset die ook integraal in de VRIND 2015 is opgenomen.

Oktober 2015

Overzicht indicatoren

D1. Duurzame topregio

1. Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
2. Vlaanderen behoort in 2020 tot de top vijf van de kennisintensieve regio's op het vlak van geproduceerde en verdiende welvaart.
3. Het Vlaamse Gewest blijft in 2020 bij de top vijf van de kennisintensieve regio's op het gebied van investeringen.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
1.1.1	Arbeidsproductiviteit	16
1.1.2	Loonkost per eenheid product	18
1.1.4	Aandeel van de industrie in de totale bruto toegevoegde waarde en in totale tewerkstelling	20
1.1.5	Geharmoniseerde competitiviteitsindicatoren	22
1.1.6	Index voor duurzame welvaart	24
1.2.1	BBP per hoofd van de bevolking	26
1.3.1	Totale investeringsratio: investeringen in vaste activa	30

D 2. Solidaire open regio

1. In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
2. Alle inwoners van Vlaanderen kunnen in 2020 worden bereikt door een vereniging, een buurtwerking, een vrijwilligersorganisatie of door samenlevingsopbouw. De participatie aan cultuur en sport neemt toe.
3. De Vlamingen hebben in 2020 intense sociale contacten, meer vertrouwen in de medemens en in de samenleving.
4. Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan de andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun aandeel in de bevolking.
5. Tegen 2020 is de huidige bijdrage van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking verdubbeld. Samen met alle gedecentraliseerde besturen bedraagt de bijdrage van Vlaanderen minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
2.1	Sociaal kapitaal: actieve betrokkenheid in vrijwilligerswerk, sociale contacten en vertrouwen in de medemens Europees vergeleken	32
2.2	Proportionele deelname kansengroepen op verschillende maatschappelijke terreinen: cultuur, sport, lidmaatschap, internetgebruik, levenslang leren en politieke participatie	34
2.4.1	Houding ten opzichte van holebi's en holebiseksualiteit, rolpatronen, vreemdelingen en personen met een handicap	36
2.4.2	Werkzaamheidskloven bij 20-64 jarigen	44

2.5.1	Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA), in euro en jaarlijkse groei	46
2.5.2	Aandeel Vlaamse overheid en gedecentraliseerde besturen met name de Vlaamse provincies en gemeenten in Belgische ODA, in euro	48

D 3. Internationalisering

1. Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren aandeel in de wereldexportmarkt en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten).
2. Het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag.
3. Tegen 2020 neemt het aantal exporterende bedrijven toe, het aantal exporterende kmo's verdubbelt (tegenover 2007).
4. Het aandeel van de totale Vlaamse uitvoer naar snelgroeiende markten groeit tegen 2020 tot 10%.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
3.1.1	Nieuw: evolutie Vlaamse uitvoer van goederen en diensten	50
3.1.2	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten	52
3.1.3	Aandeel van de uitvoer van (medium)-HT goederen in de Vlaamse uitvoer	56
3.2	Buitenlandse directe investeringen (FDI) in het Vlaamse Gewest: aantal projecten en investeringsbedrag	58
3.3	Aantal exporterende bedrijven (inclusief KMO's)	60

D 4. Innovatie

1. Vanuit een oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2020 3% van zijn BBP aan O&O.
2. Dat uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's.
3. Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.
4. De overheidssteun voor eco-innovatie staat tegen 2020 op het niveau van de top vijf van de Europese regio's.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
4.1.1	Totale O&O-bestedingen in % van het BBP (GERD) en opsplitsing GERD in totale uitgaven door de overheid en door het bedrijfsleven	62
4.1.2	Nieuw: Innovatie Output Indicator	64
4.2.1	Aandeel van de omzet gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten per bedrijfsgrootte en industrie/diensten	66

4.2.2	Aandeel werkenden in medium HT industrie en diensten als % van de totale actieve bevolking	68
4.3.1	Aangevraagde en toegekende EPO, USPTO en PCT-octrooien per miljoen inwoners en naar bedrijfsgrootte	70
4.3.2	Innoverende bedrijven als % van alle industriële en dienstenbedrijven (per bedrijfsgrootte en industrie/diensten)	72

D 5. Ondernemerschap

1. Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
2. In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
3. In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de langetermijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totale aantal bestemde bedrijventerreinen.
4. In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn met het oog op rechtszekerheid inzake exploitatie.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
5.1.1	Aandeel zelfstandigen of ondernemers in de beroepsbevolking (EAK)	74
5.1.2	Houding t.o.v. ondernemerschap	76
5.2.1	Aantal ondernemingen en spreiding van het aantal vestigingen naar personeelsklasse	78
5.2.2	Overlevingsgraad op 5 jaar en aandeel overlevende ondernemingen in de populatie	80
5.2.3	Geboorte- en sterftecijfer van ondernemingen	84
5.2.4	Snelgroeiende ondernemingen	86
5.3	Nieuw: aandeel effectief bruikbare bedrijventerreinen op aantal bestemde bedrijventerreinen	88
5.4	Landbouw: netto toegevoegde waarde per bedrijf en per volwaardige arbeidskracht	90

D 6. Logistiek en infrastructuur

1. De economische poorten zijn in 2020 vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer).
2. Hiermee realiseren we in 2020 minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuiguren) op de hoofdwegen en beperken we de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
3. Hiertoe worden tegen 2020 missing links in het transportnetwerk (op de weg, water en het spoor) van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen weggewerkt.
4. De vervoersstromen worden in 2020 dynamisch beheerd teneinde de beschikbare infrastructuur optimaal te gebruiken.
5. Om logistieke activiteiten in 2020 maximaal te valoriseren, trekken we logistieke spelers aan die ten volle toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëren.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
6.1.1	Bereikbaarheid van economische poorten via openbaar vervoer (spoor, havens, binnenvaart)	92
6.1.2	Filezwaarte op het hoofdwegenet	94
6.2.1	Milieu – impact transport	96
6.3	Aantal weggewerkte missing links uit RSV	98
6.4	% van de autosnelwegen met dynamisch verkeersmanagementsysteem	102
6.5	Evolutie aandeel logistieke sector in werkgelegenheid en bruto toegevoegde waarde.	104

D 7. Energie

1. Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
2. Hiertoe worden enerzijds efficiëntiewinsten geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken. Daardoor en in overeenstemming met de Europees aangegane verbintenissen, is tegen 2020 de energie-efficiëntie gestegen, en dienovereenkomstig het (relatieve) energiegebruik gedaald. Zodoende is de CO₂-emissie tegen 2020 gedaald overeenkomstig de Europese aangegane verbintenissen.
3. Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid tegen 2020, o.a. door het betrekken van voldoende spelers, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie.
4. Het elektriciteitsnet wordt tegen 2020 omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
7.1.1	Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag	106
7.1.2	Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	108
7.1.3	Concentratiegraad in de elektriciteits- en aardgasmarkt	112
7.1.4	Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet	116
7.1.5	Evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen	118
7.2	Energiegebruik per sector en energie-intensiteit op Vlaams niveau	120
7.3.1	Productiecapaciteit elektriciteit in Vlaanderen per type brandstof	122
7.3.2	Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het finaal energiegebruik	124
	Transmissie- en distributienetverliezen	126
7.4.2	Slim elektriciteitsnet	128

D 8. Eco-efficiëntie

1. Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is in 2020 gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energie-efficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren.
2. De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 onder andere voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt.
3. Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm.
4. Vlaanderen slaagt er in 2020 in om het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
8.1.1	Nieuw: afvalrecuperatie	130
8.1.2	Eco-efficiëntie globaal en per sector	132
8.2	Energiegebruik gebouwenpark	138
8.3	Spreading van het gerealiseerde E-peil bij nieuwbouwwoningen	140
8.4	Omzet, werkgelegenheid, export en aantal starters in de hernieuwbare energiesector	142

D 9. Werkzaamheid

1. De globale werkzaamheidsgraad stijgt tot minstens 70% in 2020 (20-64 jarigen), dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens een 0,5 procentpunt.
2. De werkzaamheidsgraad van vrouwen blijft verder stijgen.
3. Voor kansengroepen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+) verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1 procentpunt.
4. De Europese doelstelling voor 55+ (werkzaamheidsgraad van 50%) komt daarmee in zicht.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
9.1.1	Werkzaamheidsgraad (20-64j) (EAK)	144
9.1.2	Nieuw: werkzame Vlamingen naar sector	146
9.2	Werkzaamheidsgraad voor vrouwen en kansengroepen	148
9.4		

D 10. Werkbaarheid

1. Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandigen groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt.
2. De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020, en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%.
3. Dat impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk - privé balans) in 2020 hogere groeicijfers gescoord worden.
4. Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
10.1.1	Werkbaarheidsmonitor werknemers	150
10.1.2	Werkbaarheidsmonitor zelfstandigen	152
10.4.1	Werkbaarheidsmonitor voor vrouwen en kansengroepen	154
10.4.3	Arbeidsdeelname naar huishoudtype (EAK)	156
10.4.4	Deeltijds werk omwille van gebrek aan opvang of zorgtaken t.o.v. totaal aantal vrouwen / mannen (EMCO-indicator)	158

D 11. Talent

1. In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten.
2. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd).
3. Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
4. In 2020 zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.
5. Een lerende samenleving in 2020 erkent competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
11.2.1	Aandeel kortgeschoolden 25-64 jaar op actieve leeftijd	160
11.2.2	Levenslang leren	162
11.3.1	Vroegtijdige schoolverlaters: aandeel 18-24 jarigen	164
11.3.2	Aandeel 18-jarigen dat niet beschikt over een kwalificatie van het niveau secundair onderwijs en zich niet meer in het leerplichtonderwijs bevindt	166
11.3.3	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs 20-29 jaar (aandeel 20-24 jaar, 25-29 en 30-34 jaar als achtergrondvariabele)	168
11.3.4	% van de schoolbevolking (gewoon secundair onderwijs) met 2 jaar of meer achterstand	170
11.3.5	% leerlingen in kleuter, gewoon lager onderwijs en secundair onderwijs met een laagopgeleide moeder, een gezinstaal die niet de instructietaal is en % leerlingen dat een schooltoelage ontvangt	172
11.3.6	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs naar herkomst; werksituatie en opleidingsniveau van de moeder, naar geslacht, in %	174
11.3.7	Aandeel starters in het hoger onderwijs naar opleidingsniveau van de moeder, naar geslacht van de starter, in %	176
11.4.1	Indicator Competentiegerichte Organisaties (ICO), gebaseerd op de driejaarlijkse Technologie-Organisatie-Arbeid (TOA) screening (SERV/STV)	178
11.4.2	Aandeel werknemers in opleiding en financiële opleidingsinvestering in % van de loonmassa	180
11.5	Aantal titels van beroepsbekwaamheid/aantal uitgereikte ervaringsbewijzen: in absolute cijfers en relatief t.o.v. werkende en werkzoekende beroepsbevolking	182

D 12. Zorg

1. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
2. Bij de organisatie van het volledige hulp- en zorgcontinuüm staan in 2020 efficiëntie, effectiviteit en daardoor de kwaliteit vanuit het oogpunt van de gebruiker centraal.
3. Eerstelijnszorg- en thuiszorg zijn in 2020 versterkt.
4. Het ontstaan van groepspraktijken wordt gestimuleerd.
5. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.
6. Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden in 2020 formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
12.1.1	Het aandeel van de bevolking dat in het voorbije jaar medische consumptie heeft moeten uitstellen om financiële redenen	184
12.1.2	Percentage kinderen met minimum 2 huisbezoeken in de eerste drie levensmaanden en met minstens 3 consulten in het eerste levensjaar	186
12.1.3	Capaciteit zorg- en gezondheidsvoorzieningen	188
12.3	Geholpen gezinnen in de gezinszorg en aanvullende thuiszorg per 100 huishoudens	190
12.5.1	De wachttijd bij de centra Geestelijke Gezondheidszorg	192
12.5.4	Het aantal meerderjarige personen met VAPH-ondersteuning, naar het aantal niet-ingevulde zorgaanvragen VAPH	194
12.6	Aantal plaatsen in formele kinderopvang per duizend kinderen (0-3 jaar)	196

13. Armoede

1. In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.
2. Dat houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoede-risicodrempel bereikt.
3. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ...
4. Die inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede, een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% en op het vlak van huisvesting in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
13.1.1	Personen in armoede of sociale uitsluiting: internationale vergelijking	198
13.2	% personen en huishoudens met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel na sociale transfers	202
13.3	GINI-coëfficiënt	206
13.4.1	Kansarmoede-index Kind en Gezin	208
13.4.3	Percentage personen van 16 tot 65 jaar met geletterdheid niveau 1 of minder op de PIAAC-laaggeletterdheidschaal	210
13.4.5	% bevolking dat een woning betreft met 2 of meer structurele gebreken en/of gebrek aan basiscomfort en/of gebrek aan ruimte	212
13.4.6	Evolutie van het aantal sociale huurwoningen	214

D 14. Milieu

1. Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.
2. De gestage afname van de druk op milieu en natuur maakt dat het aantal gezonde levensjaren dat verloren gaat als gevolg van milieuvervuiling, significant daalt tegen 2020.
3. Het beleid in 2020 focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM10) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd.
4. Een significante daling van de potentieel ernstig gehinderden door geluidsoverlast door verkeer met 15% tegen 2020.
5. De meeste Vlaamse waterlopen hebben een goede ecologische toestand bereikt zodat het effectief mogelijk is dat ten laatste in 2021 voldaan is aan de kwaliteitsvereisten van de kaderrichtlijn water.
6. Om de gevolgen van de klimaatwijziging op vlak van o.a. waterhuishouding en biodiversiteit op te vangen, is in 2020 werk gemaakt van een heus adaptatiebeleid.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
14.1.1	Regionale benchmark op basis van een selectie van milieu-indicatoren	216
14.1.2	Aantal gronden met een historische verontreiniging waarvoor de sanering gestart is	220
14.2	DALY's ten gevolge van milieuvervuiling	222
14.3.1	Broeikasgasemissies opgedeeld naar ETS en naar non-ETS sectoren (gebouwen, transport, landbouw, kleinere industriële installaties)	224
14.3.2	Jaar- en daggemiddelde concentratie PM10 en PM2,5	226
14.4	Aandeel van de bevolking dat potentieel ernstig gehinderd wordt door verkeersgeluid	228
14.5	Aandeel van de Vlaamse oppervlaktewaterlichamen met een goede toestand of potentieel (ecologische en chemische toestand)	230

D 15. Natuur

1. Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan.
2. Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
3. Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
4. Natuurbehoud en landschapszorg zorgen in 2020 voor bijkomende tewerkstelling.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
15.1	Europese Broedvogel-, Vlinder- en index Overwinterende Watervogels	232
15.2.1	Staat van instandhouding van soorten en habitats van Europees belang	234
15.2.2	Evolutie oppervlakte onder effectief natuurbeheer	236
15.2.3	Evolutie oppervlakte herbestemmingscategorieën volgens bestemmingen in de gewestplannen (waaronder bossen)	238
15.2.4	Druk op open ruimte: aaneengesloten groengebied	240
15.3.1	Aandeel stedelijke of kleinstedelijke gebieden met een stadsbos of stadsbosproject	242
15.3.2	Bosbarometer	244

D 16. Mobiliteit

1. In 2020 heeft Vlaanderen een verkeers- en vervoerssysteem dat tot de performantste van Europa behoort.
2. Hiervoor wordt co-modaliteit ondersteund door een gericht locatiebeleid en door het STOP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer en Privé - Vervoer) als hoeksteen van het Vlaamse mobiliteitsbeleid toe te passen, zodanig dat vanuit economisch, sociaal, ecologisch en logistiek oogpunt de meest optimale modus wordt ingezet.
3. We zorgen dat we voldoen aan de milieudoelstellingen die andere Europese landen ook dienen te bereiken tegen 2020.
4. Investerings in verkeers- en vervoerssystemen worden in 2020 beleidsmatig ondersteund door een sociaaleconomische evaluatie en een Vlaamse bereikbaarheidsmonitor.
5. Tegen 2020 is Vlaanderen één van de beste Europese regio's op het gebied van verkeersveiligheid, zowel uitgedrukt in functie van het aantal doden en zwaargewonde verkeersslachtoffers per miljoen afgelegde kilometers als per miljoen inwoners.
6. Ten opzichte van de objectieven in het Vlaamse verkeersveiligheidsplan, te realiseren tegen 2015, wordt een daling van 20% op de dodelijke slachtoffers en 25% op de zwaargewonde slachtoffers gerealiseerd in 2020.
7. Het aantal afgelegde km per persoon in het woon-werkverkeer per auto wordt drastisch verlaagd tegen 2020. Onder meer thuiswerk wordt daartoe gestimuleerd.
8. Tegen 2020 zullen bovendien 40% van de woon-werkverplaatsingen gebeuren enerzijds door collectief vervoer, waaronder het openbaar vervoer en anderzijds te voet of per fiets.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
16.1	Emissies transportsector	246
16.2	Modale verdeling goederenvervoer	248
16.3	Aantal verkeersdoden en zwaargewonden (op landenniveau: doden en gewonden per miljoen inwoners en afgelegde km; regio: enkel doden per miljoen inwoners)	252
16.4	Modale verdeling woon - werk en woon -schoolverplaatsingen	256

D 17. Gezondheidsbevordering

1. In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.
2. Hiertoe voert Vlaanderen in 2020 een inclusief beleid dat transversaal doorheen de verschillende beleidsdomeinen wordt uitgebouwd, in het bijzonder in de ouderenzorg, de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de bijzondere jeugdzorg.
3. Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
17.1.1	Geluksgevoel	258
17.1.2	Tevredenheid levensaspecten	260
17.1.3	Levensverwachting zonder beperking op 65-jarige leeftijd	262
17.3.1	Vermijdbare sterfte	264
17.3.2	Gezondheidsdoelstelling: Borstkankeropsporing	266
17.3.3	Gezondheidsdoelstelling: Tabak, alcohol, drugs	270
17.3.4	Gezondheidsdoelstelling: Ongevallen in de privésfeer	272
17.3.5	Nieuw Gezondheidsdoelstelling: voeding en beweging	274
17.3.6	Gezondheidsdoelstelling: Depressie en zelfdoding	276
17.3.7	Gezondheidsdoelstelling: Infectieziekten en vaccinatie	278

D 18. Overheid

1. Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en regelgeving draagt in 2020 op structurele wijze bij tot het welzijn en de welvaart van de bevolking.
2. De overheden, elk op hun niveau, realiseren in 2020 substantiële efficiëntiewinsten, vergelijkbaar met de topregio's die een vergelijkbaar overheidsaanbod realiseren wat hen toelaat de kwaliteit van dienstverlening aan burgers en ondernemingen sterk te verbeteren.
3. De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie én de relatie tussen alle dimensies van het overheidsingrijpen kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
18.2	Netto saldo gemeten administratieve lasten (voorlopig volgens meetmethode compensatiemaatregel*)	280
18.3.1	Overheidsuitgaven volgens COFOG domeinen, evolutie in tijd, in %BBP, per inwoner, per gewest	282
18.3.2	Vertrouwen in overheidsinstellingen: internationale vergelijking (Eurobarometer)	284

18.3.3	Vertrouwen in overheidsinstellingen op verschillende bestuursniveaus	286
18.3.4	Tevredenheid met de voorzieningen	288
18.3.2	Nieuw: klachtenregistratie	290

D 19. Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid

1. Alle maatschappelijke actoren worden tegen 2020 meer actief bij het beleid betrokken. Dat bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid van de overheid en het middenveld voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals duurzame ontwikkeling.
2. In 2020 nemen meer organisaties en ondernemingen maatschappelijke verantwoordelijkheid op en is MVO algemeen verspreid. Organisaties en ondernemingen worden daarbij ondersteund door de sociale partners en door de overheid.
3. Het Vlaams sociaaleconomische overleg - zowel tussen de sociale partners onderling als met de overheid – over het volledige sociaaleconomische spectrum ondersteunt in 2020 in sterkere mate het maatschappelijk draagvlak en verhoogt de efficiëntie van het overheidsbeleid.
4. Ook het overleg tussen de Verenigde Verenigingen en de overheid in het kader van hun charter draagt daartoe bij.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
	Aantal adviezen SAR	-
	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	-

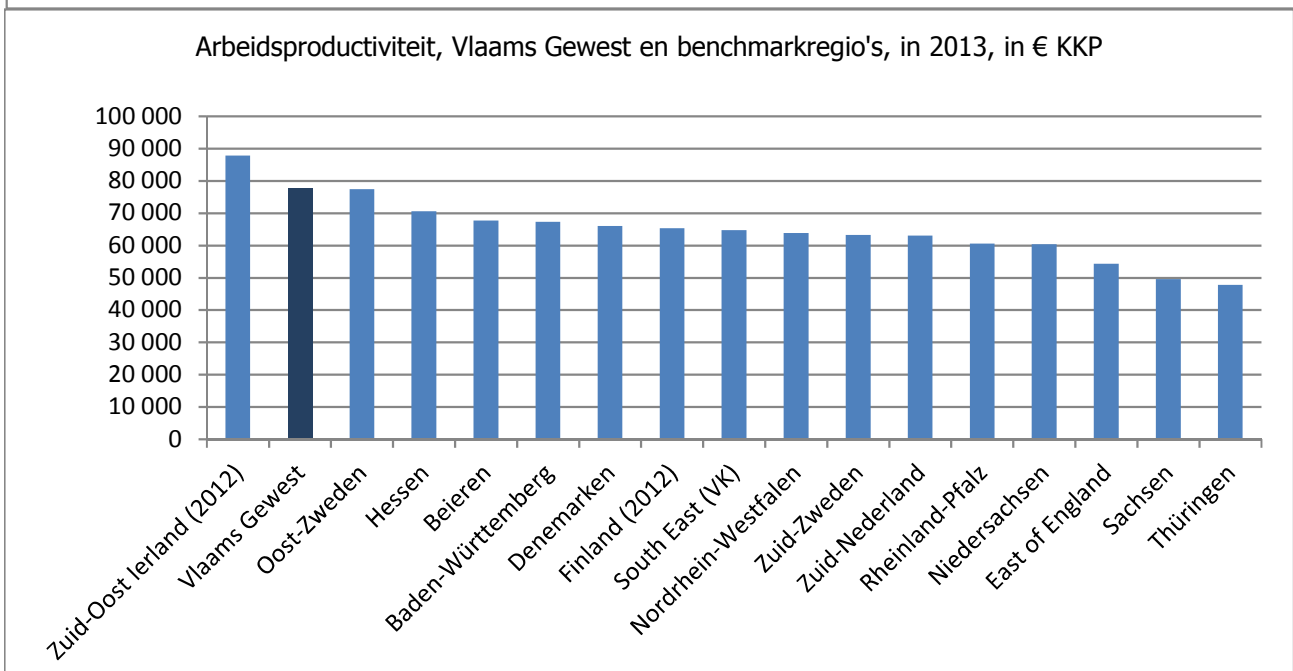
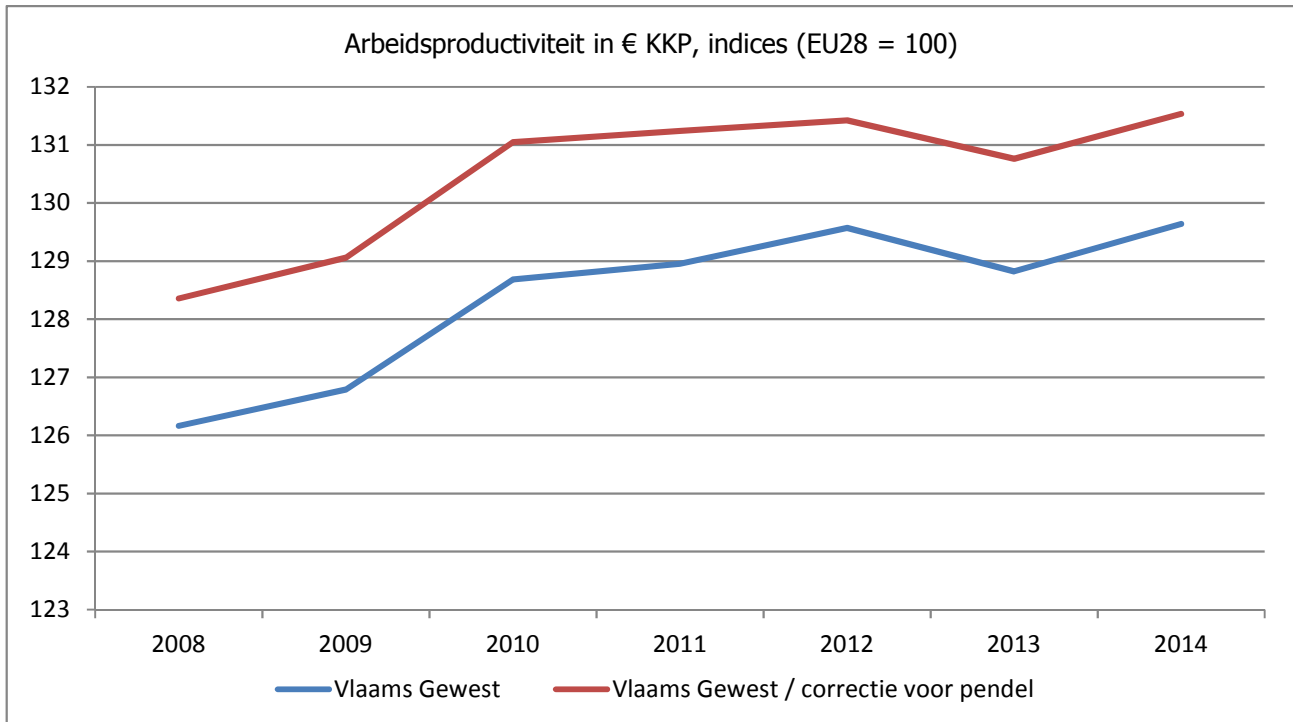
20. Begroting

1. De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden.
2. De begrotingsdoelstellingen worden gewaarborgd door een eigen Vlaams stabiliteitsprogramma dat binnen het kader van een meerjarenbegroting de jaarlijkse begrotingsdoelstellingen vastlegt in functie van de conjunctuur en de verwachte toekomstige uitdagingen.
3. De Vlaamse overheid zet in de komende jaren substantiële stappen om te komen tot een meer prestatiegerichte begroting.

Kernindicatoren

D	Indicator	Pag.
20.1	Geconsolideerde Vlaamse Schuld volgens Europese ESR-definitie	292
20.3	Prestatiegericht begroten	294

Doelstelling	1.1.1 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Arbeidsproductiviteit
Definitie	Bruto toegevoegde waarde per werkzame persoon (volgens ESR 2010), uitgedrukt in kettingeuro's met referentiejaar 2005.
Streefwaarde	Een toename van de arbeidsproductiviteit in reële termen
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarcijfers vanaf 2009
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: De data voor T komen jaarlijks beschikbaar eind T+1 of in het voorjaar van T+2. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+2. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	7/07/2015
Meetmethode	Bruto toegevoegde waarde uit de jaarrekeningen van de bedrijven + schattingen voor de niet-jaarrekeningplichtige bedrijven. Selectie voor Vlaams Gewest. (op basis BTW, RSZ, ...). Werkgelegenheid: op basis RSZ en RSVZ, omgerekend naar definities ESR2010. De data voor de recentste en voor toekomstige gegevens zijn afkomstig uit econometrische schattingen.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

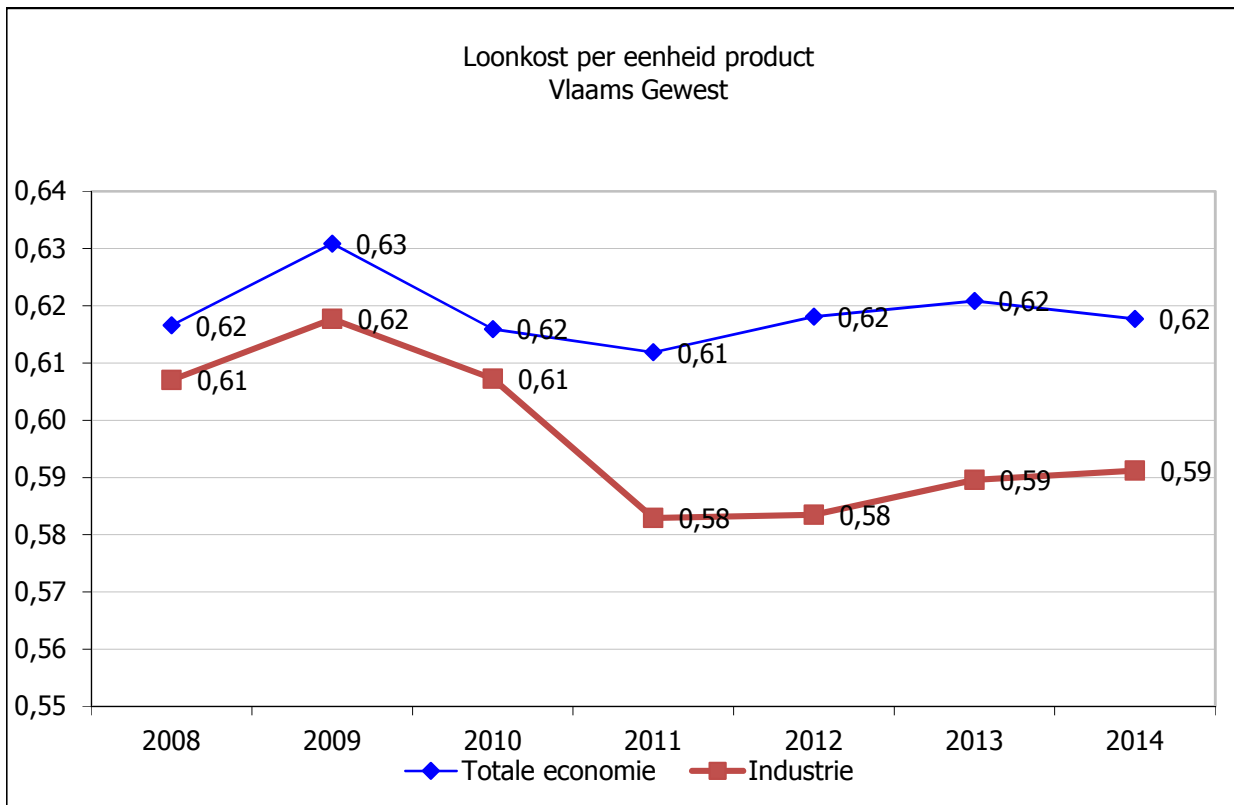
Bespreking

De arbeidsproductiviteit is de belangrijkste determinant van de Vlaamse welvaart. In 2008 en meer nog in 2009 was er een inzinking als gevolg van de financieel-economische crisis. Nadien zette zich opnieuw een herstelbeweging in. Die verloor in 2013 wat aan kracht als gevolg van de zwakke conjunctuur.

De arbeidsproductiviteit is structureel hoger in het Vlaamse Gewest dan in de EU28. Maar tussen 2000 en 2008 verloor het Vlaamse Gewest terrein ten opzichte van de EU28. De berekeningen volgens het nieuwe ESR 2010 tonen dat de terugloop van de Vlaamse voorsprong sindsdien gestopt is. Vanaf 2009 groeit het verschil in arbeidsproductiviteit tussen het Vlaamse Gewest en de EU28 opnieuw jaarlijks (met uitzondering van 2013).

Het Vlaamse Gewest staat op een 2de plaats in de vernieuwde lijst van benchmarkregio's, na Zuid-Oost Ierland. Dit was ook zo in 2010 (het eerste jaar waarvoor exhaustieve regionale data beschikbaar zijn).

Doelstelling	1.1.2 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Loonkost per eenheid product
Definitie	Verhouding van: - de verloning (=loonkost per werknemer en raming van de inkomsten van zelfstandigen); - arbeidsproductiviteit (bruto toegevoegde waarde per werknemer) Uitgedrukt in lopende prijzen, berekend volgens het ESR 2010
Streefwaarde	Een afname van de loonkost per eenheid product
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 1999
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: De data voor T komen jaarlijks beschikbaar eind T+2 of in het voorjaar van T+3. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+3. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	7/07/2015
Meetmethode	Bruto toegevoegde waarde uit de jaarrekeningen van de bedrijven + schattingen voor de niet-jaarrekeningplichtige bedrijven. Selectie voor Vlaams Gewest. (op basis BTW, RSZ, ...). Loonmassa: op basis RSZ, omgerekend naar definitie ESR2010. Werknemers: op basis RSZ, omgerekend naar definitie ESR2010. De data voor de recentste en voor toekomstige gegevens zijn afkomstig uit econometrische schattingen. Verloning zelfstandigen: raming op basis gemiddeld loon werknemer.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

Bespreking

De loonkost per eenheid product is een maatstaf voor het concurrentievermogen van de Vlaamse economie.

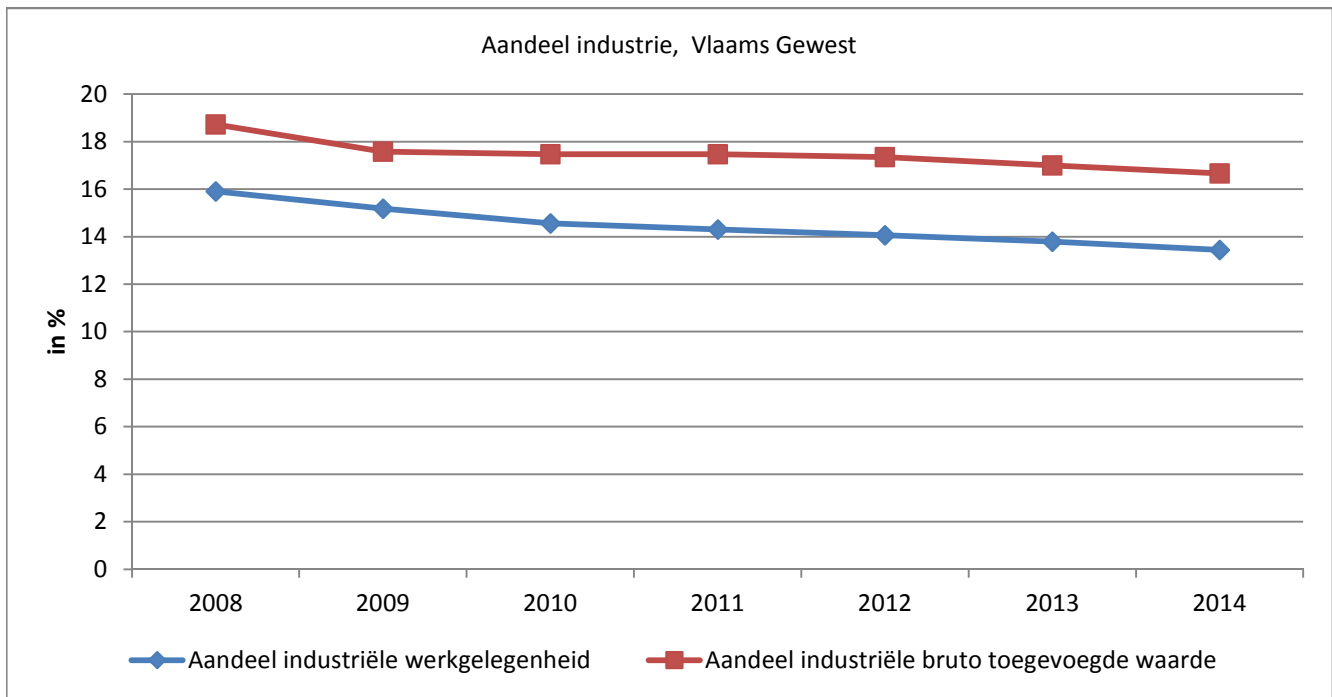
De indicator kende een toename tussen 1995 en 2002, zij het niet ononderbroken.

Tussen 2002 en 2007 was er een duidelijke daling (= evolutie ten gunste). Maar in 2008 en 2009 is opnieuw een opmerkelijke stijging waar te nemen. De verslechterende conjunctuur van 2008 en 2009 zorgde immers voor een hoger aandeel van de loonkost in de bruto toegevoegde waarde (het werknemersbestand hield beter stand omwille van een vertraagde reactie op conjunctuurbewegingen en omwille van de sociale bescherming van werknemers - terwijl de bruto toegevoegde waarde afnam). In 2010 en 2011 was er beterschap. De conjunctuurverslechtering van 2012 en 2013 zorgde echter opnieuw voor een ommekeer. Dat komt doordat de nominale lonen toen sterker stegen dan de nominale toegevoegde waarde. In 2014 was er een terug lichte afname van de indicator voor de totale economie.

De indicator voor de industrie doet het beter (ligt op een lager niveau).

In de Vlaamse internationale benchmarking wordt de indicator nu anders gedefinieerd (opname van de verdiensten van zelfstandigen, door middel van een schatting). In de rangschikking met de 15 innovatieve benchmarkregio's staat het Vlaamse Gewest, volgens deze gewijzigde definitie, 11de genoteerd in 2010 (aflopende rangschikking, van lage kost naar hoge kost). Dat is een vrij gemiddelde prestatie, maar toch beter dan in 2008 (15de) of 2009 (13de).

Doelstelling	1.1.4 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Aandeel van de industrie in de totale bruto toegevoegde waarde en in de totale tewerkstelling
Definitie	Verhouding van de werkgelegenheid in de industrie tot de totale werkgelegenheid. Industrie: gedefinieerd volgens NACE rev. 2: Sectie BB, CE, CF, CG, CH, CI, CJ, CK, CL, CA, CB, CC en CM
Streefwaarde	Stijging toegevoegde waarde, behoud tewerkstelling industrie
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 1999
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: De data voor T komen jaarlijks beschikbaar eind T+1 of in het voorjaar van T+2. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+2. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	7/07/2015
Meetmethode	Werkgelegenheid: op basis RSZ en RSVZ, omgerekend naar definities ESR2010. De data voor de recentste en voor toekomstige gegevens zijn afkomstig uit econometrische schattingen.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

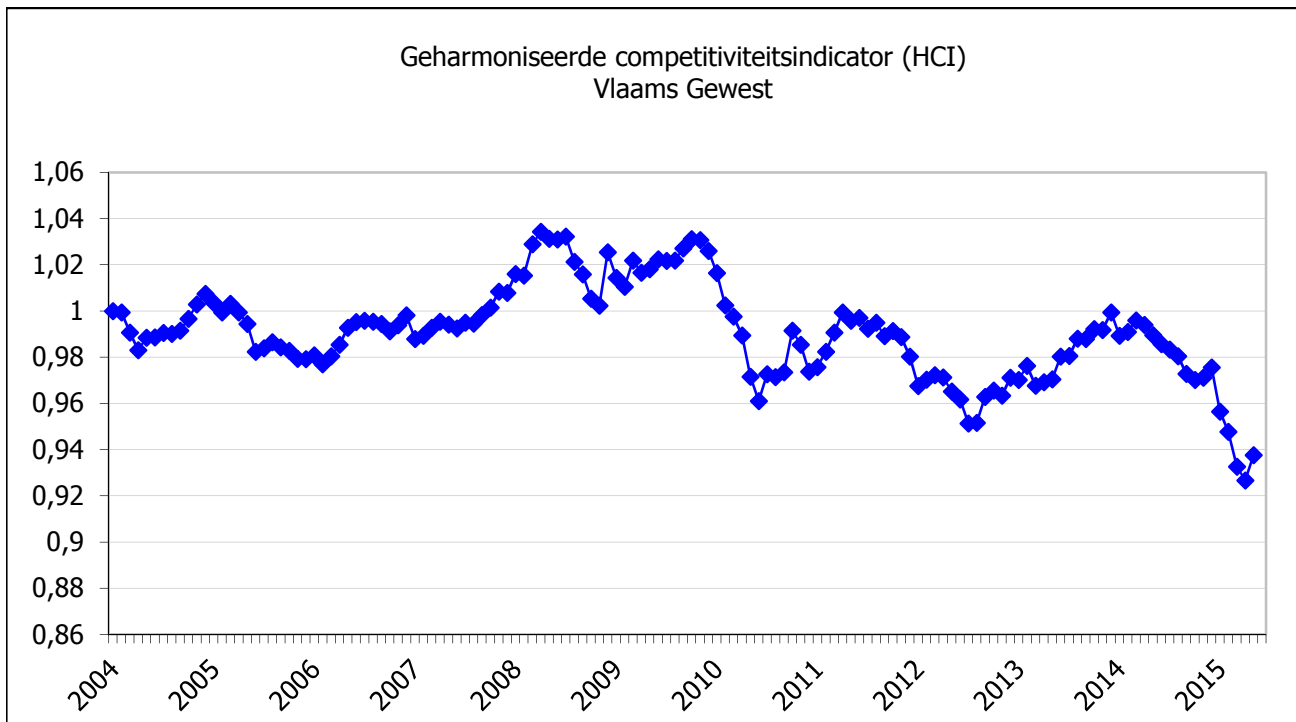
Bespreking

Het aandeel van de industrie neemt trendmatig af in de tijd. Dat is te verklaren door

- 1° uitbesteding van niet-industriële activiteiten aan de tertiaire sector (vb. catering);
- 2° sterkere concurrentie omwille van meer internationale activiteiten: dat drukt de prijzen;
- 3° relatief sterkere vraag naar persoonsgerichte diensten door een welvarender en ouder wordende bevolking.

In 2014 bedroeg het aandeel van de industrie volgens het nieuwe ESR2010 13,4% in de totale bruto toegevoegde waarde en 16,7% in de totale werkgelegenheid. Met het uitbreken van de financieel-economische crisis zakten beide aandelen relatief sterker dan hun dalende trend. Dat was vooral zo voor het aandeel in de bruto toegevoegde waarde.

Doelstelling	1.1.5 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Geharmoniseerde competitiviteitsindicator (Harmonized Competitiveness Indicator of HCI) / gebaseerd op de consumptieprijsindex
Definitie	<p>De HCI is een maat voor de prijs- en kostencompetitiviteit van een land. De HCI voor het Vlaamse Gewest wordt berekend ten opzichte van een ruime set van 56 handelspartners. De reeks start in januari 2004. De Vlaamse HCI is in sterke mate afgestemd op de berekeningen van de HCI's van de eurolanden door de Europese Centrale Bank (ECB). Een exacte vergelijkbaarheid is niet mogelijk omdat de ECB het basismateriaal voor de berekeningen niet vrijgeeft en enkel de methode omschrijft in een aantal papers.</p> <p>Een daling van de HCI wijst op een verbeterende concurrentiekracht. Dat kan doordat de inflatie lager is in het Vlaamse Gewest in vergelijking met de meeste of de belangrijkste van de partnerlanden, doordat de wisselkoers van de euro gunstig evolueert ten opzichte van de niet-eurolanden of doordat er zich wijzigingen voordoen in het handelspatroon (meer handel met landen die qua inflatie en/of wisselkoers ongunstiger evolueren). Het omgekeerde is uiteraard waar voor een stijging van de Vlaamse HCI.</p>
Streefwaarde	Een lagere HCI (= competitievere Vlaamse economie)
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest (zegt iets over de prijs- en kostencompetitiviteit van de Vlaamse economie). Er zijn ook HCI's voor de eurolanden, maar die zijn niet strikt 100% vergelijkbaar.
Vergelijking tijd	Maandcijfers sedert 2004
Frequentie en stiptheid	De Vlaamse HCI wordt jaarlijks door SVR berekend in mei. De recentste waarde voor de berekeningen slaat dan op januari/februari.
Laatst gewijzigd	19/06/2015
Meetmethode	Het gaat is essentie om een gewogen reële wisselkoers (gewogen = naar een korf van handelspartners). Daarbij wordt rekening gehouden met inflatieverschillen met de handelspartners en met de intensiteit van de handelsrelaties. De export wordt zodanig verrekend dat rekening wordt gehouden met 'derde markteffecten' of de concurrentie die het Vlaams Gewest ondervindt op derde markten van andere exporteurs.
Bron data	SVR op basis van UNCTAD, Eurostat, INR en OESO.
Meer informatie	http://www.ecb.int/stats/exchange/hci/html/index.en.html

Bespreking

De HCI moet zo gelezen worden dat een daling wijst op een verbeterde concurrentiekracht. Dit kan omwille van volgende redenen:

- * een lagere inflatie in het Vlaamse Gewest in vergelijking met de meeste handelspartners;
- * een gunstige evolutie van de wisselkoers van de euro ten opzichte van de niet-eurolanden;
- * wijzigingen in het handelspatroon, bijvoorbeeld een groter gewicht van landen die qua inflatie en wisselkoers ongunstig evolueren;
- * een combinatie van bovenstaande

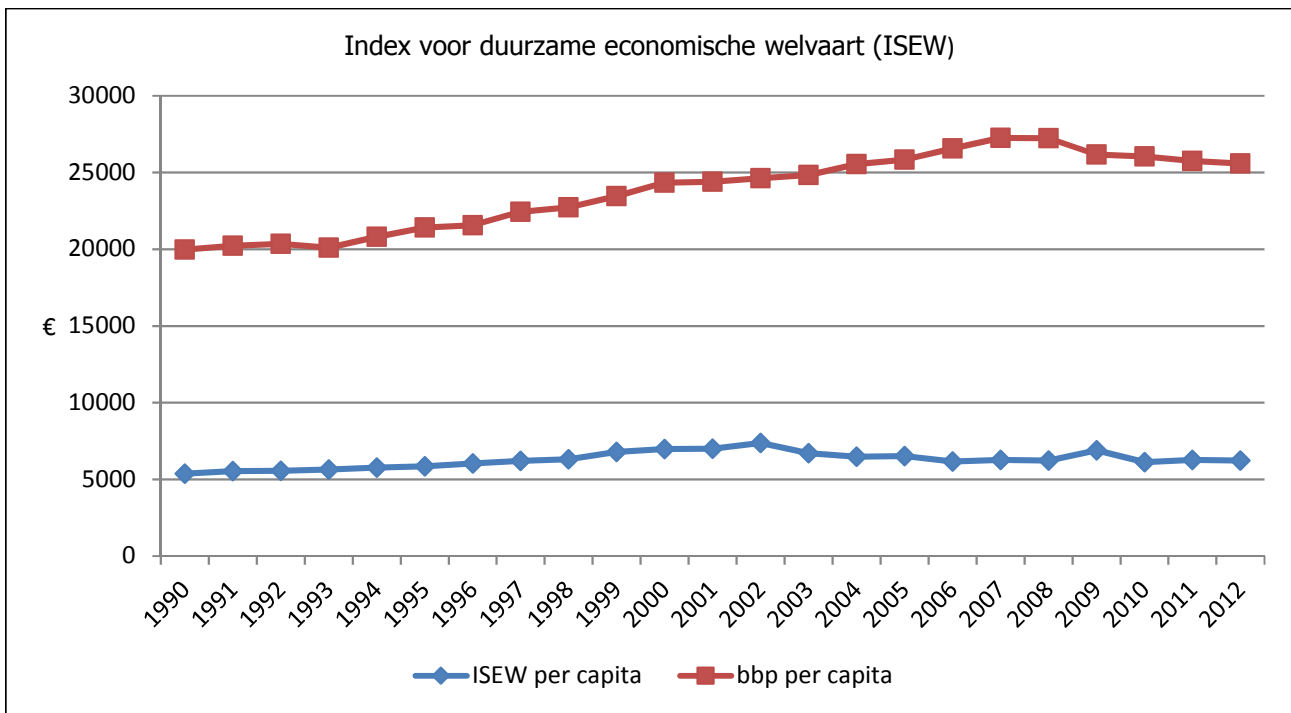
Het omgekeerde is uiteraard waar voor een stijgende HCI.

Concreet is de verzwakking van de Vlaamse HCI in 2009 en in de eerste helft van 2010 in belangrijke mate te wijten aan de goedkopere US dollar. De HCI verbeterde vervolgens tot in de zomer van 2012 door de daling van de euro ten opzichte van de US dollar. Ook de afname van de inflatieverschillen met belangrijke handelspartners speelt een rol. Vanaf het najaar van 2012 tot in de lente van 2013 verslechterde de HCI opnieuw. Dit kwam door de appreciatie van de euro ten opzichte van de Japanse Yen, de Chinese Yuan en de US dollar.

Vanaf de zomer 2013 tot en met maart 2014 deed de Vlaamse HCI het opnieuw minder goed. De voornaamste redenen zijn de depreciërende dollar en Yen. Maar toch bevond het niveau van de Vlaamse HCI zich nog steeds onder dit van 2008-2009 (dat wil dus zeggen dat de competitiviteitspositie dan nog slechter was).

Vanaf april 2014 tot oktober 2014 was er opnieuw een kentering ten goede: de verbetering in de Vlaamse HCI is te wijten aan de depreciatie van de euro ten opzichte van de munten van de voornaamste niet-euro handelspartners (dollar, yen, pond, yuan, Indische roepia...). Nadien, en tot het einde van 2014 zorgden de waardevermindering van de roebel en in mindere mate van de yen voor een verzwakking van de Vlaamse HCI. Maar vanaf januari 2015 tot heden verbeterde de HCI opnieuw duidelijk omwille van de waardevermindering van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar, de Chinese yuan en het Britse pond.

Doelstelling	1.1.6 Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.
Kernindicatoren	Index voor duurzame economische welvaart (ISEW, index for Sustainable Economic Welfare)
Definitie	De ISEW is een aangepast bruto binnenlands product (bbp), dat de werkelijke economische welvaart, zoals die door de mensen wordt ervaren, beter weergeeft. Het normale bbp houdt geen rekening met de inbreng van onbetaalde arbeid, meer bepaald huishoudelijke arbeid, of met de productie van goederen en diensten door de overheid. Daarom wordt bij de bestedingen van de huishoudens, zoals die normaal in de berekening van het bbp worden opgenomen, een raming gevoegd van de waarde van de huishoudelijke arbeid en van de waarde van de overheidsdiensten. Anderzijds vergroten "defensieve" uitgaven, zoals de strijd tegen de inkomensonzekerheid, niet echt de welvaart maar houden die enkel in stand. Die uitgaven worden dus in mindering gebracht. Ten slotte houdt het bbp geen rekening met de inkomensongelijkheid. Ook dat wordt door de ISEW gecorrigeerd: wanneer de inkomensongelijkheid toeneemt, neemt de reële economische welvaart van de mensen af. Daarenboven is het bbp blind voor economische consequenties op lange termijn: economische groei kan ten koste gaan van het milieukapitaal dat aan toekomstige generaties wordt doorgegeven. De ISEW corrigeert die afwijking door de depreciatie van het natuurlijk kapitaal af te trekken.
Streefwaarde	Toename
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest. Beperkte internationale vergelijkbaarheid omwille van verschillen in de methodologie.
Vergelijking tijd	1990-2012
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	16/07/2014
Meetmethode	De ISEW vertrekt van de private consumptieve bestedingen in de veronderstelling dat deze een goede inschatting geven van de psychische diensten die consumenten ervaren bij het gebruik van goederen en diensten. Maar om te komen tot de 'echte' baten zijn er aanpassingen nodig. De waarde van huishoudelijke arbeid, de welvaartsverliezen door inkomensongelijkheid en uitgaven met een defensieve aard worden in rekening gebracht. De 'echte' kosten van economische activiteiten hebben voornamelijk betrekking op de achteruitgang van het milieu en de uitputting van het natuurlijk kapitaal. De ISEW houdt rekening met water- en luchtverontreiniging, de kosten van klimaatverandering, de aantasting van de ozonlaag en de vervangingskost voor het gebruik van niet-hernieuwbare energiebronnen.
Bron data	MIRA, Hogeschool Gent
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/Upload/main/0_onderzoeksrapporten/2013/130424_Eindrapport_ISEW_Vlaanderen_Update_TW.pdf http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-I/gevolgen-voor-mens-natuur-en-economie/milieu-en-economie/duurzame-economische-welvaart/index-voor-duurzame-economische-welvaart-voor-vlaanderen/

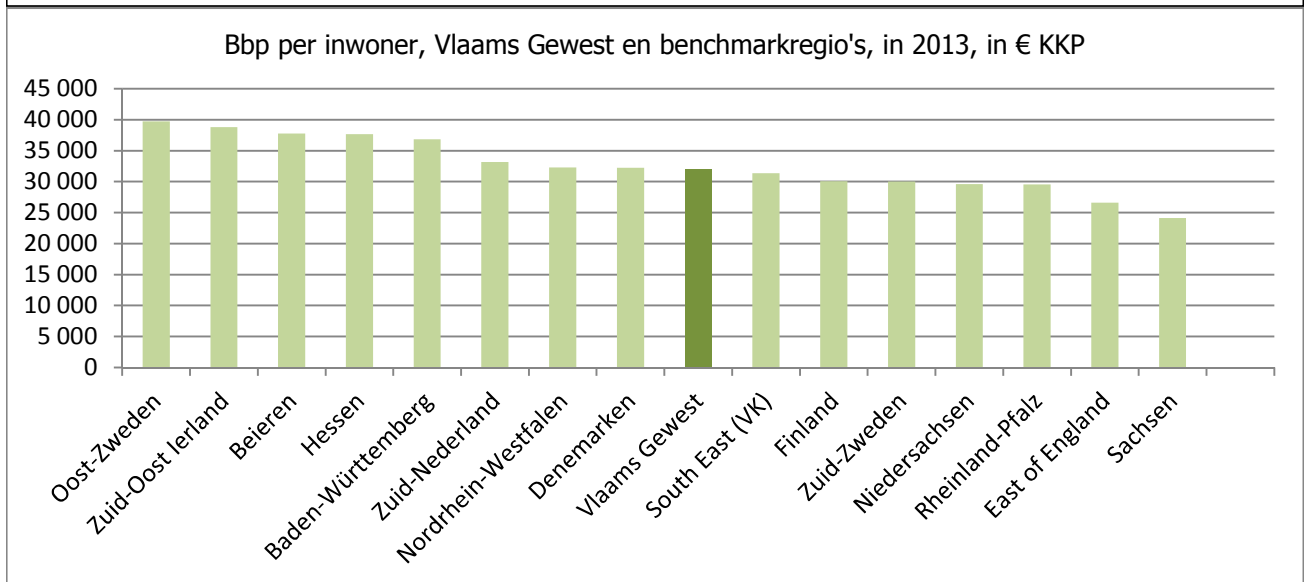
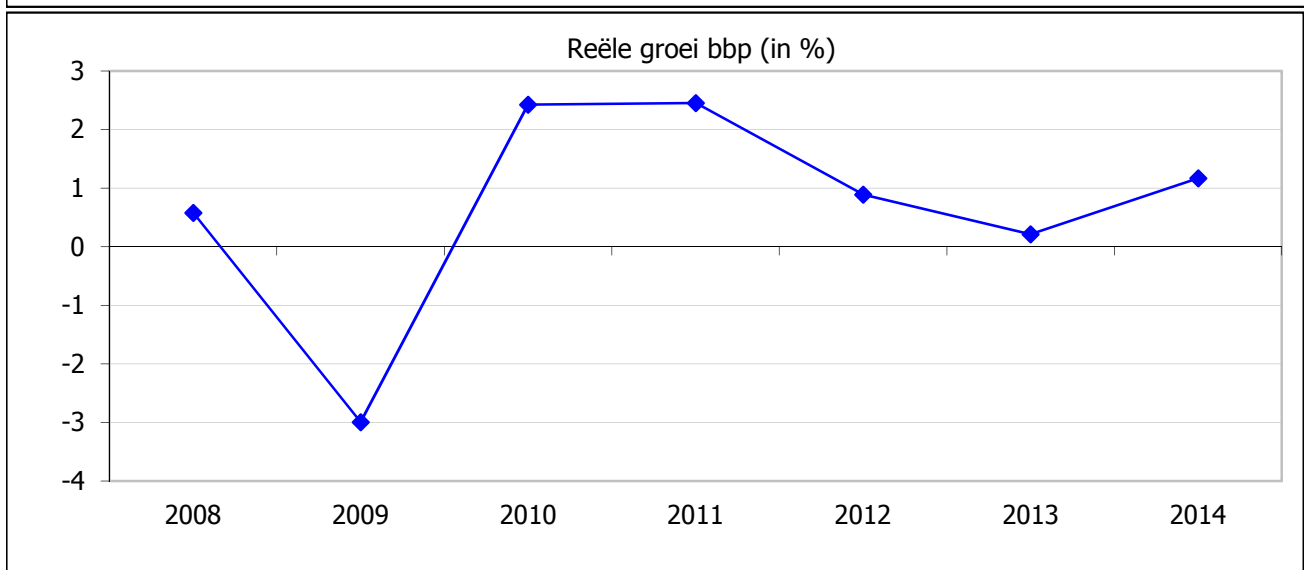
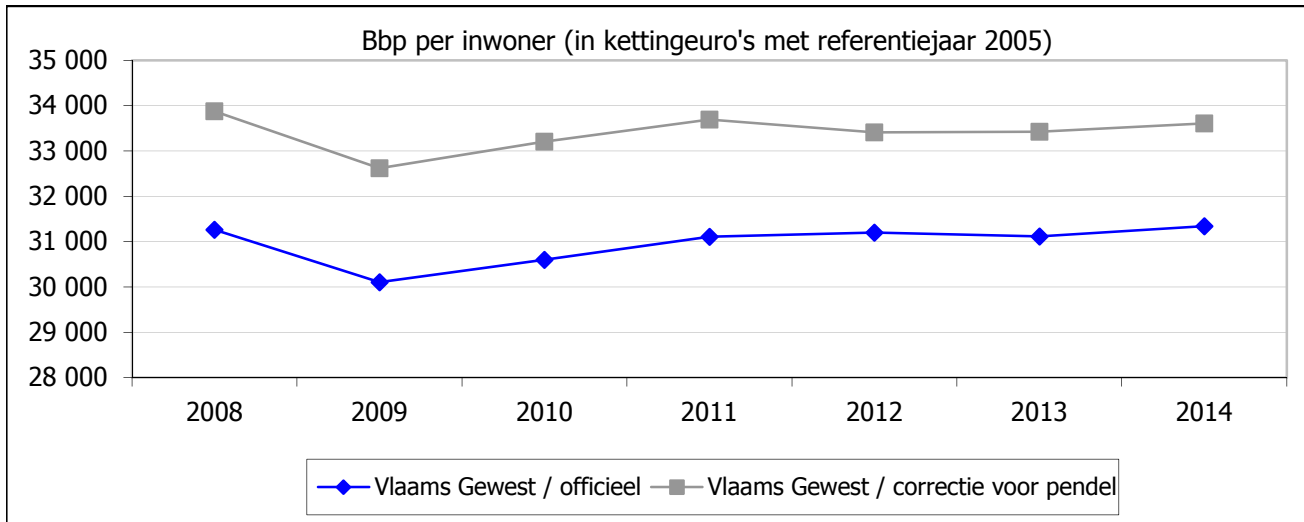

Bespreking

Tussen 1990 en 2012 steeg in Vlaanderen het bbp per capita gestaag met ongeveer 28%. Tussen 2008 en 2012 kromp het bbp/capita ten gevolge van de financieel-economische crisis.

De Index voor Duurzame Economische Welvaart voor Vlaanderen kende een ander verloop. Tussen 1990 en 2012 steeg de ISEW per capita met 16%. De duurzame economische welvaart in Vlaanderen nam toe tot het jaar 2000, om nadien terug te vallen. Tussen 2002 en 2008 daalde de ISEW/capita met bijna 15% door een toename van de inkomensongelijkheid. In 2009 steeg de ISEW/capita opvallend sterk (+10,5%) als gevolg van de financieel-economische crisis (de kosten van onze economische activiteiten namen af). Het bbp per capita daalde toen sterk door de crisis. In 2010 daalde de ISEW/capita sterk (-10,9%) om de volgende 2 jaren ongeveer op een stabiel niveau te blijven- een contrast met de daling van het bbp/capita in deze periode.

Doelstelling	1.2.1 Vlaanderen behoort in 2020 tot de top vijf van de kennisintensieve regio's op het vlak van geproduceerde en verdiende welvaart.
Kernindicatoren	Bbp per inwoner
Definitie	Bbp (volgens ESR2010) gedeeld door het inwoneraantal. Twee reeksen voor het BBP: - de officieel geregistreerde reeks - de reeks gecorrigeerd voor pendelbewegingen. Het bbp is uitgedrukt in kettingeuro's met referentiejaar 2005. Naast het niveau wordt ook de reële groei van het bbp weergegeven.
Streefwaarde	Het Vlaamse Gewest moet behoren tot de top-5 van de VIA kennisintensieve regio's.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	geen
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 2009
Frequentie en stiptheid	Officiële registratie: de data voor T komen jaarlijks beschikbaar in het voorjaar van T+2. Herzieningen zijn mogelijk in het najaar van T+2. Telkens is er in juni van elk jaar een update. Schattingen en prognoses: deze lopen een vijftal jaren in de toekomst. Hier wordt de reeks afgesloten tot en met het laatste afgesloten kalenderjaar.
Laatst gewijzigd	6/07/2015
Meetmethode	Bbp en Bruto toegevoegde waarde uit de jaarrekeningen van de bedrijven + schattingen voor de niet-jaarrekeningplichtige bedrijven. Selectie voor Vlaams Gewest (op basis BTW, RSZ, ...). Inwoneraantal: Eurostat-data op basis van de nationale statistische instituten. De data zijn afkomstig uit econometrische schattingen.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

Bespreking

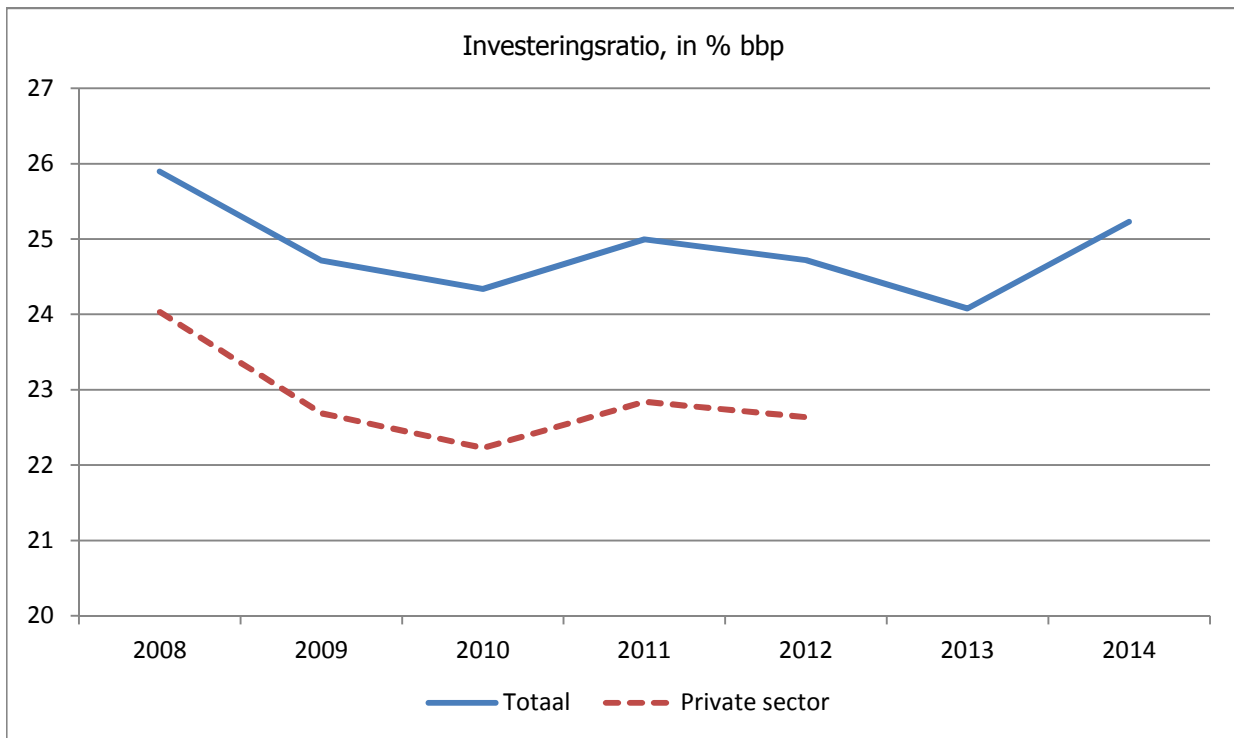
In 2009 was er een inzinking van het niveau van het bbp per inwoner omwille van de impact van de financieel-economische crisis. Tijdens de daaropvolgende jaren is er grosso modo een stabilisatie. Dat is in lijn met de zwakke conjunctuur tijdens de jongste jaren.

Het bbp per inwoner voor pendel gecorrigeerd, ligt op een structureel hoger niveau dan het officiële bbp per inwoner. De evolutie van beide reeksen is zeer gelijklopend.

De reële groei van het bbp komt in 2014 op +1,2%. Dat is beter dan in 2012 en 2013, maar minder goed dan tijdens de jaren 2010 en 2011 toen de economie (deels) herstelde van de financiële crisis.

In een vernieuwde rangschikking van 17 innovatieve regio's inzake bbp per hoofd staat het Vlaamse Gewest 9de in 2013. Omwille van de introductie van het nieuwe ESR 2010 rekenstelsel is geen lange tijdreeks beschikbaar. Een aantal Duitse Länder, Denemarken, Zuid-Nederland, Zuid-Oost Ierland en Oost-Zweden scoren hoger. Deze positie is dezelfde als in 2010 (het vroegste jaar waarvoor volledige gegevens beschikbaar zijn).

Doelstelling	1.3.1 Het Vlaamse Gewest blijft in 2020 bij de top vijf van de kennisintensieve regio's op het gebied van investeringen.
Kernindicatoren	Totale investeringsratio
Definitie	Investeringen van de totale economie in verhouding tot het BBP, in lopende prijzen. Totaal en private sector.
Streefwaarde	Het Vlaamse Gewest zit in de top-5 op het vlak van de investeringsratio in de lijst met VIA kennisintensieve regio's.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	16 ViA benchmarkregio's (maar geen recent cijfermateriaal beschikbaar)
Vergelijking tijd	Jaarcijfers sedert 2009
Frequentie en stiptheid	De data voor T komen jaarlijks beschikbaar in T+1.
Laatst gewijzigd	6/07/2015
Meetmethode	Bruto vaste kapitaalvorming uit de jaarrekeningen van bedrijven, BTW-statistieken e.a. Opmaak volgen ESR2010-rekenstelsel door Eurostat.
Bron data	Hermreg
Meer informatie	http://www.plan.be/press/press.php?lang=nl&TM=64&IS=67

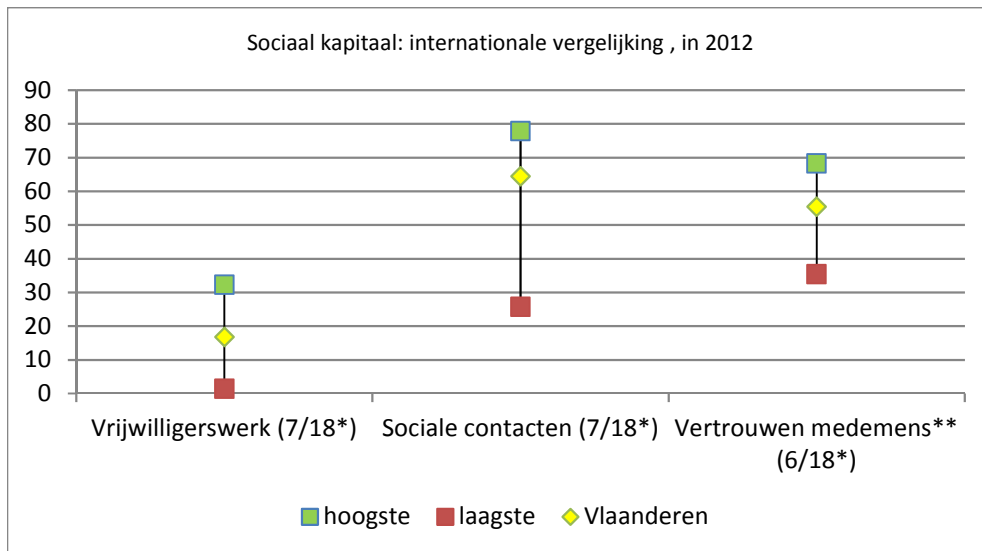
Bespreking

De totale investeringsratio bleef de laatste jaren op een vrij constant niveau. De totale investeringen waren lager in 2009, maar dit was ook het geval voor de noemer van de ratio (het bbp). In de periode 2009 - 2013 schommelde de ratio tussen 24 en 25%. In 2014 is er een lichte opleving tot 25,2%. De private sector alleen is goed voor een investeringsratio van 22,6% in 2012. Ook deze ratio bleef vrij constant.

Een aantal indicatoren wijzen op een verbeterend investeringsklimaat voor 2015: dalende voorraden, een stijgende bezettingsgraad van het productievermogen en betere vraagvooruitzichten.

Er zijn onvolledige gegevens voor een actuele benchmark met de 15 innovatieve topregio's. Het Vlaamse Gewest noteert de hogste investeringsratio van de regio's waarvoor cijfers beschikbaar zijn. Maar de gegevens uit de benchmarkregio's uit Duitsland, Frankrijk en Spanje ontbreken, zodat dit maar een heel partieel resultaat is.

Doelstelling	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Kernindicator	Sociaal kapitaal wordt hier gemeten aan de hand van drie indicatoren: 1) actieve betrokkenheid in vrijwilligerswerk 2) vertrouwen in de medemens en 3) sociale contacten met vrienden, familie en burens
Definitie	1) vrijwilligerswerk is het aandeel van de bevolking dat minstens maandelijks vrijwilligerswerk doet ; 2) vertrouwen in de medemens is de gemiddelde score op een schaal van 0 tot 100; 3) contacten met vrienden, familie en burens is het aandeel van de bevolking dat minstens wekelijks contact heeft. De figuur geeft de hoogste score, de laagste score en de score voor Vlaanderen. Tevens wordt telkens de ranking aangegeven.
Streefwaarde	Top 5 van de Europese landen
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	24 landen nemen aan het European Social Survey programma deel waaronder 18 EU-lidstaten waarmee hier vergeleken wordt. De resultaten voor Vlaanderen zijn In 2012 gebaseerd op 544 respondenten.
Vergelijking tijd	2006-2008-2010-2012
Frequentie en stiptheid	2 jaarlijks zonder garanties dat vraagstelling identiek blijft.
Laatst gewijzigd	20/02/2014
Meetmethode	Face-to-face-survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven.

* ranking 18 landen

** score op 100

Bespreking

Volgens de SCV-survey zegt circa 1 op de 5 Vlamingen maandelijks vrijwilligerswerk te doen. Het gaat om een vrij stabiel cijfer. In de Europese vergelijking van ESS geeft een zesde van de Vlamingen in 2012 aan minstens maandelijks vrijwilligerswerk te doen. De vraagstelling is echter niet direct vergelijkbaar. Wel valt op dat Vlaanderen posities verliest in vergelijking met de meting van 2008 (20%). Waar in 2008 enkel Scandinavische landen en Nederland beter scoorden, is dit in 2012 het geval voor Nederland (32%), Duitsland (30%), Denemarken (22%), VK (20%), Spanje (18%) en Ierland (17%).

In 2012 beweerde 64% wekelijks contact te hebben met familie en vrienden.

Dit cijfer ligt merkkelijk lager dan in 2008 (72%). De positie ten opzichte van andere EU-lidstaten blijft vrijwel ongewijzigd.

Op de vertrouwensschaal van 0 tot 100 halen de Vlamingen een gemiddelde score van 55,5. Vlaanderen behoort daarmee tot de subtop. De Scandinaven (o.a. 68 voor de Denen) en de Nederlanders (59,87) scoren hoger.

Doelstelling	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Kernindicator	Proportionele deelname kansengroepen op verschillende maatschappelijke terreinen: cultuur, sport, lidmaatschap, internetgebruik, politieke participatie
Definitie	1) cultuurparticipanten nemen aan minstens 3 verschillende activiteiten (concertbezoek, bibliotheekbezoek,...) minstens 1 keer per jaar deel 2) sportparticipanten diegenen die aangeven aan sport te doen inclusief fietsen en wandelen, 3) lidmaatschap verenigingsleven geeft aan of men minstens van één vereniging actief lid of bestuurslid is, 4) internetgebruik, zij die de afgelopen 3 maanden internet gebruikt hebben, 5) politieke participatie, definitie in ruime zin, participant is iemand die aan minstens één politieke actie uit een lijst van 12 heeft deelgenomen (petitie ondertekenen, deelnemen demonstratie, bijwonen politieke vergadering,...).
Streefwaarde	Proportionele deelname (aandeel van de kansengroep bij de participanten t.o.v. van het aandeel in de bevolking) in de verschillende domeinen voor de verschillende kansengroepen (verhouding is idealiter overal 1)
Dimensies	Kansengroepen (op basis van screening beleidsnota's): geslacht (vrouwen), leeftijd (ouderen, 55+), functioneringsmogelijkheden (personen met af en toe of veel last van een functiebeperking), huishoudtype (alleenstaande ouders), scholingsniveau (laaggeschoolden, ten hoogste lager secundair onderwijs), herkomst (niet-EU herkomst), seksuele voorkeur (holebi)
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	Nieuwe meetmethode, gepoolde dataset 2012-2014. Volgende meetpunt zal de gepoolde dataset 2013-2015 zijn.
Frequentie en stiptheid	1*per jaar, afhankelijk van de SCV-bevraging
Laatst gewijzigd	13/05/2015
Meetmethode	Face-to-face-survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven.

Proportionele deelname van kansengroepen: verhouding aandeel in de participatie op aandeel in de bevolking

	2014								
	Vrouwen	Laaggeschoolden	Ouderen	Personen met een functiebeperking	Niet EU-herkomst	Holebi	Alleenstaande ouders	Alleenstaanden	Algemene participatiegraad, in %
Cultuurparticipatie	1,01	0,38	0,59	0,71	0,77	1,08	1,05	0,81	41,9
Sportbeoefening	0,90	0,69	0,81	0,79	0,93	1,02	0,80	0,82	54,8
Lidmaatschap vereniging	0,91	0,79	0,93	0,84	0,70	0,86	0,82	0,86	50,8
Internetgebruik	0,95	0,63	0,63	0,82	1,14	1,16	1,05	0,71	74,8
Politieke participatie	0,96	0,64	0,82	0,94	0,61	1,16	1,1	0,9	40,0
Gemiddelde score	0,95	0,63	0,76	0,82	0,83	1,06	0,96	0,82	

Bespreking

Van een gelijke participatie is er sprake als de verhouding tussen het aandeel participanten in de doelgroep en het aandeel in de bevolking van de doelgroep gelijk is aan 1.

Naar geslacht is er een bijna gelijke participatie voor mannen en vrouwen. Voor sport en lidmaatschap van een vereniging is er nog wel een iets duidelijkere achterstand. Maar de achterstand voor actief lidmaatschap in het verenigingsleven is deels verbonden met de lager participatie van vrouwen aan sportverenigingen.

De laaggeschoolden zijn de kansengroep met de duidelijkste participatieachterstand. Enkel voor lidmaatschap blijft de kloof nog binnen de perken. Vooral bij cultuurparticipatie blijft er een heel uitgesproken verschil.

Bij de ouderen zijn de verschillen het grootst voor cultuurparticipatie en internetgebruik. Voor de andere domeinen zijn de verschillen beperkter.

Personen met een functiebeperking hebben voor alle domeinen een participatieachterstand al is die voor de meeste domeinen niet heel groot.

Het aandeel internetgebruikers ligt hoger bij personen van Niet EU-herkomst hoger dan hun aandeel in de bevolking. Voor de andere domeinen en dan vooral voor de politieke participatie en het lidmaatschap in het verenigingsleven is hun aandeel in de participanten wel duidelijk lager dan hun aandeel in de bevolking.

Holebi's hebben voor bijna alle domeinen een groter aandeel in de participanten dan hun aandeel in de bevolking. Enkel in het verenigingsleven zijn ze minder dan proportioneel vertegenwoordigd.

Alleenstaande ouders hebben enkel voor sportbeoefening en lidmaatschap in het verenigingsleven een participatieachterstand. Voor de andere domeinen ligt hun aandeel in de participanten hoger dan hun aandeel in de bevolking. Alleenstaanden hebben in alle domeinen een participatieachterstand, voor politieke participatie is die wel vrij beperkt.

Doelstelling	2.4.1 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun deel in de bevolking.
Kernindicatoren	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Definitie	De houding ten opzichte van holebi's en holebiseksualiteit wordt opgevolgd aan de hand van een specifieke module in de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Er wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens). Via een factoranalyse kunnen binnen deze stellingen 3 verschillende dimensies worden onderscheiden. Een eerste dimensie groepeert een aantal stellingen over huwelijks- en adoptierecht. Door de gemiddelde score te berekenen van deze stellingen wordt een samengestelde variabele geconstrueerd die de mate van "weerstand tegen gelijke rechten voor holebi's" weergeeft. Een tweede dimensie groepeert een aantal stellingen over de aandacht voor holebiseksualiteit in het openbaar en de media op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die het "weerstand tegen aandacht voor holebiseksualiteit in de samenleving" weergeeft. Een derde dimensie groepeert een aantal stellingen over de houding ten opzichte van holebiseksualiteit in de naaste omgeving op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die de "weerstand tegen holebiseksualiteit in de naaste omgeving" weergeeft. Voor de 3 variabelen geldt: hoe hoger de score, hoe negatiever de houding.
Streefwaarde	Discriminatie is in 2020 uitgebannen.
Dimensies	Houding wordt weergegeven voor gehele Vlaamse bevolking van 18 tot 85 jaar en opgesplitst naar geslacht en leeftijdsgroep.
Vergelijking ruimte	-
Vergelijking tijd	2006, 2007, 2011 en 2013
Frequentie en stiptheid	Module wordt periodiek opgenomen in de SCV-survey. Werd al opgenomen in 2006, 2007, 2011 en 2013. Nieuwe opname is voorzien in de SCV van 2015.
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Face-to-face-survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven.

Variabele "**weerstand tegen gelijke rechten voor holebi's**" omvat volgende stellingen:

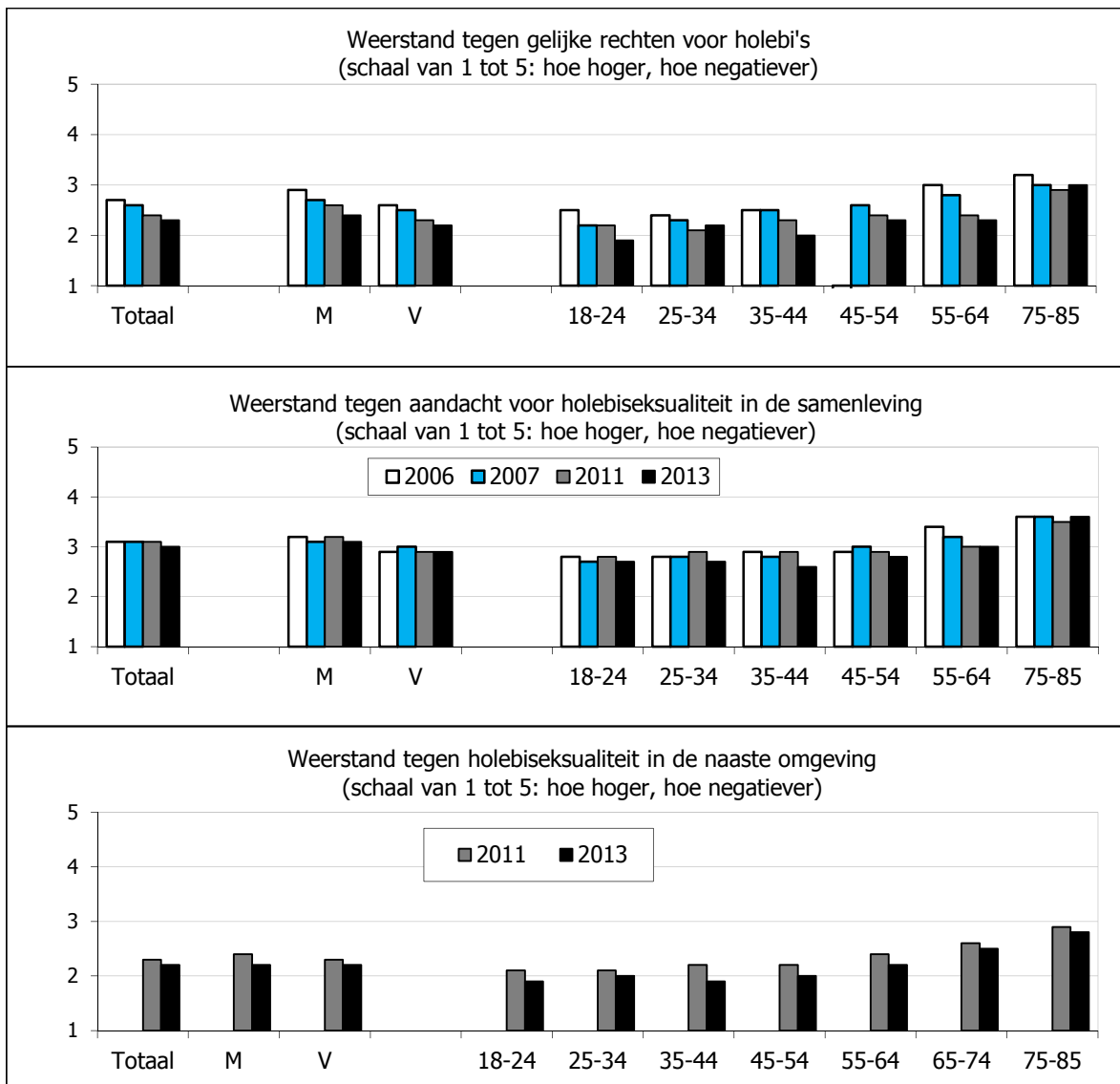
1. Het is goed dat paren van hetzelfde geslacht nu ook kunnen trouwen
2. Koppels van 2 mannen moeten dezelfde rechten krijgen als koppels van verschillend geslacht om kinderen te adopteren
3. Koppels van 2 vrouwen moeten dezelfde rechten krijgen als koppels van verschillend geslacht om kinderen te adopteren

Variabele "**weerstand tegen aandacht voor holebiseksualiteit in de samenleving**" omvat volgende stellingen:

1. Er is in het algemeen teveel aandacht voor homoseksualiteit
2. Homoseksuelen moeten niet zo overdreven doen
3. Als homoseksuelen net zo behandeld willen worden als iedereen, moeten ze niet zo veel ophef maken over hun seksuele voorkeur
4. Al die aandacht voor homoseksuelen gaat u op den duur vervelen
5. Documentaires op televisie over homoseksuelen vindt u onnodig

Variabele "**weerstand tegen holebiseksualiteit in de naaste omgeving**" omvat volgende stellingen:

1. U zou het een probleem vinden als uw kind op school les krijgt van een homoseksuele leraar of lerares
2. U vindt het aanstootgevend als 2 mannen in het openbaar zoenen
3. U vindt het aanstootgevend als 2 vrouwen in het openbaar zoenen
4. U zou het een probleem vinden als er een homoseksueel koppel in het huis naast u zou komen wonen
5. U zou het een probleem vinden als uw kind zou samenwonen met een partner van hetzelfde geslacht

Bespreking

De stellingen in de SCV-module hebben betrekking op verschillende aspecten van de houding ten opzichte van holebi's en holebiseksualiteit. Op basis van een factoranalyse kunnen 3 verschillende samengestelde variabelen worden geconstrueerd.

Tussen 2006 en 2013 is de houding tegenover gelijke rechten voor holebi's duidelijk positiever geworden. De houdingen tegenover de andere aspecten zijn over de jaren nagenoeg onveranderd gebleven. De houding tegenover de aanwezigheid van holebiseksualiteit in de naaste omgeving wordt wel pas bevroegd sinds 2011.

Uit de scores van de 3 samengestelde variabelen blijkt dat mannen iets negatiever staan tegenover holebiseksualiteit dan vrouwen (behalve bij de houding tegenover holebiseksualiteit in de naaste omgeving) en dat de intolerantie toeneemt met de leeftijd. Bij de houdingen die positiever geworden zijn over de jaren heen, blijkt deze verbetering zich in ongeveer dezelfde mate voor te doen bij zowel mannen als vrouwen en bij nagegoeg alle leeftijdsgroepen.

Doelstelling	2.4.2 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun deel in de bevolking.
Kernindicatoren	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Definitie	<p>De houding ten opzichte van de rollen van mannen en vrouwen in het gezin en de samenleving wordt opgevolgd aan de hand van een specifieke module in de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Er wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens).</p> <p>Via een factoranalyse kunnen binnen deze stellingen 3 verschillende dimensies worden onderscheiden. Een eerste dimensie groepeert 2 stellingen over de taakverdeling in het huishouden. Door de gemiddelde score te berekenen van deze stellingen wordt een samengestelde variabele geconstrueerd die de mate van "weerstand tegen een gelijke taakverdeling bij huishoudelijke taken" weergeeft. Een tweede dimensie groepeert een aantal stellingen over de inbreng van mannen en vrouwen in de opvoeding van kinderen. Op basis hiervan kan een samengestelde variabele worden geconstrueerd die de "weerstand tegen een gelijke taakverdeling in de opvoeding van kinderen" weergeeft. Een derde dimensie groepeert een aantal stellingen over de aanwezigheid van vrouwen in belangrijke maatschappelijke functies op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die de "weerstand tegen een gelijke aanwezigheid in topfuncties" weergeeft. Voor de 3 variabelen geldt: hoe hoger de score, hoe negatiever de houding ten opzichte van een gelijke taakverdeling tussen of deelname van mannen en vrouwen.</p>
Streefwaarde	Discriminatie is in 2020 uitgebannen.
Dimensies	Houding wordt weergegeven voor gehele Vlaamse bevolking en opgesplitst naar geslacht en leeftijdsgroep.
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	1996, 2006, 2012 en 2014
Frequentie en stiptheid	Module wordt periodiek opgenomen in de SCV-survey. Werd al opgenomen in 1996, 2006, 2012 en 2014.
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Face-to-face-survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven.

Variabele "**weerstand tegen gelijke taakverdeling bij huishoudelijke taken**" omvat volgende stellingen:

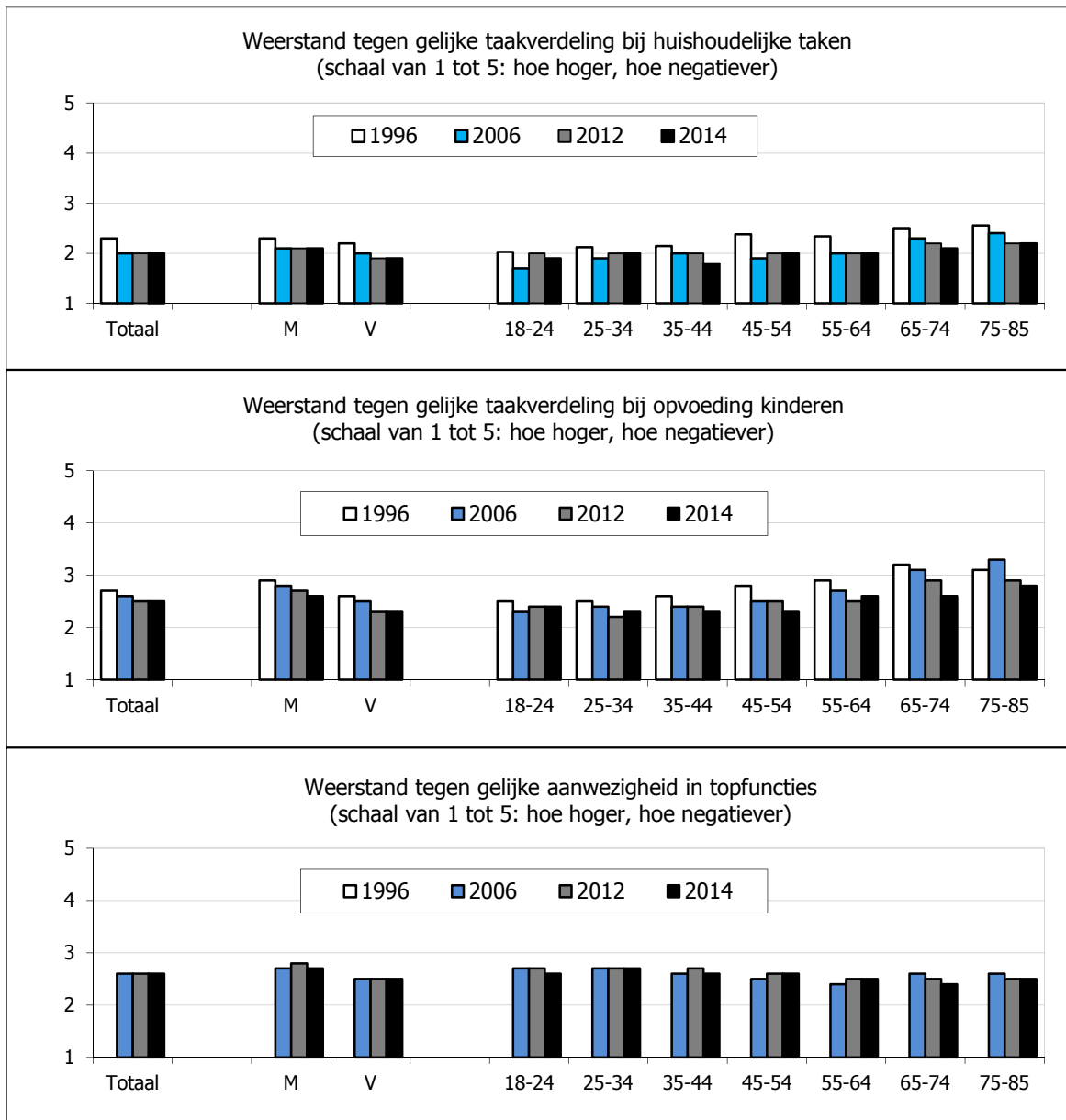
1. Strijken is evengoed een taak van de man als van de vrouw
2. De vaat doen is evengoed een taak van de man als van de vrouw

Variabele "**weerstand tegen gelijke taakverdeling bij de opvoeding van kinderen**" omvat volgende stellingen:

1. Een vrouw is beter geschikt om kinderen op te voeden dan een man
2. Mannen en vrouwen zijn even geschikt om kleine kinderen op te voeden

Variabele "**weerstand tegen gelijke aanwezigheid in topfuncties**" omvat volgende stellingen:

1. Het aantal vrouwen in topfuncties zou de komende vijf jaar minstens moeten verdubbelen
2. Het zou goed zijn als de volgende eerste minister een vrouw is
3. Om vrouwen de kans te geven hun achterstand in besluitvormende posities in te halen, zouden bedrijven hen voorrang moeten geven bij het deelnemen aan managementtrainingen
4. Het is goed te begrijpen dat vrouwenorganisaties zich inspinnen om het aandeel van vrouwen in topfuncties te vergroten

Bespreking

De stellingen in de SCV-module hebben betrekking op verschillende aspecten van de houding ten opzichte van de rollen van mannen en vrouwen. Op basis van een factoranalyse kunnen 3 verschillende samengestelde variabelen worden geconstrueerd.

Uit de samengestelde variabelen blijkt dat de weerstand tegen een gelijke taakverdeling tussen mannen en vrouwen in het huishouden en in de opvoeding van kinderen tussen 1996 en 2014 significant is afgenomen, al is de daling bij de weerstand tegen een taakverdeling in het huishouden sinds 2006 gestopt. De weerstand tegen de gelijke aanwezigheid van mannen en vrouwen in topfuncties is niet significant gewijzigd tussen 2006 en 2014. Deze houding werd niet gemeten vóór 2006.

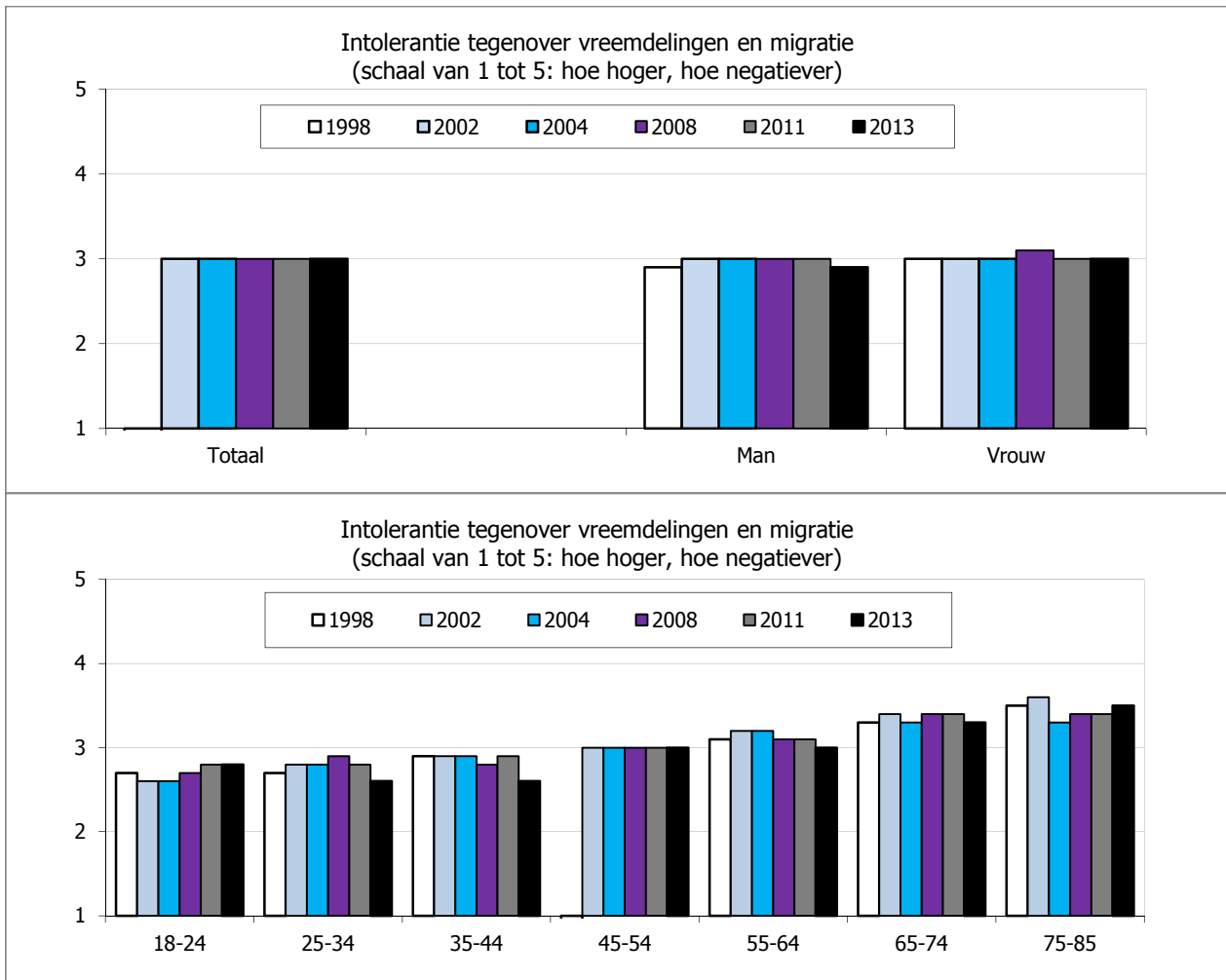
In 2014 staan net als in de voorgaande metingen mannen significant negatiever tegenover een gelijke taakverdeling in het huishouden en bij de opvoeding van kinderen. Dat is ook het geval tegenover de aanwezigheid van vrouwen in topfuncties.

De weerstand tegen een gelijke verdeling van de huishoudelijke taken en de opvoeding van kinderen neemt ook toe met de leeftijd, al zijn de verschillen tussen de leeftijdsgroepen tegenover de vorige metingen wel afgenomen. Ten slotte valt op dat de weerstand tegen vrouwen in topfuncties juist afneemt met de leeftijd. Jongeren staan het meest negatief tegenover vrouwen in topfuncties.

Doelstelling	2.4.3 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun deel in de bevolking.
Kernindicatoren	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Definitie	<p>De houding ten opzichte van vreemdelingen en migratie wordt opgevolgd aan de hand van een specifieke module in de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Er wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens).</p> <p>Een factoranalyse laat zien dat achter een aantal van deze stellingen één latente dimensie schuilt, die toelaat een samengestelde variabele "intolerantie tegenover vreemdelingen en migratie" te maken. Dat gebeurt door de gemiddelde score te berekenen voor deze stellingen. Hoe hoger de score, hoe negatiever de houding ten opzichte van vreemdelingen.</p>
Streefwaarde	Discriminatie is in 2020 uitgebannen.
Dimensies	Houding wordt weergegeven voor gehele Vlaamse bevolking en opgesplitst naar geslacht en leeftijdsgroep.
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	1998, 2002, 2004, 2008, 2011 en 2013
Frequentie en stiptheid	Module wordt periodiek opgenomen in de SCV-survey. Werd al opgenomen in 1998, 2002, 2004, 2008, 2011 en 2013. Nieuwe opname is voorzien in SCV van 2015.
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Face-to-face-survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven.

Variabele "**intolerantie tegenover vreemdelingen en migratie**" omvat volgende stellingen:

1. Migranten zijn over het algemeen niet te vertrouwen
2. Migranten komen hier profiteren van onze sociale zekerheid
3. Migranten zijn een bedreiging voor onze cultuur en gebruiken
4. De aanwezigheid van verschillende culturen is een verrijking van onze samenleving

Bespreking

De houding tegenover vreemdelingen is tussen 1998 en 2013 nauwelijks gewijzigd. Dat blijkt uit de resultaten van de samengestelde variabele "intolerantie tegenover vreemdelingen en migratie". Naar geslacht is er nauwelijks een verschil. Op alle meetmomenten neemt de intolerantie duidelijk toe met de leeftijd. Enkel in 2013 wordt beperkt afgeweken van dat algemene patroon doordat de jongste leeftijdsgroep een negatievere houding aanneemt dan de 2 volgende leeftijdsgroepen.

Doelstelling	2.4.3 Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun deel in de bevolking.
Kernindicatoren	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Definitie	De houding ten opzichte van personen met een handicap wordt opgevolgd aan de hand van een specifieke module in de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Er wordt aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens). Via een factoranalyse kunnen binnen deze stellingen 3 verschillende dimensies worden onderscheiden. Een eerste dimensie groepeerd een aantal stellingen over rechten van personen met een handicap. Door de gemiddelde score te berekenen van deze stellingen wordt een samengestelde variabele geconstrueerd die de mate van "weerstand tegen gelijke rechten" weergeeft. Een tweede dimensie groepeerd een aantal stellingen over contacten met personen met een handicap op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die de "weerstand tegen contacten" weergeeft. Een derde dimensie groepeerd een aantal stellingen over de houding ten opzichte van overheidsbeleid ter ondersteuning van personen met een handicap op basis waarvan een samengestelde variabele kan worden geconstrueerd die de "weerstand tegen overheidssteuning" weergeeft. Voor de 3 variabelen geldt: hoe hoger de score, hoe negatiever de houding.
Streefwaarde	Discriminatie is in 2020 uitgebannen.
Dimensies	Houding wordt weergegeven voor gehele Vlaamse bevolking en opgesplitst naar geslacht en leeftijdsgroep.
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	Nog niet mogelijk
Frequentie en stiptheid	Module wordt in de toekomst periodiek opgenomen in de SCV-survey. Werd voor de eerste keer opgenomen in SCV 2014.
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Face-to-face-survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven.

Variabele "**weerstand tegen gelijke rechten**" omvat volgende stellingen:

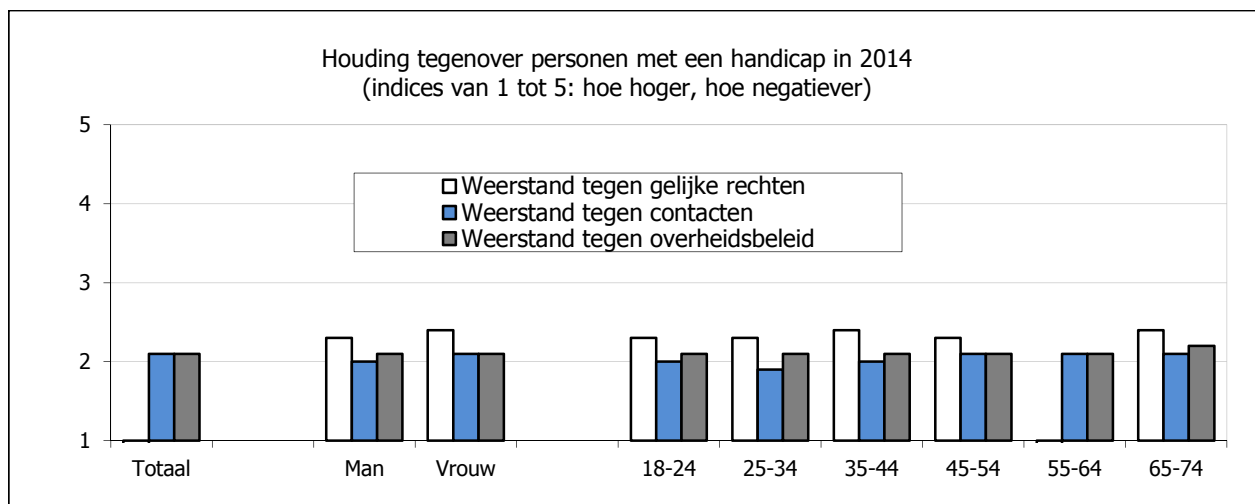
1. Mensen met een handicap moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen.
2. Mensen met een handicap zouden in onze samenleving evenveel kansen moeten krijgen als mensen zonder handicap.
3. Kinderen met een lichamelijke handicap moeten naar dezelfde scholen kunnen gaan als andere kinderen.
4. Kinderen met een verstandelijke handicap moeten naar dezelfde scholen kunnen gaan als andere kinderen.
5. Mensen met een lichamelijke handicap hebben het recht om een gezin te stichten.
6. Mensen met een verstandelijke handicap hebben het recht om een gezin te stichten.

Variabele "**weerstand tegen contacten**" omvat volgende stellingen:

1. U vindt het lastig als een persoon met een lichamelijke handicap u op straat aanspreekt.
2. U zou het geen probleem vinden als er een persoon met een lichamelijke handicap in het huis naast u zou komen wonen.
3. U vindt het lastig als een persoon met een verstandelijke handicap u op straat aanspreekt.
4. U zou het geen probleem vinden als er een persoon met een verstandelijke handicap in het huis naast u zou komen wonen.
5. U zou het een probleem vinden als uw kind zou samenwonen met een persoon met een lichamelijke handicap.

Variabele "**weerstand tegen overheidssteuning**" omvat volgende stellingen:

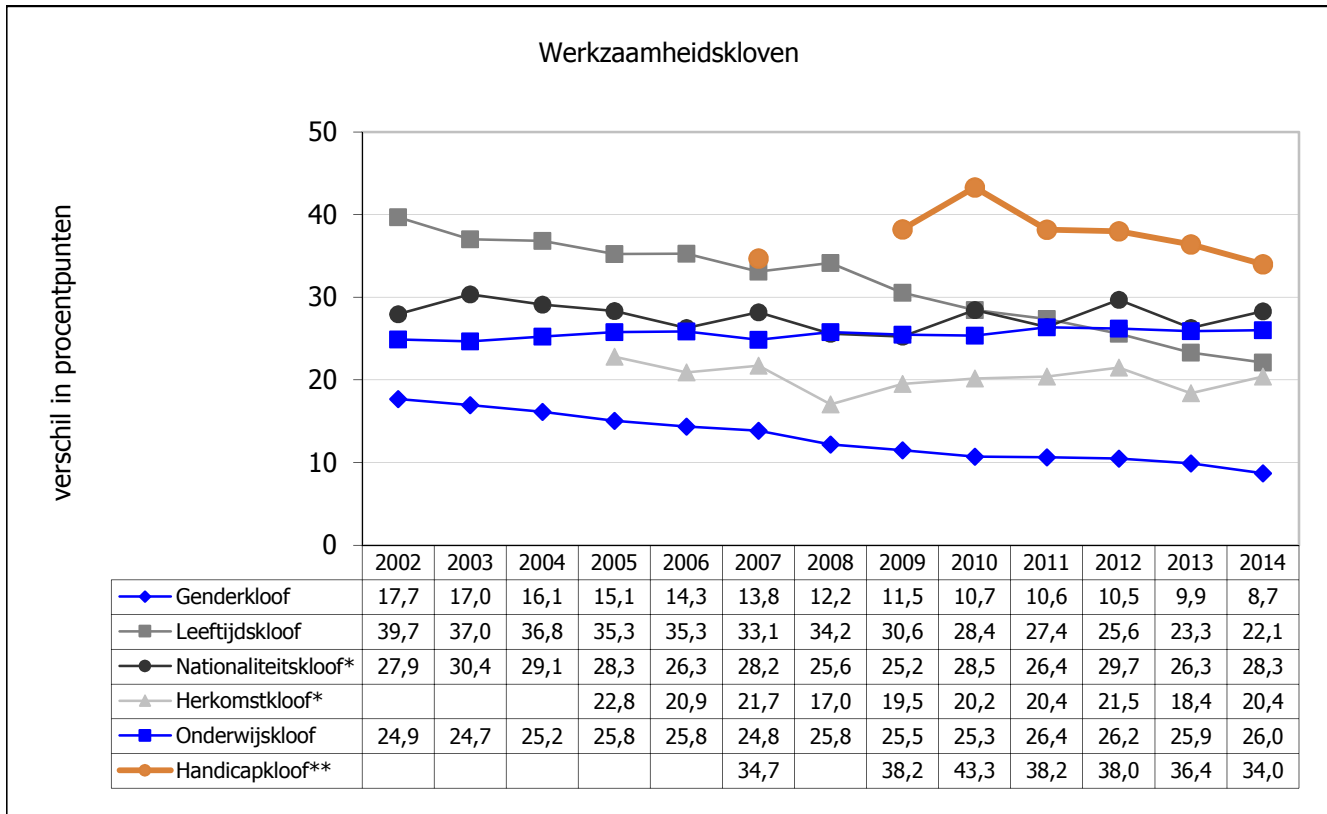
1. Werkgevers zouden meer aangespoord moeten worden om meer mensen met een handicap aan te werven, ook al leidt dit tot extra kosten.
2. De speciale parkeerplaatsen voor mensen met een handicap, moeten voor iedereen beschikbaar zijn als alle andere parkeerplaatsen bezet zijn.
3. Mensen met een handicap krijgen van ons belastinggeld voordelen die anderen beter kunnen gebruiken.

Bespreking

De houding tegenover personen met een handicap wordt in beeld gebracht aan de hand van 3 samengestelde variabelen. Aangezien in 2014 pas voor de eerste keer deze verschillende aspecten werden gemeten, kan voorlopig nog geen vergelijking in de tijd worden gemaakt. Wel kan via deze indices de houding van verschillende groepen met elkaar worden vergeleken. Daaruit blijkt dat er weinig of geen verschil is tussen de houding van mannen en vrouwen. Naar leeftijd is er enkel tegenover contacten met personen met een handicap een duidelijk verschil: de jongere leeftijdsgroepen staan positiever tegenover contacten met personen met een handicap dan de oudere leeftijdsgroepen.

Doelstelling	2.1/2.2 In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.
Kernindicator	Werkzaamheidskloven bij 20-64-jarigen
Definitie	De evenredige arbeidsdeelname kan worden gemeten aan de hand van de werkzaamheidsgraden van de verschillende kansengroepen (vrouwen, ouderen, laaggeschoolden, allochtonen en arbeidsgehandicapten) die worden vergeleken met de werkzaamheidsgraad bij referentiegroepen. De kloof is het verschil in procentpunten tussen de kansengroep en referentiegroep. Zo wordt de genderkloof berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van mannen enerzijds en van vrouwen anderzijds. De onderwijskloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van laaggeschoolden enerzijds en van midden- en hogeschoolden anderzijds. De leeftijds-kloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van 20-49-jarigen enerzijds en van 50-64-jarigen anderzijds. De nationaliteitskloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van Belgen enerzijds en niet-EU-ers anderzijds. De herkomstkloof wordt berekend als het verschil in werkzaamheidsgraad tussen personen geboren in de huidige verblijfplaats (= geboorteland) en geboren buiten EU. De handicapkloof wordt berekend als het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van de bevolking zonder handicap enerzijds en van de bevolking met handicap anderzijds.
Streefwaarde	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen.
Dimensies	Naar geslacht, leeftijd, onderwijsniveau, nationaliteit, geboorteland, arbeidshandicap
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2002-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1. Vanaf 2009 is de handicapvraag geïntegreerd in de algemene enquête en is vanaf dan ook jaarlijks beschikbaar. Voordien werden de gegevens m.b.t. handicap op onregelmatige basis bevestigd.
Laatst gewijzigd	4/09/2015
Meetmethode	Face-to-face-survey aangestuurd door wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Voor Vlaanderen de KULeuven.
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3456.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5687.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3461.htm

* T.e.m. 2004 is de EU gelijk aan EU15; voor 2005 en 2006 gaat het om EU25; vanaf 2007 om EU27 en vanaf 2013 om EU28.

** Tussen 2007 en 2009 is er een tijdreksbreuk. Vanaf 2009 worden jaargegevens gebruikt, daarvoor zijn het tweede kwartaalgegevens.

Bespreking

De evenredige arbeidsdeelname van kansengroepen op de arbeidsmarkt kan in beeld gebracht worden door de kloof met de werkzaamheidsgraad van referentiegroepen te nemen. Op deze manier kan er achterhaald worden of kansengroepen in gelijke mate met de referentiegroepen participeren op de arbeidsmarkt.

Al maken vrouwen geen prioritair kansengroep uit op de arbeidsmarkt, toch blijven ze nog achter op de mannelijke arbeidsdeelname. Ofschoon deze genderkloof tussen 2002 en 2014 verder verkleind is, is de vrouwelijke werkzaamheid nog 8,7 procentpunten lager dan de mannelijke arbeidsdeelname.

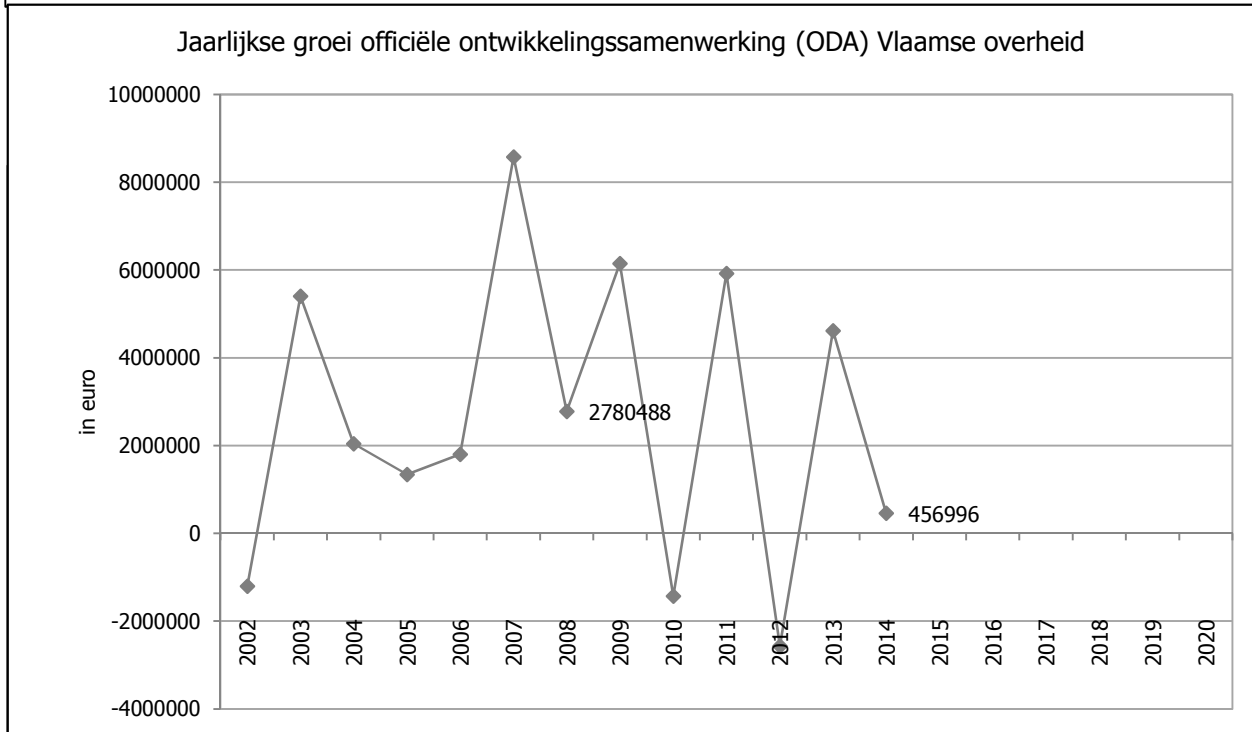
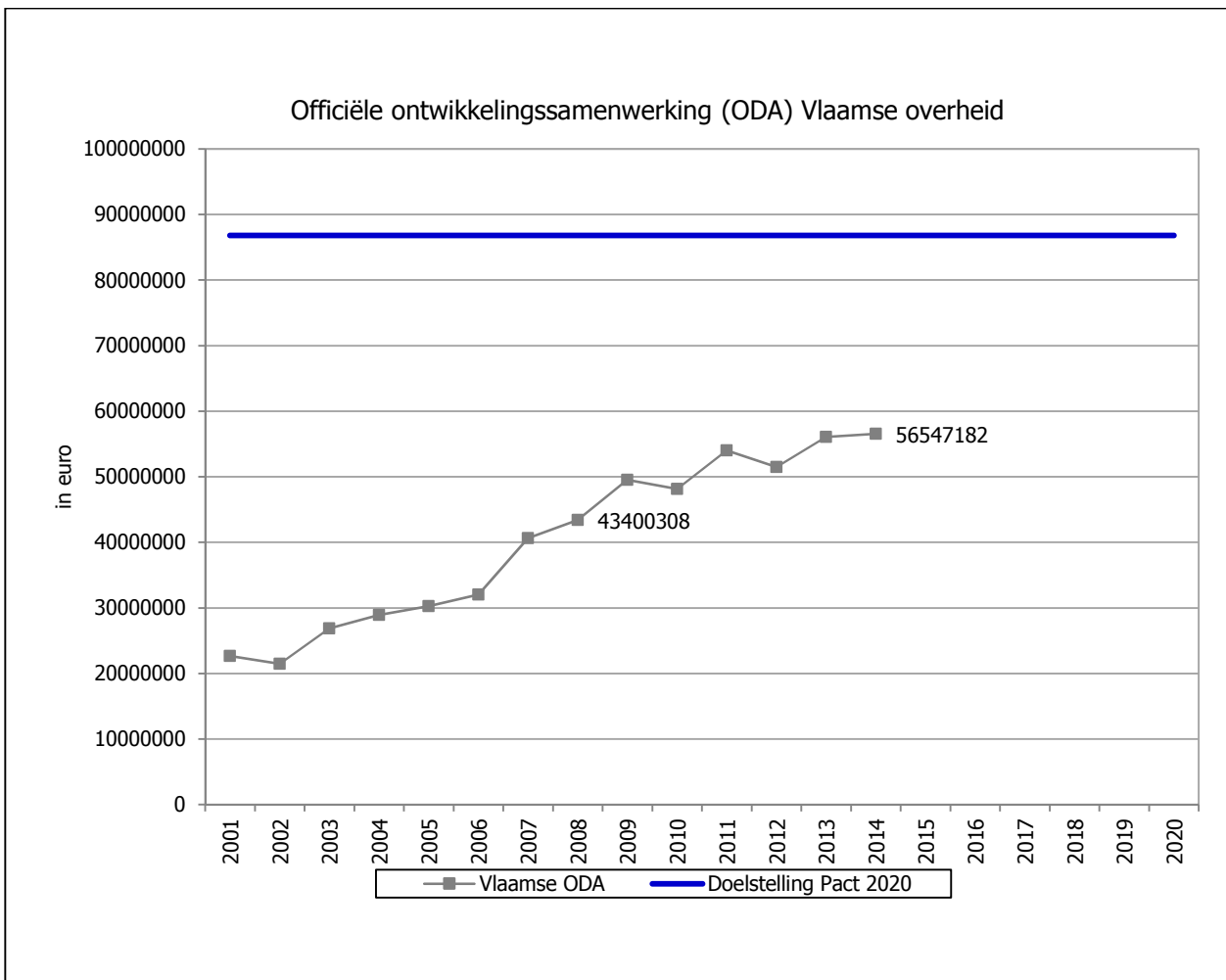
Het verschil tussen de arbeidsdeelname bij de 20-49-jarigen en de 50-64-jarigen neemt verder af.

De kloof tussen de werkzaamheid van niet-EU-burgers en Belgen kent een schommelend verloop. De nationaliteitskloof is groot. De herkomstkloof, die het verschil in werkzaamheid aangeeft tussen personen die hier geboren zijn en diegenen die geboren zijn buiten de EU, stijgt sinds 2008 (met uitzondering van 2013).

De onderwijskloof, die vrij stabiel is tussen 2002 en 2014, klokt af op 26 procentpunten. Dat wil zeggen dat de laaggeschoolden vandaag nog steeds een aanzienlijk lagere werkzaamheid kennen in vergelijking met de arbeidsdeelname bij de midden- en hogeschoolden.

Het verschil in arbeidsdeelname tussen personen met een arbeidshandicap en personen zonder handicap komt in 2014 op 34 procentpunten. De laatste jaren verkleint de handicapkloof.

Doelstelling	2.5.1 Tegen 2020 is de huidige bijdrage van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking verdubbeld. Samen met alle gedecentraliseerde besturen bedraagt de bijdrage van Vlaanderen minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.
Kernindicator	Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA), in euro en jaarlijkse groei
Definitie	De Vlaamse ODA zijn de reële uitgaven die door de Vlaamse overheid aan ontwikkelingshulp worden besteed. Deze uitgaven voldoen aan de officiële criteria voor ontwikkelingssamenwerking (Official Development Assistance) internationaal vastgelegd door het Ontwikkelingcomité (DAC) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Deze uitgaven worden zowel weergegeven in totaal bedrag per jaar als in jaarlijkse groei.
Streefwaarde	Verdubbeling tegen 2020
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaanderen
Vergelijking tijd	2001-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in april van het jaar x+1.
Laatst gewijzigd	24/03/2015
Meetmethode	Administratieve registratie in het kader van een decretaal verplichte rapportering aan het Vlaamse Parlement.

Bespreking

De ODA van de Vlaamse overheid klokt af op 56.547.182 euro in 2014. Dat is 0,8% hoger dan in 2013. Op 2010 en 2012 na, kende de Vlaamse uitgaven aan officiële ontwikkelingshulp het afgelopen decennium positieve groeicijfers.

Doelstelling	2.5.2 Tegen 2020 is de huidige bijdrage van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking verdubbeld. Samen met alle gedecentraliseerde besturen bedraagt de bijdrage van Vlaanderen minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.
Kernindicator	Aandeel Vlaamse overheid en gedecentraliseerde besturen met name de Vlaamse provincies en gemeenten in de Belgische ODA
Definitie	De Vlaamse ODA zijn de reële uitgaven die door de Vlaamse overheid aan ontwikkelingshulp worden besteed. Deze uitgaven voldoen aan de officiële criteria voor ontwikkelingssamenwerking (Official Development Assistance) internationaal vastgelegd door het Ontwikkelingcomité (DAC) van de Organisatie voor Economische samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De totale Vlaamse ODA kan berekend worden door het optellen van de ODA van de Vlaamse overheid met deze van de Vlaamse gemeenten en provincies. Op die manier kan het aandeel van Vlaanderen in de totale Belgische ODA berekend worden.
Streefwaarde	Minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaanderen, provincies en gemeenten, België
Vergelijking tijd	2001-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	4/09/2015
Meetmethode	De ODA van de Vlaamse overheid betreft een administratieve registratie in het kader van een decretaal verplichte rapportering aan het Vlaamse Parlement.

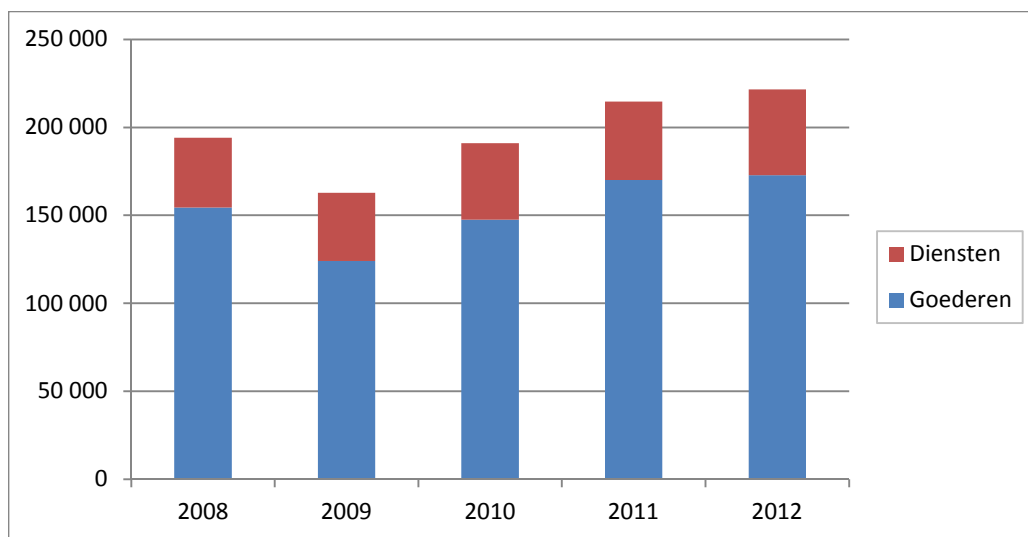
Totale Vlaamse ODA als % van de officiële Belgische ontwikkelingshulp

	Vlaanderen (Vlaamse overheid)	Vlaanderen (gemeenten en provincies)	België	Aandeel Vlaamse ODA in totale Belgische ODA
	in euro	in euro	in euro	in %
2001	22654785	7416180	935838904	3,2
2002	21453081	6057864	1066846803	2,6
2003	26856836	8167353	1591269546	2,2
2004	28901423	8157345	1176011895	3,2
2005	30241069	9421091	1573972971	2,5
2006	32042984	7523083	1575720347	2,5
2007	40619820	7655847	1426542915	3,4
2008	43400308	8136837	1654752782	3,1
2009	49544245	8966020	1873797285	3,1
2010	48117307	10429997	2268828038	2,6
2011	54037368	10349768	2018494076	3,2
2012	51470913	9492631	1815270000	3,4
2013	56090186	9085238	1731510000	3,8
2014	56547182			

Bespreking

De ODA van de Vlaamse overheid bedroeg 56.090.186 euro in 2013. In dat jaar gaven de Vlaamse gemeenten en provincies 9.085.238 euro uit aan ontwikkelingssamenwerking. De totale Vlaamse ODA komt daarmee in 2013 op 65.175.424 euro of 3,8% van de Belgische officiële ontwikkelingssamenwerking. Dit percentage kende de voorbije jaren een schommelend verloop.

Doelstelling	3.1.1 Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren marktaandeel in de wereldeconomie en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten).
Kernindicatoren	Evolutie van de Vlaamse uitvoer van goederen en diensten
Definitie	De statistiek is opgesteld conform de principes van het ESR 2010 raamwerk. De uitvoer wordt regionaal verdeeld volgens het arrondissement waar de uitvoerder (eigenaar van het goed) is gevestigd. In het geval dat een aangever vestigingen heeft in meerdere arrondissementen wordt de uitvoer opgesplitst over de arrondissementen volgens het aantal jobs per vestiging volgens de RSZ.
Streefwaarde	Toename
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarlijks sedert 2002; Voor de diensten (en dus ook het totaalcijfer) zijn er ontbrekende waarden voor 2006 en 2007.
Frequentie en stiptheid	De gegevens kwamen tot stand in het kader van een samenwerkingsovereenkomst tussen de gewesten en de NBB. In een eerste versie was het laatst beschikbaar jaar 2011, en volgens ESR95. Er wordt gewerkt aan een jaarlijkse update.
Laatst gewijzigd	16/07/2015
Meetmethode	De NBB vertrekt voor de goederenuitvoer van de statistiek van de buitenlandse handel en voor de dienstenuitvoer van de dienstenrekening van de betalingsbalans.
Bron data	NBB
Meer informatie	https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/nng9512.pdf

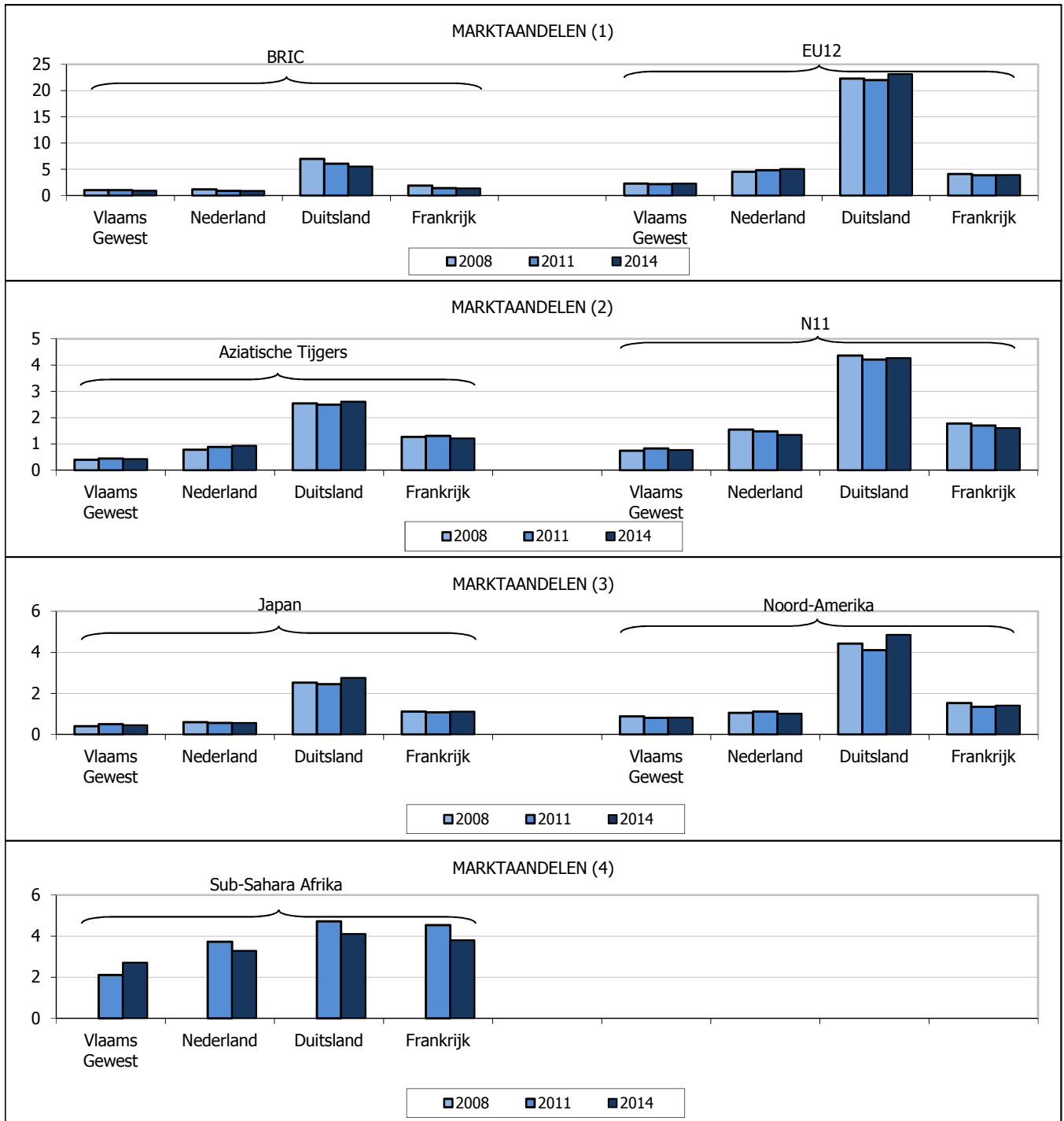
Bespreking

In 2012 bedroeg de totale Vlaamse uitvoer van goederen en diensten (volgens het ESR 2010) 221,7 miljoen euro. De diensten maakten 22,0% uit van de totale uitvoer. Op langere termijn neemt het aandeel van de diensten toe (18,0% in 2002).

De totale uitvoer kende een inzinking in 2009 (crisisjaar), maar herpakte nadien. In 2010 en 2011 bedroegen de groeicijfers +17,4% en +12,3%. Maar 2012 bleek wederom een zwak jaar (+3,2%), in lijn met de matige conjunctuur.

De industrie zorgde anno 2012 het grootste deel van de goederenuitvoer (60,5% en met de chemische nijverheid als belangrijkste subsector), gevolgd door de handel (34,8%). De dienstenuitvoer is dan weer vooral een zaak van de tertiaire sector (vooral vervoer en opslag met 34,5% en handel met 15,1%).

Doelstelling	3.1.1 Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren marktaandeel in de wereldeconomie en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten).
Kernindicatoren	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten
Definitie	Dit is het aandeel van het Vlaamse Gewest in het totale invoerpakket van snelgroeiende markten (BRIC, N11, Aziatische Tijgers, EU12) + Japan, Noord-Amerika (VS, Canada) en Sub-Sahara Afrika. BRIC: Brazilië, Rusland, Indië en China. N11: Bangladesh, Egypte, Indonesië, Iran, Zuid-Korea, Mexico, Nigeria, Filippijnen, Pakistan, Turkije en Vietnam. EU12: Bulgarije, Cyprus, Tsjechië, Estland, Hongarije, Litouwen, Letland, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije.
Streefwaarde	Toename van het marktaandeel
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vergelijk met de drie buurlanden Nederland, Frankrijk en Duitsland.
Vergelijking tijd	2008, 2011 en 2014.
Frequentie en stiptheid	Kan jaarlijks berekend worden. Data voor jaar T zijn beschikbaar in T+2.
Laatst gewijzigd	15/06/2015
Meetmethode	Eigen berekeningen op basis van data Eurostat en UNCTAD
Bron data	SVR, Eurostat
Meer informatie	http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sRF_ActivePath=p,15912&sRF_Expanded=p,15912

Bespreking

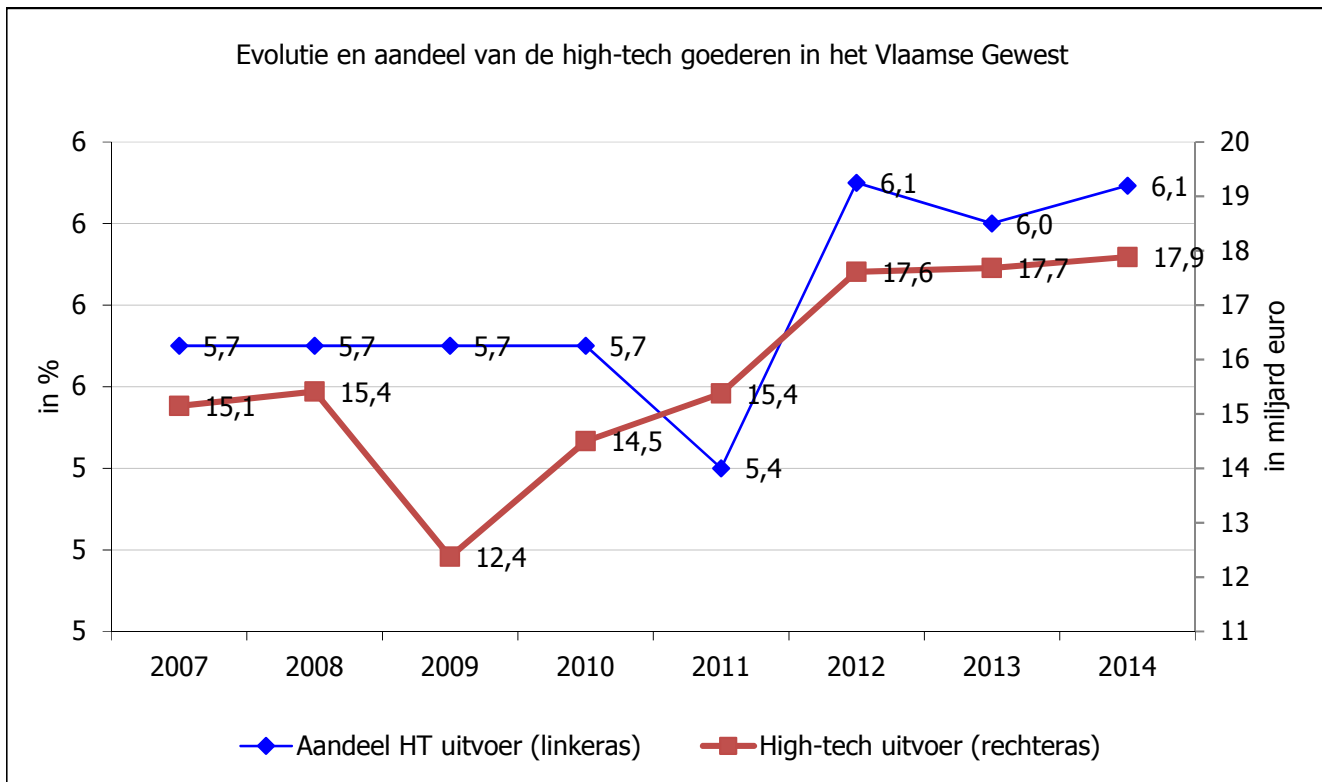
De grootte van een marktaandeel staat in verband met de omvang van de economie waarvan de marktaandelen berekend worden. Zo maakt een groot land meer kans om een belangrijke handelspartner te zijn dan een klein land. In een aantal opkomende handelsblokken verliezen de EU-landen, waaronder ook het Vlaamse Gewest, marktaandeel. Dat valt deels te verklaren door de toegenomen onderlinge handel van deze groeiende landen zelf. Hierna komen de marktaandelen aan bod van het Vlaamse Gewest en de drie buurlanden in een aantal opkomende handelsblokken, in Japan en Noord-Amerika, en in Sub-Sahara Afrika.

- Het marktaandeel van het Vlaamse Gewest in de BRIC kwam in 2014 op 0,96%. Duitsland heeft een fors hoger marktaandeel (5,54%), maar Nederland scoort iets lager (0,89%). Het Vlaamse marktaandeel in de BRIC is iets gedaald sedert 2011, maar dat geldt ook voor de buurlanden.
- Het Vlaamse Gewest nam anno 2014 2,27% van de invoer van de EU12 lidstaten voor zijn rekening. Duitsland, Nederland en Frankrijk scoren hoger, vooral Duitsland (23,13%). De ligging in de nabijheid van de nieuwe lidstaten verklaart een en

ander. Tussen 2008 en 2014 bleef het Vlaamse marktaandeel quasi constant. Nederland en Duitsland wisten hun marktaandeel in de EU12 wat uit te breiden over deze periode. Het omgekeerde geldt voor Frankrijk.

- In de Aziatische Tijgers kon het Vlaamse Gewest een marktaandeel van 0,42% realiseren in 2014. Ook hier ligt de waarde van de indicator hoger voor de drie buurlanden. Sedert 2008 won het Vlaamse Gewest er lichtjes marktaandeel. Dat was ook het geval voor Nederland en Duitsland. Wederom verloor Frankrijk terrein.
- Het marktaandeel van het Vlaamse Gewest in de N11 bedroeg 0,77% in 2014, minder dan de drie buurlanden. In vergelijking met 2008 is dit iets meer voor het Vlaamse Gewest. De drie buurlanden daarentegen verloren marktaandeel in de N11.
- Het Vlaamse marktaandeel in Japan beliep 0,45% anno 2014, amper minder dan dit van Nederland. Op zes jaar tijd is er niet zoveel evolutie.
- Het Vlaamse Gewest realiseerde een marktaandeel van 0,82% in Noord-Amerika. Opnieuw scoren de drie buurlanden hoger. Tussen 2008 en 2014 was er een licht verlies van het Vlaamse marktaandeel. Van de drie buurlanden kon enkel Duitsland winst boeken in Noord-Amerika over deze periode.
- Ten slotte bedroeg het Vlaamse marktaandeel in Sub-Sahara Afrika 2,71%. De (grotere) buurlanden scoren hoger. Zuid-Afrika alleen is goed voor een Vlaams marktaandeel van 1,34%.

Doelstelling	3.1.3 Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren marktaandeel in de wereldeconomie en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten)
Kernindicator	Aandeel van de uitvoer van (medium)-HT goederen in de Vlaamse uitvoer
Definitie	Het gaat om bedrijven in België die een goed exporteren waarbij de laatste toegevoegde waarde gerealiseerd werd in het Vlaamse Gewest. De berekeningen gebeuren op data volgens het communautaire concept (omdat dit een betere internationale vergelijkbaarheid toelaat). Definitie High-tech: Eurostat
Streefwaarde	Toename van het aandeel van high-techgoederen in de Vlaamse uitvoer.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarlijks sedert 2002
Frequentie en stiptheid	De data moeten ad hoc aangevraagd worden aan het INR. Normaal komen de data van T beschikbaar in T+2.
Laatst gewijzigd	3/06/2015
Meetmethode	Het INR betreft de data uit twee bronnen: - voor de extracommunautaire handel zijn dat de douanedocumenten (Extrastat) - voor de intracommunautaire handel is dit Intrastat: momenteel moeten enkel ondernemingen die op jaarbasis meer dan 1 miljoen euro naar EU-landen verzenden rapporteren in Intrastat (vóór 2007 was de drempel 250.000 euro). Voor het bekomen van de exportwaarde doet het INR bij-schattingen om een volledige statistiek te bekomen.
Bron data	INR
Meer informatie	Eurostat-document "What is high-tech trade? Definition based on the SITC nomenclature" (maart 2005)

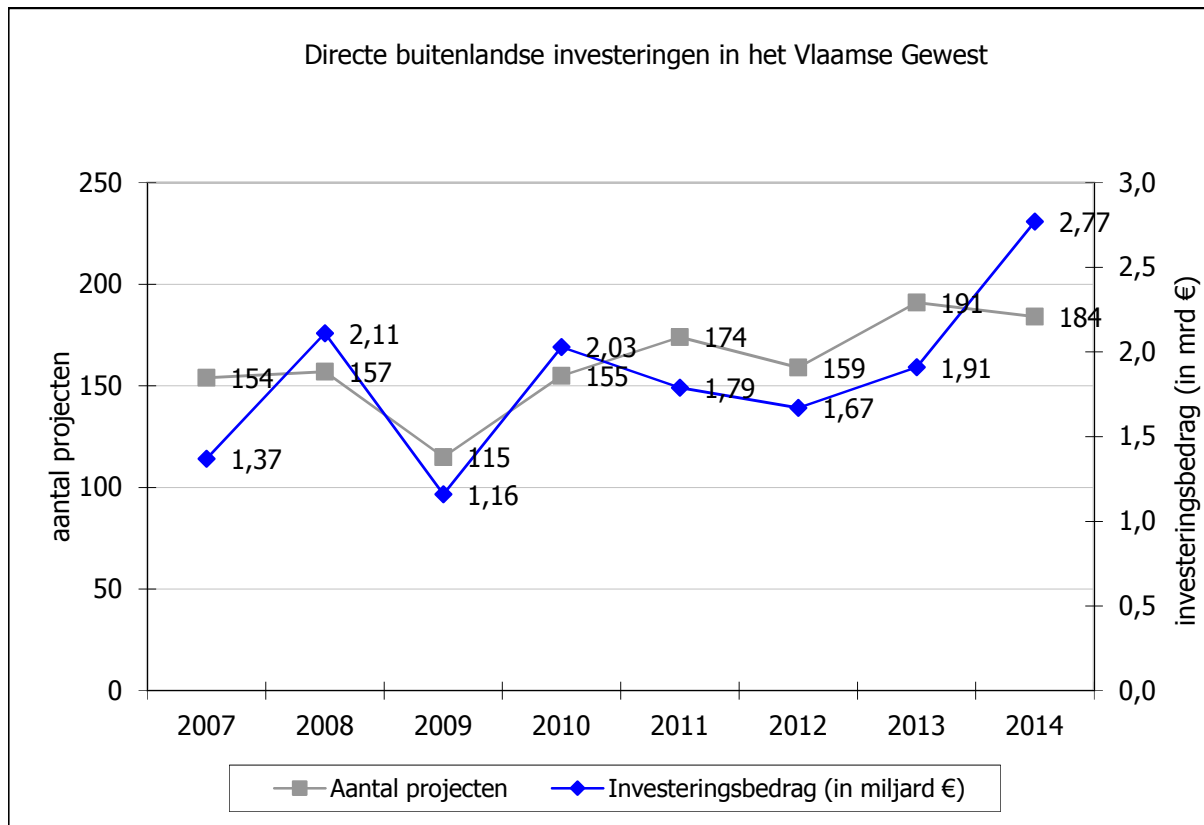

Bespreking

Het aandeel van de high-techgoederen in de Vlaamse uitvoer (communautair concept) bedroeg 6,1% in 2014. Daarmee ligt de indicator gedurende de drie laatst beschikbare jaren ongeveer op hetzelfde niveau. In de periode 2007-2011 was het aandeel lager. Het Vlaamse Gewest is gespecialiseerd in arbeids- (plastic, diamant) en kapitaalintensieve producten (auto's). Het belangrijkste high-tech uitvoerproduct zijn farmaceutische goederen (61,3% van de high-tech uitvoer in 2014).

In 2014 namen zowel de high-tech uitvoer als de totale uitvoer lichtjes toe. 2009 is een dieptepunt met een inzinking van zowel high-tech als totale uitvoer (financieel-economische crisis). Het aandeel van de high-techuitvoer bleef evenwel op peil in 2009.

Doelstelling	3.2 Het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag.
Kernindicatoren	Aantal projecten en bedrag van de buitenlandse directe investeringen
Definitie	Het gaat om de investeringsprojecten die Flanders Investment and Trade (FIT) registreert uit allerhande bronnen (vakliteratuur, kranten, contacten, ...).
Streefwaarde	Toename van het de buitenlandse directe investeringen (naar aantal projecten en bedrag)
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarlijks sedert 2004
Frequentie en stiptheid	Kan jaarlijks berekend worden. Data voor jaar T zijn beschikbaar in de tweede helft van T+1.
Laatst gewijzigd	3/06/2015
Meetmethode	Eigen registratie FIT
Bron data	FIT
Meer informatie	http://www.fitagency.be/

Bespreking

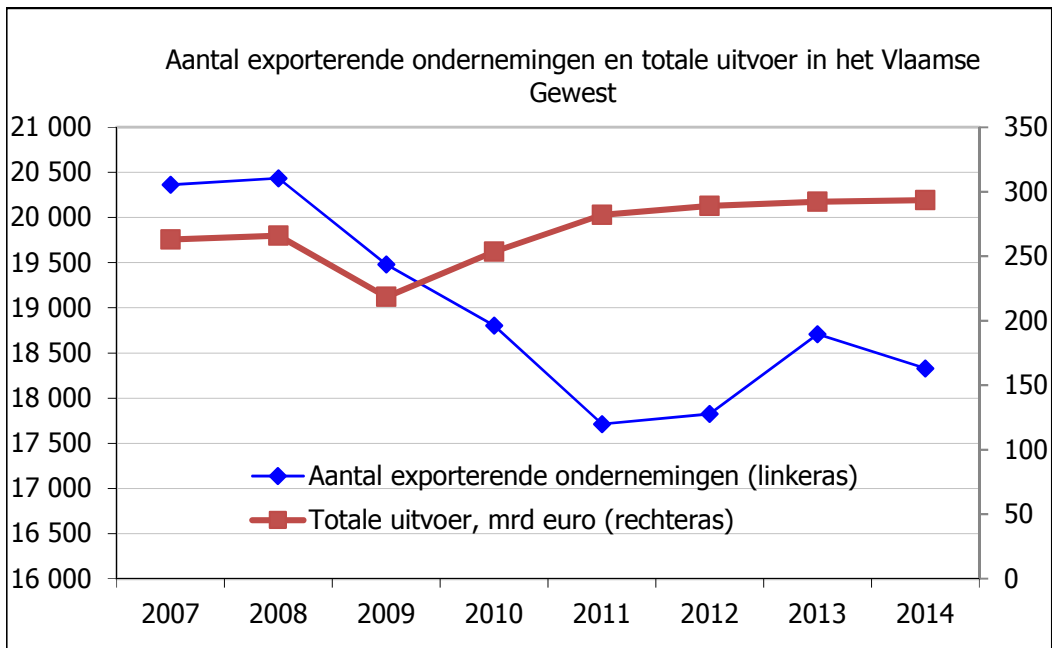
Het aantal investeringsprojecten van buitenlandse investeerders kwam in 2014 op 184, op 2013 na het hoogste van de afgelopen tien jaren.

Het investeringsbedrag (€ 2,77 miljard) evenaarde in 2014 quasi het recordbedrag van 2006. Het bedrag ligt ook ruim boven het tienjaars gemiddelde (€ 1,90 miljard).

Greenfield investeringen vormen de belangrijkste categorie (45%), na uitbreidingsinvesteringen (28%) en fusies en overnames (27%).

Europa staat in voor 49% van de buitenlandse investeringsprojecten in 2014, maar dit aandeel daalt de laatste jaren wat. Het aandeel van Amerika steeg in 2014 tot 32% en dit van Azië zakte tot 19%. Naar land is de VS de topper, gevolgd door de drie buurlanden Frankrijk, Nederland en Duitsland. China staat op de vijfde plaats in de landenrangschikking.

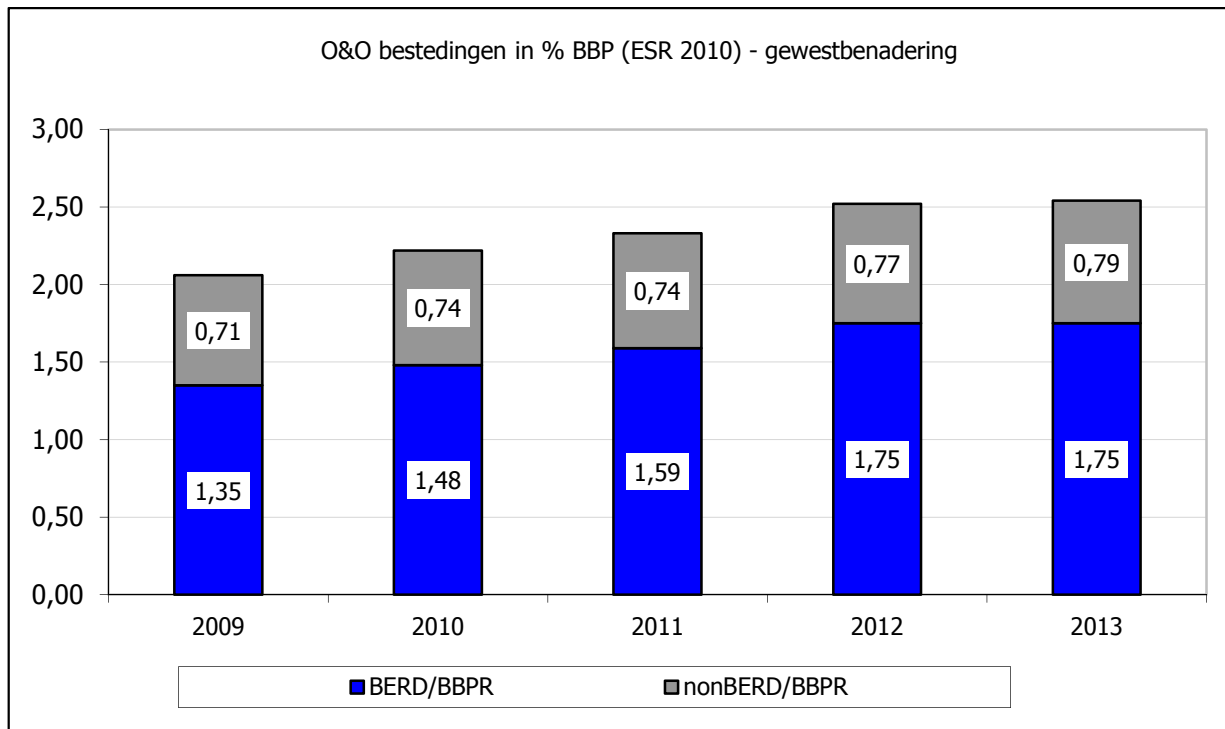
Doelstelling	3.3 Tegen 2020 neemt het aantal exporterende bedrijven toe, het aantal exporterende KMO's verdubbelt (tegenover 2007).
Kernindicatoren	Aantal exporterende Vlaamse bedrijven (inclusief KMO's)
Definitie	Het gaat om bedrijven in België die een goed exporteren waarbij de laatste toegevoegde waarde gerealiseerd werd in het Vlaamse Gewest.
Streefwaarde	Toename van het aantal exporterende bedrijven, verdubbeling exporterende KMO's
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jaarlijks vanaf 2007
Frequentie en stiptheid	De statistiek van het aantal exporterende Vlaamse bedrijven kan jaarlijks berekend worden. Data voor jaar T zijn beschikbaar in mei T+1. Het is vooralsnog niet mogelijk de deelpopulatie van de KMO's te beschouwen.
Laatst gewijzigd	3/06/2015
Meetmethode	Het INR betreft de data uit twee bronnen: - voor de extracommunautaire handel zijn dat de douanedocumenten (Extrastat) - voor de intracommunautaire handel is dit Intrastat: momenteel moeten enkel ondernemingen die op jaarbasis meer dan 1 miljoen euro naar EU-landen verzenden rapporteren in Intrastat (vóór 2007 was de drempel 250.000 euro). Voor het bekomen van de exportwaarde doet het INR bijschattingen om een volledige statistiek te bekomen.
Bron data	INR
Meer informatie	http://www.nbb.be/pub/05_00_00_00/05_04_00_00/05_04_06_00_00.htm?l=nl#Kwartaalbericht

Bespreking

Het aantal exporterende ondernemingen in het Vlaamse Gewest was het hoogst in de beginjaren 2007 en 2008 (bijna 20.500). Nadien volgde een terugval tot net iets meer dan 17.700 in 2011. De economisch zwakke jaren kunnen een verklaring zijn. Het exportbedrag liep immers terug in het crisisjaar 2009. Het aantal exporterende ondernemingen bleef op een relatief laag niveau in 2012, maar hernam in 2013 (18.700). In 2014 was er opnieuw een lichte achteruitgang tot 18.300, in lijn met de zwakke groei van het exportbedrag.

Doelstelling	4.1 Vanuit het oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2020 3% van zijn BBP aan O&O.
Kernindicatoren	Totale O&O-bestedingen (GERD) in % van het BBP (O&O-intensiteit) en opsplitsing GERD in totale uitgaven door de overheid en door het bedrijfsleven
Definitie(s)	<p>GERD = BERD + GOVERD + HERD + PNP</p> <p>GERD = Gross Expenditure on Research & development (R&D) (= BUOO = Bruto Binnenlandse Uitgaven voor Onderzoek & Ontwikkeling (O&O))</p> <p>BERD = Business Expenditure on R&D (= uitgaven voor O&O van de bedrijven en de Collectieve Onderzoekscentra COC)</p> <p>GOVERD = Government Expenditures on R&D</p> <p>HERD = Higher Education Expenditures on R&D</p> <p>PNP = Not for profit Organisations Expenditures on R&D = instellingen zonder winstoogmerk, zowel semi-publieke als private organisaties en internationale organisaties</p> <p>De O&O-intensiteit drukt de GERD uit relatief ten opzichte van het Bruto Binnenlands Product.</p> <p>De Gewestbenadering is de internationaal aanvaarde procedure om alle componenten van GERD en BBPR op éénzelfde eenheid, in casu het gewest, toe te passen. Het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM) rapporteert daarnaast over de O&O-bestedingen op gemeenschapsniveau waarbij ook rekening wordt gehouden met de Vlaamse onderwijsinstellingen (van de HERD-component) in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Dit levert dan de HERD en de GERD volgens de Gemeenschapsbenadering.</p>
Streefwaarde	3% GERD en 1% publiek gefinancierde O&O-intensiteit
Dimensies	BERD, GOVERD, HERD, PNP (zie hiervoor)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2009-2013
Frequentie	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	5/06/2015
Meetmethode	*De GERD berekeningen worden uitgevoerd op basis van CIS gegevens voor de bedrijven en een schatting voor de publieke sector en de collectieve onderzoekscentra. Het bbp in de noemer wordt berekend volgens het nieuwe ESR2010 rekenstelsel. Daardoor verhoogt het bbp structureel in vergelijking met het oude ESR95 (en daalt dus de O&O ratio).
Bron data	Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM)
Meer informatie	<p>Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM)</p> <p>http://www.ewi-vlaanderen.be/landschap/cijfers-indicatoren/3-norm</p> <p>http://www.ewi-vlaanderen.be/speurgids</p> <p>http://www.ecoom.be/nl/node/287</p>

Bespreking

Een van de meest gebruikte indicatoren om de O&O-activiteit van een regio weer te geven, is de O&O intensiteit: het percentage van het bbp dat besteed wordt aan O&O.

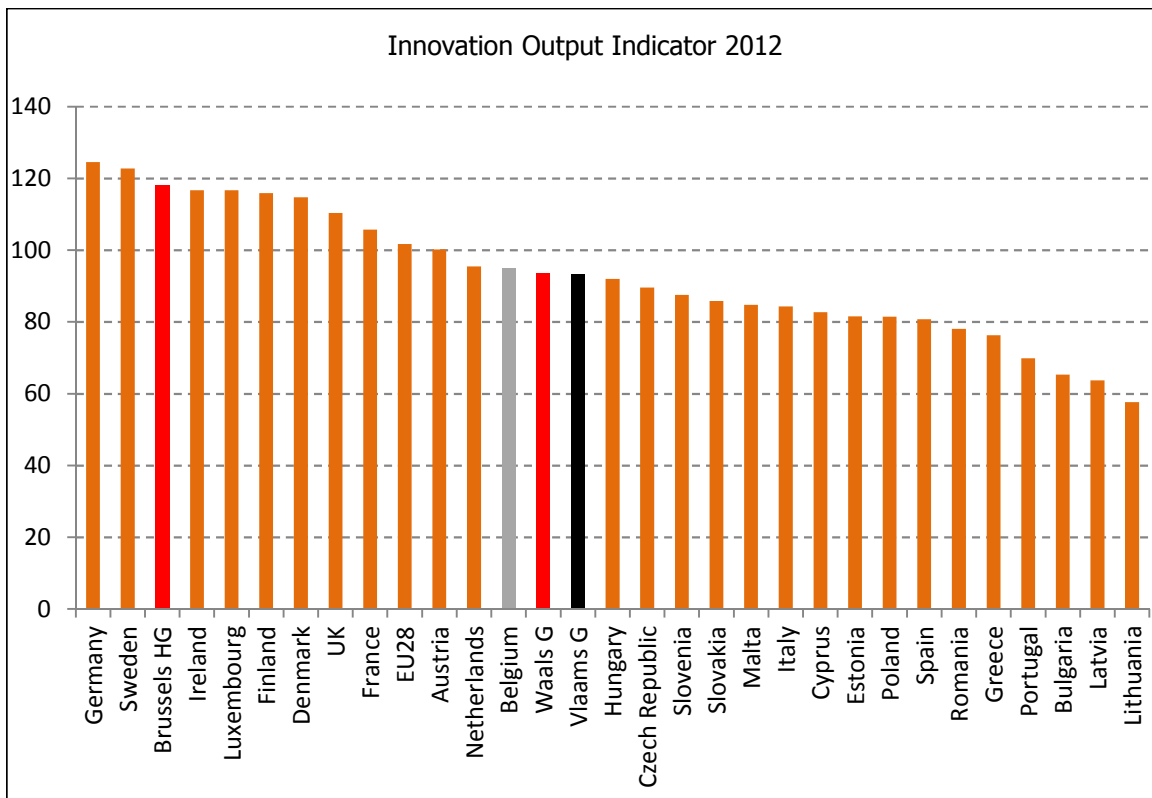
De totale O&O-uitgaven (GERD) waren in 2013 goed voor 2,54% van het bbp. Er zij vermeld dat het bbp nu gedefinieerd is volgens het nieuwe ESR 2010 raamwerk, met een structurele verhoging van dit aggregaat als gevolg. Indien (hypothetisch) het oude ESR95 nog zou gebruikt worden, zou de totale O&O intensiteit op 2,65% komen.

De indicator van de totale O&O uitgaven in % van het bbp stijgt continu de laatste jaren (in 2009 nog 2,06%).

De figuur toont twee componenten van de GERD (namelijk het BERD- en het non-BERD gedeelte) als percentage van het bbp. De BERD/bbp-ratio kwam in 2013 op 1,75%. Dat is een stabilisatie ten opzichte van 2012, na drie daaraan voorafgaande jaren van stijging. De nonBERD/bbp-ratio bedroeg 0,79% in 2013 en neemt heel geleidelijk toe met de tijd.

De private sector is met 69% van het totaal het belangrijkste financieringskanaal.

Doelstelling	4.1 Vanuit het oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2020 3% van zijn BBP aan O&O.
Kernindicatoren	Innovatie Output Indicator (IOI)
Definitie(s)	Het betreft een nieuwe innovatie-indicator van DG Research & Innovation die de innovatieresultaten wil meten.
Streefwaarde	Toename van de IOI voor het Vlaamse Gewest
Dimensies	geen
Vergelijking ruimte	Belgische gewesten, EU landen
Vergelijking tijd	2010-2011-2012
Frequentie	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	5/06/2015
Meetmethode	De IOI is een samengestelde indicator op basis van de onderliggende variabelen: * Technologische innovatie: aantal aangevraagde PCT patenten in verhouding tot het bbp, * Vaardigheden en economische structuur: aandeel tewerkstelling in kennisintensieve sectoren, * Concurrentiekracht: aandeel uitvoer van hoogtechnologische / kennisintensieve goederen en diensten, * Dynamisme: aandeel tewerkstelling in snelgroeiende innovatieve bedrijfstakken.
Bron data	Studiedienst van de Vlaamse Regering
Meer informatie	https://ec.europa.eu/jrc/sites/default/files/ioi_methodsology_report_2014.pdf

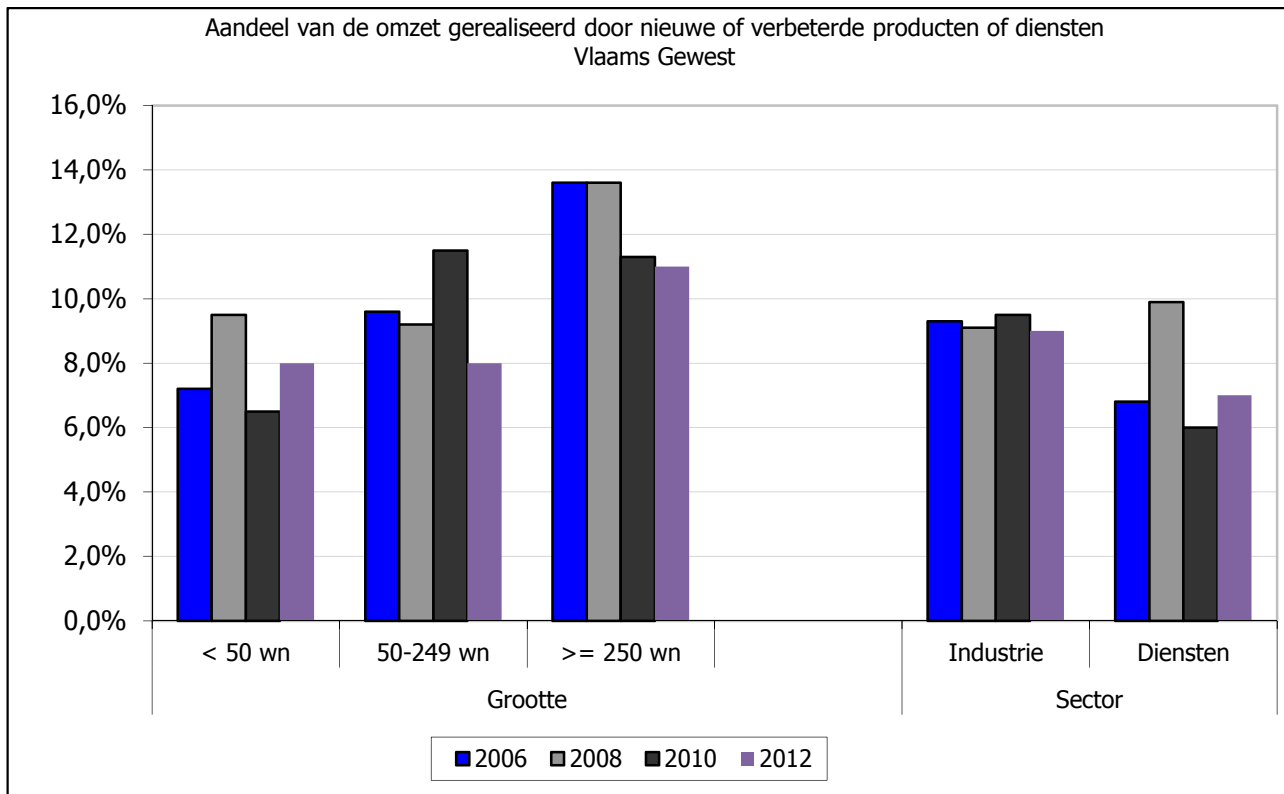
Bespreking

Het Vlaamse Gewest heeft een gemiddelde score op de IOI voor 2012 (93,2). De EU toplanden inzake innovatie (de Scandinavische landen, Duitsland, het VK) presteren beter. De zuidelijke en oostelijke lidstaten doen het dan weer minder goed. Ook het Brussels Hoofdstedelijke Gewest doet het goed. De score voor het Vlaamse Gewest moet gerelativeerd worden. De samenstelling van de indicator verklaart immers een en ander: er zijn naar verhouding meer kennisintensieve bedrijfstakken in hoofdstedelijke regio's zoals het Brussels Hoofdstedelijke Gewest. Ook qua snelgroeiende bedrijfstakken doet dit laatste gewest het naar verhouding beter. De uitdrukking van het aantal patenten ten opzichte van het bbp in plaats van de bevolking is dan weer voordeling voor het Waalse Gewest.

De IOI voor het Vlaamse Gewest bleef de laatste drie jaren quasi constant (93,4 in 2010 en 94,2 in 2011).

In een alternatieve berekening werd rekening gehouden met de werkplaats van werkenden (bij de tewerkstellingsindicatoren). Dat levert geen grote verschillen op voor het Vlaamse Gewest. De positie van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest verbetert dan iets; dit van het Waalse Gewest verslechtert dan weer enigszins.

Doelstelling	4.2.1 Dat uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's.
Kernindicatoren	Aandeel van de omzet gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten per bedrijfsgrootte, innovatieniveau en per bedrijfssector
Definitie	Aandeel van de omzet (in percent) gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten ten opzichte van de gemiddelde omzet.
Streefwaarde	Verdubbeling vanaf 2007
Dimensies	<ul style="list-style-type: none"> - Tijd : 2-jaarlijks - Sector : Industrie, Diensten (en totaal) - Bedrijfsgrootte volgens klassen van werknemers : < 50, 50-249, >= 250 - Gegevens over bouw NIET beschikbaar
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	editie 2006, editie 2008, editie 2010, editie 2012
Frequentie en stiptheid	2-jaarlijkse update. Gegevens van het jaar X zijn beschikbaar in X+2
Laatst gewijzigd	1/07/2014
Meetmethode	<p>Het gaat om een internationale enquête waarvoor de aanbevelingen van Eurostat in het Vlaamse Gewest nagenoeg volledig gevolgd werden. De bedrijfstakken die ondervraagd worden verschillen soms van editie tot editie.</p> <p>Voor de enquête wordt een steekproef getrokken van Vlaamse ondernemingen op basis van bedrijfsgrootte en NACE-code. Bedrijven die hun hoofdkwartier hebben in Brussel, maar activiteiten uitoefenen in het Vlaamse Gewest werden eveneens bevraagd.</p> <p>De gebruikte sectorclassificatie wijzigde lichtjes in de CIS-2013. Dit heeft geen invloed op de ruimere indeling in industrie/diensten.</p>
Bron data	Community Innovation Survey (CIS) 2013 - ECOOM.
Meer informatie	http://www.ecoom.be/indicatorenboek

Bespreking

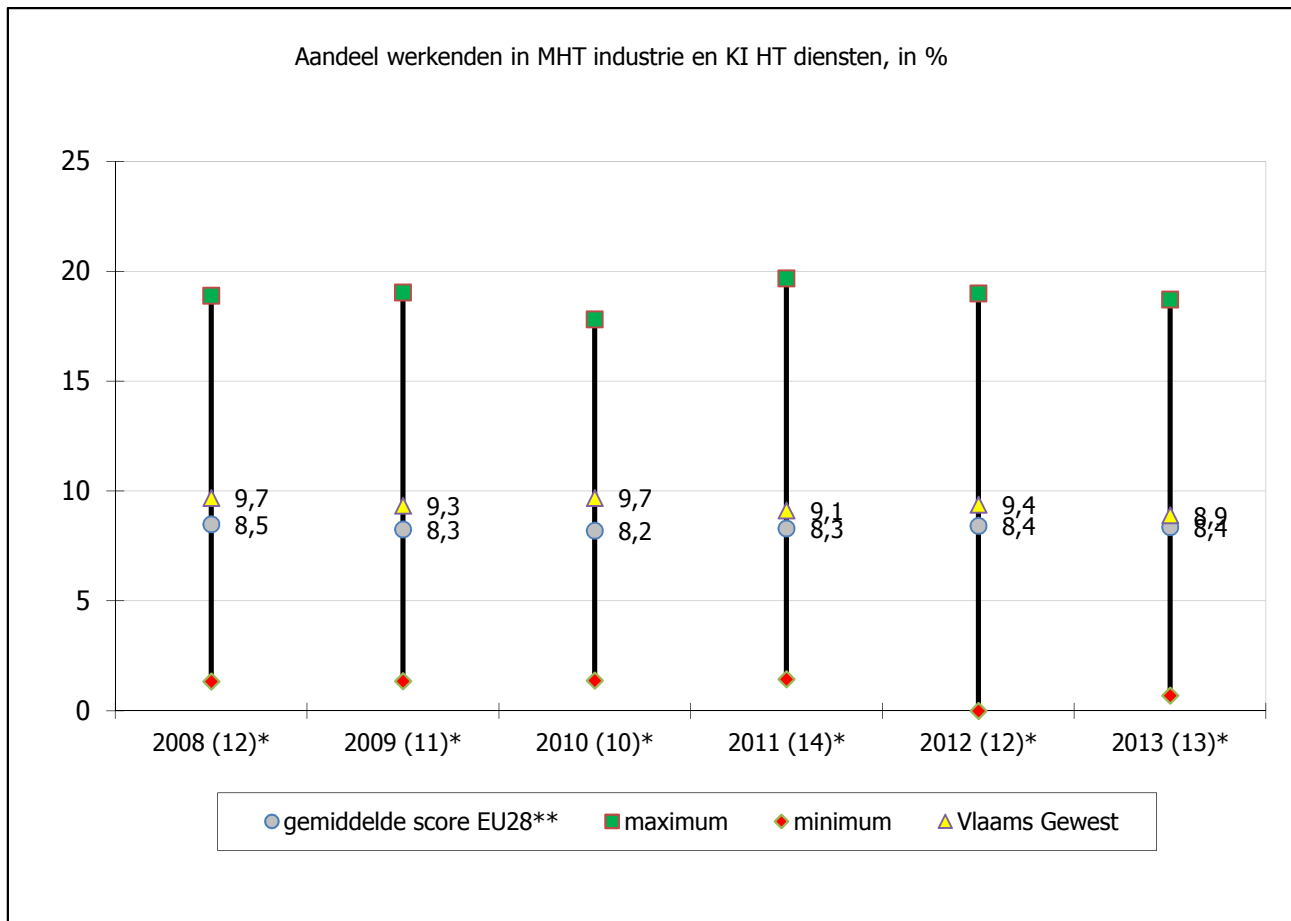
Uit de resultaten van de CIS-enquêtes (zie figuur) blijkt dat een gemiddeld Vlaams bedrijf in 2012 8% van zijn omzet haalde uit innovatieve goederen of diensten (7,5% in 2010, 9,5% in 2008 en 7,9% in 2006). Iets minder dan de helft daarvan komt uit goederen of diensten die nieuw zijn voor de markt, terwijl de rest komt uit goederen of diensten die nieuw zijn voor het bedrijf zelf, niet voor de afzetmarkt.

Grote bedrijven (dit zijn bedrijven met 250 of meer werknemers) halen een groter deel van hun omzet uit innovatieve goederen of diensten dan KMO's (dit zijn bedrijven met minder dan 250 werknemers).

In 2012 is de indicator hoger in de industrie (9%) dan in de diensten (7%). Dat was ook zo in 2006 en 2010. Het is verder duidelijk dat de omzet uit innovatieve goederen of diensten verschilt tussen de sectoren (niet in de grafiek). Bedrijven in de ICT-sector en de sector Informatiediensten halen het meeste, namelijk 14%, van hun omzet uit innovatieve goederen/diensten.

Wanneer we de evolutie van deze cijfers doorheen de tijd bekijken is de nodige voorzichtigheid geboden. Deze cijfers zijn een extrapolatie van de reacties van een steekproef van bedrijven – op basis van de CIS-2009 enquête voor 2008, de CIS-2011 enquête voor 2010 en de CIS-enquête voor 2012 – en dus inherent gevoelig voor een zekere foutenmarge. Niet alleen beantwoorden niet alle bedrijven deze vraag, ook zijn de antwoorden vaak ruwe schattingen. Dat is niet alleen voor het Vlaamse Gewest, maar ook in andere landen het geval. Dit is ook een van de redenen waarom de gegevens tussen de verschillende tweejaarlijkse CIS-enquêtes onderling sterk kunnen schommelen. Het is alleszins aan te raden de evoluties over een ruimer tijds kader te bekijken. De evolutie lijkt dan noch in positieve, noch in negatieve zin te verlopen.

Doelstelling	4.2.2 Dat uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's.
Kernindicatoren	Aandeel van de werkenden in (medium)-hightech industrie en kennisintensieve diensten
Definitie	<ul style="list-style-type: none"> - Mediumhoogtechnologische industrie: elektrische machines, automobiel, chemie, overig transport, machinebouw - Hoogtechnologische industrie: vliegtuigbouw, farmacie, computers en kantoormachines, audio-, video- en telecommunicatieapparatuur, medische, precisie en optische instrumenten - Kennisintensieve hightechdiensten: post en telecommunicatie, informatica, speur- en ontwikkelingswerk. <p>--> tot en met 2007: bepaald o.b.v. de oude NACE rev.1.1 --> vanaf 2008: bepaald o.b.v. de nieuwe NACE rev.2</p>
Streefwaarde	Stijgend aandeel tot op niveau EU-topregio's
Dimensies	geen specifieke dimensies weergegeven. Indien gewenst zijn de gegevens beschikbaar volgens subcategorie (medium HT industrie, HT industrie, KI diensten).
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, 16 ViA benchmarkregio's
Vergelijking tijd	2008 - 2013 (nieuwe sectorindeling vanaf 2008)
Frequentie en stiptheid	De gegevens zijn beschikbaar op jaarbasis. In internationaal verband zijn de data voor jaar T beschikbaar eind T+2.
Laatst gewijzigd	5/06/2015
Meetmethode	<p>Enquête bij Vlamingen in private huishoudens over hun activiteit in de loop van een gegeven referentieweek.</p> <p>Op het niveau van België omvat de steekproef bijna 50.000 huishoudens (gebaseerd op het Rijksregister).</p> <p>De enquête wordt face-to-face afgenomen op basis van een tweetraps-steekproef gestratificeerd volgens geografische secties in een gemeente en huishouden</p>
Bron data	ADS, Eurostat
Meer informatie	http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/High-technology_versus_low-technology_manufacturing

* Vanaf 2008 berekend o.b.v. de nieuwe NACE rev.2.

** Jaren vóór 2008: EU27 gemiddelde.

Bespreking

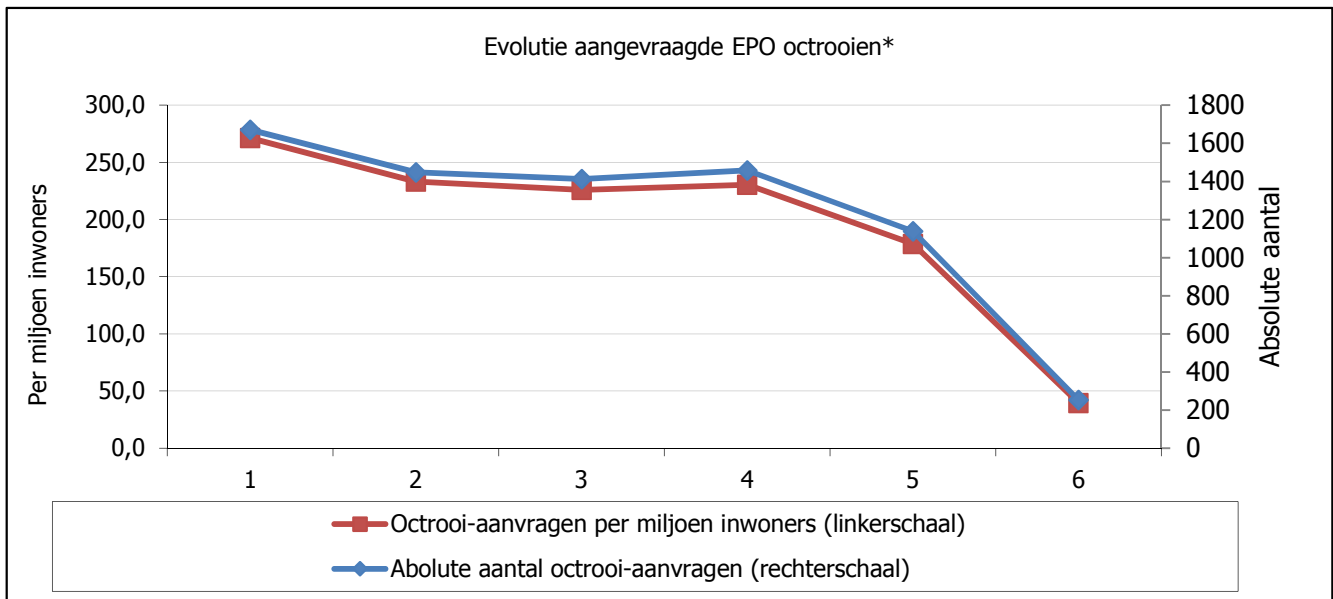
Het Vlaamse Gewest heeft een hoger aandeel werkenden in de (medium) HT industrie en HT diensten (8,9% in 2013) dan gemiddeld in de EU28 (8,4%).

Het Vlaamse Gewest positioneert zich daarmee op een 13de plaats in de lijst van 17 hernieuwde benchmarkregio's. Dat is ongeveer even goed als in 2011 of 2012, maar minder goed dan in 2010 (10de).

Het Vlaamse Gewest presteert relatief beter voor de industriecomponent (5,5%, 9de in 2013) dan voor de dienstencomponent (3,4%, 8ste).

Kenmerkend voor deze indicator is de grote spreidingsmaat tussen minimum en maximum. De indicator is bijvoorbeeld laag in een aantal Zuid-Europese regio's, maar piekt daarentegen in een aantal Duitse regio's, met aan de top Baden-Württemberg (18,7%) en Beieren (15,5%).

Doelstelling	4.3.1 Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.
Kernindicatoren	Aangevraagde en toegekende EPO, USPTO en PCT-octrooien per miljoen inwoners en naar bedrijfsgrootte
Definitie	"Een octrooi is een document, verleend door een officiële instantie, dat het recht toekent om anderen uit te sluiten van de aanmaak of het gebruik van een nieuw werktuig, apparaat of werkwijze (procédé) voor de duur van een nader bepaald aantal jaren. Het recht wordt verleend aan de uitvinder van het werktuig of de werkwijze na onderzoek van zowel de nieuwigheid als van de mogelijke bruikbaarheid ervan. Het recht besloten in het octrooi kan door de uitvinder aan iemand anders worden toegewezen, gewoonlijk zijn werkgever, een onderneming en/of worden verkocht of vergund voor gebruik door iemand anders. Dit recht kan worden afgedwongen hetzij door de bedreiging van een rechtszaak hetzij door de rechtszaak zelf voor schending van eigendomsstitels." (vrij vertaald naar Zvi Griliches, Journal of Economic Literature, 1990; originele passage geciteerd in Vlaams Indicatorenboek WTI 2009, p.150). Voor de bepaling van het aantal octrooien naar bedrijfsgrootte wordt vanaf de versie van 2014 niet enkel het aantal werknemers in ogenschouw genomen, maar ook omzet en balanstotaal. Bovendien wordt ook rekening gehouden met eigendomsstructuren.
Streefwaarde	Stijging jaar op jaar
Dimensies	European Patent Office (EPO).
Vergelijking ruimte	Vlaanderen, België en 19 OESO-lidstaten.
Vergelijking tijd	2008-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	1/09/2015
Meetmethode	Tellingen
Bron data	Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring, Vlaams Indicatorenboek, ECOOM. PATSTAT
Meer informatie	Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM) http://www.kuleuven.be/onderzoek/onderzoeksdatabank/project/3H09/3H090011.htm http://www.ecoom.be/index.php?id=40&L=1

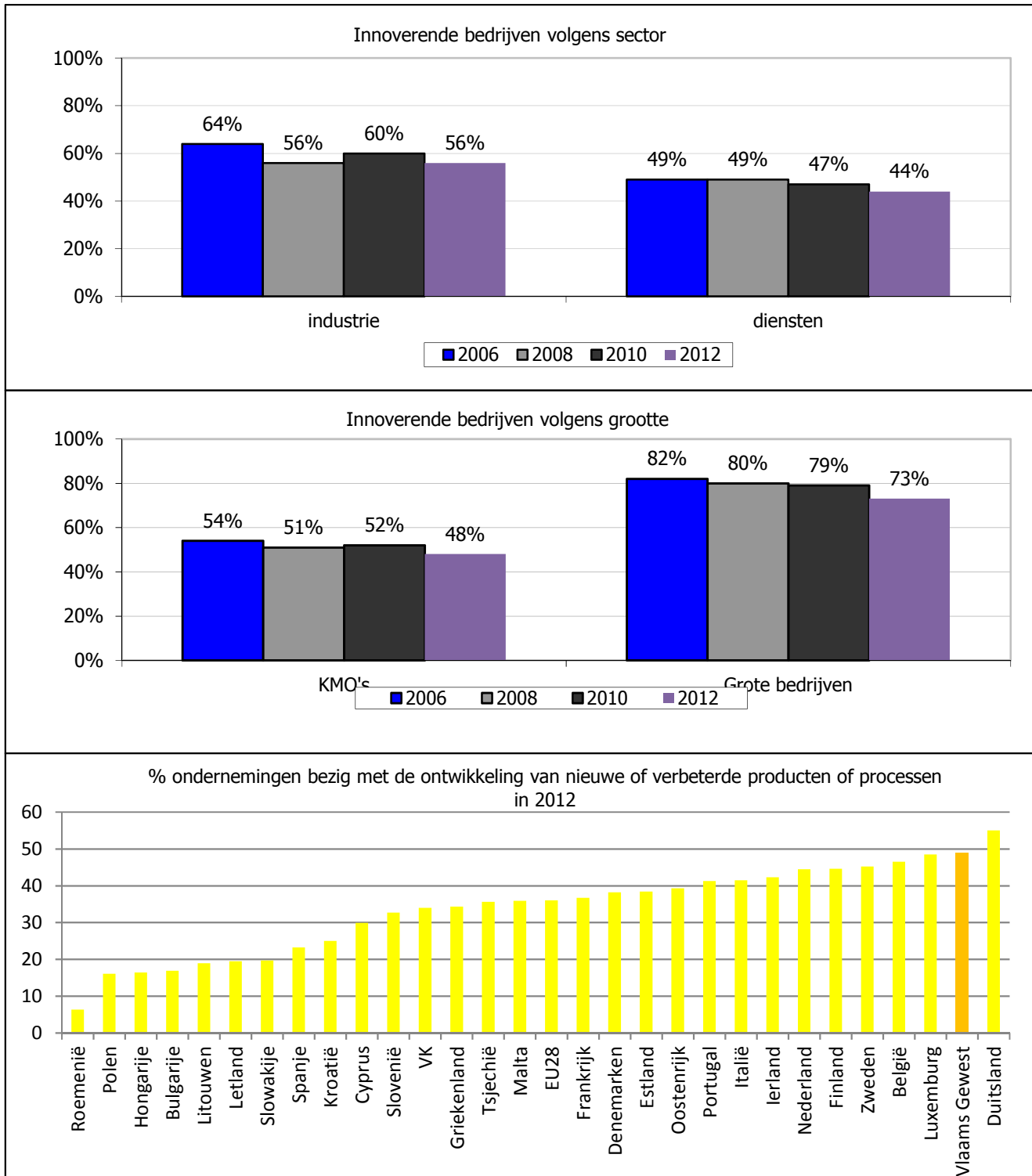
* Vlaanderen = Gewest/Gemeenschap = Vlaams Gewest + alle gemeenschapsbevoegdheden in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Bespreking

Voor nagenoeg alle referentielanden is, net als voor Vlaanderen en België, een significante toename zichtbaar van octrooiactiviteit tot de periode 2007 - 2008. Na 2007 valt een wat fluctuerende, maar eerder dalende, trend op. De meer uitgesproken terugval vanaf 2012 heeft te maken met de vertraging waarmee octrooiaanvragen bij EPO worden gepubliceerd (18 maanden na aanvraag). Een deel van de octrooiaanvragen in 2013 zal met andere woorden pas in 2015 of in 2016 gepubliceerd worden en dus telbaar zijn. Voor octrooitoekenningen zet de vertraging zich nog eerder in omwille van de nog langere periode tussen aanvraag en toekenning, die tot enkele jaren kan oplopen.

België bekleedt een tiende plaats en Vlaanderen een negende plaats voor wat betreft het aantal EPO octrooiaanvragen per miljoen inwoners in 2011. De rangschikking wordt aangevoerd – in respectievelijke volgorde – door Zwitserland, Luxemburg, Zweden en Duitsland. Finland vervolledigt de top 5. Vlaanderen situeert zich in de buurt van Oostenrijk (positie 8) en Japan (positie 11). Waar deze positie van België en Vlaanderen - in het midden van de referentiegroep - op het eerste zicht als 'middelmatic' kan overkomen, dient men voor ogen te houden dat de gekozen referentielanden samen instaan voor 95% van de patentactiviteiten. België en Vlaanderen behouden m.a.w. hun top-tien posities in een mondiale rangschikking.

Doelstelling	4.3.2 Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.
Kernindicatoren	Innoverende bedrijven als % van alle industriële en dienstenbedrijven (per bedrijfsgrootte, en industrie/diensten)
Definitie	Percentage ondernemingen per jaar in de diverse categorieën, verder onderverdeeld per sector en per grootte.
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	<ul style="list-style-type: none"> - Sector : Industrie, Diensten (en totaal) - Bedrijfsgrootte volgens klassen van werknemers : < 50, 50-249, >= 250 - Enkel enige vorm van (al dan niet voltooide) product- en procesinnovatie - Gegevens over bouwsector NIET beschikbaar
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	editie 2006, editie 2008, editie 2010, editie 2012
Frequentie en stiptheid	2-jaarlijkse update. Gegevens van het jaar X zijn beschikbaar in X+2
Laatst gewijzigd	3/07/2015
Meetmethode	<p>Het gaat om een internationale enquête waarvoor de aanbevelingen van Eurostat in het Vlaamse Gewest nagenoeg volledig gevolgd werden. De bedrijfstakken die ondervraagd worden verschillen soms van editie tot editie.</p> <p>Voor de enquête wordt een steekproef getrokken van Vlaamse ondernemingen op basis van bedrijfsgrootte en NACE-code. Bedrijven die hun hoofdkwartier hebben in Brussel, maar activiteiten uitoefenen in het Vlaamse Gewest werden eveneens bevraagd.</p>
Bron data	Community Innovation Survey (CIS)
Meer informatie	http://www.ecoom.be/indicatorenboek

Bespreking

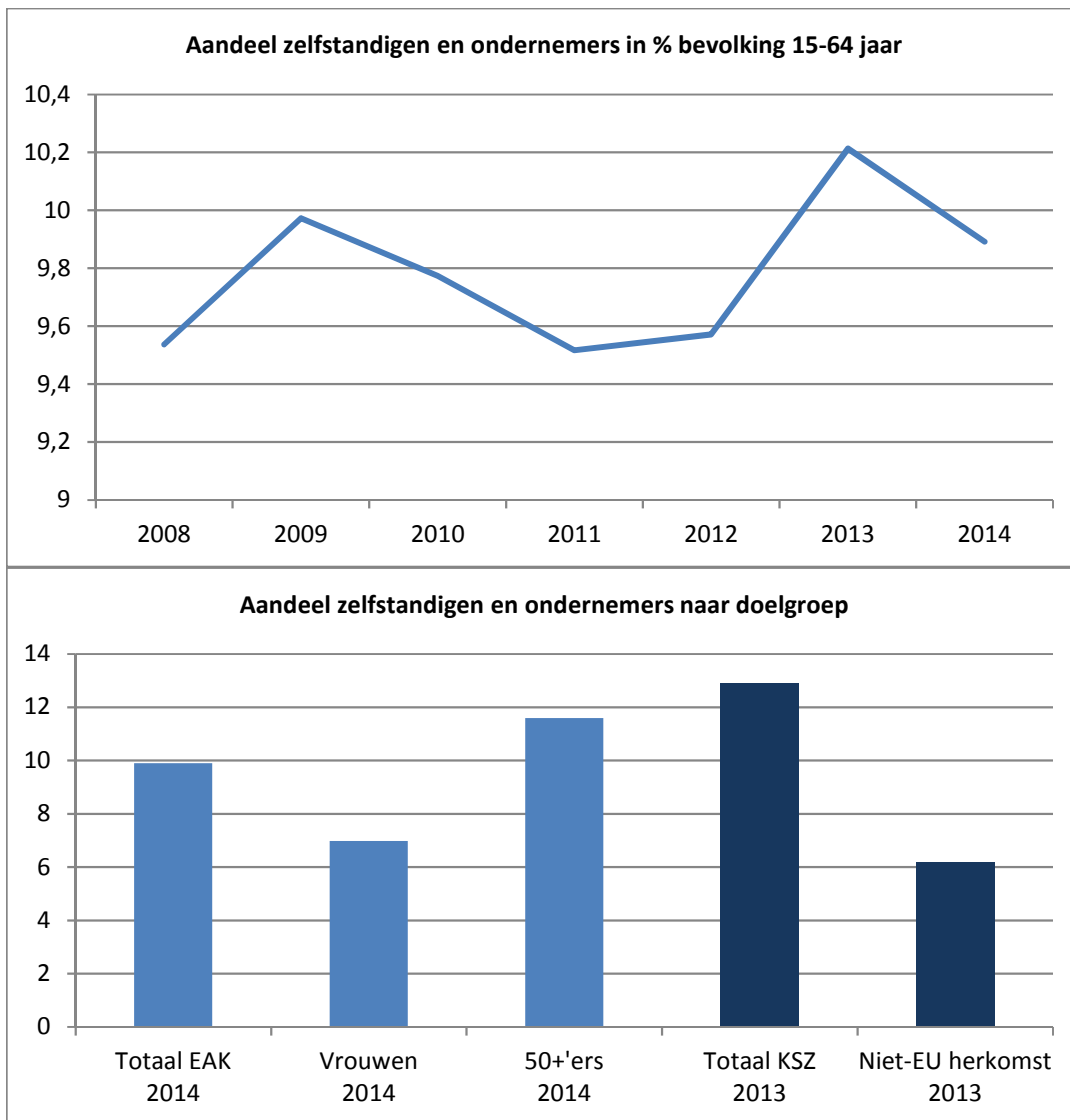
Circa 49% van de Vlaamse ondernemingen was volgens de CIS-enquête 2012 bezig met de ontwikkeling van nieuwe of verbeterde producten of processen. Dat is minder dan in vorige edities (56% in 2006, 52% in 2008, 53% in 2010).

De innovatiegraad, gemeten volgens deze indicator, is hoger in de industrie (56% in 2012) dan in de diensten (44%). De bouwsector wordt niet bevroegd in de CIS-enquêtes.

De grote bedrijven zijn meer innovatief dan de middelgrote en kleine bedrijven (73% versus 48% in 2012). De meest innovatieve sector is anno 2012 de chemie/farma (77% van de bedrijven in deze sector geeft aan (al dan niet voltooide) product- en/of procesinnovatie-activiteiten gehad te hebben) (niet in grafiek).

In de context van de EU landen doet het Vlaamse Gewest het zeer goed (enkel Duitsland doet het beter).

Doelstelling	5.1.1 Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top-vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd, zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
Kernindicatoren	Aandeel zelfstandigen ten opzichte van de bevolking 15-64 jaar
Definitie	Het gaat om informatie over de tewerkstellingssituatie van de Vlamingen (totaal, vrouwen, ouderen) zoals geregistreerd in de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) door ADSEI afgenomen en eveneens door Eurostat verwerkt. Voor de personen van allochtone herkomst is de bron de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ). Zelfstandigen: hoofd- en nevenactiviteit en zelfstandige ondernemers.
Streefwaarde	Toename van het aandeel zelfstandigen, totaal en ook volgens doelgroep.
Dimensies	Totaal, vrouwen, 50+'ers en personen van allochtone herkomst.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2014
Frequentie en stiptheid	De data worden berekend door WSE op basis van de EAK-gegevens. De gegevens voor T komen beschikbaar in de zomer van T+1. De KSZ data komen beschikbaar via een speciale aanvraag.
Laatst gewijzigd	4/06/2015
Meetmethode	EAK: Enquête bij Vlamingen in private huishoudens over hun activiteit in de loop van een gegeven referentieweek. Op het niveau van België omvat de steekproef bijna 50.000 huishoudens (gebaseerd op het Rijksregister). De enquête wordt face-to-face afgenomen op basis van een tweetraps-steekproef gestratificeerd volgens geografische secties in een gemeente en huishouden. KSZ: door koppeling van de gegevens in het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming aan persoonsgegevens in het Rijks- en wachtregister kan informatie bekomen worden over de herkomst van werkenden (in casu zelfstandigen). Voor de herkomst van een persoon wordt niet enkel gekeken naar de huidige nationaliteit, maar ook naar de nationaliteit bij de geboorte en/of die van de ouders.
Bron data	FOD Economie - Algemene Directie Statistiek - EAK (Bewerking Departement WSE) & Eurostat en Kruispuntbank Sociale Zekerheid.
Meer informatie	http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/arbeid_leven/werk/absoluut/ http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/6572.htm

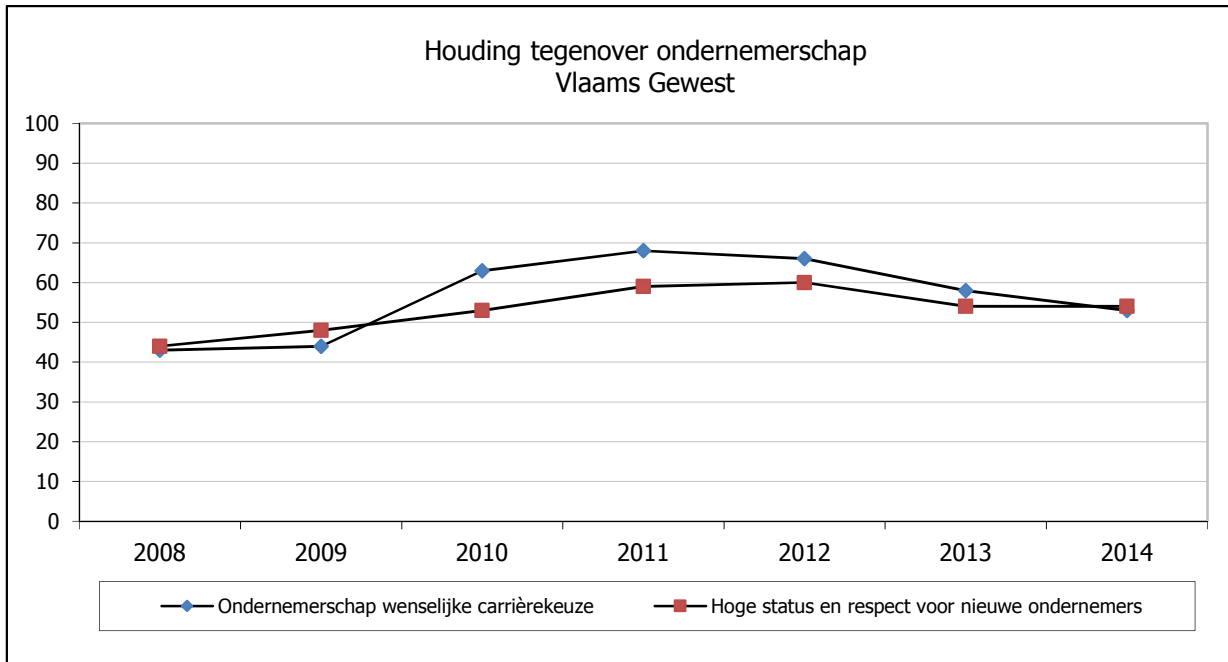

Bespreking

In 2014 kwam het aantal zelfstandigen op de bevolking 15-64 jaar op 9,9% in het Vlaamse Gewest. De indicator schommelt de laatste jaren rond het niveau van 10%. De resultaten voor 2013 en 2014 zijn beter dan deze voor 2011 en 2012.

De indicator ligt lager bij de vrouwen (7,0% in 2014). Het aantal zelfstandigen in de bevolking 50-64 jaar daarentegen is iets hoger (11,6%). Duidelijk is ook dat de indicator ongeveer de helft lager ligt bij personen van niet EU-herkomst (6,2% in 2013 ten opzichte van de bevolking 18-64 jaar, KSZ definitie). Vooral de categorieën niet-EU Europa (4,6%) en Maghreb (3,9%) scoren laag. Bij de allochtonen van Turkse herkomst is de waarde voor de indicator hoger (8,4%).

Doelstelling	5.1.3 Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top-vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd, zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.
Kernindicatoren	Houding tegenover ondernemerschap
Definitie	In de Global Entrepreneurship Monitor worden de volgende twee vragen gesteld: 1° wenselijkheid van ondernemerschap als carrièrekeuze; 2° inschatting van de status en het respect voor nieuwe ondernemers.
Streefwaarde	Toename van de wenselijkheid van ondernemerschap als carrièrekeuze en van de inschatting van de status en het respect voor nieuwe ondernemers.
Dimensies	geen
Vergelijking ruimte	niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008 - 2014
Frequentie en stiptheid	De gegevens voor T komen beschikbaar in de zomer van T+1.
Laatst gewijzigd	3/06/2015
Meetmethode	Het betreft een onderzoek bij 18-64 jarigen in het Vlaamse Gewest (en ook internationaal). Circa 2000 personen die in staat zijn te werken worden telefonisch ondervraagd in de periode juni-augustus. De responsratio is ongeveer één derde. Mogelijke afwijkingen tussen het steekproefkader en de doelpopulatie werden verholpen door gebruik van een representatieve steekproef en gewichtsfactoren om te corrigeren voor de resterende afwijkingen.
Bron data	Vlerick Leuven Gent Management School
Meer informatie	http://www.gemconsortium.org/

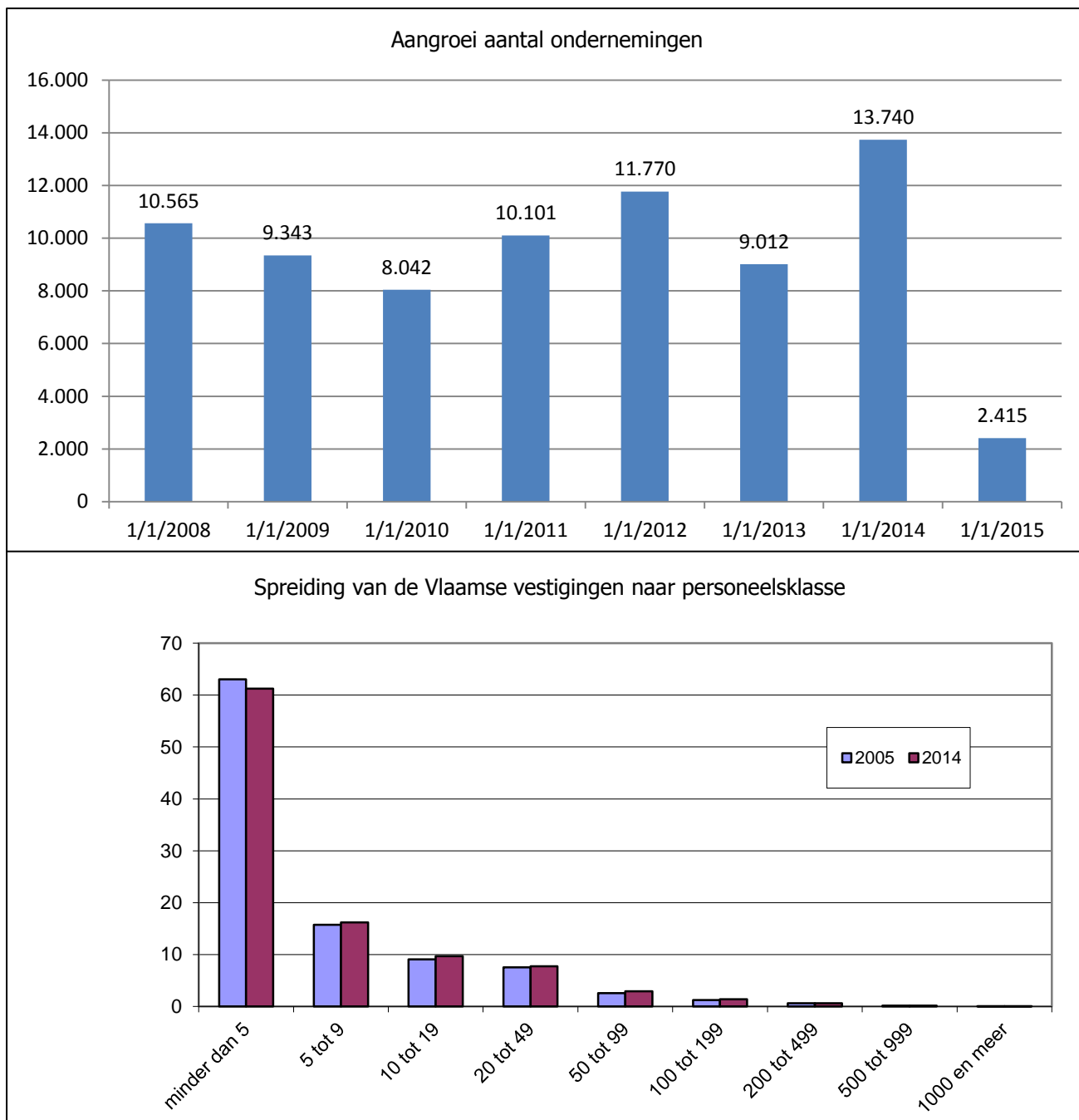

Bespreking

In 2014 was 53% van de Vlamingen de mening toegedaan dat ondernemerschap een wenselijke carrièrekeuze is. Daarmee daalt deze indicator voor het derde jaar op rij. De aanhoudend matige economische groeicijfers kunnen een rol spelen. Verder vindt 54% van de Vlamingen dat ondernemers een hoge status hebben en respect verdienen anno 2014. Dat is evenveel als het jaar voordien.

In 2005 was de waardering voor ondernemerschap hoger. Dit nam wat af in de jaren van goede conjunctuur (2006-2007). Het toenemende aanbod aan bezoldigde jobs kan dit mogelijks verklaren. Maar de houding tegenover ondernemerschap verbeterde opvallend in 2010 en 2011, de jaren na de economische recessie van 2009. Blijkbaar zagen de Vlamingen dan opnieuw meer mogelijkheden in het ondernemen als broodwinning.

Doelstelling	5.2.1 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen
Kernindicator	Aantal ondernemingen en spreiding van het aantal vestigingen naar personeelsklasse
Definitie	Ondernemingen: BTWplichtige natuurlijke en rechtspersonen waarvan de laatste categorie beperkt is tot de commerciële vennootschappen (NV, BVBA, VOF,) Vestiging: onderneming of - in voorkomend geval - deel van een onderneming met bezoldigd personeel in dienst
Streefwaarde	Een hoger aantal ondernemingen
Dimensies	Rechtspersonen (vennootschappen) versus natuurlijke personen (zelfstandigen) en naar hoofdsector (NACE-2008)
Vergelijking ruimte	Niveau Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1/1/2008 - 1/1/2015 (1/1/2014 voor de personeelsklassen)
Frequentie en stiptheid	De gegevens over ondernemingen worden jaarlijks berekend. Dit kan een drietal maanden na afsluiten van het jaar. Data over de spreiding over personeelsklassen zijn 9 maanden na het afsluiten van het jaar beschikbaar.
Laatst gewijzigd	12/05/2015
Meetmethode	Verplichte inschrijvingen bij de Kruispuntbank Ondernemingen - focus op BTWplichtige ondernemingen Verplichte inschrijvingen bij de RSZ en RSZPPO in het kader van de arbeidswetgeving
Bron data	Kruispuntbank Ondernemingen - KBO en RSZ-data
Meer informatie	Studiedienst van de Vlaamse Regering - SVR

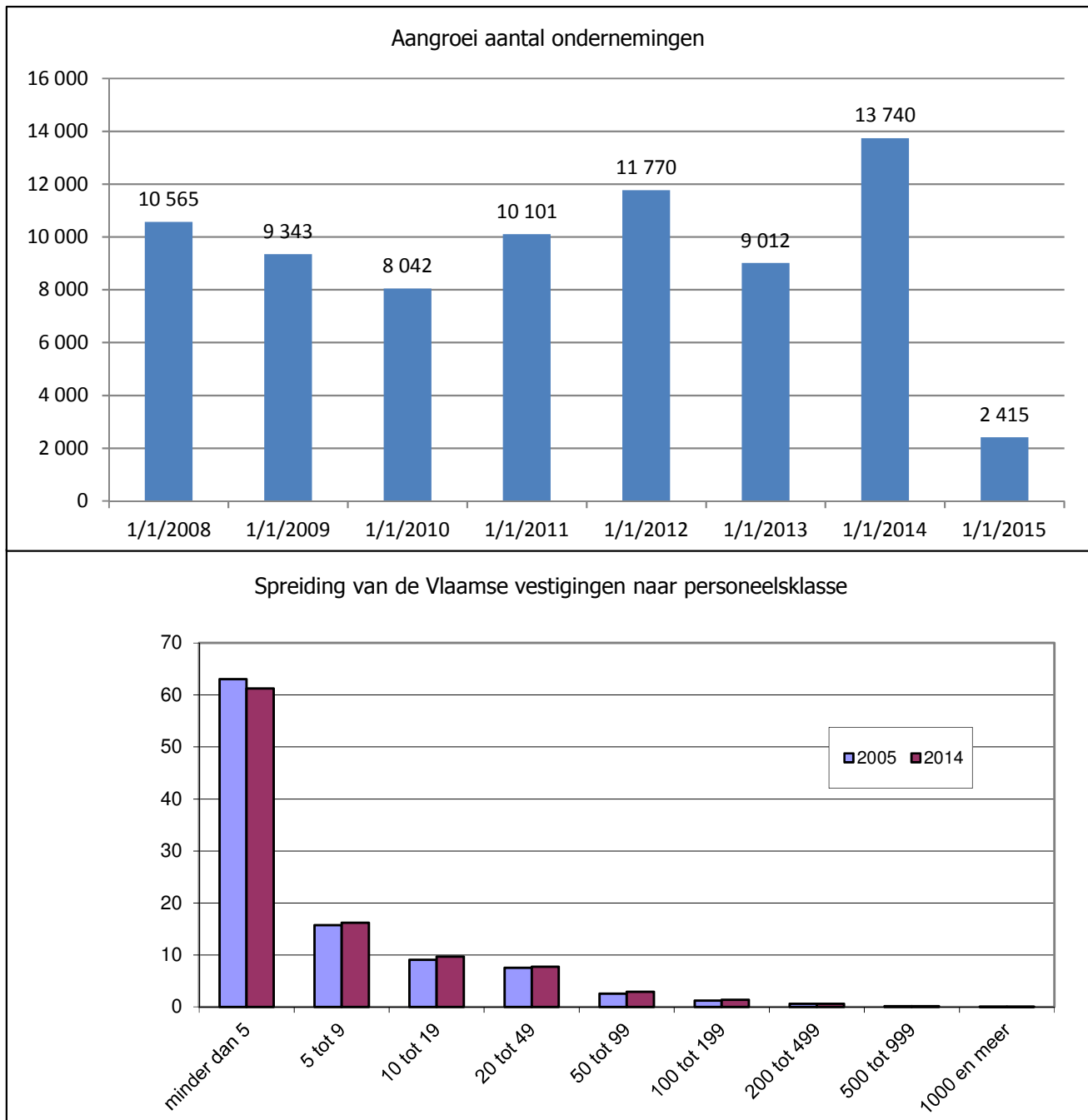
Bespreking

Het aantal ondernemingen neemt steeds toe in het Vlaamse Gewest. Op 1 januari 2015 zijn er 500.700 BTW-plichtige ondernemingen. Dit is 12,4% meer dan op 1 januari 2009.

Tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2015 waren er goed 2.400 ondernemingen meer. Dat is de zwakste toename in jaren. Er zij vermeld dat de aangroei een jaar eerder (+13.700 ondernemingen) hoog was omdat advocaten op 1 januari 2014 BTW-plichtig werden wat de statistiek opwaarts beïnvloedde.

Op 1 januari 2014 had 61,2% van de Vlaamse vestigingen met personeel minder dan 5 werknemers. Dit cijfer loopt op tot 77,4% wanneer we de zogenaamde micro-ondernemingen (max 9 werknemers) bekijken. De categorie minder dan 5 werknemers verliest lichtjes terrein over de periode 2005-2011. Alle andere categorieën gaan er lichtjes op vooruit.

Doelstelling	5.2.2 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
Kernindicatoren	Overlevingsgraad op 5 jaar (EIP : Survival Rate 5 jaar)
Definitie	<p>De definitie achter de EIP-indicatoren is vastgelegd door Eurostat en de OESO. De Studiedienst van de Vlaamse Regering past deze definitie zo exact mogelijk toe op de VKBO-data om een regionaal cijfer te bekomen.</p> <p>Onderneming : aantal ondernemingen volgens de SVR-definitie, zijnde de som van de BTW-plichtige natuurlijke personen en de BTW-plichtige rechtspersonen in de aard van een commerciële onderneming (NV, BVBA, VOF, ...)</p> <p>Teller : aantal starters in T-X die minstens 1825 dagen geleefd hebben (of nog in leven zijn) en waarbij X gelijk is 5. Noemer : Aantal starters in T-X.</p>
Streefwaarde	Een hogere overlevingsgraad
Dimensies	Per sector verkrijgbaar
Vergelijking ruimte	België, Gewesten en EU27-landen (via Eurostat, nog in experimentele fase)
Vergelijking tijd	2008 tem 2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Beschikbaar na 4 maanden na het afsluiten van het jaar
Laatst gewijzigd	23/06/2015
Meetmethode	Volledige populatie van de kruispuntbank ondernemingen, gelimiteerd tot alle ondernemingen die onder de SVR-definitie vallen. Deze indicator is nog in ontwikkeling en wordt jaarlijks bijgesteld.
Bron data	Kruispuntbank ondernemingen, bewerking SVR en Corve
Meer informatie	http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/entrepreneurship/indicators

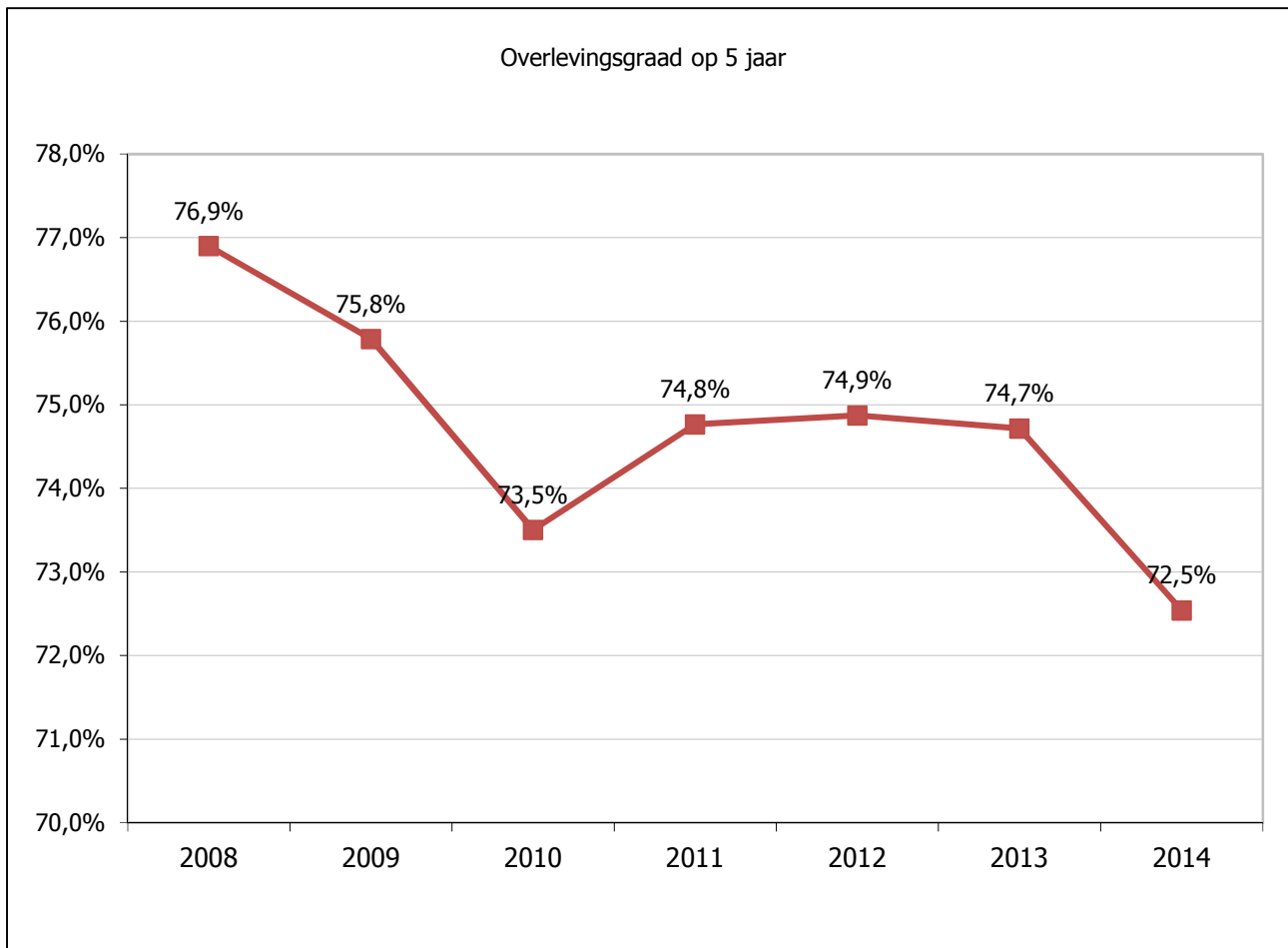

Bespreking

Het aantal ondernemingen neemt steeds toe in het Vlaamse Gewest. Op 1 januari 2015 zijn er 500.700 BTW-plichtige ondernemingen. Dit is 12,4% meer dan op 1 januari 2009.

Tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2015 waren er goed 2.400 ondernemingen meer. Dat is de zwakste toename in jaren. Er zij vermeld dat de aangroei een jaar eerder (+13.700 ondernemingen) hoog was omdat advocaten op 1 januari 2014 BTW-plichtig werden wat de statistiek opwaarts beïnvloedde.

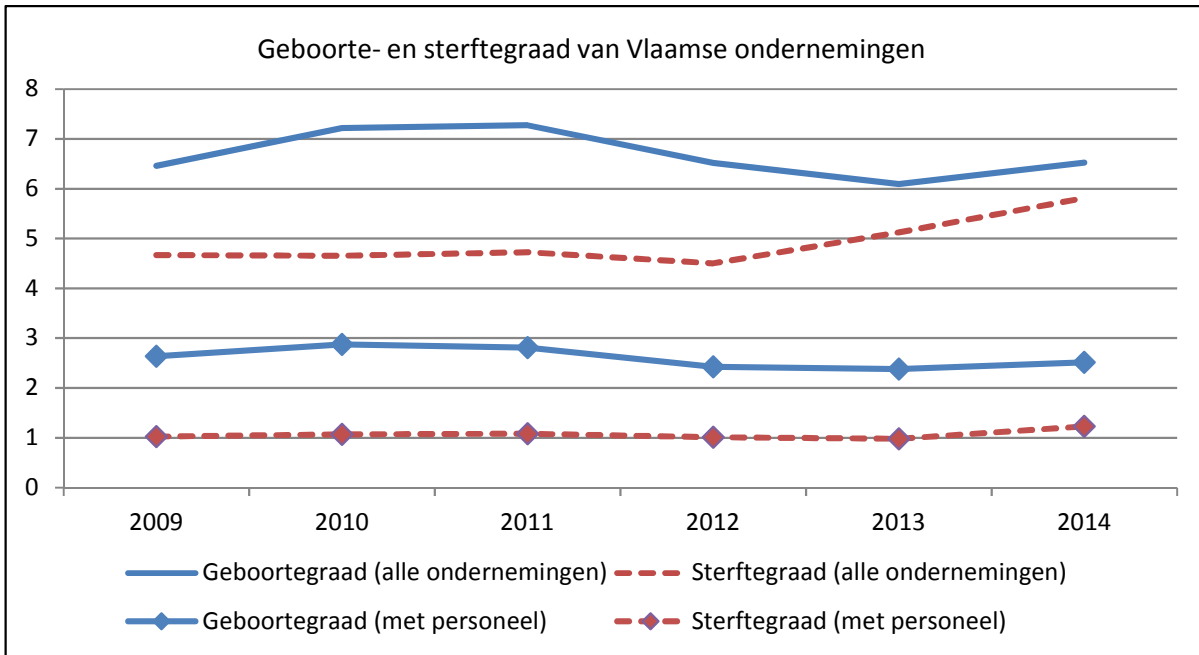
Op 1 januari 2014 had 61,2% van de Vlaamse vestigingen met personeel minder dan 5 werknemers. Dit cijfer loopt op tot 77,4% wanneer we de zogenaamde micro-ondernemingen (max 9 werknemers) bekijken. De categorie minder dan 5 werknemers verliest lichtjes terrein over de periode 2005-2011. Alle andere categorieën gaan er lichtjes op vooruit.

Bespreking

De overlevingsgraad op 5 jaar is in Vlaanderen dalend vanaf 2005. In 2010 daalt ze tot 73,5% om vervolgens de komende 3 jaar te stijgen tot bijna 75%. Maar in 2014 is er terug een daling tot 72,5%. Vlaanderen behaalt over de hele periode een hogere overlevingsgraad in vergelijking met de andere gewesten. De kloof met Brussel en het Waalse Gewest verkleint wel.

Doelstelling	5.2.3 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
Kernindicatoren	Geboorte- en sterftcijfer van ondernemingen (EIP : Employer firm birth rate : geboortecijfer van ondernemingen met werkgelegenheid volgens VKBO data en Employer firm death rate : sterftcijfer van ondernemingen met werkgelegenheid volgens VKBO data)
Definitie	<p>De definitie achter de EIP-indicatoren is vastgelegd door Eurostat en de OESO. De Studiedienst van de Vlaamse Regering past deze definitie zo exact mogelijk toe op de VKBO-data om een regionaal cijfer te bekomen.</p> <p>Onderneming : aantal ondernemingen volgens de SVR-definitie, zijnde de som van de BTW-plichtige natuurlijke personen en de BTW-plichtige rechtspersonen in de aard van een handelsonderneming. Enkel ondernemingen die actief zijn in de NACE2008-classes C tot en met K.</p> <p>Teller : aantal startende ondernemingen met personeel in het jaar T + aantal bestaande ondernemingen die in het jaar T voor de eerste keer personeel in dienst namen</p> <p>Noemer : Aantal ondernemingen aan het begin van het jaar T.</p> <p>Aandachtspunt : momenteel is enkel het eerste deel van de teller beschikbaar. Teneinde te voldoen als EIP-indicator moet dus nog het aantal ondernemingen toegevoegd worden die in de loop van het jaar T voor de eerste keer personeel in dienst namen. Deze indicator is dus nog onderschat en zal bijgestuurd worden wanneer de RSZ en VKBO-databanken aan elkaar gekoppeld kunnen worden.</p>
Streefwaarde	Een hogere geboortegraad en lagere sterftegraad
Dimensies	Per sector verkrijgbaar
Vergelijking ruimte	België, Gewesten en EU27-landen (via Eurostat, nog in experimentele fase)
Vergelijking tijd	2008 tem 2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Beschikbaar na 3 maanden na het afsluiten van het jaar
Laatst gewijzigd	2/09/2015
Meetmethode	Volledige populatie van de kruispuntbank ondernemingen, gelimiteerd tot alle ondernemingen die onder de SVR-definitie vallen. Deze indicator is nog in ontwikkeling en wordt jaarlijks bijgestuurd.
Bron data	Kruispuntbank Ondernemingen, bewerking SVR en Corve
Meer informatie	http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/entrepreneurship/indicators

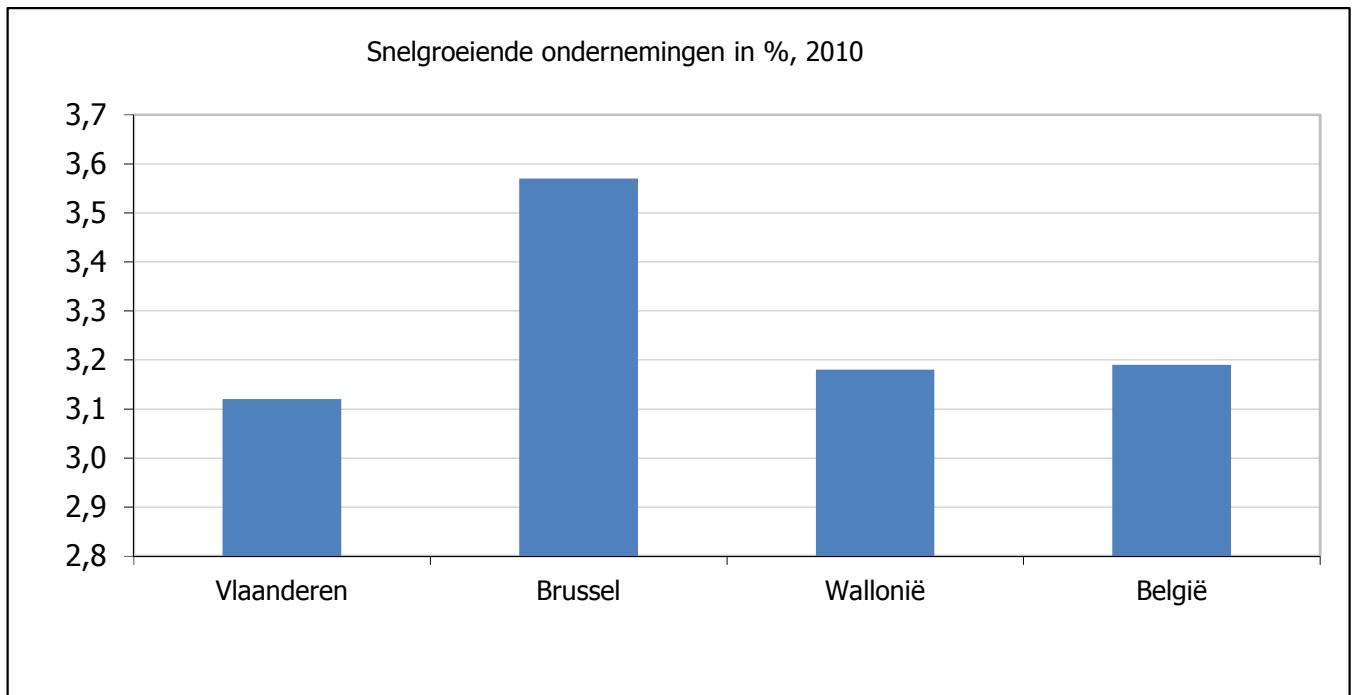
Bespreking

De geboortegraad van alle Vlaamse ondernemingen duidt op het aantal nieuw opgerichte ondernemingen in een jaar ten opzichte van het bestaande aantal bij het begin van het jaar. Analoog geeft de sterftegraad het aantal verdwenen ondernemingen weer door stopzetting of faillissement.

De geboortegraad (alle ondernemingen) bedroeg anno 2014 6,5%. Dat is een stijging ten opzichte van 2013, maar in 2010 en 2011 was de indicator iets hoger. De sterftegraad (alle ondernemingen) is lager, en nam wat toe de laatste jaren. Beide indicatoren convergeren lichtjes naar elkaar. De laatste jaren van zwakke conjunctuur hebben een weerslag op deze indicatoren.

De geboorte- en sterftegraden voor ondernemingen met personeel liggen op een lager niveau.

Doelstelling	5.2.4 In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.
Kernindicatoren	Snelgroeiende ondernemingen (EIP : High Growth Firm Rate)
Definitie	<p>De definitie achter de EIP-indicatoren is vastgelegd door Eurostat en de OESO. De Studiedienst van de Vlaamse Regering past deze definitie zo exact mogelijk toe op de VKBO-data om een regionaal cijfer te bekomen.</p> <p>Onderneming : aantal ondernemingen volgens de SVR-definitie, zijnde de som van de BTW-plichtige natuurlijke personen en de BTW-plichtige rechtspersonen in de aard van een handelsonderneming.</p> <p>Teller : Aantal ondernemingen die in de 3 voorafgaande jaren een cumulatieve groei van 20% op jaarbasis hebben gerealiseerd en die minstens 10 personen tewerk stelden bij de aanvang van die observatieperiode.</p> <p>Noemer : Aantal ondernemingen met minstens 10 personeelsleden in het jaar T-3</p> <p>De ratio geeft het aandeel van de ondernemingen weer die een groei in het aantal personeelsleden weet te realiseren tussen tijdstip T-3 en T van minstens 72,8% (dit is 1,20 tot de derde macht - of dus 20% cumulatieve groei) in die periode tegenover het aantal ondernemingen die minstens 10 personeelsleden tewerk stelde in T-3.</p>
Streefwaarde	Een hogere aandeel snelgroeiende ondernemingen
Dimensies	Per sector verkrijgbaar
Vergelijking ruimte	België, Gewesten en EU27-landen (via Eurostat, nog in experimentele fase)
Vergelijking tijd	Jaarlijks vanaf 1/1/2011 (periode 2008-2010)
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Beschikbaar na 9 maanden na het afsluiten van het jaar (RSZ)
Laatst gewijzigd	23/06/2015
Meetmethode	Volledige populatie van de kruispuntbank ondernemingen, gelimiteerd tot alle ondernemingen die onder de SVR-definitie vallen. Deze indicator is nog in ontwikkeling en wordt jaarlijks bijgestuurd.
Bron data	Kruispuntbank Ondernemingen, bewerking SVR en Corve
Meer informatie	http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/entrepreneurship/indicators

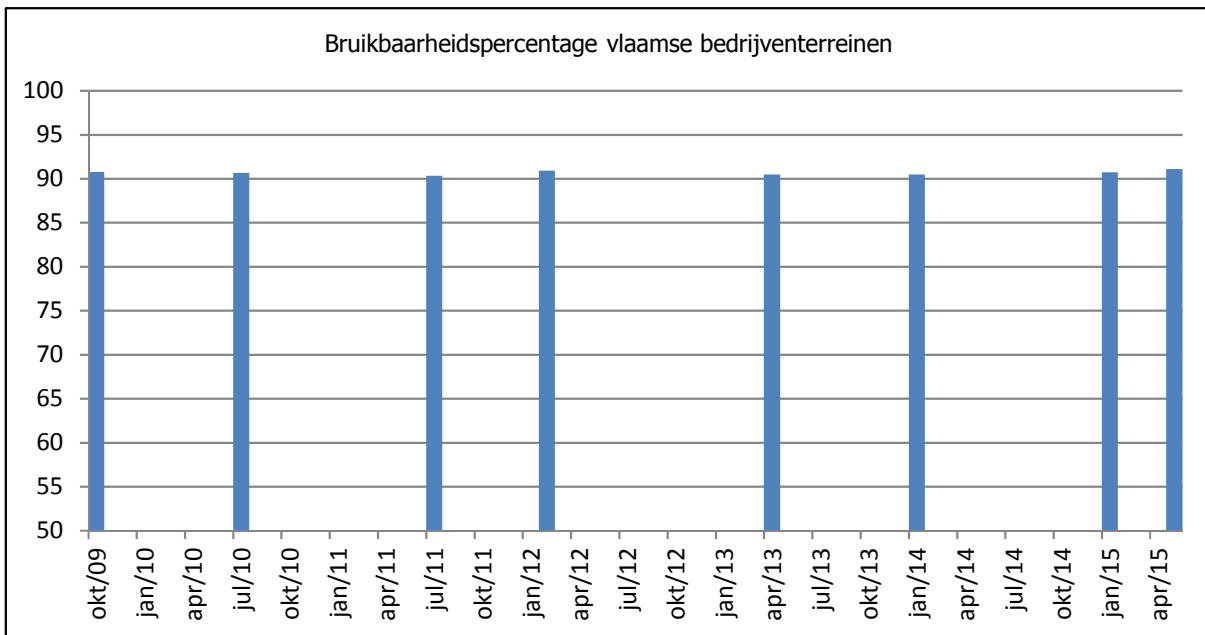

Bespreking

Het Vlaamse Gewest kent per 1 januari 2010 1.059 ondernemingen die de voorbije 3 jaren een cumulatieve groei van jaarlijks 20% in het aantal personeelsleden wist te realiseren en die bij de aanvang minstens 10 personen in dienst had. In relatieve cijfers betekent dit dat 3,12% van de ondernemingen met minstens 10 personeelsleden in dienst een dergelijke groei verwezenlijkt hebben.

Vlaanderen heeft het grootste aantal van dergelijke groeiers, gevolgd door Wallonië met 512 en Brussel met 262 snelgroeiers. Dit betekent in relatieve cijfers respectievelijk 3,18% en 3,57%. Vlaanderen heeft bijgevolg 58% van de snelgroeierende ondernemingen en bepaalt hiermee grotendeels het Belgische gemiddelde van 3,19%.

Doelstelling	5.3 In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de langetermijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totale aantal bestemde bedrijventerreinen.
Kernindicatoren	Aandeel effectief bruikbare bedrijventerreinen op het aantal bestemde.
Definitie	Bruikbare bedrijventerreinen: gedeelten van het terrein waarop zich infrastructuur bevindt + bebouwde gedeelten (bezet, leegstand, in ontwikkeling) + onbebouwde gedeelten (actief aanbod, gronden in gebruik door bedrijf, reservegrond, in ontwikkeling). De tijdelijk niet-realiseerbare onbebouwde oppervlakte komt dus niet in aanmerking (percelen die omwille van afwijkend gebruik en/of structurele, procedurele of eigendomsredenen niet actief aangeboden worden).
Streefwaarde	Toename van het aandeel bruikbare bedrijventerreinen.
Dimensies	geen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	okt 2009 - apr 2015
Frequentie en stiptheid	De data worden meermaals per jaar geactualiseerd.
Laatst gewijzigd	3/06/2015
Meetmethode	Een bedrijventerrein dat bestemd is wordt in de inventaris opgenomen. Om de bezetting te monitoren worden alle bedrijventerreinen vanaf 5 hectare anderhalfjaarlijks bezocht ter plaatse (op termijn jaarlijks). De bedrijventerreinen kleiner dan 5 ha worden niet ter plaatse bezocht maar gecontroleerd aan de hand van andere databronnen. Daarbij is ook hulp van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen (POM's).
Bron data	Agentschap Ondernemen
Meer informatie	http://www.agentschapondernemen.be/artikel/hoe-wordt-de-kwaliteit-van-de-dataset-gegarandeerd

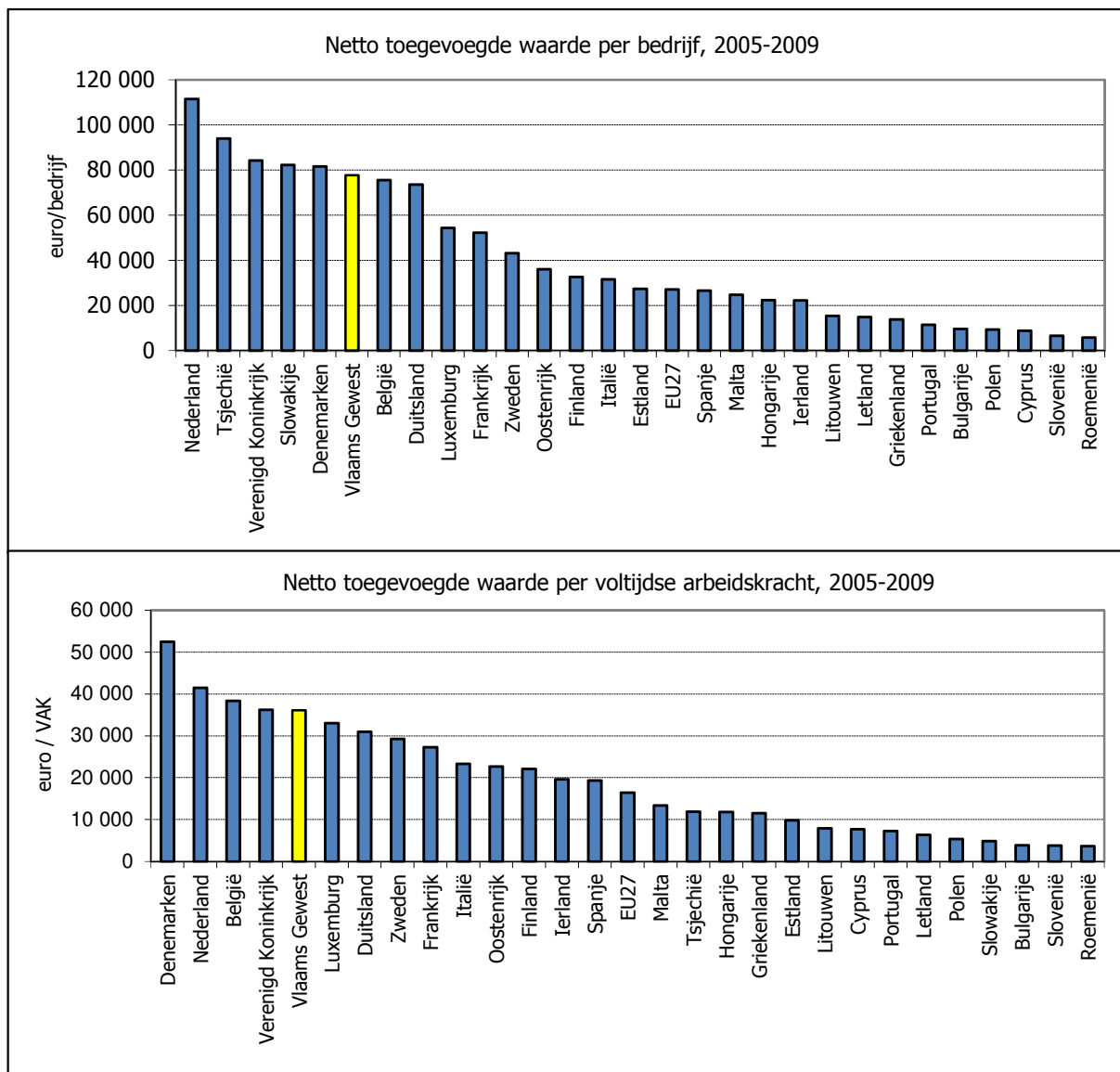

Bespreking

Het bruikbaarheidspercentage van de Vlaamse bedrijventerreinen kwam in mei 2015 op 91,1%. Het aandeel neemt met de tijd geleidelijk toe, zij het niet zo sterk meer na 2009

Het grootste deel van de bedrijventerreinen is bezet voor een economische of afwijkende functie (63,8% in mei 2015). Het beschikbaar aanbod (onbebouwd) maakte in mei 2015 3,6% uit. Het aandeel van deze laatste categorie neemt lichtjes toe met de tijd (2,9% in mei 2005).

Doelstelling	5.4 In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn.
Kernindicatoren	Landbouw: netto toegevoegde waarde per bedrijf en per volwaardige arbeidskracht
Definitie	<p>Netto toegevoegde waarde per bedrijf (NTW) (of Farm Net Value Added (FNVA)): De indicator vertegenwoordigt de vergoeding van alle productiefactoren (land, kapitaal en arbeid), zowel bedrijfseigen als extern. De bruto toegevoegde waarde tegen marktprijzen resulteert uit het verschil tussen de eindproductiewaarde en het intermediair verbruik. Om de netto toegevoegde waarde tegen factorkosten te verkrijgen dienen nog de afschrijvingen afgetrokken en de "subsidies – taken (indirecte belastingen)" bijgeteld te worden.</p> <p>Netto toegevoegde waarde per voltijdse arbeidskracht (VAK) (of FNVA/Annual Working Unit (AWU)) : Deze indicator is losgekoppeld van de bedrijfsgrootte door de netto toegevoegde waarde te bekijken per voltijdse arbeidskracht.</p>
Streefwaarde	Behoren tot de Europese toplanden
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, EU27
Vergelijking tijd	2005-2009
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	2/05/2013
Meetmethode	De boekhoudkundige gegevens zijn herberekend voor Vlaanderen als regio en conform de ILB-methodologie.
Bron data	Europese Informatienet inzake landbouwboekhoudingen (ILB) (Farm Accountancy Data Network (FADN))
Meer informatie	Bergen D., Tacquenier B., EU-benchmarking en vergelijking van enkele bedrijfseconomische indicatoren voor de belangrijkste bedrijfstypes in Vlaanderen (2005-2009). Beleidsdomein Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel, 2012.

Bespreking

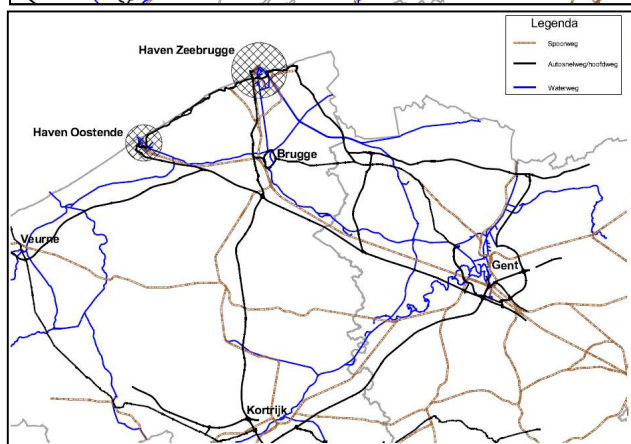
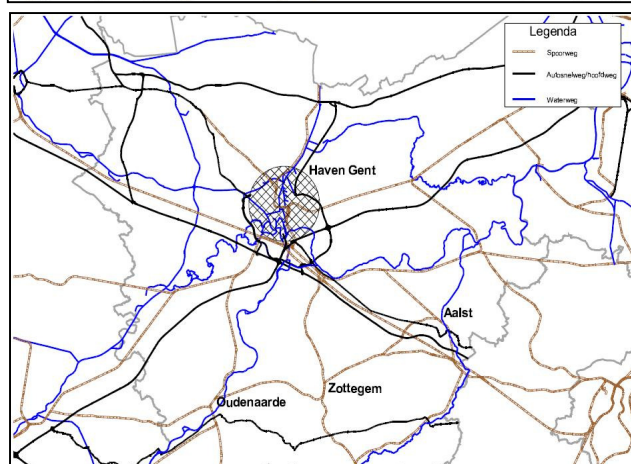
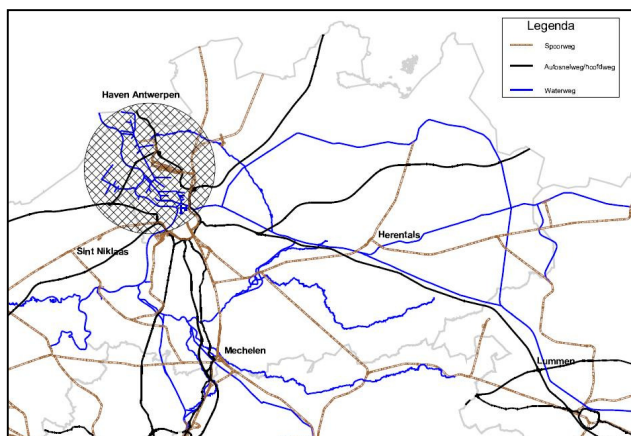
Wat de netto toegevoegde waarde per bedrijf betreft, positioneert Vlaanderen zich met een gemiddelde waarde van 77.694 euro/bedrijf over de periode 2005-2009 op de 6de plaats na Nederland, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk, Slowakije en Denemarken.

Vlaanderen valt dus net buiten de top 5, maar dat is wellicht ook niet te verwonderen wanneer gekeken wordt naar de lidstaten die beter scoren: enerzijds landen met gemiddeld erg grote bedrijven (Slowakije, Tsjechië en het Verenigd Koninkrijk), en anderzijds landen met erg kapitaalintensieve bedrijven (Nederland en Denemarken).

Maar daarmee doet Vlaanderen bijvoorbeeld duidelijk beter dan Duitsland, Luxemburg, Frankrijk en Zweden. De gemiddelde NTW-waarde in de andere lidstaten ligt beneden de 40.000 euro/bedrijf.

Bij de NTW/voltijdse arbeidskracht (VAK) worden de eerdere cijfers van de NTW meer gerelativeerd. De bedrijfsgrootte wordt hier minder belangrijk. Dat uit zich in een verbetering van het klassement voor Vlaanderen. Over de periode 2005-2009 situeert Vlaanderen zich met een gemiddelde waarde van 36.117 euro/VAK op de 4de plaats, na Denemarken, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Verder in de rij komen Luxemburg, Duitsland, Zweden en Frankrijk. Andere lidstaten blijven ruim beneden een gemiddelde van 25.000 euro/VAK.

Doelstelling	6.1/6.2 De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuigen) op de hoofdwegen en beperken de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
Kernindicatoren	Bereikbaarheid van economische poorten via openbaar vervoer (spoor, havens, binnenvaart)
Definitie	Ontsluitingen per spoor/ per waterweg van de economische poorten naar het hinterland met indicatie van de capaciteit (cartografische weergave) en evolutie ladingen en lossingen via zeevaart, binnenvaart en spoor. Voor de volumes vracht via de weg is onvoldoende informatie beschikbaar op het niveau van de poorten.
Streefwaarde	Vlotte multimodale ontsluiting economische poorten met hinterland
Dimensies	Ladingen en lossingen zeevaart, binnenvaart en spoor.
Vergelijking ruimte	Economische poorten in Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2014
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	25/08/2015
Meetmethode	Jaarlijkse inventarisatie van de spoor- en waterweginfrastructuur van de hinterlandverbindingen vanuit de betreffende economische poorten. Momenteel omvat deze inventarisatie de zeehavens. Later kunnen extra economische poorten worden opgenomen.
Bron data	Jaaroverzicht Vlaamse Havens, Vlaamse Havencommissie, MORA
Meer informatie	http://vlaamsehavencommissie.be/vhc/thema/1133

Ladingen & lossingen (miljoen ton)

Haven Antwerpen

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	189,4	90,4	27,5
2009	157,8	78,6	19,0
2010	178,2	85,9	16,1
2011	187,2	87,1	n.b.
2012	184,1	87,6	n.b.
2013	191,0	94,3	n.b.
2014	199,0	96,5	n.b.

Haven Gent

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	27,0	20,1	3,9
2009	20,8	16,5	3,6
2010	27,3	20,7	4,0
2011	27,2	22,9	n.b.
2012	26,3	23,1	n.b.
2013	26,0	22,2	n.b.
2014	25,9	21,8	n.b.

Haven Zeebrugge

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	42,0	0,8	6,2
2009	44,9	0,6	5,8
2010	49,6	0,6	3,6
2011	47,0	0,7	n.b.
2012	43,5	0,6	n.b.
2013	42,8	0,6	n.b.
2014	42,5	0,8	n.b.

Haven Oostende

	Zeevaart	Binnenvaart	Spoor
2008	8,5	0,2	0,1
2009	5,4	0,2	0,0
2010	4,9	0,2	0,0
2011	3,8	0,3	n.b.
2012	3,2	0,3	n.b.
2013	1,8	0,3	n.b.
2014	1,4	0,3	n.b.

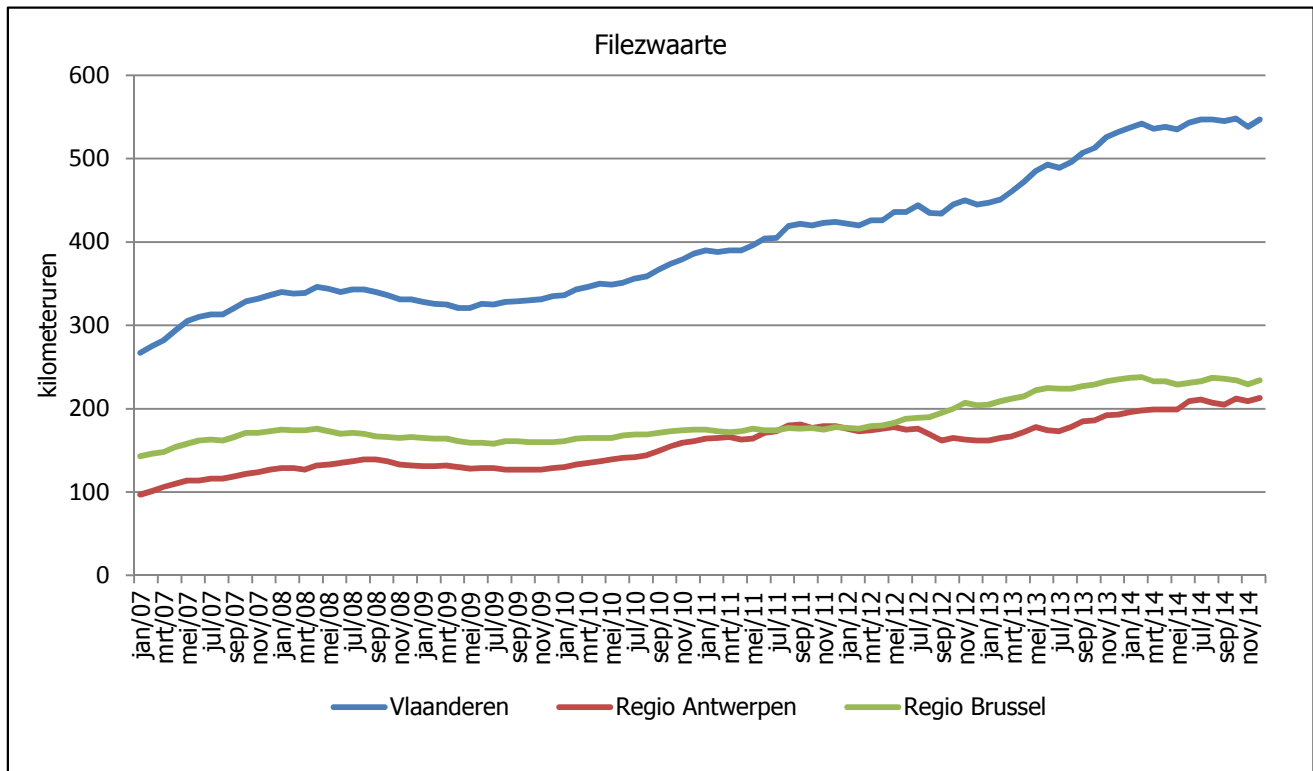
Bespreking

Bovenstaande kaarten geven weer hoe de 4 Vlaamse zeehavens worden ontsloten met het hinterland via snelwegen, spoorwegen en binnenwaterwegen.

De wijze van aan- en afvoer verschilt sterk van haven tot haven. Zo is binnenvaart erg belangrijk voor de haven van Gent, terwijl in Zeebrugge slechts een fractie van het transport via binnenwater gebeurt.

Alle havens en alle modi kenden een (tijdelijke) terugval in 2009 door de economische crisis. Het volume ladingen en lossingen nam het jaar nadien opnieuw toe. De laatste jaren kende enkel de Antwerpse haven een groei, terwijl de andere havens een (gestage) terugval kennen.

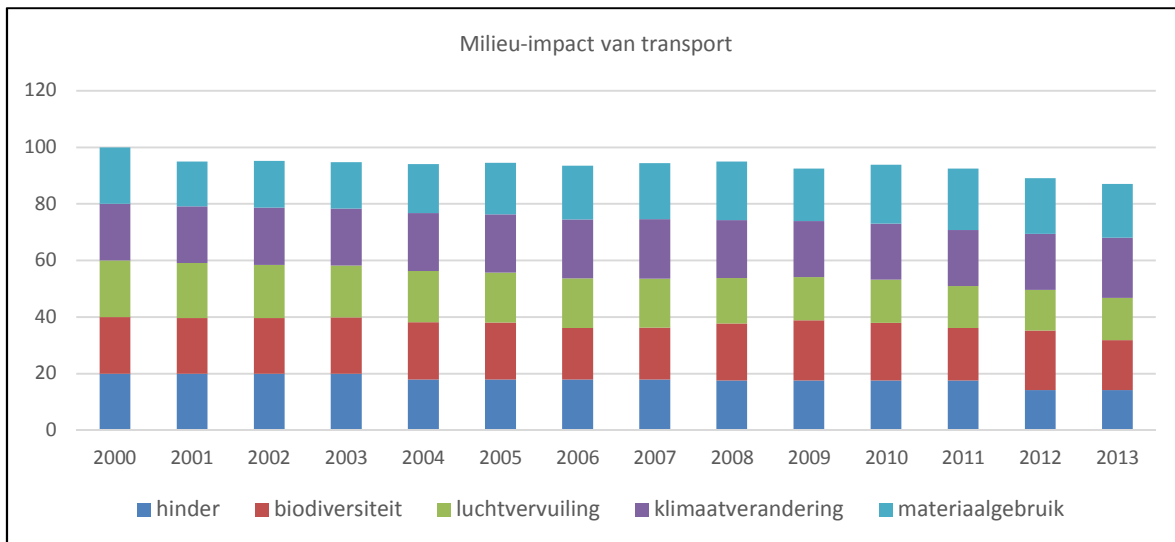
Doelstelling	6.1/6.2 De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuigen) op de hoofdwegen en beperken de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
Kernindicator	Filezwaarte op het hoofdwegennet (ter vervanging van 'verliesuren' wegens inwerkingtreding van een nieuw meetnet)
Definitie	Filezwaarte wordt gedefinieerd als het product tussen de filelengte en de fileduur en dit gesommeerd over alle tijdstippen. Hoofdwegennet = autosnelwegen.
Streefwaarde	Daling filezwaarte
Dimensies	dagdeel 0-24u
Vergelijking ruimte	Vlaanderen, regio Antwerpen en regio Brussel
Vergelijking tijd	2007-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Eind januari zijn de gegevens van het voorgaande jaar beschikbaar.
Laatst gewijzigd	24/04/2015
Meetmethode	De basis voor deze berekening zijn de filemeldingen zoals deze in de controlezaal van het verkeerscentrum worden aangemaakt, gevalideerd en uitgestuurd als real time verkeersinformatie. Deze filemeldingen zijn gebaseerd op de metingen van de verkeersdetectoren op de weg (zowel de oudere enkelvoudige lussen en telcamera's als de nieuwere automatische incident detectiecamera's, lussen etc.) en bijkomend meldingen die in de controlezaal binnenkomen via de politie, praatpalen, weggebruikers... Deze data hebben een veel hogere betrouwbaarheidsgraad dan de voertuigverliesuren en gepresterde voertuigen. De filezwaarte houdt rekening met de lengte en de duur van de file maar niet met de snelheid tijdens de file noch met het aantal voertuigen betrokken in de file. Filezwaarte wordt uitgedrukt in kilometeruren. De cijfers betreffen de gemiddelde filezwaarte per dag of per dagdeel en per regio. De gemiddelden worden op maandbasis gerapporteerd waarbij telkens het gemiddelde wordt genomen over de voorbije 12 maanden om seizoenschommelingen in de grafieken te vermijden en enkel de lange termijn trend weer te geven.
Bron data	MOW, Verkeerscentrum
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5477.htm
	http://www.verkeerscentrum.be/verkeersinfo/studies/overzicht

Bespreking

De filezwaarte vertoonde een sterk stijgende trend in 2007. Van midden 2008 tot midden 2009 is er sprake van een daling die wellicht kan toegeschreven worden aan de economische crisis. In 2010 en 2011 vertoonde de filezwaarte weer een stijgende trend. In 2012 was er een stijgende trend in regio Brussel en een dalende trend in regio Antwerpen. In 2013 was er een sterk stijgende trend in heel Vlaanderen. In 2014 was er een stijgende trend in de avondfiles en een status quo of lichte daling in de ochtendfiles. Op dagbasis leidt dit tot een evolutie tussen 0 en +10% al naargelang de regio. Ten opzichte van 2007 is de filezwaarte met 42 à 89% toegenomen in 2014, afhankelijk van het dagdeel. De evolutie tussen 2011 en 2014 werd in sterke mate verstoord door talrijke ingrijpende wegenwerken in de periode 2010-2014 waardoor de autonome trend nog nauwelijks te onderscheiden valt. De spitsstrook op de E40 en de weefstroken op de E314 hebben voor een reductie van de filezwaarte in de regio Brussel gezorgd.

Doelstelling	6.1/6.2 De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuiguren) op de hoofdwegen en beperken de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.
Kernindicator	Milieu-impact van transport (MITRANS)
Definitie	Zie meetmethode
Streefwaarde	Milieu-impact van het goederen- en personenvervoer beperken
Dimensies	Hinder, biodiversiteit en habitat, impact van luchtvervuiling, klimaatverandering en materiaalgebruik
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	14/09/2015
Meetmethode	De MITRANS-indicator is een geaggregeerde indicator die is opgebouwd uit 5 hoofdeffecten en 11 subindicatoren. De hoofdeffecten zijn: hinder, biodiversiteit en habitat, impact van luchtvervuiling, klimaatverandering en materiaalgebruik. De indicatoren zijn: licht-, geluid- en geurhinder, densiteit van infrastructuur, krediet voor natuurtechnische ontsnippering, ruimtebeslag van infrastructuur, hoeveelheid strooizout, indirecte en directe emissies, indirecte en directe broeikasgasemissies, aantal nieuw verkochte voertuigen en ingezamelde banden. De 5 hoofdeffecten hebben een gelijke weging gekregen, met name 20%. De subindicatoren zijn genormaliseerd ten opzichte van het basisjaar 2000. Als aggregatiemethode werd het rekenkundig gemiddelde gebruikt. De MITRANS-indicator is gelijk aan 100 voor het jaar 2000. Een waarde groter dan 100 betekent een verslechtering ten opzichte van het jaar 2000, een waarde kleiner dan 100 betekent een verbetering van de milieu-impact t.o.v. 2000.
Bron data	SLO, SVR, LNE, MIRA, TREMOVE, planbureau, Recytyre
Meer informatie	http://www.tmleuven.be/project/milieuimpact/home.htm

Bespreking

De MITRANS-indicator bedraagt in 2013 87 en is dus met 13% gedaald ten opzichte van 2000. In het algemeen zien we voor de periode 2000-2013 een daling van de totale milieu-impact van transport en zijn infrastructuur. De sterkste daling doet zich voor tussen 2000-2001 en 2011-2013. De daling tussen 2008 en 2009 komt voornamelijk door de daling van de indicatoren voor materiaalgebruik en de daling van de luchtvervuiling en de broeikasgasemissies. Dit heeft uiteraard te maken met de financieel-economische crisis. In 2010 was er een stijging van de proxy's voor materiaalgebruik en een toename van de broeikasgasemissies. Tussen 2011 en 2013 nam de milieu-impact sterk af. In 2012 nam de hinder en het materiaalgebruik af. In 2013 was er een sterke daling voor de hoeveelheid strooizout.

Doelstelling	6.3 Hiertoe worden de missing links in het transportnetwerk (op de weg, water en het spoor) van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen weggewerkt.
Kernindicator	Aantal weggewerkte missing links uit RSV, missing links in het waterwegennet, missing links bij de traminfrastructuur
Definitie	Het Ruimtelijk Structuurplan bevat een opsomming van geplande werken voor wegen, waterwegen en spoorwegen. Een missing link kan uit verschillende deelprojecten bestaan die zich in een andere uitvoeringsfase bevinden. Het Infrastructuurmasterplan Horizon 2020 van de Vlaamse waterwegbeheerders vormt het uitgangspunt om missing links, bottlenecks en tekortkomingen in het waterwegennet weg te werken.
Streefwaarde	De missing links worden weggewerkt. In de beleidsnota van MOW 2009-2014 wordt prioriteit gegeven aan 6 missing links die via PPS gebeuren. Dit zijn de projecten met nummers 5, 12, 18, 19, 25 en 26. In de huidige legislatuur wordt er verder gewerkt aan de reeds opgestarte missing links. Daarnaast wordt er ook gewerkt aan de projecten die als prioritair genoemd worden in het Regeerakkoord 2014-2019. Concreet gaat het om de projecten 2, 6, 10a, 17, 19, 22, 27.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Stand van zaken eind 2010 (nulmeting), voorjaar 2012, voorjaar 2014 en voorjaar 2015
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	voorjaar 2015
Meetmethode	projectopvolging
Bron data	MOW, Agentschap Wegen en Verkeer, Waterwegen en Zeekanaal NV, NV De Scheepvaart
Meer informatie	http://wegenenverkeer.be/stand-van-zaken http://www.bestuurszaken.be/sites/bz.vlaanderen.be/files/overeenkomsten/_beheersovereenkomst_AWV_2011_2015.pdf

Missing Links	nulmeting (eind 2010)	voorjaar 2012	voorjaar 2014	voorjaar 2015
1. Aanleg van de Oosterweelverbinding * <i>Masterplan 2020</i>	*	*	*	*
2. Aanleg van de A102 (Merksem R1, tot A13 Wommelgem) * <i>Masterplan 2020</i>	*	*	*	*
3. Omvormen van de A12 Antwerpen -Roosendaal tot autosnelweg				
4. Omvormen van de A8 te Halle tot autosnelweg (3,5 km incl. geluidschermen)				
5. Omvormen van de A11 havenrandweg Zuid naar Zeebrugge (Westkapelle-aansluiting N49, Blauwe Toren)				
6. Omvormen van de N49 Westkapelle -Zelzate tot autosnelweg				
7. Extra rijstrook op de Brusselse ring tussen Wemmel en Kraainem	zie 10a			
8. Extra rijstrook op de E17 tussen Kortrijk en Waregem				
9. Aanpassen van de verkeerswisselaar te Lummen (A2 -A13)				
10a. Aanpassen van de verkeerswisselaar op de Brusselse ring				
10b. Aanpassen van de verkeerswisselaar op de Antwerpse ring				
11. E40 Brussel-Leuvenop 4 rijstroken brengen				
12. Aanleggen verbindingsweg E19 -luchthaven en verbetering van kruispunt N211xN21				
13. Aanleggen verbindingsweg E40 -luchthaven, met ondertunneling van de N2				
14. A10 Jabbeke-Oostende : aansluitingen verbeteren				
15. N31 Brugge-Zeebrugge : omvormen tot 2x2 met ventwegen of 2x2 doortocht te Lizzewege wegwerken				
16. N44 Aalter-Maldegem : lokaal erven van woningen en verbeteren aansluiting A10				
17. R4-west : kruispunten herinrichten, ongelijkvloerse aansluiting bouwen, fietsstroken wegwerken				
18. R4-zuid : vervolledigen + verbeteren aansluiting te Merelbeke				
19. N60 : fietspad verbeteren, enkele erven wegwerken, kruispunten herinrichten, ring om Ronse				
20. N16 Sint-Niklaas-Willebroek : ongeregeld kruispunt omvormen, erven wegwerken, knelpunten te Temse				
21. N16 Willebroek-Mechelen : erven werwerken, betere aansluiting N17				
22. A12 Boom-Brussel : volledig ombouwen tot autoweg : beperken van het aantal (gelijkvloerse) kruispunten				
23. A12 Boom-Antwerpen aanpassen kruispunten				
24. N71 Geel -Mol-Lommel : aanpassingen kruispunten				
25. N74 noord-zuidverbinding Limburg : 2de rijstrook op sommige plaatsen, doortocht Houthalen -Helchteren				
26. N19g Noord-Zuidverbinding Kempen				
27. N8 optimalisatie Verbinding Ieper -Veurne				

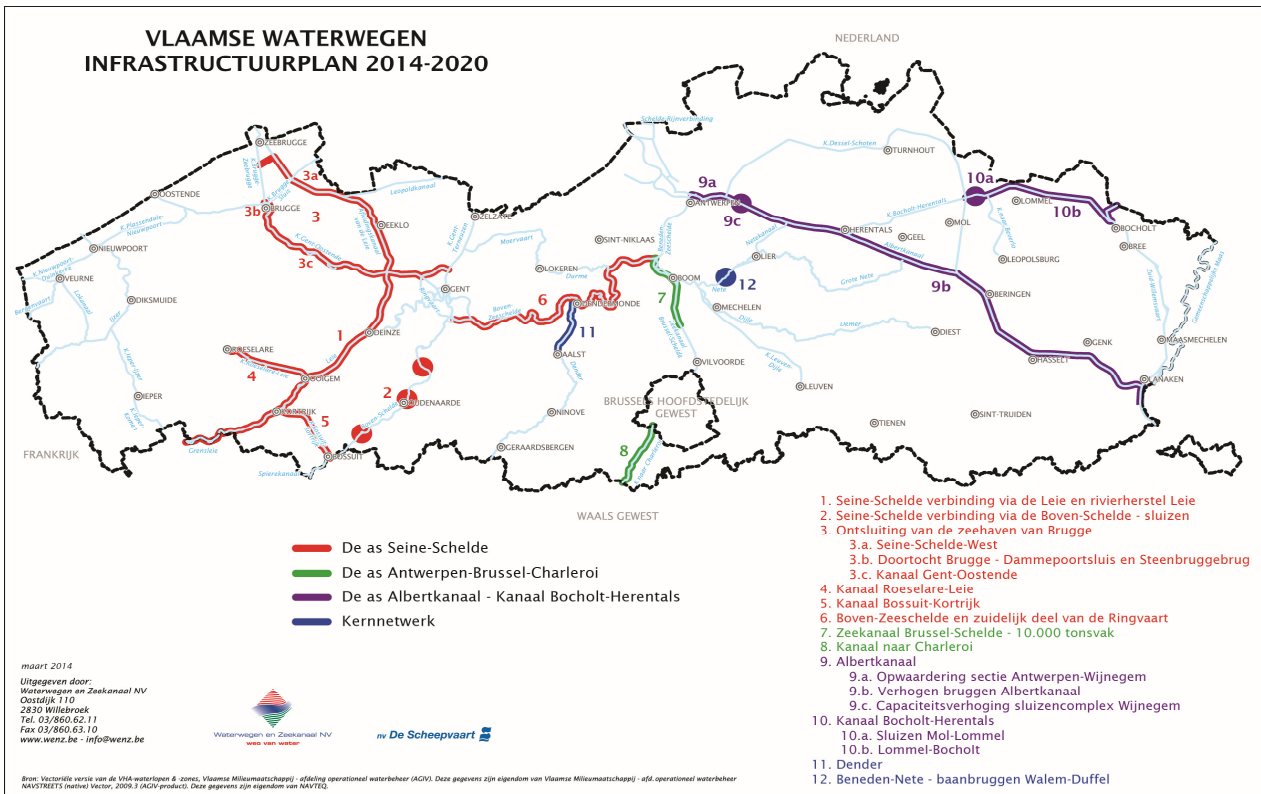
Legende

Later op te starten	
Concept	
Ontwerp	
Aanbesteding	
Uitvoering	
Voltooid	

Bespreking

In de Beleidsnota MOW 2009-2014 wordt prioriteit gegeven aan 6 missing links die via PPS gebeuren. Dit zijn de projecten 5, 12, 18, 19, 25 en 26. Hiervan zijn 3 projecten voltooid: de noordelijke wegontsluiting van de luchthaven van Zaventem, de Noord-Zuid verbinding Kempen (N19) en het vervolledigen van de zuidelijke tak van de R4 te Gent. De overige projecten zitten in de fase van de uitvoering of in ontwerp. In de huidige legislatuur wordt er verder gewerkt aan de reeds opgestarte missing links. Daarnaast wordt er ook gewerkt aan de projecten die als prioritair genoemd worden in het Regeerakkoord 2014-2019. Concreet gaat het om de projecten 2, 6, 10a, 17, 19, 22, 27. De meeste daarvan zitten in de ontwerpfase.

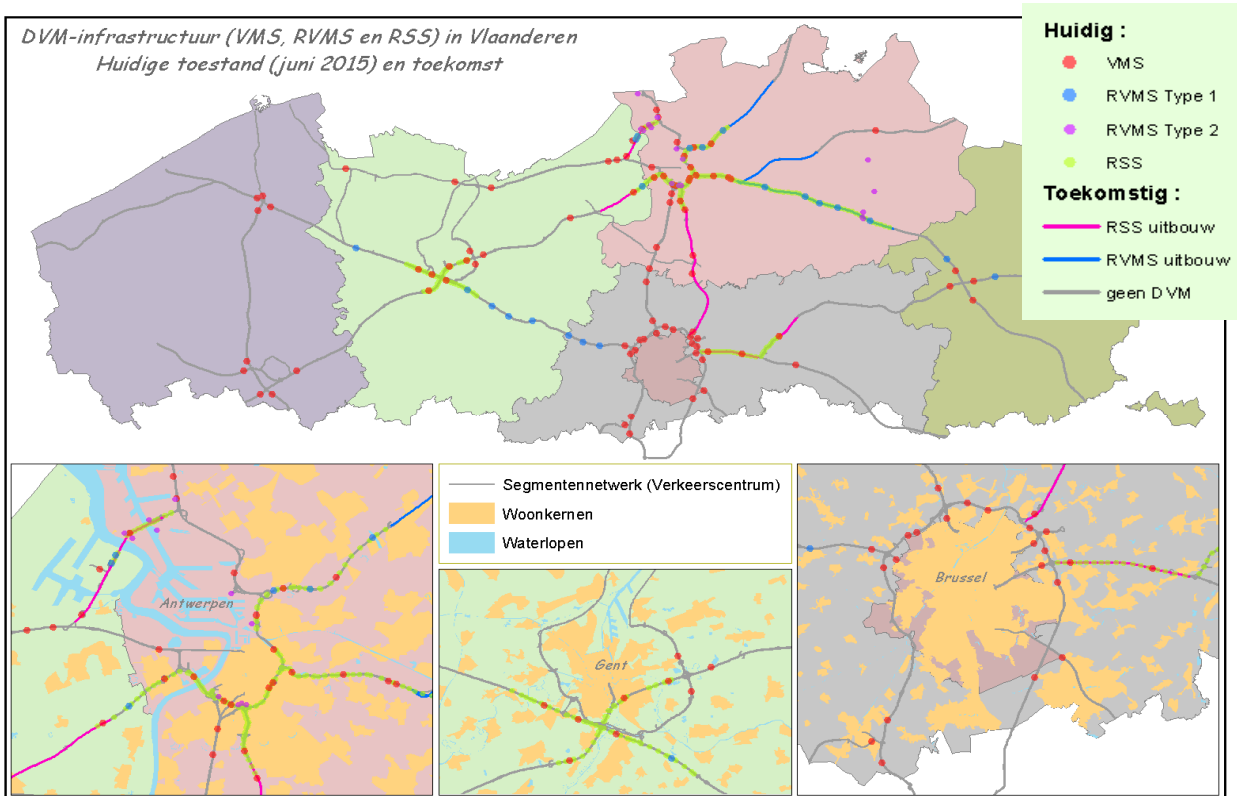
Nadat in 2013 belangrijke knopen werden doorgehakt over de verdere vertramming van het openbaar vervoersnetwerk, werden hiertoe in 2014 verdere stappen gezet. In het kader van het project Brabantnet, dat de aanleg van drie nieuwe tramlijnen in Vlaams-Brabant en de Brusselse rand omvat, werden alle inwoners van de betrokken gemeenten uitgenodigd voor informatie- en participatiemomenten. In Antwerpen werd gewerkt aan de tramprojecten BRABO 2 en Livan. De bouw aanvraag voor Brabo 2 werd in december 2014 goedgekeurd door de Vlaamse Overheid. De 'Reuzenpijp', de slapende metrokoker onder de Turnhoutsebaan, wordt toegankelijk gemaakt voor de sneltram zodat deze in 2015 in gebruik genomen kan worden. Voor de geplande sneltram Hasselt-Maasmechelen werd door de Vlaamse regering in april 2014 een voorkeurs tracé gekozen. In Gent werd de verbinding tussen Gent Sint-Pieters en de Kouter weer opengesteld en werden 45 tramhaltes beter toegankelijk en veiliger gemaakt, in voorbereiding op de komst van de nieuwe Flexitytrams. De Lijn bestudeert ook een verlening aan beide uiteinden van de Kustram: in het westen van Koksijde naar Veurne, in het oosten een verlenging van Knokke naar Westkapelle en een aftakking van Zeebrugge naar Brugge.

Bespreking

In 2014 is gewerkt aan de uitbouw van de Seine-Scheldeverbinding, meer bepaald het verruimen van het Afdelingskanaal van de Leie en de doortocht van de Leie te Wervik. Het kanaalvak Wintam-Willebroek werd verder afgewerkt. Voorbereidingen werden getroffen voor de opwaardering van het Kanaal naar Charleroi, nieuwe sluizen op de Boven-Schelde, ontsluiting van Haven van Zeebrugge, opwaardering Dender afwaarts Aalst en bevaarbaarheid van de Boven-Schelde. Ook de verruiming van het Albertkanaal tussen Wijnegem en Antwerpen en de verhoging van de bruggen over het Albertkanaal kregen verder vorm.

Doelstelling	6.4 De vervoersstromen worden in 2020 dynamisch beheerd teneinde de beschikbare infrastructuur optimaal te gebruiken.
Kernindicator	Aandeel van de autosnelwegen dat uitgerust is met een dynamisch verkeersmanagementsysteem (DVM)
Definitie	Evolutie in de uitrusting van snelwegen met een verkeersmanagementsysteem (volwaardige uitrusting conform DVM-plan Vlaanderen). De ligging van deze systemen wordt aangeduid op een kaart.
Streefwaarde	Optimalisatie capaciteit bestaande weginfrastructuur a.d.h.v. uitbreiding DVM-systemen. Dit moet meer voertuigen een vlotte rit garanderen zonder investeringen in extra rijvakken en infrastructuur.
Dimensies	Verschillende types variabele signalisatie (RVMS, VMS, RSS). De ligging van deze systemen wordt aangeduid op een kaart.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	8/12/2010 - 1/6/2015
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	1/06/2015
Meetmethode	Inventarisatie
Bron data	MOW, Verkeerscentrum
Meer informatie	

Overzicht DVM-systemen	8/12/2010	1/06/2015	Objectief 2020	Realisatiegraad
VMS / Dynamisch infobord boven weg	48	84	87	97%
RVMS / Dynamisch infobord naast weg	7	38	53	72%
RSS / Dynamische rijstrooksignalisatieportalen	149	299	485	62%

Bespreking

Met behulp van technische hulpmiddelen in de vorm van dynamische verkeersmanagementsystemen tracht men de capaciteit van het bestaande wegennet te verhogen (optimaliseren). De dynamische signalisatie is niet gelijk verspreid over de Vlaamse snelwegen, zoals bijhorend kaartje duidelijk maakt. Het wordt vooral ingezet op die plaatsen waar ze het meeste nut hebben. Op iets meer dan vier jaar tijd kende het aantal DVM-systemen op Vlaamse wegen bijna een verdubbeling. De objectieven voor 2020 lijken haalbaar, met nu al een realisatiegraad van 62% tot 97%.

Doelstelling	6.5 Om de logistieke activiteiten maximaal te valoriseren, trekken we logistieke spelers aan die ten volle toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëren.
Kernindicator	4 kernindicatoren: evolutie aandeel logistieke sector in werkgelegenheid (1) en bruto toegevoegde waarde (2); werkgelegenheid per tonkilometer (3) en toegevoegde waarde per tonkilometer (4)
Definitie	Afbakening logistieke sector gebaseerd op working paper 125 van de NBB. (zie link bij 'meer informatie'). De verhouding van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid die de logistieke sector creëert ten opzichte van het aantal tonkilometer via vrachtvervoer is een soort verhouding tussen de lusten en de lasten van de logistieke activiteiten.
Streefwaarde	Meer werkgelegenheid en toegevoegde waarde per tonkilometer
Dimensies	Tonkilometer enkel voor spoor, vrachtwagen en binnenvaart. Dus exclusief luchtvaart, pijpleidingen, ...
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2013
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-2)
Laatst gewijzigd	25/08/2015
Meetmethode	Zie "meer informatie". Het gaat om directe toegevoegde waarde en directe werkgelegenheidscreatie. Indirecte effecten (door toeleverende bedrijfstakken) worden hier niet in rekening gebracht.
Bron data	INR, RSZ, NBB; NMBS, PBV, FOD MV, ADSEI
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5377.htm http://www.nbb.be/doc/ts/publications/wp/wp125En.pdf

Bruto toegevoegde waarde logistiek/vrachtovervoer, Vlaams Gewest, tegen basisprijzen in miljoen euro									
NACE	Omschrijving	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
60	Vervoer te land; vervoer via pijpleidingen (partim)	2 353,6	2 380,1	2 537,2	2 577,9	2 303,3	2 349,4	2 386,3	2 425,1
61	Vervoer over water	173,5	688,3	661,0	919,2	455,3	646,5	325,4	350,9
62	Luchtvaart	38,2	40,8	38,3	41,1	35,7	29,6	26,8	27,4
63	Vervoerondersteunende activiteiten; reisbureau's (partim)	2 884,5	4 522,0	5 067,1	5 340,3	5 048,0	4 965,8	5 385,5	5 693,5
64	Post en telecommunicatie (partim)	1 312,1	1 751,3	1 812,9	2 054,1	2 018,6	2 227,1	2 146,1	2 161,9
	Totaal Logistiek / vrachttransport	6 761,9	9 382,6	10 116,5	10 932,6	9 860,9	10 218,4	10 270,1	10 659
	Aandeel Logistiek / vrachttransport	5,3%	5,7%	5,8%	6,1%	5,6%	5,6%	5,7%	5,9%
	Toegevoegde waarde logistieke sector per miljard tkm.	189,8	203,4	195,4	222,7	225,0	216,2	227,6	234,5

Bespreking

Het aandeel van de logistiek in de bruto toegevoegde waarde steeg naar 6%, maar kent een neerwaartse knik in 2009. De logistieke sector werd hard getroffen door de economische crisis, waardoor haar aandeel in de bruto toegevoegde waarde terugliep. In 2012 komt het aandeel opnieuw in de buurt van 6%. Het aandeel van de logistieke sector in de werkgelegenheid ligt lager en haalt ruim 4%. Ook hier noteren we een daling sinds 2009, zonder heropleving in de daaropvolgende jaren.

Als de toegevoegde waarde en werkgelegenheid worden afgezet op het aantal tonkilometer door vrachtovervoer zien we een meer wisselende evolutie over de jaren heen. De toegevoegde waarde per miljard tonkilometer veert de laatste jaren vrij sterk op. De werkgelegenheid per miljard tonkilometer kent een licht dalende trend.

Totale werkgelegenheid (in personen) in logistiek, vrachtovervoer, Vlaams Gewest									
NACE	Omschrijving	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
60	Vervoer te land; vervoer via pijpleidingen (partim)	46 273	41 722	42 578	40 854	40 890	39 984	39 339	38 015
61	Vervoer over water	3 362	3 324	3 411	3 299	3 343	3 241	2 936	2 905
62	Luchtvaart	1 127	353	372	373	366	380	388	388
63	Vervoerondersteunende activiteiten; reisbureau's (partim)	37 438	49 532	51 247	51 199	49 899	50 460	49 892	48 629
64	Post en telecommunicatie (partim)	24 844	25 005	25 442	24 271	22 826	21 024	20 251	19 919
	Totaal Logistiek / vrachttransport	113 045	119 935	123 050	119 996	117 323	115 089	112 806	109 857
	Aandeel Logistiek / vrachttransport	4,8%	4,7%	4,8%	4,7%	4,5%	4,4%	4,3%	4,2%
	Werkgelegenheid logistieke sector per miljard tkm.	3 173,5	2 316,7	2 506,5	2 738,1	2 482,5	2 550,6	2 482,1	-

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.1 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag
Definitie	Het gaat om lokale of decentrale energie-opwekking op de site van de klant zelf of geïntegreerd in het lokale distributienetwerk. Dit ondermeer door de installatie van WKK's, PV-panelen, windturbines, zonneboilers, warmtepompen, etc...
Streefwaarde	Een hoger aandeel lokale energieproductie.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	20/08/2015
Meetmethode	De indicator wordt afgeleid uit de jaarlijkse inventaris duurzame energie (lokale energieproductie) en de jaarlijkse Vlaamse energiebalans (finale energievraag).
Bron data	VITO
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/energiesector/energiegebruik-in-vlaanderen/afhankelijkheid-van-import-en-aandeel-decentralelokale-energieproductie/

Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Lokale energieproductie (PJ)	525	513	568	514	529	559	501
waarvan elektriciteitsproductie door WKK, zelfproducenten, autonome producenten (dus exclusief grote elektriciteitscentrales)	39	44	50	48	52	48	43
waarvan elektriciteitsproductie door wind, water en zon (niet-stuurbare productie)	1	2	3	5	9	10	10
waarvan totale warmteproductie	485	467	515	460	469	501	448
waarvan warmteproductie door WKK-installaties (exclusief de grote elektriciteitscentrales en turbojets Ebel en SPE)	45	51	58	59	64	62	62
waarvan warmteproductie door installaties die enkel warmte produceren	440	416	457	401	404	439	386
Totale Vlaamse energievraag (PJ) (totaal bruto binnenlands energieverbruik)	1 606	1 534	1 656	1 573	1 525	1 572	1 478
Aandeel lokale energieproductie in de totale Vlaamse energievraag (%)	32,7	33,4	34,3	32,7	34,7	35,6	33,9

*: voorlopige cijfers voor 2014.

Bespreking

In Vlaanderen is er een toenemende trend naar energieproductie dichtbij of door de eindgebruiker zelf. Installatie van ondermeer WKK's, zonnepanelen, windturbines, zonneboilers en warmtepompen brengt zo het aandeel lokale (decentrale) energieproductie (elektriciteit en warmte) in de totale Vlaamse energievraag op 33,9% in 2014.

Dit aandeel omvat ook de warmte geproduceerd in verwarmingsketels bij eindgebruikers vertrekkende van ondermeer stookolie, aardgas en biomassa. De lagere verwarmingsbehoefte door het warmere jaar 2014 draagt dan ook bij aan de afname van het aandeel lokale productie.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.2 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import
Definitie	Voor de importafhankelijkheid wordt de netto invoer afgezet tegenover het primair energieverbruik. Dit primair energieverbruik is de hoeveelheid energie die een geografische entiteit nodig heeft om gedurende de bestudeerde periode aan de vraag naar energie te kunnen voldoen en is de som van de primaire energieproductie en de netto invoer van energie.
Streefwaarde	Een lagere afhankelijkheid van ingevoerde energie.
Dimensies	Kolen, petroleumproducten, gas, elektriciteit, splijtstoffen en biomassa.
Vergelijking ruimte	Import energiebronnen: Vlaams Gewest; Import elektriciteit: België
Vergelijking tijd	2005-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	28/08/2015
Meetmethode	Berekening op basis van de Vlaamse energiebalans.
Bron data	Import energiebronnen: Energiebalans Vito, VMM-MIRA; Import elektriciteit: FOD Economie, Algemene Directie Energie; Interconnectiecapaciteit: ELIA.
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/energiesector/energiegebruik-in-vlaanderen/afhankelijkheid-van-import-en-aandeel-decentralelokale-energieproductie/

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import

	Netto invoer van						Totaal netto invoer (PJ)	Primair verbruik (PJ)	Aandeel invoer (%)
	Kolen (PJ)	Petroleum-producten (PJ)	Gas (PJ)	Elektriciteit (PJ)	Splijstoffen (PJ)	Biomassa (PJ)			
2005	173,9	1 047,0	412,6	22,2	239,4	9,0	1 904,2	2 016,0	94,5
2006	163,9	1 069,8	414,0	31,6	235,8	10,7	1 925,8	2 039,5	94,4
2007	152,1	1 103,6	420,6	23,9	246,3	12,3	1 958,8	2 075,3	94,4
2008	138,9	1 093,0	433,4	32,7	222,2	14,2	1 934,4	2 061,5	93,8
2009	122,8	925,6	441,9	8,0	228,6	17,5	1 744,3	1 874,9	93,0
2010	131,0	981,6	487,5	17,8	234,6	19,5	1 872,1	2 021,1	92,6
2011	122,1	937,8	414,5	20,9	243,8	18,6	1 757,7	1 904,4	92,3
2012	122,6	874,5	421,1	36,1	195,3	22,6	1 672,2	1 825,3	91,6
2013	127,9	891,7	410,0	39,2	221,3	22,4	1 712,5	1 874,6	91,4
2014*	117,2	873,3	357,6	67,2	161,6	20,1	1 597,1	1 750,4	91,2

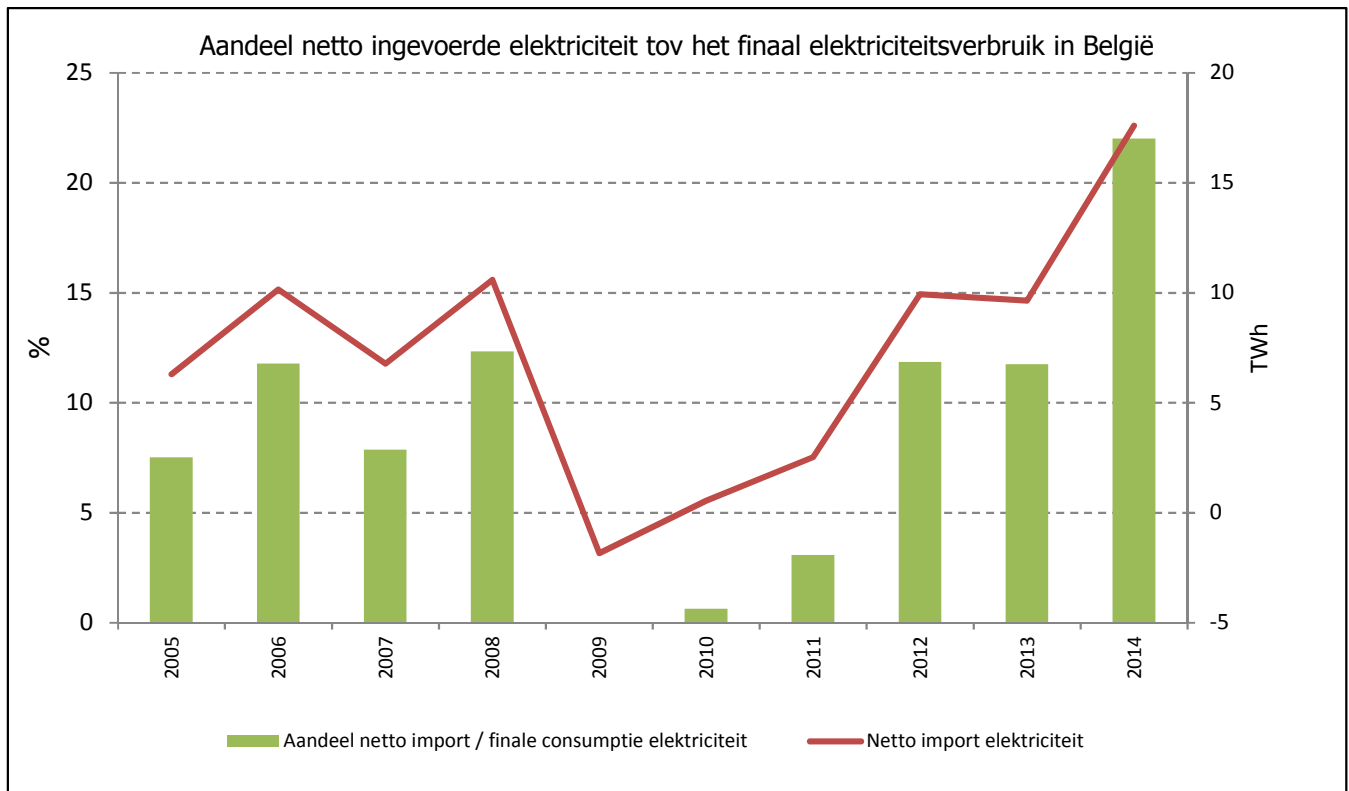
*: voorlopige cijfers voor 2014.

Bespreking

Vlaanderen heeft geen gekende reserves van uranium, aardolie of aardgas en door de goedkopere prijzen op de wereldmarkt werd de ontginning van steenkool stopgezet. Daarom wordt het gros van de benodigde primaire energiebronnen ingevoerd: 91,2% in 2014. Dit cijfer vertoont de jongste jaren wel een dalende trend.

Voor uranium zijn geen specifieke importcijfers voor Vlaanderen beschikbaar, maar wereldwijd zijn Kazachstan, Canada en Australië de grootste leveranciers. Voor aardgas en petroleumproducten rekent Vlaanderen vooral op aanvoer uit andere Europese landen (Nederland en Noorwegen voor aardgas, Rusland en Noorwegen voor aardolie), aangevuld met leveringen uit het Midden-Oosten.

Niettegenstaande technisch winbare reserves voor steenkool in het Kempens bekken, voert Vlaanderen alle steenkool in, vooral uit Zuid-Afrika, de Verenigde Staten, Australië en Rusland.

Interconnectiecapaciteit van België met de buurlanden (Net transfer capacity, MW)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Frankrijk -> België	1 700	1 600	1 700	1 700	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850
België -> Frankrijk	600	600	600	800	800	800	800	800	800
Nederland -> België	0	0	1 219	830	946	946	946	946	946
België -> Nederland	0	0	1 219	830	946	946	1 128	946	946

Bespreking

Het aandeel netto ingevoerde elektriciteit in België schommelt van jaar tot jaar maar kent over het algemeen toch een stijgende tendens doorheen de tijd. In 2014 komt 22% van de in België verbruikte elektriciteit uit het buitenland.

De toegenomen afhankelijkheid van ingevoerde elektriciteit houdt vanuit het perspectief van de energiebevoorradingzekerheid mogelijks een verhoogd risico in. Vanuit het perspectief van een transitie naar een koolstofarm geïnterconnecteerd Europees elektriciteitssysteem (supergrid) kan het op een positieve evolutie wijzen.

Of de importafhankelijkheid de bevoorradingzekerheid bedreigt, zal afhangen van de ontwikkeling van het regelgevende kader, de internationale afspraken, de geldende contracten, etc. .

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.3 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Concentratiegraad in de elektriciteits- en aardgasmarkt
Definitie	De Herfindahl-Hirschman Index (HHI) is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders. De uitkomst van de berekening ligt steeds tussen 0 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). In het algemeen is een HHI onder de 2.000 aangewezen, terwijl een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.
Streefwaarde	Elektriciteits- en gaslevering en elektriciteitsproductie verdelen over meerdere spelers. Voor de HHI een evolutie richting de streefwaarde van 2.000.
Dimensies	Elektriciteitslevering, aardgaslevering en elektriciteitsproductie
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	14/08/2015
Meetmethode	Berekening door VREG
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/nl/document/rapp-2015-01

Elektriciteitslevering: marktaandeelen geleverde elektriciteit aan afnemers op distributienet

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
GDF-Suez	75,8	69,8	68,6	70,6	70,1	68,9	66,4	62,1	55,9	50,3	49,6
EDF-Luminus	16,5	19,3	19,0	15,2	13,9	15,2	17,2	19,8	20,5	20,5	19,8
Eni	3,9	5,4	5,9	5,5	5,4	5,7	6,9	7,2	9,2	8,9	8,9
E.ON	0,7	1,1	1,9	2,3	2,9	3,1	3,7	4,7	4,3	3,9	4,6
Essent	1,3	2,0	2,3	2,2	2,2	1,8	1,7	2,0	3,3	4,8	4,3
Lampiris						0,1	0,5	0,9	2,3	3,6	3,1
Eneco	0,0	0,0	0,5	1,5	2,5	2,7	1,9	1,5	1,8	2,7	2,3
Overige	1,8	2,4	1,7	2,7	3,0	2,6	1,8	1,8	2,7	5,2	7,4

Gaslevering: marktaandeelen geleverd aardgas aan afnemers op het distributienet

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
GDF-Suez	77,8	73,3	69,4	66,3	65,6	62,8	60,9	56,8	49,9	39,4	37,2
Eni	7,9	11,3	12,9	14,7	13,7	12,7	13,2	15,3	15,4	17,8	17,6
EDF-Luminus	13,0	12,3	14,8	13,9	14,5	16,0	16,2	16,7	16,7	16,7	15,1
Lampiris						0,4	1,3	2,9	5,0	7,2	6,4
Essent						1,3	1,2	1,8	4,6	6,7	5,7
Eneco						1,9	1,1	1,5	2,6	4,5	3,7
Wingas						1,9	1,8	1,7	2,3	2,1	3,4
Overige	1,4	3,2	2,8	5,1	6,2	3,1	4,4	3,3	3,6	5,6	10,9

Elektriciteitsproductie: aandelen

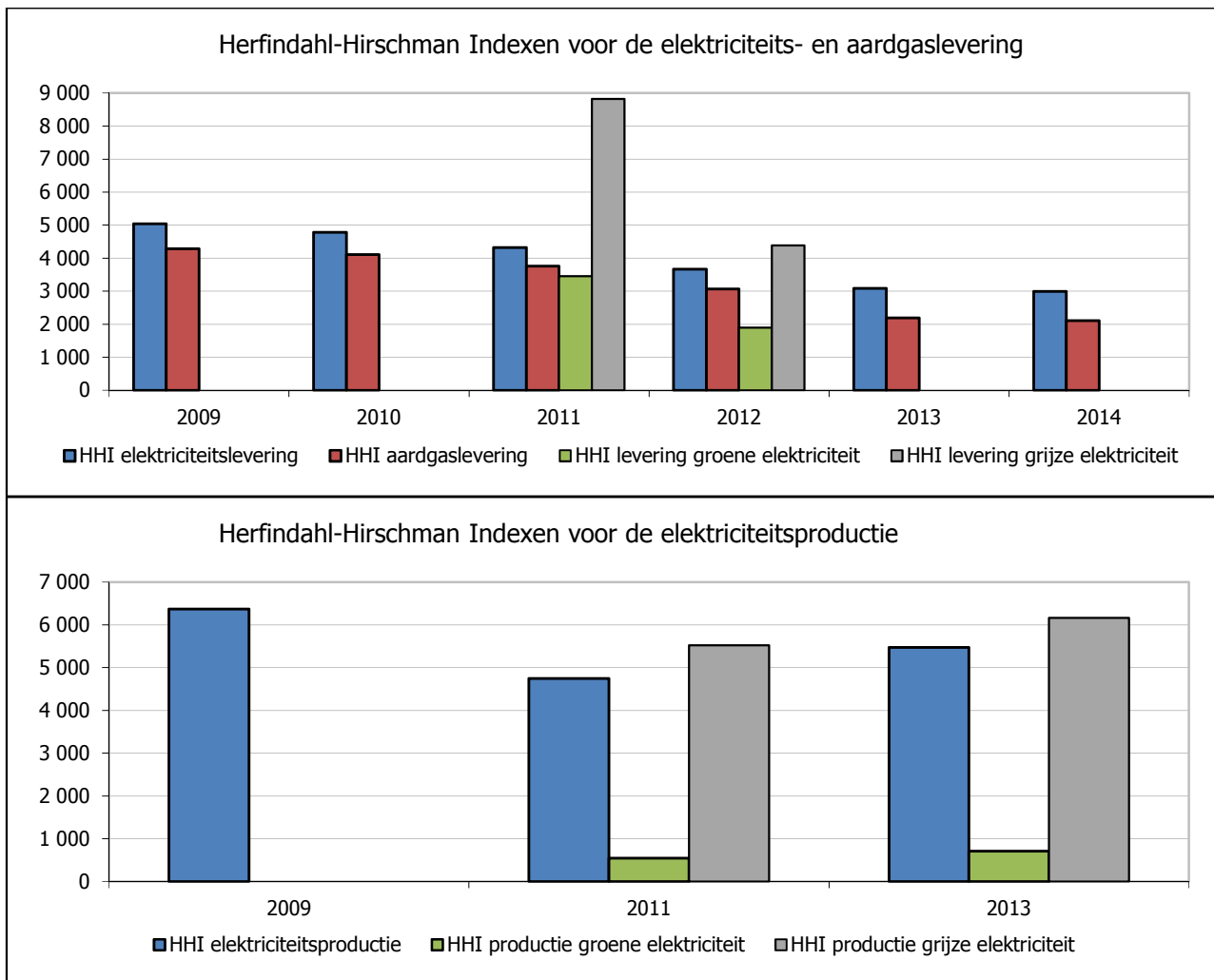
	2009	2011	2013
GDF-Suez	79,3	68,2	73,5
E.ON	nvt	7,4	5,2
EDF-Luminus	8,3	4,9	6,1
RWE	2,8	1,4	1,4
Overige	9,7	18,2	12,9

Bespreking

Voor het eerst staan minder dan 50% van de elektriciteitsleveringen via het distributienet nog op naam van de GDF-Suez (nu Engie) groep (Electrabel). In 2004, het eerste jaar van de vrijmaking van de markt, bedroeg hun aandeel nog 76%. De drie grootste elektriciteitsleveranciers (GDF-Suez groep, EDF-Luminus en Eni) leveren samen 78% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen.

Ook voor aardgas neemt de groep GDF-Suez nog steeds het grootste deel van de leveringen op het distributienet voor haar rekening, maar met een marktaandeel van 37% is de dominantie sterk afgenomen de voorbije jaren. Voor aardgas zijn de drie grootste leveranciers de groep GDF-Suez, Eni en EDF-Luminus. Samen leveren ze 70% van het totale volume aardgas aan de eindafnemers. In 2004 bedroeg dit nog bijna 99%. Er is hier dus een positieve evolutie merkbaar.

Bij de elektriciteitsproductie was de GDF-Suez groep met 73,5% verreweg de grootste producent in 2013.

Bespreking

Nadat de voorbije twee jaar een duidelijk positieve evolutie merkbaar was in de concentratiegraad in de leveranciersmarkt, vertraagt deze evolutie enigszins in 2014. Hoewel de index voor de elektriciteitsmarkt ook eind 2014 nog niet op het niveau is dat aanzien wordt als een volledig concurrentiële markt, betekent 2014 wel opnieuw een lichte verbetering op dit vlak. Ook op de aardgasmarkt is een verdere verbetering merkbaar, maar net als bij de elektriciteitsmarkt veel minder uitgesproken dan in de voorbije jaren. Hoewel de streefwaarde van 2000 nog niet bereikt is, komen we in Vlaanderen voor aardgas steeds dichterbij dit doel. De aardgasmarkt was in 2014 opnieuw minder sterk geconcentreerd dan de elektriciteitsmarkt. Al deze vaststellingen wijzen erop dat de concurrentie in de elektriciteits- en aardgasleveranciersmarkten veranderd is van dynamiek. De concurrentie speelt zich meer en meer af tussen de nieuwkomers en niet meer hoofdzakelijk tussen de historische leveranciers en de nieuwkomers op de markt.

Hoewel de Vlaamse energiemarkt veel concurrentiëler geworden is, kent deze nog altijd een relatief hoge concentratie. Dit is onder andere te wijten aan het nog altijd relatief belangrijke marktaandeel van de historische leveranciers en het feit dat de hevige concurrentie en het relatief hoge aantal klanten dat van energieleverancier wisselt, niet meer tot een afname van het gezamenlijke marktaandeel van de top-3 energieleveranciers bijdroeg in 2014.

Daarnaast blijkt de markt voor de levering van grijze elektriciteit sterker geconcentreerd dan die voor groene elektriciteit. De HHI voor de levering van groene elektriciteit bereikte in 2012 wel de beoogde streefwaarde van 2.000.

De HHI van de elektriciteitsproductie in Vlaanderen is tussen 2011 en 2013 negatief geëvolueerd. Ook hier is de productie van grijze stroom meer geconcentreerd dan die van groene stroom. Dit is logisch, de productie op basis van hernieuwbare bronnen is veel sterker gedecentraliseerd en in handen van verschillende spelers dan de fossiele en nucleaire productieinstallaties.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.4 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet
Definitie	De onbeschikbaarheid vertegenwoordigt de jaarlijkse gemiddelde onderbrekingstijd van een gebruiker van het distributienet. Het is de geraamde som van de onderbrekingstijden van alle gebruikers van het distributienet gedeeld door het aantal gebruikers. De frequentie van de onderbrekingen vertegenwoordigt het jaarlijkse gemiddelde aantal onderbrekingen van een gebruiker van het distributienet. Het is de som van de onderbrekingen van alle gebruikers van het distributienet gedeeld door het aantal gebruikers.
Streefwaarde	Het aantal en de duur van de stroom- en gasonderbrekingen blijven beperkt.
Dimensies	Laagspanningsnet, middenspanningsnet, aardgasnet
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	14/08/2015
Meetmethode	Gebaseerd op gegevens van de distributienetbeheerders.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/nl/document/rapp-2015-03 http://www.vreg.be/nl/document/rapp-2015-04

Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Laagspanningsnet									
Frequentie									
onderbrekingen			0,06	0,05	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04
Duur									
onbeschikbaarheid			0:06:23	0:05:35	0:07:04	0:07:36	0:06:24	0:07:15	0:05:57
Middenspanningsnet									
Frequentie									
onderbrekingen	0,68	0,56	0,55	0,51	0,51	0,48	0,52	0,47	0,42
Duur									
onbeschikbaarheid	0:28:22	0:22:19	0:22:07	0:21:30	0:20:06	0:17:55	0:19:39	0:19:24	0:16:09
Aardgasnet									
Duur									
onbeschikbaarheid	0:06:00	0:06:00	0:05:00	0:05:00	0:05:30	0:07:12	0:06:24	0:06:54	0:05:14

Bespreking

Uit internationale vergelijkingen blijkt dat de betrouwbaarheid van de elektriciteits- en aardgasvoorziening in het Vlaamse Gewest zeer hoog is. Het aantal en de duur van de stroom- en aardgasonderbrekingen zijn beperkt. Uit cijfers van de Council of European Energy Regulators (CEER) blijkt dat de Vlaamse onderbrekingscijfers vergelijkbaar zijn met die van Nederland en Duitsland, die in Europa tot de laagst vermelde behoren.

In 2014 werd de stroomvoorziening van een Vlaamse afnemer gemiddeld 0,42 keer onderbroken door incidenten op het middenspanningsnet en 0,04 keer door een incident op het laagspanningsnet. De onbeschikbaarheid is voornamelijk het gevolg van defecten op middenspannings- en hoogspanningskabels, al dan niet veroorzaakt door derden.

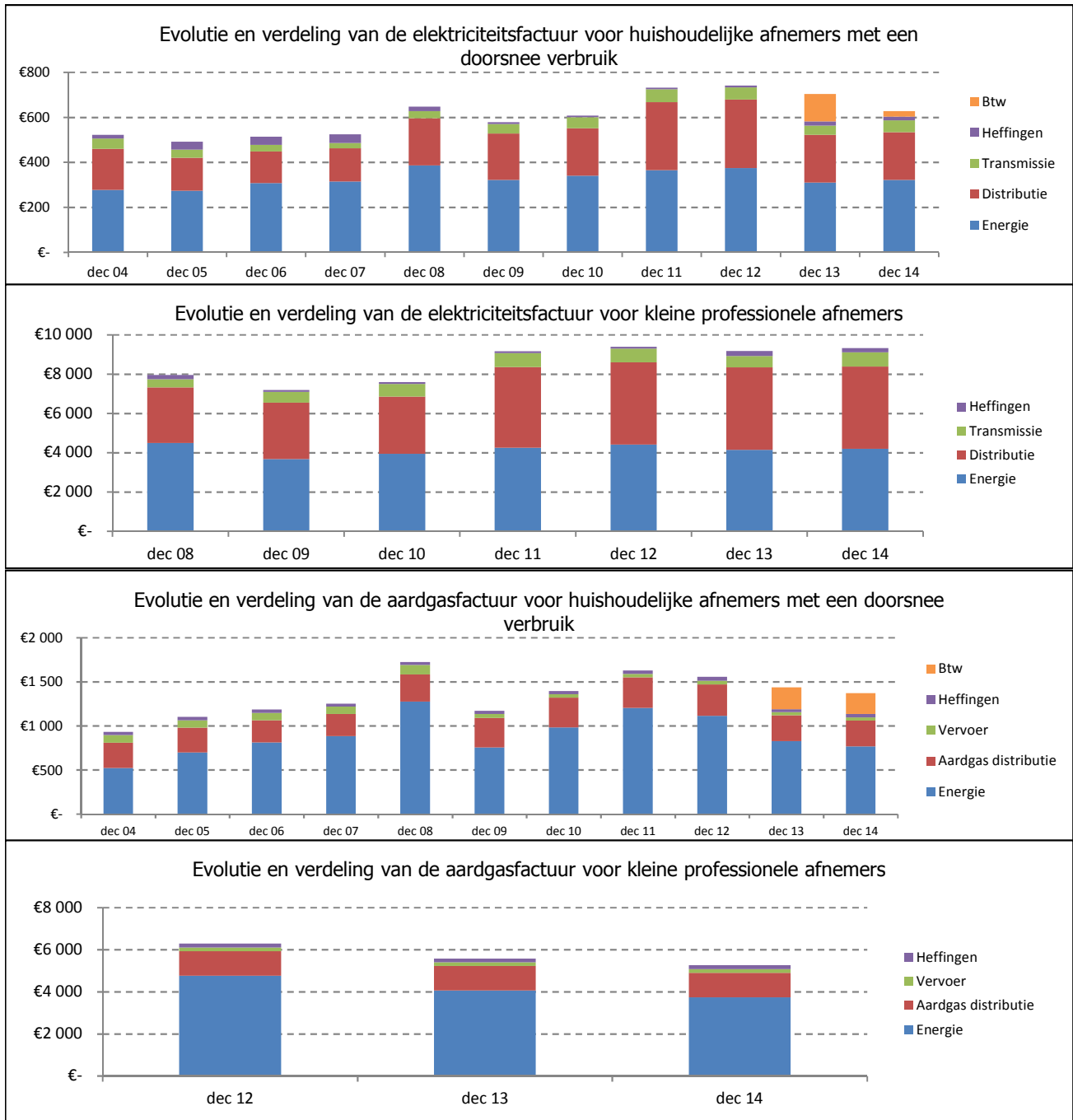
Een gebruiker op het middenspanningsnet had in 2014 gemiddeld 16 minuten en 9 seconden geen elektriciteit als gevolg van incidenten, een sterke daling ten opzichte van 2013. Sinds 2005 is er een positieve trend waarneembaar.

De onderbrekingsduur op het laagspanningsnet bedroeg in 2014 gemiddeld 5 minuten en 57 seconden.

Incidenten op laagspannings- en middenspanningsnet samen veroorzaken bij de laagspanningsnetgebruiker een gemiddelde spanningsonderbreking van 22 minuten en 6 seconden, zowat 4 minuten en 30 seconden beter dan vorig jaar.

De gemiddelde onbeschikbaarheid van de toegang tot het aardgasnet werd per afnemer geschat op 5 minuten en 14 seconden in 2014. Deze onbeschikbaarheid is nagenoeg volledig toe te schrijven aan geplande werken. Dit heeft meestal geen al te grote impact op het gebruikerscomfort aangezien geplande werken op voorhand moeten aangekondigd worden of in overleg gebeuren met de getroffen eindafnemers.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.1.5 Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.
Kernindicator	Evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen
Definitie	Het betreft de gewogen gemiddelde huishoudelijke elektriciteitsprijs (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis), de gewogen gemiddelde elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis), de gewogen gemiddelde huishoudelijke aardgasprijs (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis) en de gewogen gemiddelde aardgasprijs voor kleine professionele afnemers (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis). Voor huishoudelijke afnemers: tot 2012 btw in de verschillende prijsonderdelen, vanaf 2013 btw apart.
Streefwaarde	Lagere elektriciteits- en aardgasprijzen.
Dimensies	Huishoudelijke elektriciteitsprijs, elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers, huishoudelijke aardgasprijs en aardgasprijs voor kleine professionele afnemers.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Vanaf 2004
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	14/08/2015
Meetmethode	De prijsgegevens zijn gebaseerd op gegevens overgemaakt door de verschillende energieleveranciers aan de VREG.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/nl/document/rapp-2015-01

Opmerking: voor huishoudelijke afnemers, tot 2012 btw in de verschillende prijsonderdelen, vanaf 2013 btw apart.

Bespreking

De gewogen gemiddelde elektriciteitsprijs ligt in december 2014 voor huishoudelijke afnemers lager dan in december 2013 (-11%). Dit is voornamelijk het gevolg van de btw-verlaging van 21% naar 6% in april 2014. Voor kleine professionele afnemers lag de prijs iets hoger dan in december 2013 (+2%). De verhouding tussen de samenstellende elektriciteitsprijsonderdelen bedraagt in december 2014 voor huishoudelijke afnemers: 51% energieprijs, 34% distributienettarief, 8% transmissienettarief, 3% heffingen en 4% btw. De gewogen gemiddelde aardgasprijs ligt in december 2014 zowel voor huishoudelijke als kleine professionele afnemers zo'n 5% lager dan in december 2013. De verhouding tussen de samenstellende aardgasprijsonderdelen bedraagt in december 2014 voor huishoudelijke afnemers: 56% energieprijs, 21% aardgasdistributie, 3% vervoer, 3% heffingen en 17% btw.

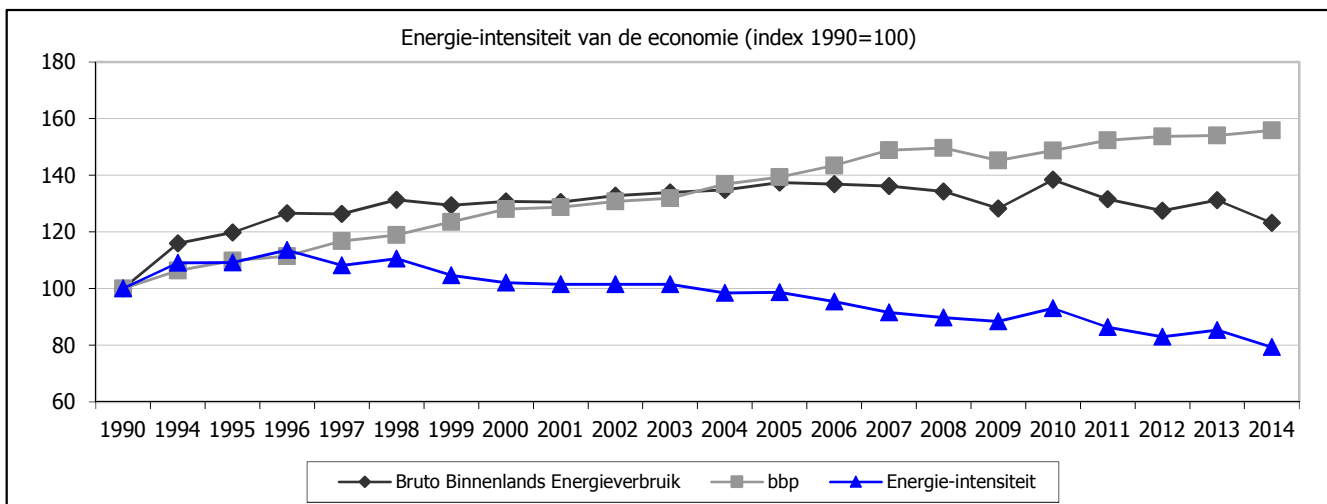
Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.2 Hiertoe worden enerzijds efficiëntiewinsten geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken. Daardoor en in overeenstemming met de Europees aangegane verbintenissen, is tegen 2020 de energie efficiëntie gestegen, en dienovereenkomstig het (relatieve) energiegebruik gedaald. Zodoende is de CO2-emissie tegen 2020 gedaald overeenkomstig de Europese aangegane verbintenissen.
Kernindicator	Energiegebruik per sector en energie-intensiteit op Vlaams niveau
Definitie	De energie-intensiteit geeft de verhouding weer tussen het Bruto Binnenlands Energieverbruik (BBE) en het Bruto Binnenlands Product (bbp). Dit geeft een beeld van de energie-afhankelijkheid van de economie.
Streefwaarde	Vermindering van het energiegebruik met 20% ten opzichte van het verwachte niveau in 2020 bij ongewijzigd beleid.
Dimensies	Sectoren: industrie (met inbegrip van het niet-energetisch eindverbruik), tertiaire sector (met inbegrip van de transportsector), land- en tuinbouw en transformatiesector
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1990, 1994-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	20/08/2015
Meetmethode	Berekening op basis van de Vlaamse energiebalans.
Bron data	Energiebalans Vito
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen
	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1579.htm

Energieverbruik en energie-intensiteit naar sector

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Energieverbruik (PJ)										
Industrie	408	412	391	389	348	400	388	380	394	382
Niet-energetisch eindverbruik	279	254	256	279	238	284	286	263	257	260
Tertiaire sector	105	100	100	105	108	110	96	102	108	94
Transportsector	195	199	204	197	195	198	197	198	216	222
Transformatiesector	390	403	423	379	390	392	376	341	333	293
Huishoudens	232	233	224	229	226	240	202	212	232	198
Landbouw	33	31	28	25	28	31	26	27	28	24

Energie-intensiteit (kgoe/1000 euro bbp)

Industrie + Niet-energetisch eindverbruik	417	398	373	394	380	434	411	397	378	360
Tertiaire sector + Transportsector	66	64	62	61	62	62	58	59	57	56
Transformatiesector	1 949	1 940	1 974	1 710	1 579	1 475	1 404	1 382	1 328	1 281
Landbouw	540	456	418	372	400	429	352	376	333	307
Totale economie	218	211	202	198	195	206	191	183	189	175

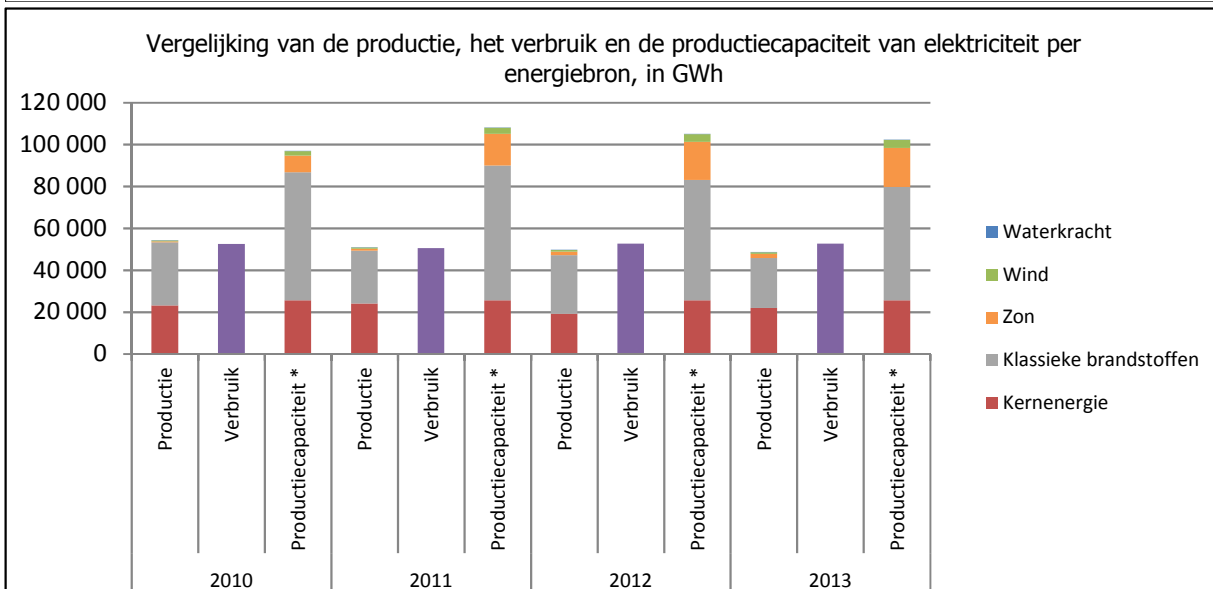
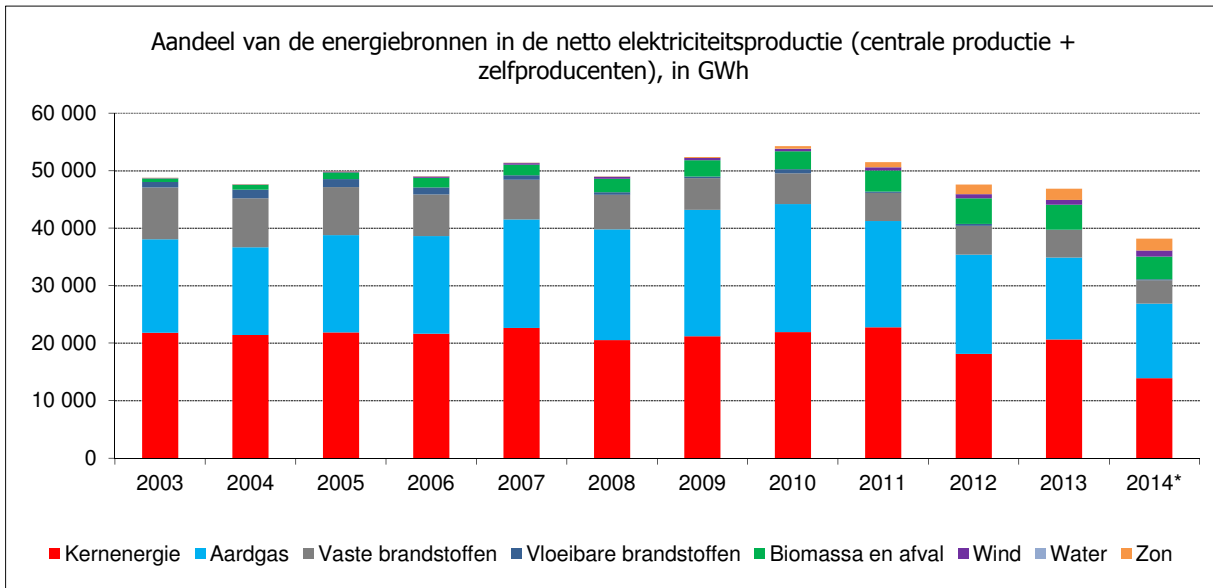

Bespreking

Het bruto binnenlands energieverbruik bedraagt in 2014 volgens een voorlopige schatting 1.478 PetaJoule (PJ). Dit is 24% meer dan in 1990 maar 6% minder dan in 2013. In sectoren waarbij het buitenklimaat een rol speelt (voornamelijk de huishoudens, de tertiaire en de landbouwsector) is er een daling van het energieverbruik omwille van het warmere weer in 2014 tegenover 2013. Het energetische verbruik in de industrie daalt met 3% ten opzichte van 2013, terwijl het niet-energetische verbruik als grondstof, solvent of smeermiddel - voornamelijk in de chemische industrie - stijgt met 1%. Het energieverbruik in de transformatiesector ligt 12% lager dan in 2013. De elektriciteitssector kent een sterke daling van het energieverbruik in 2014 ten opzichte van 2013 (-22%). Het energieverbruik in de transportsector stijgt met 2,7% ten opzichte van 2013.

De energie-intensiteit vergelijkt het bruto binnenlands energieverbruik (BBE) met het bruto binnenlands product (bbp). Met uitzondering van 2010 (heropleving van de economie na het crisisjaar 2009 en bovendien een zeer koud jaar) is er sinds 2003 een ontkoppeling tussen de economische groei en het energiegebruik. In 2014 is de energie-intensiteit 21% lager dan in 1990. Dit is zowel het gevolg van structurele effecten (verschuivingen van het belang van sectoren in de Vlaamse economie) als van een toegenomen energie-efficiëntie (verminderd energiegebruik per eenheid product of dienst).

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.3.1 Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid tegen 2020, o.a. door het betrekken van voldoende spelers, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie.
Kernindicator	Productiecapaciteit elektriciteit per energiebron
Definitie	
Streefwaarde	Uitbreiden productiecapaciteit
Dimensies	Klassieke brandstoffen, kernenergie, water, wind en zon.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2003-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Registratie.
Bron data	VITO
Meer informatie	http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/energie/

*: het gaat hier om een louter theoretische productiecapaciteit waarbij er vanuit gegaan wordt dat alle opgestelde vermogen het volledige jaar (8.766 uren) operationeel is, wat ondermeer in het geval van wind- en zonne-energie niet mogelijk is.

Bespreking

De netto elektriciteitsproductie in Vlaanderen (inclusief zelfproductie, zon, wind en water) daalt in 2014 met 19% ten opzichte van 2013. Bij de nucleaire productie is er een afname met 33% (het gevolg van het stilleggen van Doel 3 en 4), bij de niet-nucleaire productie is er een afname met 7% (het gevolg van het stilleggen van een aantal gas-, biomassa- en steenkoolcentrales).

Kernenergie blijft met een aandeel van 36% de belangrijkste energiebron bij de netto elektriciteitsproductie, gevolgd door aardgas met een aandeel van 34%. Steenkool heeft een aandeel van 11%. Het aandeel van hernieuwbare energiebronnen en afval kent de grootste stijging sinds 2003 en komt in 2014 uit op 19%.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.3.2 Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid tegen 2020, o.a. door het betrekken van voldoende spelers, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie.
Kernindicator	Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het finaal energiegebruik
Definitie	Het bruto eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen wordt berekend als de som van: * het bruto eindverbruik van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen * het bruto eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor verwarming en koeling * het eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer
Streefwaarde	De Europese richtlijn van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen legt België op om tegen 2020 13% van het bruto finaal energiegebruik te halen uit hernieuwbare energiebronnen. België – dat deze doelstelling nog niet heeft vertaald naar doelstellingen voor de gewesten en de federale overheid – kan zelf bepalen hoe deze doelstelling verder wordt gespecificeerd naar groene stroom, groene warmte en hernieuwbare energie in transport. Vlaanderen hanteert voorlopig een indicatieve doelstelling van 10,5% hernieuwbare energie tegen 2020.
Dimensies	Elektriciteit, verwarming en koeling, vervoer
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2005-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	18/08/2015
Meetmethode	Registratie
Bron data	Inventaris duurzame energie in Vlaanderen, Vito
Meer informatie	http://emis.vito.be/rapporten-energiebalans-vlaanderen

Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in finaal gebruik

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Elektriciteit (1)										
Bruto groene stroom productie (GWh)	1 089	1 573	1 736	2 185	3 101	3 586	4 448	6 051	6 271	6 129
Bruto finaal elektriciteitsverbruik (GWh)	58 524	60 181	60 383	60 247	56 826	61 628	59 439	59 766	59 654	58 325
<i>% groene stroom</i>	<i>1,9%</i>	<i>2,6%</i>	<i>2,9%</i>	<i>3,6%</i>	<i>5,5%</i>	<i>5,8%</i>	<i>7,5%</i>	<i>10,1%</i>	<i>10,5%</i>	<i>10,5%</i>
Verwarming en koeling (2)										
Bruto finaal verbruik van hernieuwbare energie voor verwarming en koeling (PJ)	16,0	16,8	17,9	19,3	20,7	26,1	21,0	24,8	27,8	24,1
Bruto finaal energieverbruik voor verwarming en koeling (PJ)	588	585	551	555	528	582	518	526	568	507
<i>% groene warmte</i>	<i>2,7%</i>	<i>2,9%</i>	<i>3,2%</i>	<i>3,5%</i>	<i>3,9%</i>	<i>4,5%</i>	<i>4,1%</i>	<i>4,7%</i>	<i>4,9%</i>	<i>4,8%</i>
Vervoer (3)										
Eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen in vervoer (PJ)	0,4	0,4	2,8	3,0	7,5	9,5	9,2	10,2	10,7	10,4
Finaal energieverbruik van vervoer (PJ)	186	190	195	189	186	188	188	190	208	214
<i>% groen transport</i>	<i>0,2%</i>	<i>0,2%</i>	<i>1,4%</i>	<i>1,6%</i>	<i>4,1%</i>	<i>5,0%</i>	<i>4,9%</i>	<i>5,4%</i>	<i>5,2%</i>	<i>4,8%</i>
Hernieuwbare energie doelstelling (1+2+3)										
Totaal hernieuwbare energie (PJ)	19,9	22,5	26,6	29,7	39,0	48,0	45,7	56,3	60,6	55,9
Totaal bruto finaal energieverbruik (PJ)	1 033	1 040	1 014	1 014	964	1 039	970	979	1 036	979
<i>% hernieuwbare energie / totaal bruto finaal energieverbruik</i>	<i>1,9%</i>	<i>2,2%</i>	<i>2,6%</i>	<i>2,9%</i>	<i>4,0%</i>	<i>4,6%</i>	<i>4,7%</i>	<i>5,8%</i>	<i>5,9%</i>	<i>5,7%</i>

Bespreeking

De Europese Richtlijn Hernieuwbare Energie van 2009 legt België op om tegen 2020 13% van het bruto finaal energiegebruik te halen uit hernieuwbare energiebronnen. België heeft deze doelstelling nog niet heeft vertaald naar doelstellingen voor de gewesten en de federale overheid. België kan zelf bepalen hoe deze doelstelling verder wordt gespecificeerd naar groene stroom, groene warmte & koeling en hernieuwbare energie in transport (zowel biobrandstoffen als groene stroom voor elektrische voertuigen). Vlaanderen hanteert voorlopig een indicatieve doelstelling van 10,5% hernieuwbare energie tegen 2020. In 2014 bedroeg dit aandeel in Vlaanderen 5,7%.

De totale bruto groene stroomproductie in 2014 bedraagt 6.129 GWh en is met 2,3% gedaald ten opzichte van 2013, vooral door de (tijdelijke) stillegging van twee biomassaïnstallaties. Zo daalde de groene stroomproductie op basis van biomassa in 2014 sterk (-22%). De sluiting van de coverbrandingscentrale van Ruien is daar zeer bepalend in, alsook de tijdelijke stillegging van de centrale van Rodenhuisen in 2014.

De daling van de groene stroomproductie op basis van biomassa wordt wel deels gecompenseerd door de absolute stijging van de bruto groene stroomproductie bij de zonnepanelen en de windturbines. Het aandeel van groene stroomproductie in het Vlaamse bruto elektriciteitsverbruik blijft stabiel op 10,5%.

In 2014 werd in Vlaanderen 13% minder groene energie voor warmtetoepassingen aangewend dan het jaar voorheen. Deze daling kan gelinkt worden aan het uitzonderlijk zachte weer in 2014. Het finaal verbruik van 24,1 PJ groene energie voor verwarming en koeling heeft daarmee in 2014 een aandeel van 4,8% in het totale bruto eindverbruik voor verwarming en koeling in Vlaanderen. Dit betekent een zeer lichte daling ten opzichte van het aandeel in 2013 (-0,1 procentpunt).

De Richtlijn Hernieuwbare Energie van 2009 legt elke EU-lidstaat op om tegen 2020 minstens 10% hernieuwbare energie in te zetten in het weg- en spoorvervoer. Het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer (biobrandstoffen en groene stroom) ten opzichte van het finale energieverbruik in het vervoer bedraagt 4,8% in 2014. Momenteel gaat het hierbij vooral om biobrandstoffen.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.4.1 Het elektriciteitsnet wordt tegen 2020 omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.
Kernindicator	Transmissie- en distributienetverliezen
Definitie	Netverliezen worden gedefinieerd als het verschil tussen de geïnjecteerde elektriciteit vanuit andere netten of lokale productie-eenheden aangesloten op het distributienet en de afgenomen elektriciteit door distributienetgebruikers aangesloten op het distributienet.
Streefwaarde	De netverliezen blijven beperkt.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2009-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	18/08/2015
Meetmethode	De indicator voor deze verliezen wordt gebaseerd op de gemeten hoeveelheden geïnjecteerde en afgenomen elektriciteit op het distributienet.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/nl/document/rapp-2015-03

Distributienetverliezen in het Vlaams Gewest

	2009	2010	2011
Distributienetverlies	3,81%	4,12%	3,73%

Bespreking

Naar aanleiding van de analyse in 2011 heeft VREG overleg opgestart met Synergrid naar de berekeningsmethode van de netverliezen. Door de forse groei van de decentrale productie was de vooropgestelde berekeningsmethode aan herziening toe. Duidelijk was dat de bepaling van de verbruiken van jaarlijks gemeten afnamepunten herzien moet worden. Dit was tot dan toe berekend als het gemiddelde verbruik van de laatste vijf jaar om het effect van het niet synchrone opnemen van de meters tegenover de maandelijks of doorlopend opgenomen afnamepunten, te verkleinen. Deze methodiek houdt echter geen rekening met de impact van de kleine decentrale productie (kleiner dan 10 kVA) die al sinds 2010 niet meer verwaarloosbaar was. De meest betrouwbare cijfers zijn deze uit het settlement-proces reconciliatie. Die zijn pas beschikbaar na de definitieve reconciliatie en dus momenteel kan de analyse lopen tot de volledige cijfergegevens van 2011. Bij de reconciliatie wordt geen rekening gehouden met de teveel teruggeleverde energie van decentrale productie < 10 kVA, die aldus voor een artificiële verlaging van de netverliezen zorgt. De impact hiervan op de netverliezen is echter in 2011 nog beperkt, maar zal in de komende jaren moeten uitgezuiverd worden. De netbeheerders schatten voor 2011 de impact op de netverliezen door overproductie op 0,1%. De komende jaren zal dit nog toenemen.

Voor Vlaanderen is het netverlies, berekend met de gegevens uit de reconciliatie, voor 2009 3,81%, voor 2010 4,12% en voor 2011 3,73%.

Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	7.4.2 Het elektriciteitsnet wordt tegen 2020 omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.
Kernindicator	Slim elektriciteitsnet
Definitie	Een slim elektriciteitsnet, ook 'smart grid' genoemd, maakt gebruik van informatietechnologieën om de productie en distributie van elektriciteit te optimaliseren en brengt de vraag en het aanbod tussen producent en consument met elkaar in verband.
Streefwaarde	Het elektriciteitsnet wordt omgevormd tot een slim net.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2010-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	18/08/2015
Meetmethode	Gebaseerd op gegevens van de netbeheerders.
Bron data	VREG
Meer informatie	http://www.vreg.be/nl/document/rapp-2015-03

Indicatoren slimme netten

	2010	2011	2012	2013	2014
Slimme meters					
aantal AMR gemeten punten MS	13 042	14 353	15 934	17 330	18 112
aandeel AMR gemeten toegangspunten in MS	64,5%	69,1%	72,4%	77,5%	81,0%
aantal AMR gemeten punten LS	7 589	9 315	11 347	12 755	13 353
aandeel AMR gemeten toegangspunten in LS	0,2%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%
aantal geïnstalleerde slimme elektriciteitsmeters	3 268	3 285	3 709	28 709	29 395
aandeel slimme meters in gemeten toegangspunten op LS	0,1%	0,1%	0,1%	0,9%	0,9%
Geavanceerde sensoren					
aantal telebediende schakelaars / km net	0,08	0,10	0,10	0,11	0,12
aantal distributienetgebruikers / aantal telebediende schakelaars	400	303	282	276	266
aantal telegelezen spanningspunten / aantal cabines	1,10%	1,12%	3,23%	4,34%	5,96%
aantal telegelezen stroommeetpunten / aantal cabines	4,91%	5,21%	7,13%	8,05%	9,68%
Flexibiliteit					
aantal regelbare productie installaties			311	284	286
vermogen van regelbare productie installaties (MW)			742	983	1067

Bespreking

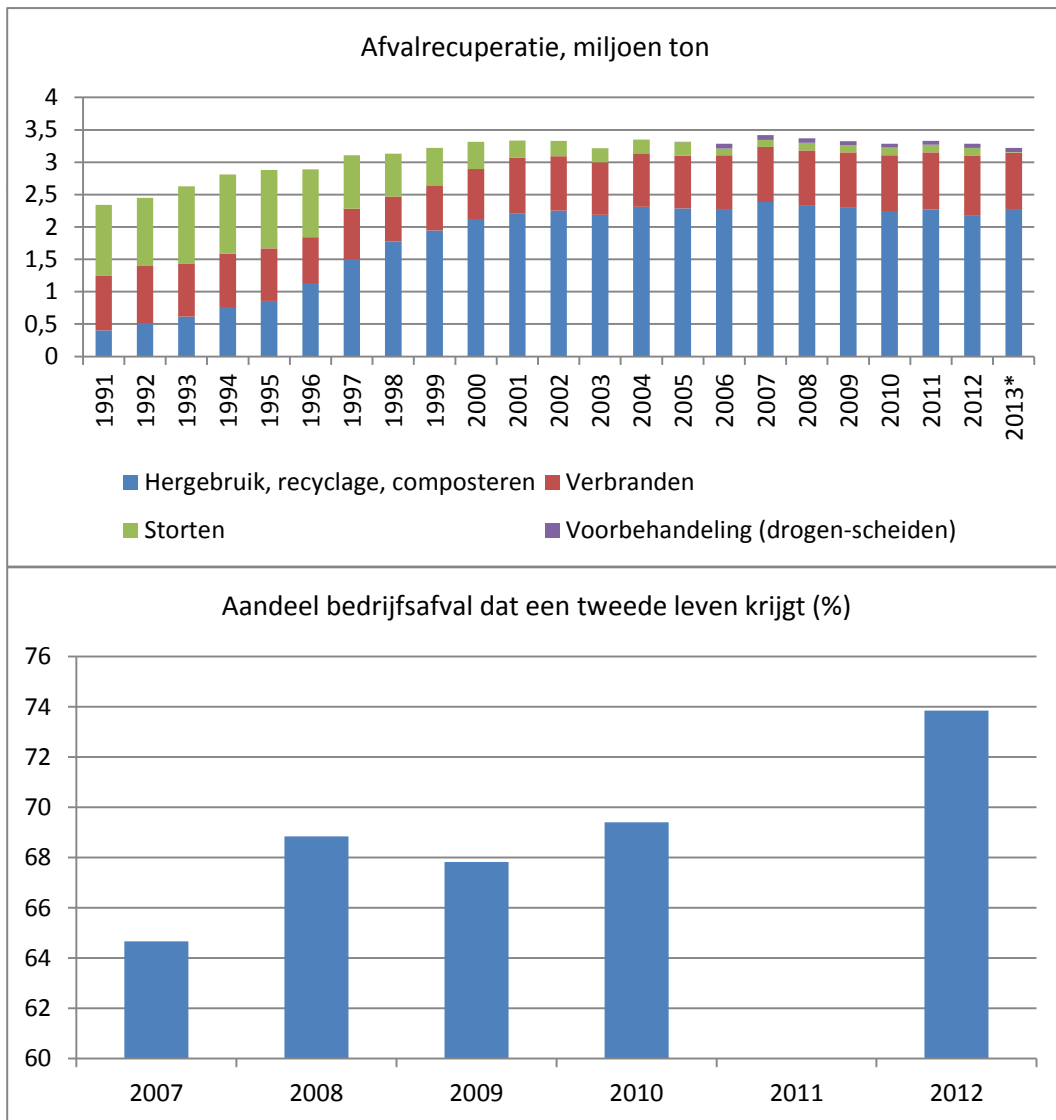
Tussen 2010 en 2014 werden in totaal 29.395 slimme meters geïnstalleerd in het kader van een aantal pilootprojecten van de netbeheerders. 81% van de meetpunten op middenspanning (MS) zijn op afstand uitleesbaar (= AMR) ten opzichte van 64,5% in 2010.

13.353 klanten op laagspanning (LS) met een aansluitingsvermogen >56 kVA werden ook al uitgerust met een telegelezen meter.

Ook de middenspanningscabines worden meer en meer uitgerust met telebediende schakelaars en sensoren wat de onderbrekingsduur verbetert. De evolutie van deze elementen wordt opgevolgd als indicator voor de uitrol van slimme netten.

Het totale vermogen van de 286 regelbare productie-installaties (gemiddeld 3,73 MW) zit globaal genomen op het niveau van een grote productiecentrale.

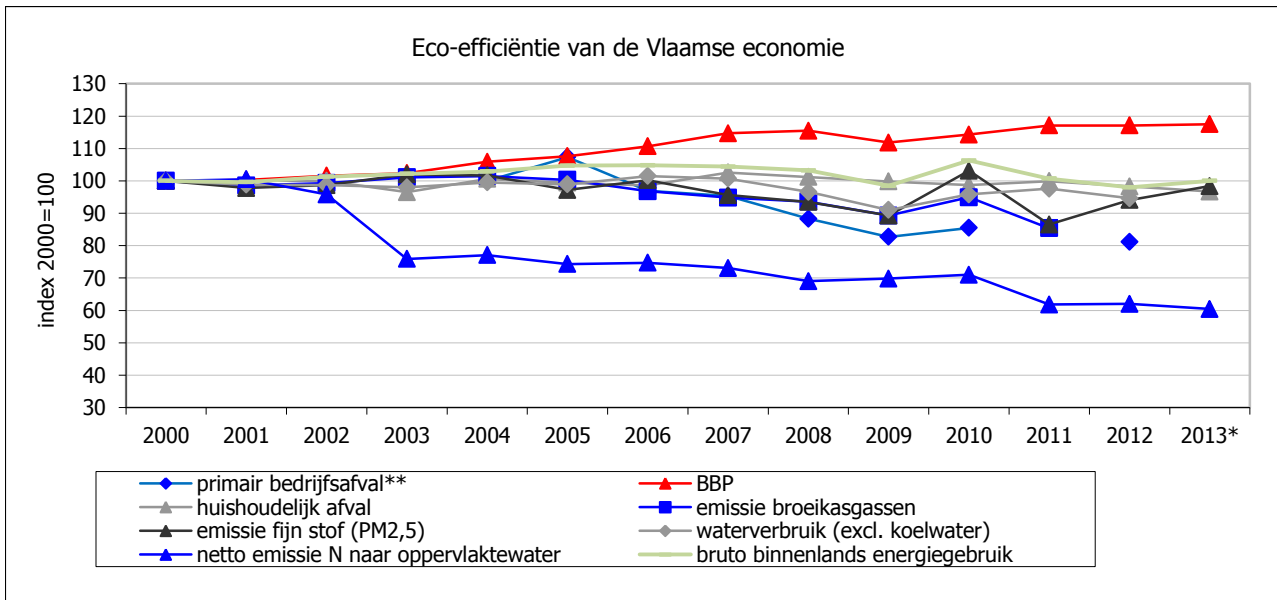
Doelstelling	8.1 Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is in 2020 gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energie-efficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren.
Kernindicator	Afvalrecuperatie (huishoudelijk en bedrijfsafval)
Definitie	Huishoudelijk afval dat gerecycleerd, gecomposteerd of hergebruikt wordt; primair bedrijfsafval dat na twee verwerkingsstappen een nieuw leven krijgt via hergebruik, recyclage, compostering of gebruik als secundaire grondstof of nieuwe grondstof
Streefwaarde	
Dimensies	Huishoudelijk afval, primair bedrijfsafval
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1991-2013 (huishoudelijk afval); 2004-2012 (bedrijfsafval)
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (huishoudelijk afval); 2-jaarlijks (bedrijfsafval)
Laatst gewijzigd	7/07/2015
Meetmethode	Afvalstoffen-enquête bij gemeenten; melding van bedrijfsafvalstoffen en melding van grondstoffen; Vanaf 2012 is de nieuwe grondstoffenregeling in voege, waarbij bepaalde materialen als ze aan welbepaalde voorwaarden voldoen hun afvalstatus verliezen bij hun productie en als nieuwe grondstof gemeld worden.
Bron data	OVAM
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1112.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1119.htm

Bespreking

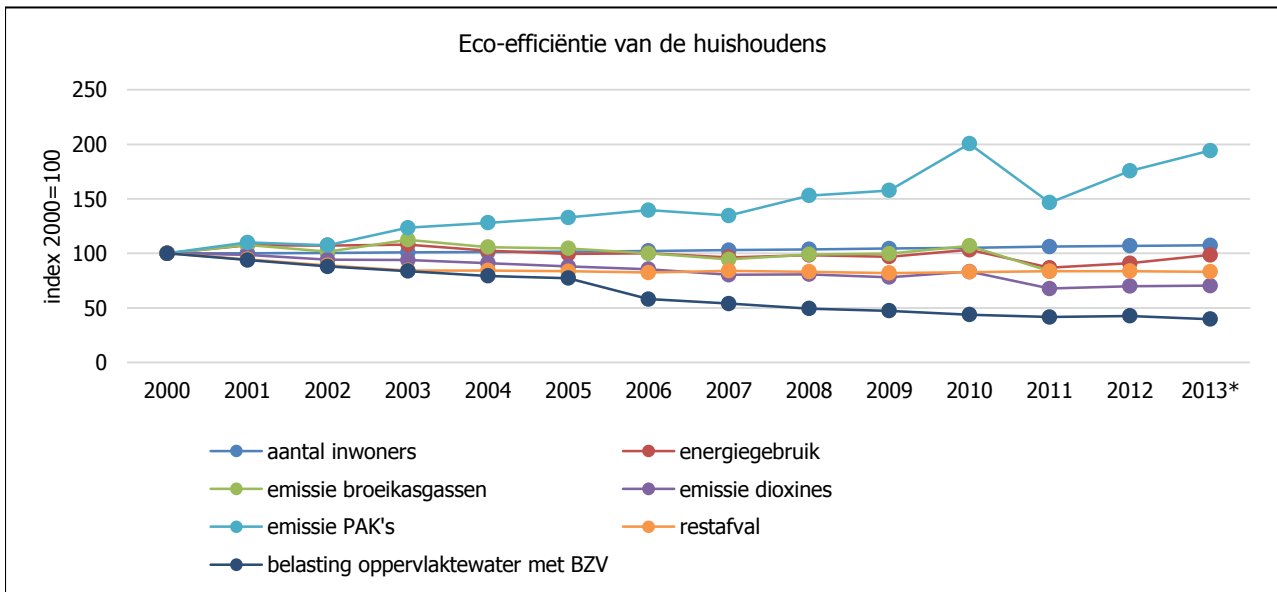
In 2013 ging 72,5% van het huishoudelijk afval naar een of andere vorm van materiaalrecuperatie. Van het restafval dat verbrand wordt, wordt 99,8% verbrand met energierecuperatie. Sinds 2006 geldt er een absoluut stortverbod voor brandbaar huishoudelijk restafval. Hierdoor is de gestorte hoeveelheid restafval zeer sterk afgenomen tot 1,4% van de totale hoeveelheid ingezameld restafval in 2013. Het gaat voornamelijk over niet-brandbaar grofvuil dat nog gestort wordt. Het aandeel van het totaal primair bedrijfsafval dat na twee verwerkingsstappen een nieuw leven krijgt via hergebruik, recyclage, compostering of gebruik als secundaire grondstof of nieuwe grondstof bedroeg in 2012 74%. Dat is een stijging met 4 procentpunten ten opzichte van 2010.

Doelstelling	8.1 Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is in 2020 gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energie-efficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren.
Kernindicator	Eco-efficiëntie globaal en per sector
Definitie	Eco-efficiëntie: vergelijking van de milieudruk die een sector/regio teweegbrengt (emissies, brongebruik) met een activiteitenindicator van deze sector/regio (productie, volume, bruto toegevoegde waarde ...).
Streefwaarde	Ontkoppeling tussen economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie
Dimensies	Sectoren: huishoudens, industrie, energie, landbouw, transport, handel en diensten
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2013* (2013=voorlopig cijfer)
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Verschillende bronnen worden gecombineerd: Energiebalans VITO, Emissie Inventaris Lucht VMM, afvalcijfers OVAM, HERMREG... De emissies voor transport in 2010 zijn niet vergelijkbaar met de reeks 2000-2009 wegens modelaanpassingen.
Bron data	VMM-MIRA
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/sectoren/materiaalstromen/eco-efficiëntie-van-vlaanderen/eco-efficiëntie-in-vlaanderen/

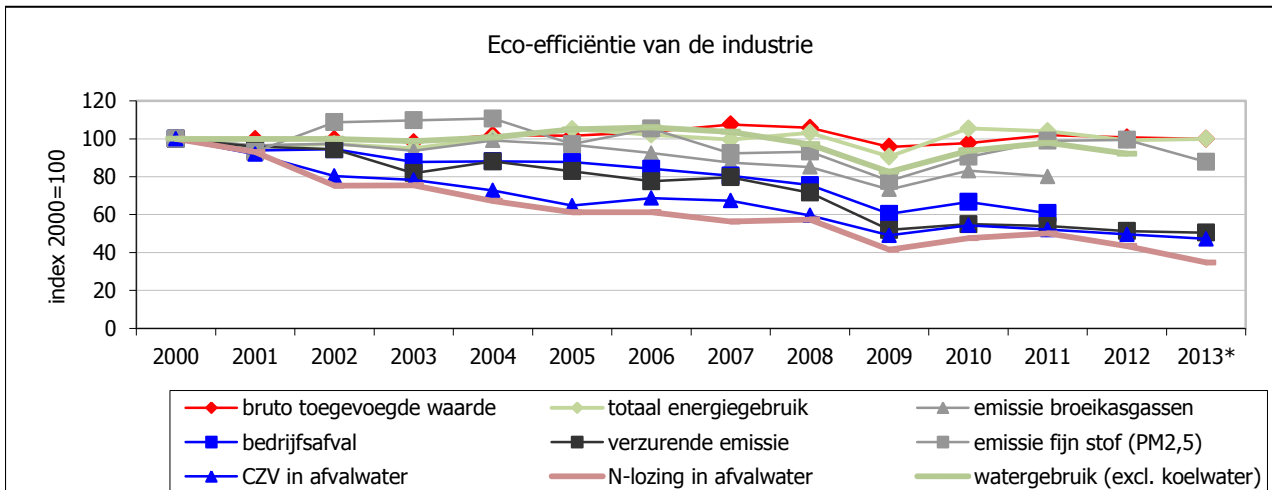
Bespreking

Tussen 2003 en 2009 realiseerde Vlaanderen een relatieve ont koppeling tussen de economische groei en het energiegebruik. De langdurige trend van relatieve ont koppeling tussen BBP en energiegebruik is vanaf 2011 zo goed als tot stilstand gekomen. Het waterverbruik is in de periode 2000-2012 absoluut ont koppeld van de economische groei. Afval en emissies zijn absoluut losgekoppeld van de economische groei.

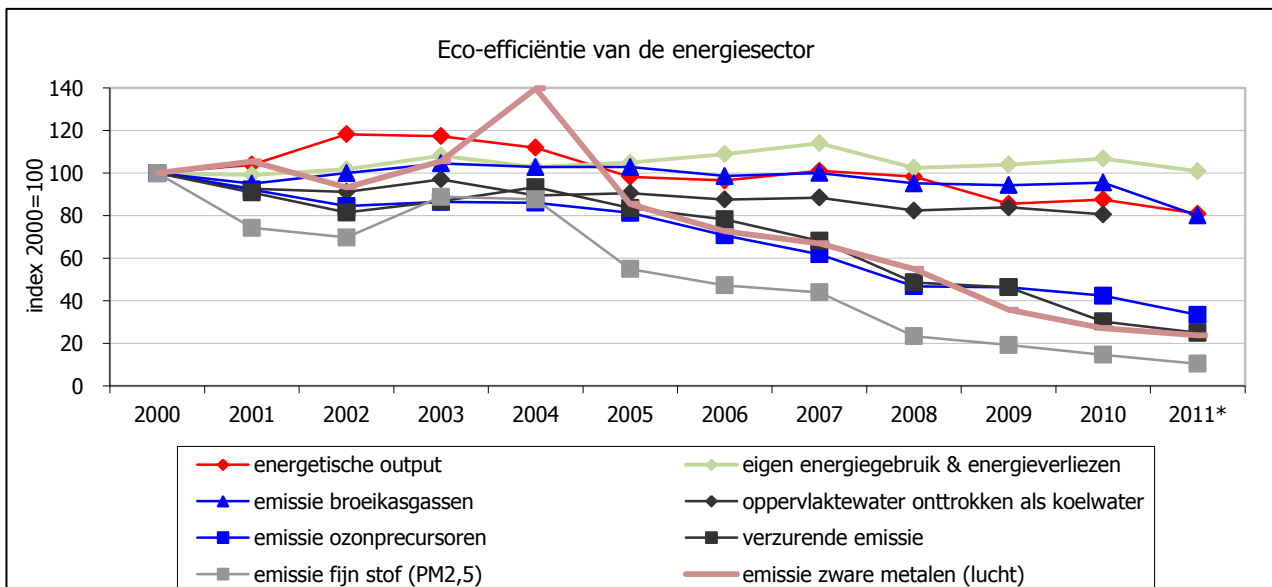
Bespreking

Het aantal inwoners nam in de periode 2000-2013 toe met 7%. De belasting naar het oppervlaktewater met biochemisch zuurstofverbruik (BZV) verminderde met meer dan de helft tussen 2000 en 2013. Deze daling is te danken aan de uitbreiding en de verbetering van de openbare waterzuivering. De hoeveelheid restafval blijft vrij constant sinds 2003. Het energiegebruik en de emissie van broeikasgassen door de huishoudens hangen grotendeels samen met gebouwenverwarming en schommelen in functie van de klimatologische omstandigheden. De daling van het energiegebruik in 2011 zette zich niet verder: in 2012 en 2013 steeg het energiegebruik met 5% respectievelijk 8%. De emissie van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) vertoont hetzelfde patroon, zij het veel meer uitgesproken. Dit is gekoppeld aan de verbranding van hout voor gebouwenverwarming.

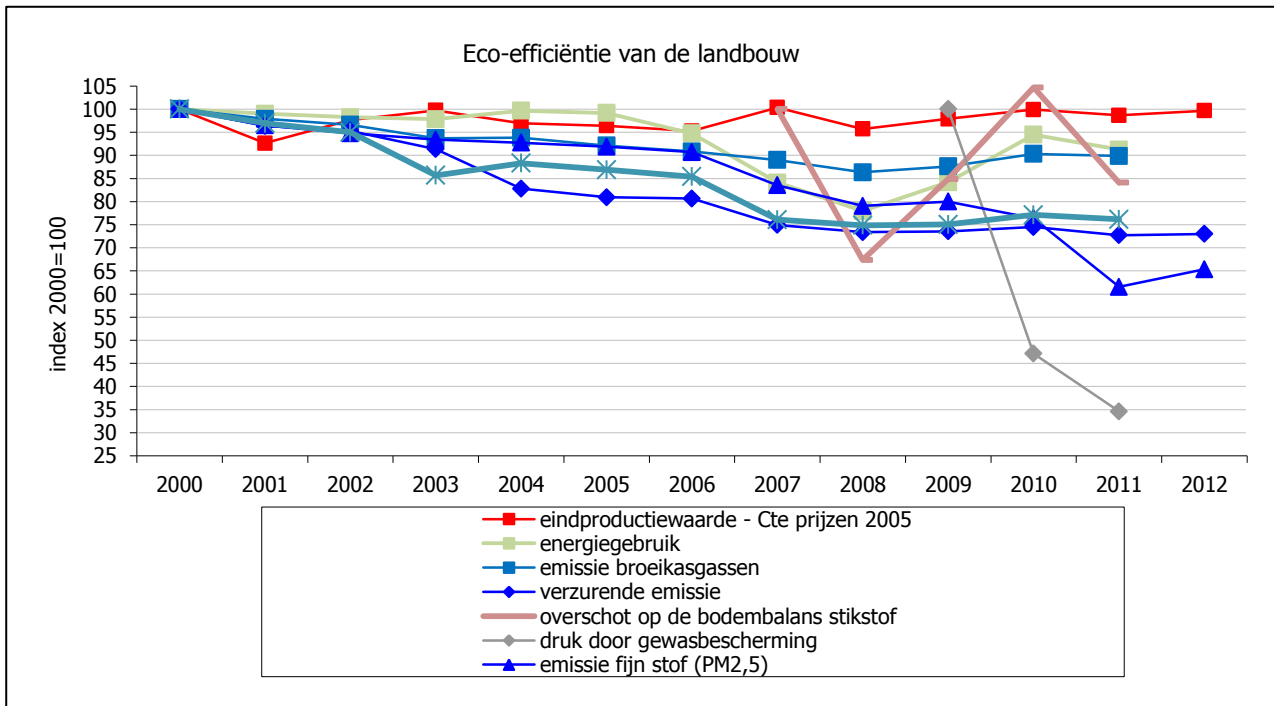
Bespreking

In de periode 2000-2013 is de industriële milieudruk matig tot sterk gedaald terwijl het industriële activiteitsniveau in 2013 gelijk is aan dat van 2000. Enkel het totale industriële energiegebruik daalde niet en lag in 2013 op hetzelfde niveau dan in 2000. Vooral in de periode 2000 tot 2007 slaagde de industrie erin haar absolute milieudruk te verminderen bij een stijgende activiteit. In de jaren 2008 en vooral 2009 werd de industriële activiteit bepaald door de financieel-economische crisis met een daling van de bruto toegevoegde waarde in volume als resultaat. Onder meer als gevolg hiervan daalde de absolute waarde van de industriële emissies en lozingen sterk. Na 2009 herleefde de industriële activiteit met wisselend succes.

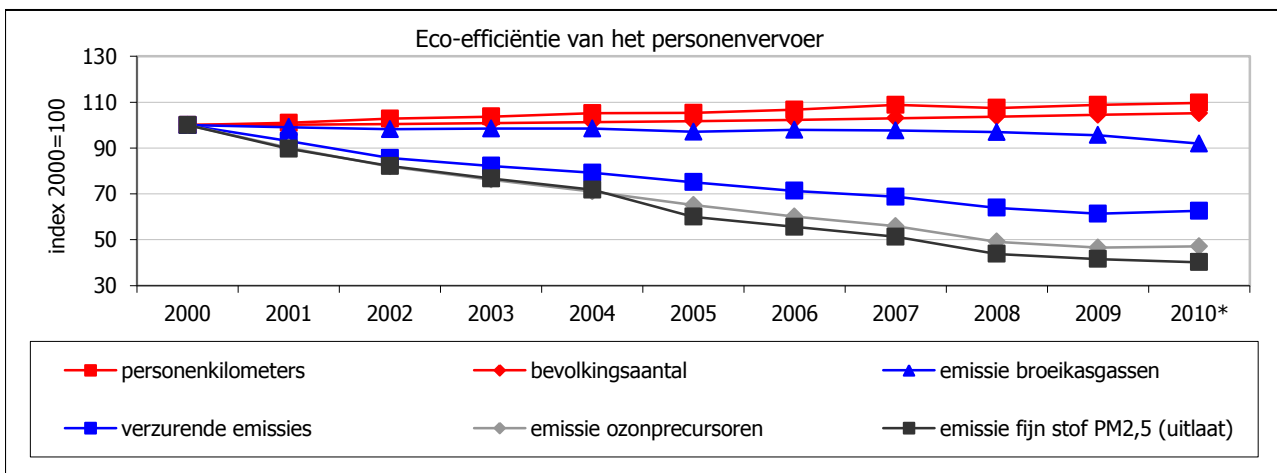
Bespreking

De energetische output van de energiesector – dit is de som van de energie-inhoud van zijn eindproducten zoals motorbrandstoffen of elektriciteit – vertoont na 2002 een daling. In 2009 is duidelijk het effect van de financieel-economische crisis te zien, waarbij de output van de energiesector de terugval in vraag naar energie van de andere sectoren weerspiegelt. Daar waar de output in 2010 een kleine stijging liet zien (+2 %), zette de daling zich nog verder door in 2011. Inmiddels ligt de output van de energiesector al 18 % beneden het peil van 2008 en 19 % lager dan in 2000. Het eigen energiegebruik en de energieverliezen bij de transformatie, het transport en de distributie van energiebronnen vertoont daarentegen nog geen dalend patroon. Ten opzichte van 2000 is er een duidelijke en aanhoudende absolute ontkoppeling voor de emissies van ozonprecursoren (-66 %), verzurende stoffen (-75 %), zware metalen (-76 %) en fijn stof (-89 %). Deze emissies zijn sterk afhankelijk van het steenkoolgebruik in elektriciteitscentrales. De daling van broeikasgasemissies is pas in 2008 ingezet (-20 %).

Bespreking

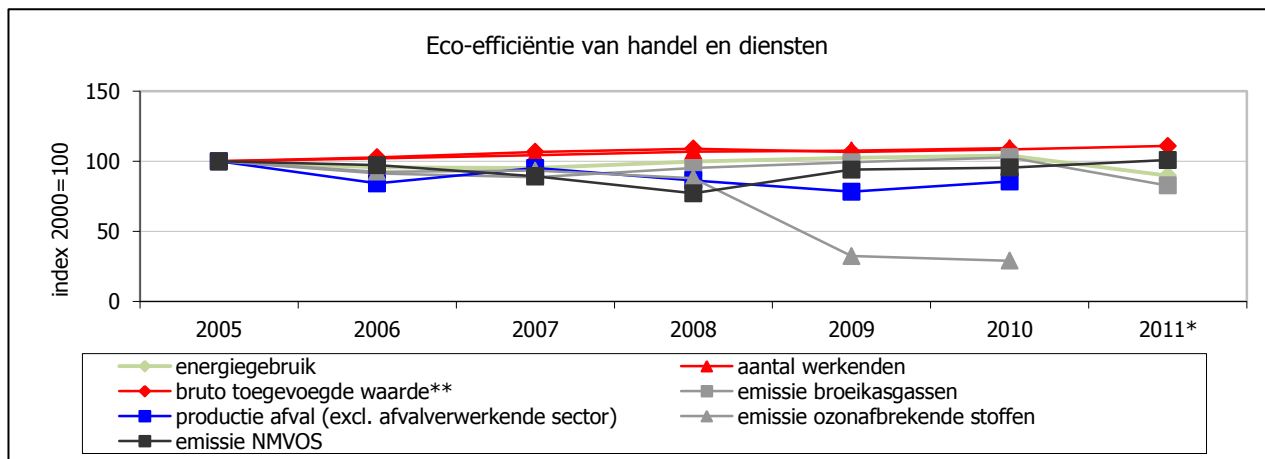
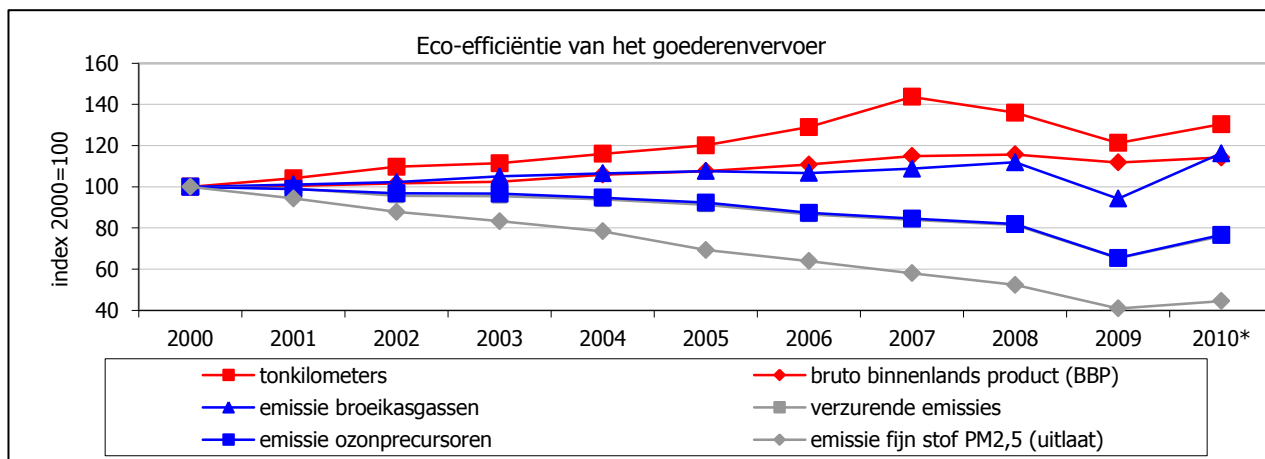
De milieudruk van de landbouw en de omvang van de activiteiten, uitgedrukt als eindproductiewaarde, nemen af tussen 2000 en 2008. De eco-efficiëntie neemt toe door de sterkere daling van de milieudruk ten opzichte van de eindproductiewaarde. Na 2008 steeg de milieudruk weer voor energiegebruik, broeikasgassen en overschot bodembalans. De verzurende emissie en de fosforbelasting van het oppervlaktewater stagneerden. De druk op het waterleven door pesticiden nam sterk af sinds 2008 en de uitstoot fijn stof fractie PM_{2,5} nam ook verder af. De toename van de veestapel vanaf 2008 en de uitbreiding van de WKK's in de glastuinbouw tot en met 2011, leiden tot stijgende emissies. Sinds 2010 is de landbouw een netto producent van elektriciteit.

Bespreking

Sinds 2000 is het aantal personenkilometers (wegverkeer en spoor) sneller gestegen dan het bevolkingsaantal. In 2008 daalde het personenvervoer met 1,2%, een gevolg van de financieel-economische crisis. Daarna zette de stijging zich verder. In de periode 2000-2010 was er een absolute ont koppeling tussen de emissies van het personenvervoer en de personenkilometers. Het stijgende gebruik van energiezuinige wagens en van biobrandstoffen voor wegverkeer had een gunstige invloed op de emissie van broeikasgassen in 2010. De emissies van ozonprecursoren, verzurende componenten en PM_{2,5} door het personenvervoer daalden.

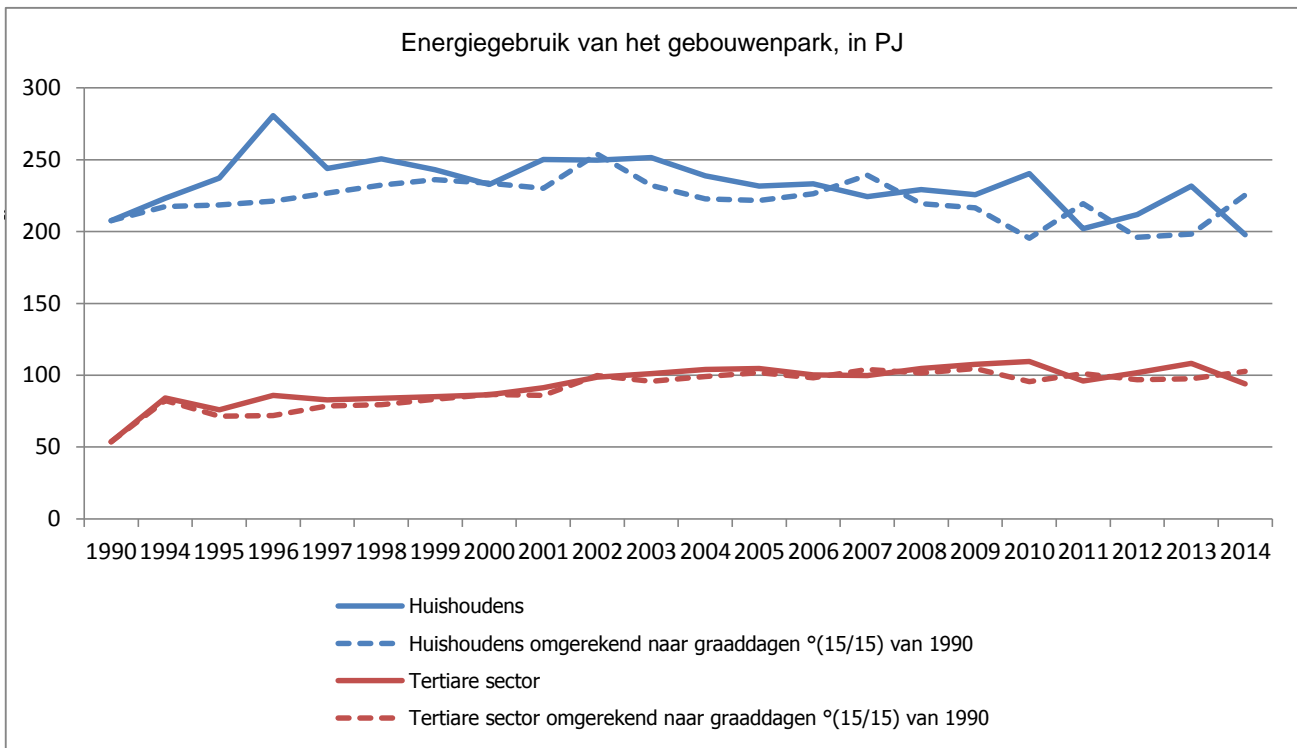
De laatste 10 jaar steeg het aantal tonkilometers van het goederenvervoer sneller dan het BBP. De crisis had een groter effect op het goederenvervoer dan op het personenvervoer. Hoewel ook vrachtwagens energiezuiniger worden, lag de emissie van broeikasgassen door het goederenvervoer hoger in 2010 dan in 2000 door een toegenomen activiteit maar ook door wijzigingen aan de methode. De emissie steeg echter minder snel dan de tonkilometers. Er was een relatieve ont koppeling. Voor de andere emissies was er een absolute ont koppeling met de tonkilometers. In 2010 lagen de emissies hoger dan in 2009 door een hogere inschatting van het aantal kilometers gereden door het vrachtvervoer.

Bespreking

De bruto toegevoegde waarde van handel en diensten steeg in de periode 2005-2011 met 11%. Het aantal werkzame personen (werknemers en zelfstandigen) nam tussen 2005 en 2010 toe met 9%. Het energiegebruik en de emissie van broeikasgassen bij handel & diensten daalden respectievelijk met 10 % en 17 % in 2011 ten opzichte van 2005. De emissie van ozonafbrekende stoffen daalde met 71 % in 2010 ten opzichte van 2005. De afvalproductie (excl. de afvalverwerkende sector) vertoont een schommelend verloop, maar we kunnen spreken van een absolute ont koppeling in 2010 ten opzichte van 2005 (-14 %).

Doelstelling	8.2 De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 onder andere voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt.
Kernindicator	Energiegebruik van het gebouwenpark
Definitie	Energiegebruik van de huishoudens en de tertiare sector.
Streefwaarde	Het energiegebruik van het gebouwenpark daalt aanzienlijk.
Dimensies	Huishoudens, tertiare sector
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1990-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	20/08/2015
Meetmethode	Berekening op basis van de Vlaamse energiebalans.
Bron data	Energiebalans VITO
Meer informatie	http://www.emis.vito.be/rapport-energiebalans-vlaanderen http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/sectoren/energiesector/energiegebruik-in-vlaanderen/energiegebruik-per-sector/

Bespreking

In sectoren waarbij het buitenklimaat een rol speelt (zoals de huishoudens en de dienstensector) is er een daling van het energieverbruik omwille van het warmere weer in 2014 tegenover 2013. De verwarmingsbehoefte, uitgedrukt in aantal graaddagen, ligt in 2014 33% lager dan in 2013. Daardoor daalt het energieverbruik van de huishoudens en de dienstensector, die vooral energie gebruiken om gebouwen te verwarmen, met 15% (huishoudens) en 13% (dienstensector) ten opzichte van 2013.

Gecorrigeerd naar graaddagen is er zowel bij de huishoudens (+14%) als de tertiaire sector (+5%) wel een toename te zien.

Doelstelling	8.3 Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm.
Kernindicator	Spreiding van het gerealiseerde energiepeil bij nieuwe woongebouwen
Definitie	<p>Het E-peil is een maat voor de energieprestatie van een woning en de vaste installaties ervan in standaardomstandigheden. Hoe lager het E-peil, hoe energiezuiniger de woning.</p> <p>Sinds 1 januari 2006 geldt de EPB-regelgeving (Energieprestatie en Binnenklimaat-regelgeving) voor elk bouw- en verbouwingsproject waarvoor een stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd. Voor stedenbouwkundige vergunningsaanvragen tussen 1 januari 2006 en 31 december 2009 gold een maximaal E-peil voor nieuwe woongebouwen van E100. Vanaf 1 januari 2010 gold een maximaal E-peil van E80 en vanaf 2012 gold het E-peil E70. Vanaf 2014 geldt het E-peil E60.</p> <p>Tot 2021 wordt het verplichte E-peil stapsgewijs aangescherpt: E50 in 2016, E40 in 2018 en E35 in 2020. En vanaf 2021 moet elke nieuwe woning minstens aan de BEN-eisen (bijna-energie neutraal) voldoen. Dat betekent dat bouwaanvragen vanaf 2021 het E30-peil moeten respecteren.</p>
Streefwaarde	Alle nieuwe woongebouwen voldoen aan de optimale energieprestatienorm
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	20/08/2015
Meetmethode	Administratieve databank: EPB-aangiftes
Bron data	VEA
Meer informatie	http://www.energiesparen.be/epb/energieprestatieregelgeving

Spreiding E-peil van nieuwe woongebouwen per aanvraagjaar van de vergunning, in %

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
E > 100	7,3	0,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
E80 - E100	62,4	58,0	49,2	37,5	1,2	1,0	0,2	0,2
E60 - E80	27,4	35,8	39,1	45,2	71,5	71,4	52,1	48,5
E40 - E60	2,6	4,5	8,6	13,0	20,3	19,6	38,2	40,9
E30 - E40	0,2	0,6	1,0	2,1	3,1	3,1	5,1	4,2
E ≤ 30	0,2	0,6	1,8	2,1	3,8	4,9	4,4	6,2

Bespreking

Nieuwe woongebouwen (eengezinswoningen en appartementen) worden jaar na jaar energiezuiniger. De verstrenging van het E-peil van E100 naar E80 voor vergunningsaanvragen vanaf 2010 en E70 vanaf 2012 heeft duidelijk tot een versnelling geleid in het energiezuiniger bouwen. De nieuwe woongebouwen waarvoor in 2013 een bouwvergunning werd aangevraagd, halen een gemiddeld E-peil van E56 (tegenover een gemiddelde van E88 in 2006).

De groep bouwers die een lage-energiewoning bouwen, met een E-peil lager dan E60, neemt jaar na jaar toe. Pas vanaf 2014 is E60 de maximumnorm, maar van de vergunningsaanvragen in 2013 voldoet al 51% van de nieuwe woongebouwen aan deze norm.

Naast die positieve trend groeit ook de groep van de voorlopers sterk. Dat is de groep die véél energiezuiniger bouwt dan de gestelde eis (\leq E40). Voor het aanvraagjaar 2006 waren er quasi geen voorlopers. Voor het aanvraagjaar 2013 bedraagt het aandeel voorlopers ruim 10%.

Ook het aandeel BEN-woningen (\leq E30) gaat in stijgende lijn, voor het aanvraagjaar 2013 gaat het om 6%.

Doelstelling	8.4 Vlaanderen slaagt er in 2020 in om het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.
Kernindicator	Omzet, werkgelegenheid, export en aantal starters in de hernieuwbare energiesector
Definitie	Hernieuwbare energiesector : de sector van organisaties met een vestiging in Vlaanderen, die goederen, diensten en technologieën leveren die gebruikt worden bij de opwekking van energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen, namelijk: wind, zon, aerothermische, geothermische, hydrothermische energie en energie uit de oceanen, waterkracht, biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogassen.
Streefwaarde	Toename van omzet en werkgelegenheid binnen de sector.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2014
Frequentie en stiptheid	Nog te bepalen
Laatst gewijzigd	20/08/2015
Meetmethode	Tewerkstelling 2002 en 2008: berekening op basis van een enquête binnen de sector; Tewerkstelling 2009 en 2011: berekening aan de hand van een rekenmodel. Import en export: cijfers NBB op basis van productcategorieën.
Bron data	Tewerkstelling 2002: SERV, Sociaal-economische analyse van de Vlaamse hernieuwbare energietechnologiesector, SERA 2005; Tewerkstelling 2008: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, De hernieuwbare energiesector - Een Vlaamse socio-economische analyse; Tewerkstelling 2009 en 2011: Beleidsbrief Energie 2012-2013. Import en export: Nationale Bank.
Meer informatie	http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2012-2013/g1779-1.pdf

Tewerkstelling in de hernieuwbare energiesector

	2002	2008	2009	2011
Tewerkstelling (VTE)	1.277	8.864	10.216	16.682

Import en export van windturbines en fotovoltaïsche cellen (miljoen €)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Import generatoraggregaten werkend op windenergie	17,1	1,0	50,6	4,4	65,0	34,9	1,3	1,3	194,3
Export generatoraggregaten werkend op windenergie	0,2	0,3	0	0,9	176,2	0,03	0,03	0,1	2,8
Import lichtgevoelige halfgeleideren incl. fotovoltaïsche cellen	30,5	80,9	265,2	760,2	716,7	889,2	423,1	152,2	84,0
Export lichtgevoelige halfgeleideren incl. fotovoltaïsche cellen	51,1	87,8	186,4	133,2	208,7	175,1	91,7	44,7	27,9

Bespreking

De SERV raamde op basis van haar bevraging in 2002 de werkgelegenheid in de Vlaamse hernieuwbare energiesector op 1.227 voltijdse equivalenten.

In het LNE-rapport uit 2008 werd geschat dat de hernieuwbare energiesector in Vlaanderen 8.864 voltijdse personen tewerkstelde.

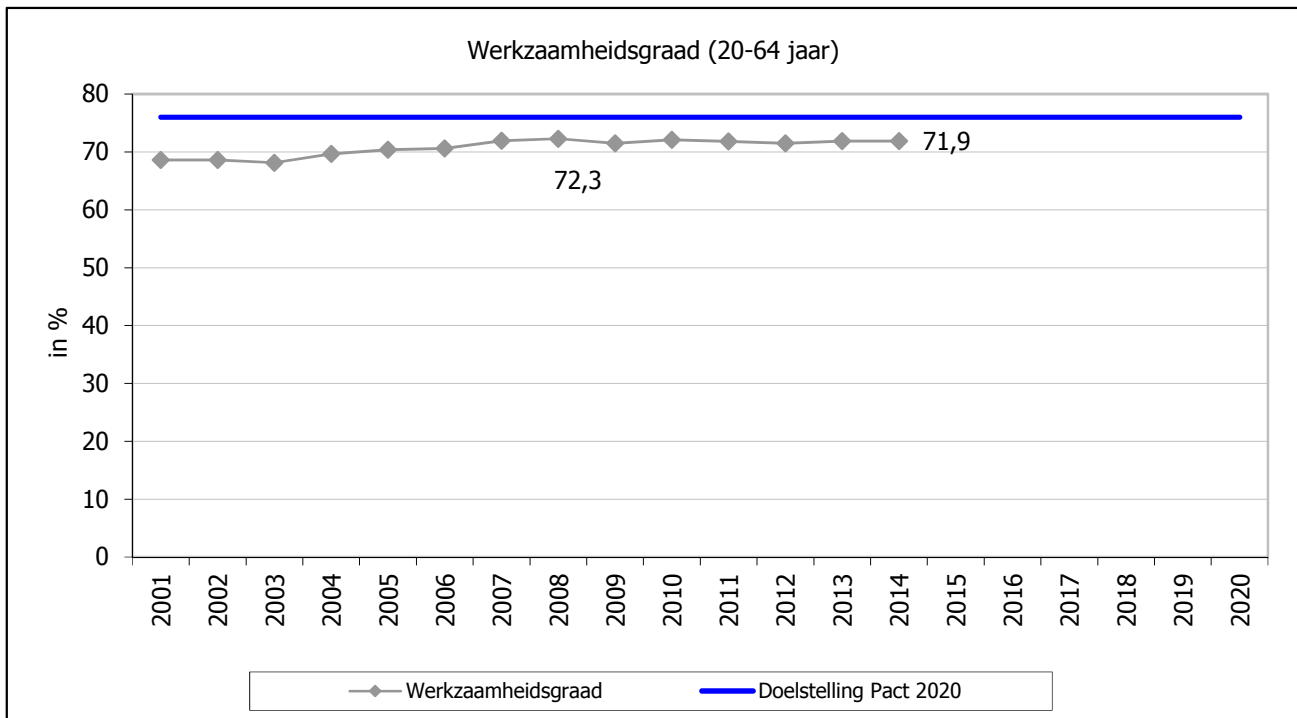
Aan de hand van een eenvoudig rekenmodel dat het afgelopen jaar ontwikkeld werd in opdracht van het Vlaams Energieagentschap, werd een ruwe inschatting gemaakt van de tewerkstellingseffecten verbonden aan een aantal prioritaire energiebeleidsmaatregelen.

In 2009 waren de investeringen in energiebesparing en in milieuvriendelijke energieproductie die worden ondersteund door de Vlaamse overheid, goed voor een tewerkstelling van 10.216 voltijdsequivalenten (VTE). Dit aantal nam toe tot 16.682 VTE in 2011.

De stijging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de plaatsing van PV-panelen waarvoor in 2011 een uitzonderlijk piekniveau werd bereikt. Hier gaat het dus niet noodzakelijk om blijvende VTE's. De PV-sector had in 2011 dan ook een aandeel van 64% (10.692 VTE) in de totale groene tewerkstelling. Dakisolatie werd geproduceerd en geplaatst door 1.475 VTE, gevolgd door vervanging van enkel glas (1.298 VTE), windenergie (1.024 VTE) en WKK (1.020 VTE).

De invoerwaarde van windturbines kent een wisselend verloop, maar bereikt een piek in 2014. De handel in zonnepanelen kende een forse toename tot 2011 maar lijkt sindsdien op de terugweg.

Doelstelling	9.1 De globale werkzaamheidsgraad stijgt tot ruim 76% in 2020, dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens een 0,5 procentpunt.
Kernindicator	Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar), jaargemiddelde, in %
Definitie	De werkzaamheidsgraad meet het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd. Omwille van de internationale vergelijkbaarheid wordt de leeftijd normaliter afgebakend op 15-64 jaar. Vanuit Europa wordt het belang van de scholing van jongeren beklemtoond door een verenging van de leeftijdsafbakening van 20 tot 64 jaar. Onder werkenden verstaan we iedereen die in een bepaalde referentieweek minstens één uur betaalde arbeid heeft verricht (definitie van de Internationale Arbeidsorganisatie).
Streefwaarde	Ruim 76% in 2020.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2001-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	4/09/2015
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek (ADS) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADS EAK (bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/392.htm

Bespreking

Het behalen van een globale werkzaamheidsgraad van ruim 76% bij de 20-64-jarigen tegen 2020 maakt de kerndoelstelling uit van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid. Bij het bepalen van deze streefnorm werd uitgegaan van de werkzaamheidsgraad van 2008, die toen 72,3% bedroeg en al een half decennium aan het groeien was. De Vlaamse werkzaamheidsgraad stakte naar aanleiding van de conjuncturele verzwakking. Nog voor de kloof met het precrisisniveau uit 2008 gedicht was, begon de werkzaamheidsgraad in 2011 opnieuw af te brokkelen en ook in 2012 was er een lichte terugval. Anno 2013 volgt er opnieuw beterschap en in 2014 zijn er net geen 72 op 100 Vlamingen op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar) aan het werk.

Doelstelling	9.1 De globale werkzaamheidsgraad stijgt tot ruim 76% in 2020, dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens een 0,5 procentpunt.
Kernindicator	Werknemers naar sector
Definitie	<p>Het betreft een telling van de werknemers op 30 juni van jaar x, gebaseerd op de vermelding van de plaats van tewerkstelling op de kwartaalaangifte van het tweede kwartaal van jaar x.</p> <p>Het gaat over de prestaties van de betrokken werknemers die worden aangegeven bij 2 instellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de RSZPPO (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten) voor de werknemers van de provincies, de gemeenten, de OCMW's (de openbare centra voor maatschappelijk welzijn), de intercommunales en andere aan hen toegewezen lokale openbare instellingen; - de RSZ voor alle andere werknemers, met inbegrip van de mijnwerkers en de hiermee gelijkgestelden, die van een specifiek sociale zekerheidsstelsel genieten. <p>De sectorindeling is gebaseerd op de economische hoofdactiviteit van de vestigingseenheid. De indeling geschiedt volgens de algemene systematische bedrijfsindeling in de Europese Gemeenschappen, de NACE-Bel.</p> <p>Privé-sector: 01-04, 05-09, 10-33, 35, 36-39, 41-43, 45-47, 49-53, 55-56, 58-63, 64-66, 68, 69-75, 77-82, 97-98.</p> <p>Overheidssector : 84, 85, 99.</p> <p>Social profit: 86-88, 90-93, 94-96.</p>
Streefwaarde	/
Dimensies	Naar sector(groep): privé, social profit en overheid
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2013, telkens 2e kwartaal
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x (2e kwartaal) is in principe beschikbaar in november van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	24/06/2015
Meetmethode	Via de multifunctionele aangifte delen werkgevers ieder kwartaal informatie mee die de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) in staat stelt om statistieken te maken en ter beschikking te stellen.
Bron data	RSZ DMFA (bewerking Departement WSE)
Meer informatie	http://www.onssrszls.fgov.be/nl/statistieken/publicaties/verdeling-van-de-arbeidsplaatsen-naar-plaats-van-tewerkstelling

Aantal werknemers* naar sector(groep)

	2008/2	2009/2	2010/2	2011/2	2012/2	2013/2
Privé-sector	1 439 989	1 404 321	1 419 285	1 450 172	1 445 343	1 430 270
Social profit sector	373 481	379 888	381 338	380 095	386 902	390 006
Overheidssector	362 121	375 956	377 335	373 450	369 809	370 500
Totaal	2 175 591	2 160 165	2 177 958	2 203 717	2 202 054	2 190 776

* Het betreft een telling van de werknemers op 30 juni van jaar x, gebaseerd op de vermelding van de plaats van tewerkstelling op de kwartaalaangifte van het tweede kwartaal van jaar x.

Bespreking

Met uitzondering van de negatieve groei in het crisisjaar 2009, bleef het aantal werknemers tot en met 2011 gestaag groeien. In 2012 valt de groei quasi stil om in 2013 (verder) te krimpen. De evolutie verloopt niet in alle sectorgroepen op dezelfde manier.

De evolutie van het aantal loontrekkenden in de privé-sector kent een gelijkaardig parcours als dat van de totale werknemersgroep. In de social profit en in de overheidssector, waar de werknemersgroei zich in 2009 en 2010 nog verderzette, daalde het aantal loontrekkenden in 2011. Ook in 2012 is dat nog het geval in de overheidssector. Anno 2013 is er een lichte toename van het aantal werknemers in de social profit en in de overheidssector.

In 2013 is ongeveer 65% van de loontrekkenden aan de slag in de privé-sector. Dat zijn er bijna 1 procentpunt minder dan 5 jaar voordien. Circa 18% van de werknemers is actief in de social profit; dat zijn er iets meer dan in 2008. De resterende 17% van de loontrekkenden werkt in de overheidssector.

Doelstelling	9.2-9.4 De werkzaamheidsgraad van vrouwen blijft verder stijgen. Voor kansengroepen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+) verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1 procentpunt. De Europese doelstelling voor 55+ (werkzaamheidsgraad van 50%) komt daarmee in zicht.
Kernindicator	Werkzaamheidsgraad voor vrouwen en naar kansengroepen (laaggeschoolden, allochtonen, personen met een arbeidshandicap, 50+ en 55+), jaargemiddelde, in %
Definitie	De werkzaamheidsgraad meet het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (20-64 jaar). Onder 'werkenden' verstaan we iedereen die in een bepaalde referentieweek minstens één uur betaalde arbeid heeft verricht (definitie van de Internationale Arbeidsorganisatie). 'Laaggeschoolden' zijn personen zonder diploma, met een diploma lager onderwijs, of secundair onderwijs van de 1ste of 2de graad. 'Allochtonen' zijn personen met een niet-EU-nationaliteit (naar nationaliteit). 'Allochtonen' worden ook gezien als personen geboren buiten de EU (naar geboorteland). 'Personen met een handicap' zijn zij die "ja" hebben geantwoord op de vraag : "Ervaart U in uw dagelijkse bezigheden (op het werk of daarbuiten) hinder door een handicap, een langdurige aandoening of langdurige ziekte (al dan niet werkgerelateerd)".
Streefwaarde	Verdere stijging voor vrouwen, gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 1 procentpunt voor kansengroepen (allochtonen, ...) en een werkzaamheidsgraad van 50% bij 55+.
Dimensies	Naar geslacht, onderwijsniveau, nationaliteit, geboorteland, arbeidshandicap, leeftijd
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2002-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in juli van het jaar x+1. Voor arbeidshandicap zijn pas vanaf 2009 jaargegevens beschikbaar.
Laatst gewijzigd	4/09/2015
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek (ADS) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADS EAK (bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/392.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3461.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5687.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3456.htm

Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) naar kansengroepen, in %

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Doel Pact 2020
Vrouwen	59,7	59,6	61,5	62,8	63,4	64,9	66,1	65,7	66,7	66,4	66,2	66,9	67,6	verdere stijging
Laaggeschoolden	52,6	52,2	52,7	52,6	52,5	54,3	53,4	52,6	53,3	52,0	51,7	52,0	51,8	
Personen met een arbeidshandicap*	-	-	-	-	-	42,7	-	37,5	33,5	38,6	38,7	40,4	42,7	minstens 1 ppt./jaar
50-plussers	40,6	42,1	43,8	45,9	46,3	49,3	49,1	50,9	53,1	53,6	54,6	56,5	57,5	minstens 1 ppt./jaar
55-plussers	25,6	26,5	29,5	30,7	31,4	34,2	34,3	35,8	38,2	38,9	40,5	42,9	44,3	50%
Personen met een niet-EU-nationaliteit**	41,4	38,6	41,3	42,7	45,0	44,5	47,2	46,9	44,4	46,3	42,7	46,4	44,6	minstens 1 ppt./jaar
Personen geboren buiten EU**	-	-	-	48,9	51,1	51,4	56,3	53,4	53,4	53,0	51,8	54,9	53,3	minstens 1 ppt./jaar

* Tussen 2007 en 2009 is er een tijdreeksbreuk. Vanaf 2009 worden jaargegevens gebruikt, daarvoor zijn het tweede kwartaalgegevens.

** Tot 2004 niet-EU15-nationaliteit, voor 2005-2006 niet-EU25-nationaliteit, vanaf 2007 niet-EU27-nationaliteit en vanaf 2013 niet-EU28-nationaliteit.

Bespreking

Vrouwen zijn in de afgelopen jaren steeds meer gaan deelnemen aan de arbeidsmarkt. Hun arbeidsdeelname is verder gestegen van 59,7% in 2002 tot 66,7% in 2010. In 2011 en ook in 2012 brokkelde de werkzaamheidsgraad van de vrouwen lichtjes af maar blijft op het niveau van 2008, net voor het uitbreken van de crisis. In 2013 herpakt de vrouwelijke werkzaamheid zich en zijn circa 67 op de 100 vrouwelijke 20-64-jarigen aan de slag. Ook in 2014 knoopt de vrouwelijke werkzaamheid terug aan met klimmende cijfers.

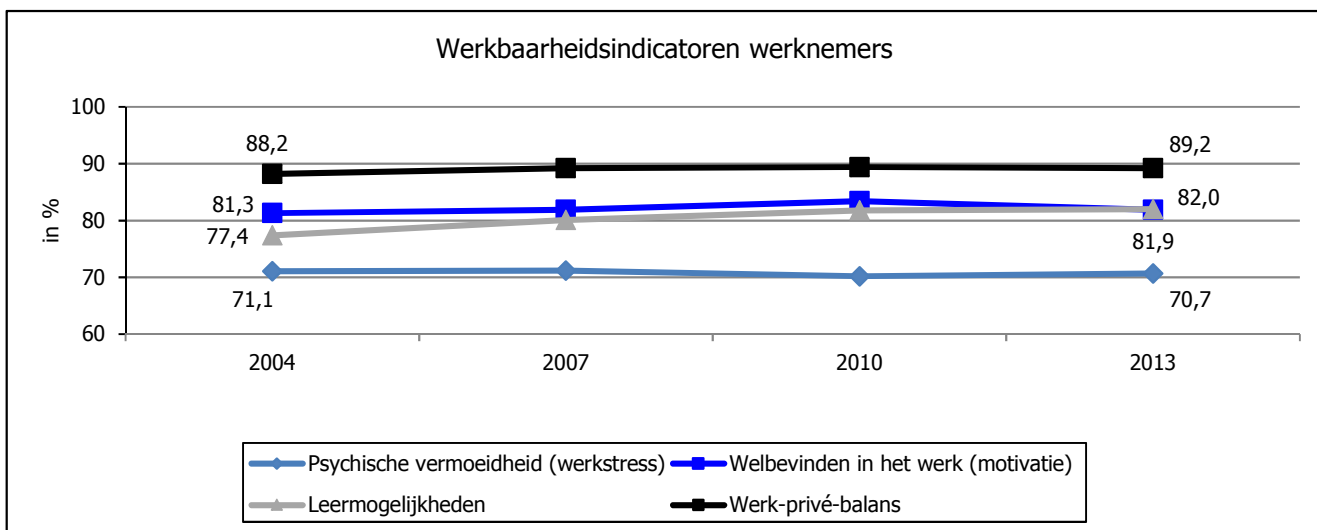
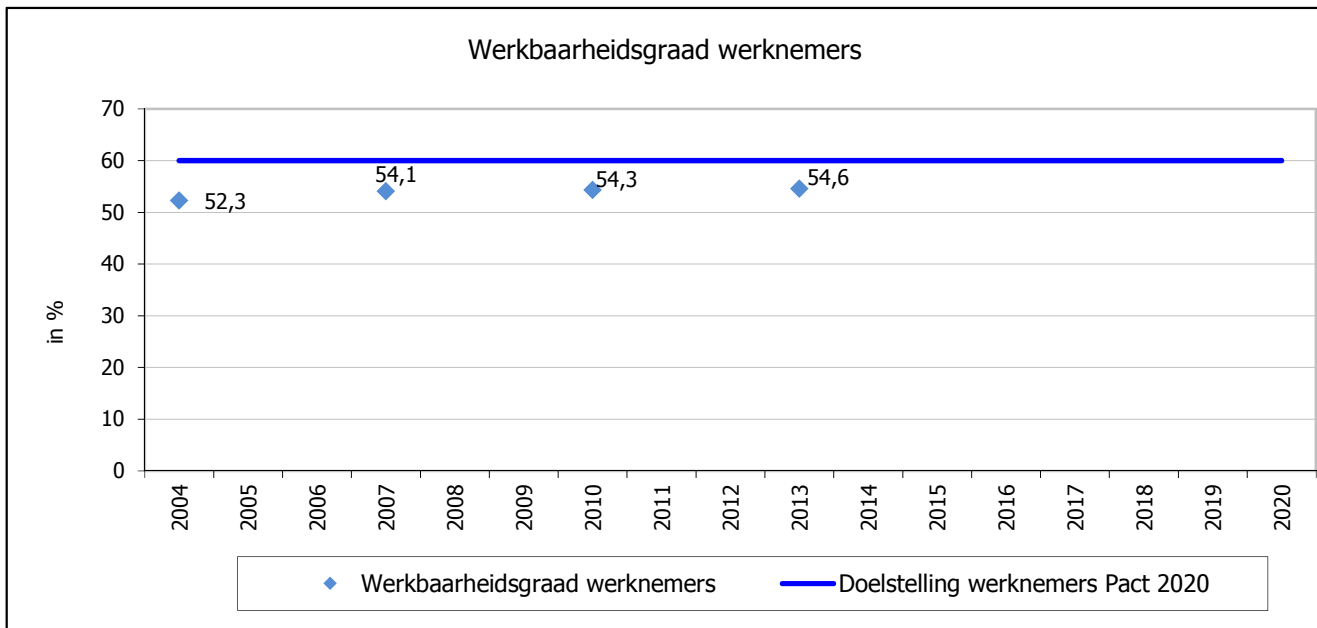
Anno 2014 komt de werkzaamheidsgraad bij de laaggeschoolden op 51,8%. Dat is 0,2 procentpunt minder dan in 2013. Over een langere periode bekeken, blijft de werkzaamheidsgraad bij de laaggeschoolden relatief stabiel. Dat is ook min of meer het geval voor de andere opleidingsniveaus, maar deze liggen wel op een hoger peil.

In 2014 was 42,7% van de Vlaamse bevolking met een arbeidshandicap aan het werk. Dat is een substantiële toename van 2,3 procentpunten in vergelijking met 2013.

De Vlaamse 50-plussers en 55-plussers blijven steeds langer aan het werk, ook tijdens de crisisjaren. Zij hebben de afgelopen periode stevige vooruitgang geboekt en ook in 2014 is dat het geval. In 2014 was 57,5% van de 50-plussers aan het werk. Dat is 1 procentpunt hoger dan in 2013. Bij de 55-plussers ligt de arbeidsdeelname lager: 44,3% was aan het werk in 2014. Dat zijn er 1,4 procentpunten meer dan in het jaar voordien.

Het niveau van de werkzaamheid van de personen geboren buiten de EU ging tussen 2008 en 2014, met uitzondering van 2013, in dalende lijn. Ook de werkzaamheidsgraad van personen met een niet-EU-nationaliteit bleef overwegend hangen. In 2014 daalde de werkzaamheidsgraad van personen met een niet-EU-nationaliteit met 1,8 procentpunten tot 44,6%. De werkzaamheid van personen geboren buiten de EU verminderde met 1,6 procentpunten tot 53,3%.

Doelstelling	10.1 Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandigen groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt. 10.2 De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020, en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%. 10.3 Dit impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans) hogere groeicijfers gescoord worden.
Kernindicator	Werkbaarheid werknemers
Definitie	Werkbaar werk wordt in de werkbaarheidsmonitor werknemers concreet gemaakt aan de hand van 4 indicatoren die elk een belangrijk aspect van de arbeidskwaliteit meten: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie), leermogelijkheden en de balans tussen werk en privé. De werkbaarheidsgraad is een samengestelde ratio die aangeeft welk percentage van de werknemers een job heeft die voldoende leermogelijkheden biedt, goed te combineren is met het privéleven en geen aanleiding geeft tot werkstress of motivatieproblemen.
Streefwaarde	Werkbaarheidsgraad van minstens 60% voor de werknemers in 2020. Hogere groeicijfers voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies werknemers. Score: % niet problematisch. Operationalisering hogere groeicijfers = de groei in procentpunten in de globale werkbaarheid + 0,1pp.
Dimensies	Eén ratio (%) en vier werkbaarheidsdimensies (% niet problematisch).
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 (nulmeting werknemers), 2007, 2010 en 2013.
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in zomer van het jaar x (werknemers).
Laatst gewijzigd	4/09/2015
Meetmethode	Schriftelijke bevraging van een representatief staal van 20.000 Vlaamse loontrekkenden. In 2013 werd de steekproef verdubbeld voor werknemers (tot 40.000 eenheden).
Bron data	SERV-STV Innovatie & Arbeid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereeksen/5592.htm http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereeksen/3541.htm

Bespreking

Het aandeel van de Vlaamse werknemers dat een kwaliteitsvolle job heeft op vlak van psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans is gestegen van 52,3% in 2004 naar 54,6% in 2013. Tussen 2004 en 2007 nam de werkbaarheidsgraad toe met 1,8 procentpunten; nadien bleef de groei stikken met de komst van de economische crisis.

Een hogere werkbaarheidsgraad impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies hogere groeicijfers opgetekend worden.

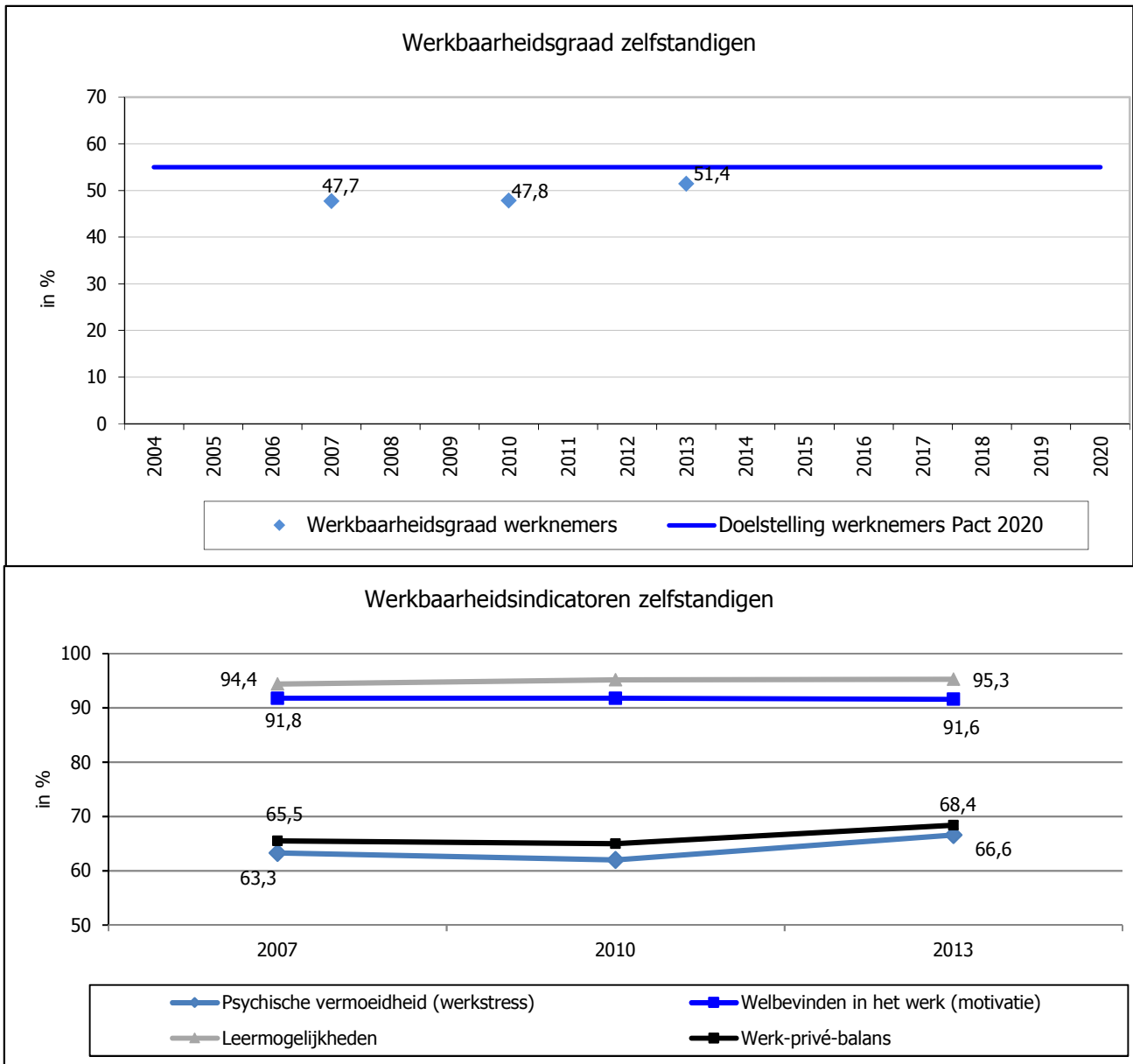
Sinds de eerste meting in 2004 blijft de score voor psychische vermoeidheid bij de loontrekkenden hangen rond de 71%. Bijna één op drie werknemers behoort dus tot de groep die zich in een problematische situatie bevindt.

Bij 81,9% van de loontrekkenden stellen zich anno 2013 geen problemen op vlak van betrokkenheid en motivatie. Dat zijn er significant minder dan bij de vorige bevraging in 2010.

De score voor de leermogelijkheden bij de loontrekkenden laat een significante toename zien tussen 2004 en 2013. In 2013 heeft meer dan vier op de vijf werknemers voldoende leermogelijkheden.

De score voor de werk-privé-balans bij de werknemers kent een significante stijging tussen 2004 en 2013. In 2013 is voor bijna negen op de tien loontrekkenden de werk-privé-balans in evenwicht.

Doelstelling	10.1 Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandigen groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt. 10.2 De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020, en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%. 10.3 Dit impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans) hogere groeicijfers gescoord worden.
Kernindicator	Werkbaarheid zelfstandigen
Definitie	Werkbaar werk wordt in de werkbaarheidsmonitor zelfstandigen concreet gemaakt aan de hand van 4 indicatoren die elk een belangrijk aspect van de arbeidskwaliteit meten: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie), leermogelijkheden en de balans tussen werk en privé. De werkbaarheidsgraad is een samengestelde ratio die aangeeft welk percentage van de zelfstandigen een job heeft die voldoende leermogelijkheden biedt, goed te combineren is met het privéleven en geen aanleiding geeft tot werkstress of motivatieproblemen.
Streefwaarde	Werkbaarheidsgraad zo dicht mogelijk bij 55% voor de zelfstandigen in 2020. Hogere groeicijfers voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies zelfstandigen. Score: % niet problematisch. Operationalisering hogere groeicijfers = de groei in procentpunten in de globale werkbaarheid + 0,1pp.
Dimensies	Eén ratio (%) en vier werkbaarheidsdimensies (% niet problematisch).
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2007 (nulmeting zelfstandigen), 2010 en 2013.
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in herfst van het jaar x (zelfstandigen).
Laatst gewijzigd	27/04/2015
Meetmethode	Schriftelijke bevraging van een representatief staal van 6.000 zelfstandige ondernemers in Vlaanderen. In 2013 werd de steekproef verdubbeld voor zelfstandige ondernemers (tot 12.000 eenheden).
Bron data	SERV-STV Innovatie & Arbeid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4507.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5592.htm

Bespreking

Anno 2013 wordt een werkbaarheidsgraad bij de zelfstandige ondernemers opgetekend van 51,4%. Waar er tussen 2007 en 2010 nauwelijks evolutie was in de werkbaarheidsgraad van de zelfstandigen, is er in 2013 een toename met 3,6 procentpunten in vergelijking met de meting in 2010. Daarmee wordt de afstand (3,6 procentpunten) tegenover de 55%-doelstelling bij de zelfstandigen in 2013 flink ingekort.

Een hogere werkbaarheidsgraad impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies hogere groeicijfers opgetekend worden.

Op vlak van psychische vermoeidheid bij de zelfstandige ondernemers behoren 2 op de 3 tot de niet-problematische categorie in 2013. Dat zijn er significant meer dan in 2007 en 2010.

De grote meerderheid van de zelfstandigen (bijna 92%) is gemotiveerd aan de slag en dit is zo over heel de periode 2007-2013.

Ruim 95% van de zelfstandige ondernemers ervaren dat ze voldoende leermogelijkheden hebben. Dat zijn er lichtjes meer dan de voorbije jaren.

Bij de zelfstandigen geeft 68,4% een evenwichtige combinatie werk-privé aan in 2013. Dit zijn er significant meer, zowel in vergelijking met 2007 als met 2010.

Doelstelling	10.4.1 Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.
Kernindicator	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen en vrouwen. Operationalisering kansengroepen: 50+, laaggeschoolden, personen met een arbeidshandicap.
Definitie	De werkbaarheidsgraad is een samengesteld cijfer dat aangeeft welk percentage van de werknemers/zelfstandigen een job heeft die voldoende leermogelijkheden biedt, goed te combineren is met het privéleven en geen aanleiding geeft tot werkstress of motivatieproblemen. Laaggeschoolden zijn hier personen die bij de vraag naar diploma 'geen, lager of lager secundair onderwijs' aangegeven hebben. Laaggeschoolden hebben maximaal een getuigschrift/diploma lager secundair onderwijs.
Streefwaarde	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.
Dimensies	Naar beroepsstatuut, vrouwen en kansengroepen (arbeidshandicap niet bevraagd bij zelfstandigen).
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 (nulmeting werknemers), 2007 (nulmeting zelfstandigen), 2010 en 2013.
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in zomer van het jaar x (werknemers) en in herfst van het jaar x (zelfstandigen).
Laatst gewijzigd	4/09/2014
Meetmethode	Schriftelijke bevraging van een representatief staal van werkende Vlamingen: 20.000 loontrekkenden en 6.000 zelfstandige ondernemers. In 2013 werd de steekproef verdubbeld voor werknemers (tot 40.000 eenheden) en voor zelfstandige ondernemers (tot 12.000 eenheden).
Bron data	SERV-STV Innovatie & Arbeid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5592.htm

Werkbaarheidsgraad kansengroepen, naar beroepsstatuut, in %

	Werknemers				Zelfstandigen		
	2004	2007	2010	2013	2007	2010	2013
Vrouwen	51,4	52,6	53,1	52,6	46,9	47,7	50,3
50-54-jarigen	47,1	52,2	51,5	53,7	53,0	53,1	53,9
55-plussers	58,5	54,6	56,5	55,3	53,4	52,1	56,3
Laaggeschoolden	44,6	46,1	47,5	49,1	43,3	48,4	48,3
Personen met een arbeidshandicap (erg)	-	19,2	23,9	22,0	-	-	-
Personen met een arbeidshandicap (in zekere mate)	-	36,2	38,1	41,3	-	-	-

Bespreking

De globale werkbaarheidsgraad van werknemers en zelfstandigen bedraagt in 2013 respectievelijk 54,6% en 51,4%. De werkbaarheidsgraad voor vrouwen en sommige kansengroepen wijkt af van de globale werkbaarheid bij loontrekkenden en zelfstandige ondernemers.

De werkbaarheidsgraad van de loontrekkende werkende vrouwen ligt in de periode 2004-2013 iets onder de globale Vlaamse werkbaarheidsgraad. De vrouwelijke werkbaarheidsgraad bij de werknemers groeide lichtjes aan tussen 2004 en 2013, maar niet significant. Bij de vrouwelijke zelfstandigen ligt de werkbaarheidsgraad tussen 2007 en 2013 lichtjes onder de gemiddelde werkbaarheidsgraad.

De werkbaarheidsgraad bij de 50-54-jarigen en zeker bij de 55-plussers onder de zelfstandige ondernemers ligt anno 2013 hoger dan de globale werkbaarheidsgraad en ook bij de 55-plussers onder de werknemers is dat het geval. De werkbaarheidsgraad bij de 50-54-jarige werknemers nam significant toe in vergelijking met 2004 (+6,6 procentpunten); voor de 55-plussers was dat niet zo (-3,2 procentpunten).

De werkbaarheidsgraad van de laaggeschoolden ligt zowel bij de werknemers als bij de zelfstandigen onder de algemene werkbaarheidsgraad in 2007. In 2013 ziet dit plaatje er hetzelfde uit.

Bij loontrekkende personen met een erge arbeidshandicap ervaart ruim één op vier zijn/haar baan als kwaliteitsvol in 2013; bij personen met een zekere mate van arbeidshandicap is dat iets meer dan twee op vijf. Daarmee blijft de werkbaarheidsgraad voor personen met een handicap (zowel erg als in zekere mate) onder de globale werkbaarheidsgraad liggen.

Doelstelling	10.4.2 Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.
Kernindicator	Arbeidsdeelname naar huishoudtype
Definitie	De werkzaamheidsgraad meet het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd. Bij de werkzaamheidsgraad naar huishoudtype wordt de leeftijdsgroep afgebakend op 25-49 jaar. Onder 'werkenden' verstaat men iedereen die in een bepaalde referentieweek minstens één uur betaalde arbeid heeft verricht (definitie van de Internationale Arbeidsorganisatie).
Streefwaarde	Hogere arbeidsdeelname naar bijzondere gezinssituaties.
Dimensies	Naar geslacht en huishoudtype (alleenstaand, samenwonend al of niet met kinderen, alleenstaande ouder)
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in het najaar van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	12/06/2015
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek (ADS) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADS EAK (bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5577.htm

Werkzaamheidsgraad (25-49 jaar), naar geslacht en huishoudtype, in %

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	alleenstaand	83,5	84,7	86,6	84,1	83,8	82,6	81,4	83,0
	samenwonend met partner zonder kinderen	87,6	89,0	90,1	88,9	88,4	88,1	88,0	88,9
	samenwonend met partner en 1 kind	88,8	89,1	90,7	88,4	89,5	89,7	89,7	89,2
	samenwonend met partner en 2 kinderen	89,8	90,2	90,9	90,7	91,5	90,9	90,9	90,7
	samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	80,1	80,9	81,6	81,0	81,4	81,4	81,6	79,7
	alleenstaande ouder	83,4	86,7	85,5	84,5	86,6	84,4	84,1	82,5
	totaal	85,8	86,8	87,9	86,8	86,8	86,4	85,9	85,7
Man	alleenstaand	84,4	84,1	87,1	84,4	84,0	82,4	81,6	83,9
	samenwonend met partner zonder kinderen	93,1	93,9	95,3	92,9	92,1	92,4	92,1	91,5
	samenwonend met partner en 1 kind	95,3	96,3	96,1	93,5	93,7	95,6	94,3	94,3
	samenwonend met partner en 2 kinderen	96,4	97,5	96,7	96,8	96,4	96,3	96,0	95,6
	samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	93,0	94,2	93,3	92,0	91,2	91,4	92,1	90,2
	alleenstaande ouder	92,4	95,0	97,0	94,7	95,4	93,6	92,9	90,7
	totaal	91,5	92,3	92,5	91,5	90,6	90,6	90,1	89,9
Vrouw	alleenstaand	81,7	85,8	85,6	83,8	83,3	82,8	81,2	81,4
	samenwonend met partner zonder kinderen	82,2	84,1	85,0	84,9	85,0	83,8	83,7	86,3
	samenwonend met partner en 1 kind	82,8	82,5	85,8	83,6	85,6	84,4	85,4	84,5
	samenwonend met partner en 2 kinderen	83,5	83,4	85,5	84,9	86,9	86,0	86,0	86,2
	samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	68,0	68,6	70,9	70,9	72,3	72,4	71,5	70,2
	alleenstaande ouder	80,2	82,5	80,0	79,3	81,2	77,2	80,9	80,0
	totaal	80,0	81,1	83,1	82,1	83,0	82,0	81,5	81,4

Bespreking

Bij een vergelijking van de werkzaamheidsgraad bij de 25-49-jarigen blijkt dat de gezinspositie toch een rol speelt bij het al dan niet buitenshuis werken. Ook in 2013 is dat nog steeds het geval.

Zo zijn alleenstaande mannen (83,9%) anno 2013 net iets vaker aan het werk dan alleenstaande vrouwen (81,4%). Het absolute verschil tussen alleenstaande mannen en vrouwen kende tussen 2006 en 2013 een schommelend verloop.

Zoals in de voorbije jaren is er niet zo veel verschil in werkzaamheid tussen vrouwen met en zonder kinderen, behalve als ze 3 of meer kinderen hebben, dan zakt de vrouwelijke werkzaamheidsgraad aanzienlijk (circa 70%).

Voor de alleenstaande mannelijke ouder is de kloof met de gemiddelde werkzaamheidsgraad bij mannen de laatste jaren terug wat kleiner geworden; toch zijn ze nog steeds iets vaker aan de slag. Sinds 2008 zijn er in de categorie van de alleenstaande vrouwelijke ouder net minder vrouwen werkzaam dan het vrouwelijke gemiddelde.

Doelstelling	10.4.3 Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.
Kernindicator	Inactiviteit en deeltijds werk omwille van gebrek aan opvang
Definitie	Inactiviteit en deeltijds werk omwille van gebrek aan opvangdiensten wordt gedefinieerd als het aandeel personen (15-64 jaar) die niet op zoek zijn naar een job of die deeltijds werken omwille van hun zorgverantwoordelijkheden en het gebrek aan gepaste opvangdiensten (% van personen met zorgverantwoordelijkheden). Het gaat hier om gebrek aan opvang voor kinderen en afhankelijke personen. Personen met zorgverantwoordelijkheden worden gedefinieerd als het aandeel van personen die willen werken maar niet op zoek zijn of die deeltijds werken omwille van hun zorgverantwoordelijkheden (% van de totale bevolking 15-64 jaar).
Streefwaarde	Afname aandeel personen dat niet of deeltijds werkt omwille van zorgverantwoordelijkheden en gebrek aan gepaste opvangdiensten.
Dimensies	vrouwen en totaal
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, statistiek voor jaar x is in principe beschikbaar in het najaar van het jaar x+1
Laatst gewijzigd	12/06/2015
Meetmethode	De Eurostat Labour Force Survey (LFS) is een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie – Algemene Directie Statistiek (ADS) de Belgische uitvoering is.
Bron data	FOD Economie – ADS EAK (bewerking FOD WASO, bewerking Departement WSE/ Steunpunt WSE)
Meer informatie	Statistische bijlage bij het Belgische Nationaal Hervormingsprogramma 2015 (zie rubriek K. Gezin en arbeid)

Aandeel personen (15-64 jaar) dat niet of deeltijds werkt omwille van zorgverantwoordelijkheden en gebrek aan gepaste opvang, in %

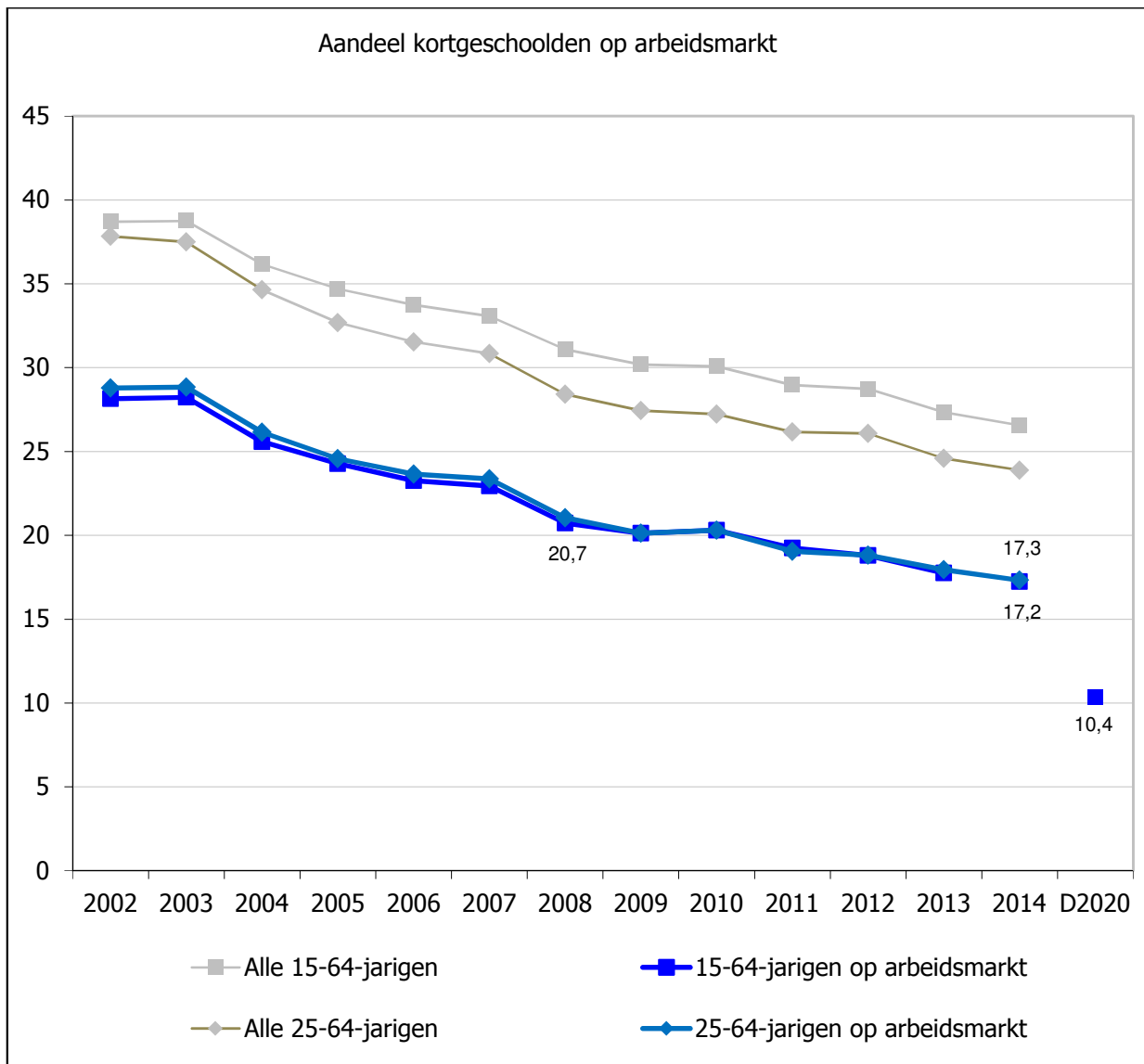
	2008	2009	2010	2011	*2012	2013
Mannen	nb	nb	nb	nb	nb	nb
Vrouwen	40,7	45,0	47,0	44,6	39,2	27,9
Totaal	38,9	44,0	46,6	44,5	39,2	28,1

* Er is een wijziging aangebracht aan de definitie.

Bespreking

In 2013 geeft ruim 27,9% van de vrouwen met zorgverantwoordelijkheden aan inactief te zijn of deeltijds te werken omwille van het ontbreken of het zich niet kunnen veroorloven van gepaste opvang voor kinderen en afhankelijke personen. Dat zijn er 11,3 procentpunten minder dan in 2012.

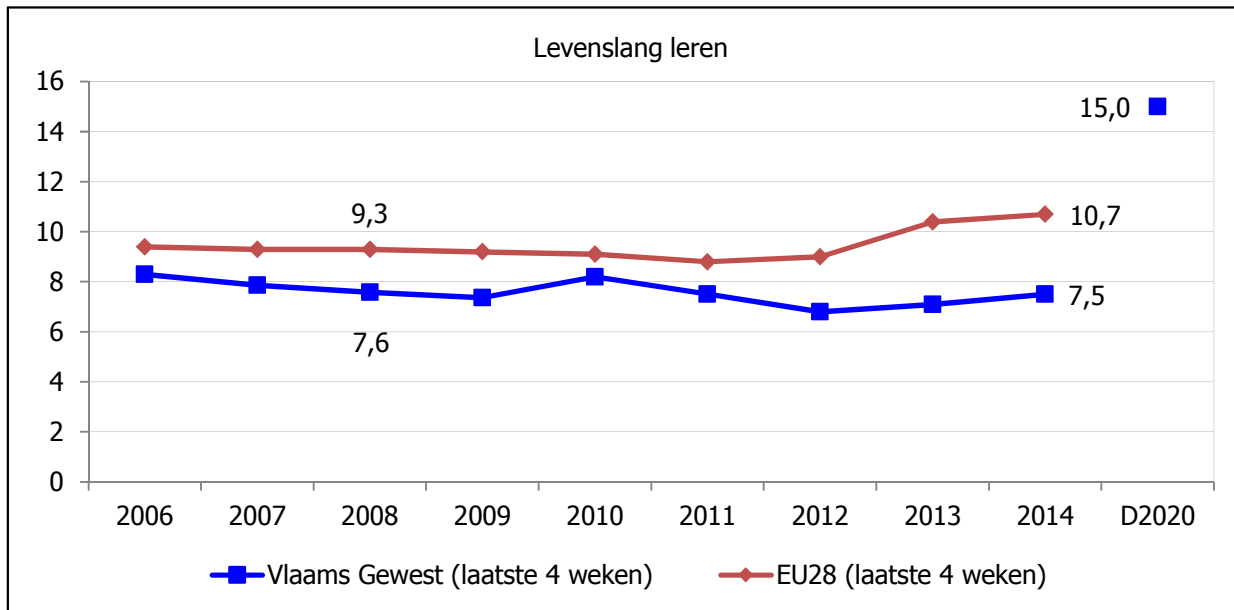
Doelstelling	11.2.1. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd).
Kernindicatoren	Aandeel kortgeschoolden (max. lager secundair) 15-64 jaar en 25-64 jaar op arbeidsmarkt (aandeel kortgeschoolden 15-64 jaar en 25-64 jaar in totale bevolking als achtergrondvariabele) (EAK)
Definitie	Aandeel kortgeschoolden 15-64 jaar. Deze leeftijdscategorie wordt internationaal als "actieve leeftijd" beschouwd. Kortgeschoolden zijn de personen zonder diploma, met een diploma lager onderwijs, of secundair onderwijs van de 1ste of 2de graad. Personen op de arbeidsmarkt zijn werkenden en werkzoekenden (ILO-definitie).
Streefwaarde	Halvering aantal kortgeschoolden op de arbeidsmarkt tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 20,7% (nulmeting in 2008) naar 10,4% in 2020.
Dimensies	Op arbeidsmarkt (werkend of werkzoekend), totaal (incl niet-beroepsactieven)
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2002-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, update in de eerste maanden na verloop jaar.
Laatst gewijzigd	5/08/2015
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	ADS
Meer informatie	

Bespreking

Het aandeel kortgeschoolden (maximaal lager secundair) is in 2014 opnieuw gedaald in vergelijking met het voorgaande jaar. Over de tijd is een duidelijke dalende trend merkbaar. Voor de 15-64-jarigen op de arbeidsmarkt (werkenden + werkzoekenden) bedraagt het aandeel 17,2% in 2013, voor de 25-64-jarigen op de arbeidsmarkt 17,3%. Het Pact 2020 mikt op een halvering van de kortgeschoolden (15-64-jarigen) op de arbeidsmarkt tegen 2020 (nulmeting 2008: 20,7%) of een aandeel van 10,4%. De scholingsgraad heeft een duidelijk verband met de arbeidsmarktpositie: ze ligt veel hoger als de niet-actieven eveneens in aanmerking worden genomen. Over de gehele leeftijdscategorie (15-64-jarigen), inclusief de niet-actieven, bedraagt het aandeel in 2014 26,6% (23,9% voor de 25-64-jarigen).

Doelstelling	11.2.2. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd).
Kernindicatoren	Aandeel bevolking 25-64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens referentieperiode van 4 weken voorafgaand aan enquête (levenslang leren), in % (EAK)
Definitie	De indicator geeft het aandeel weer van de bevolking in de leeftijdscategorie van 25 tot 64 jaar die in de referentieperiode van 4 weken een opleiding (vorming) heeft gevolgd. Opleiding (vorming) wordt ruim opgevat en omvat zowel een opleiding in het reguliere onderwijs als erbuiten. De aard van de opleiding speelt geen rol. Het hoeft dus niet noodzakelijk over beroepgerichte opleidingen te gaan.
Streefwaarde	15% van de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd tegen 2020
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2006-2014 Het gaat over jaargemiddelden, dat wil zeggen over jaargemiddelden van de steekproef die gelijkmatig over het jaar wordt gespreid. In het verleden waren de jaarcijfers niet altijd beschikbaar en beperkte men zich tot cijfers die alleen betrekking hadden op het tweede kwartaal. Vanaf 2006 werd de definitie van opleiding licht aangepast in die zin dat de studenten in vakantie uit de streekproef worden uitgesloten, hetgeen voordien niet het geval was.
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Een update verschijnt in de eerste maanden na verloop jaar.
Laatst gewijzigd	7/08/2015
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	Eurostat
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4637.htm http://steunpuntwse.be/view/nl/3086266?section=methodologie

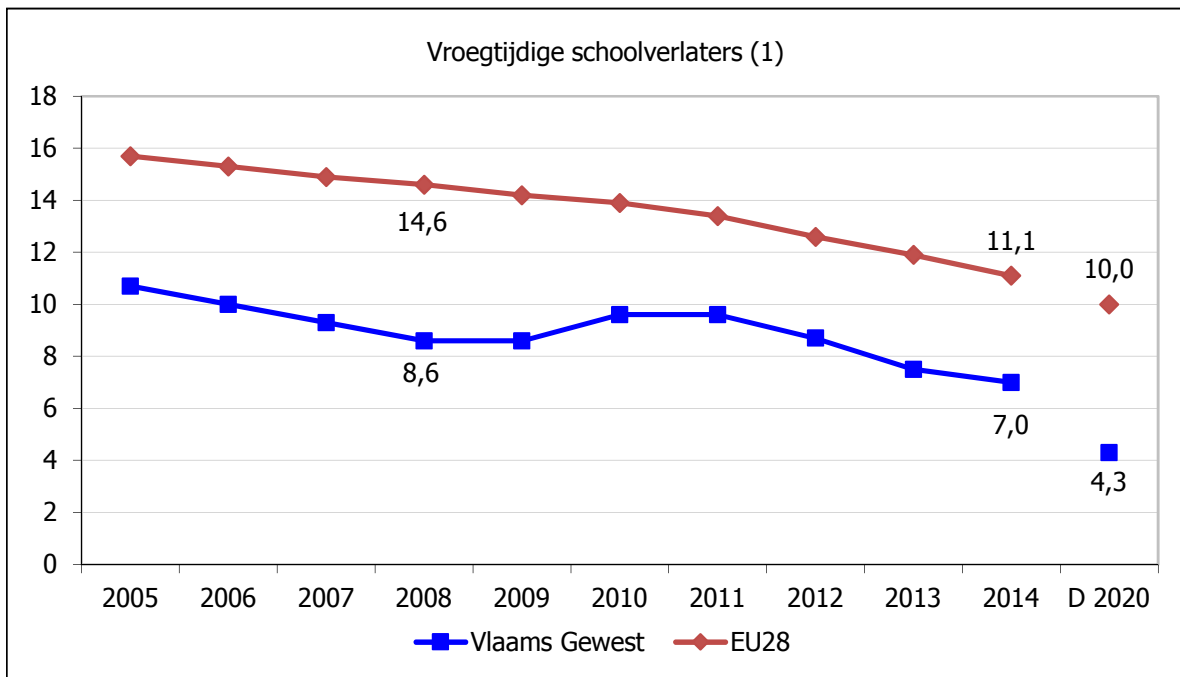

Bespreking

Het aandeel van de bevolking (25-64 jaar) dat de laatste 4 weken deelneemt aan levenslang leren is in het Vlaamse Gewest - vergeleken met de EU28 - vrij laag. Sinds 2008 is het Vlaamse aandeel bovendien nauwelijks gewijzigd. De jongste 2 jaar is er een lichte verbetering, zoals in de EU28. In 2014 bedraagt het Vlaamse aandeel 7,5%, het EU28-aandeel 10,7%.

Het Pact 2020 (en Europa 2020) stellen 15% als streefnorm tegen 2020 voorop.

Doelstelling	11.3.1 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	% vroegtijdige schoolverlaters (aandeel 18-24 jarigen zonder voldoende startkwalificaties en die geen opleiding volgen)
Definitie	<p>Deze indicator, ook bekend onder de naam "ongekwalificeerde uitstroom", meet het aantal 18- tot en met 24-jarigen die als hoogste diploma lager secundair (1ste of 2de graad) onderwijs hebben en in de referentieperiode van de 4 laatste weken geen opleiding hebben gevolgd, in verhouding tot het totaal aantal 18- tot en met 24-jarigen.</p> <p>Er bestaat in deze indicatorenset nog een andere indicator vroegtijdige schoolverlaters (11.3.2). Belangrijk verschil tussen beide indicatoren is dat de hier voorgestelde indicator een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van deze indicator wordt "afgetrokken", en van de andere niet. Een ander belangrijk verschil is dat de hier voorgestelde indicator gebaseerd is op een survey van de betrokkenen zelf, en de andere op objectieve administratieve bestanden.</p>
Streefwaarde	Halvering tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 8,6% (nulmeting in 2008) naar 4,3% in 2020.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2005-2014 Het gaat telkens om jaargemiddelden. Het is pas sinds 2005 mogelijk om studenten in schoolvakantie af te zonderen. Voordien werden zij wel als ongekwalificeerde uitstroom beschouwd. Vandaar dat er een tijdreeksbreuk is tussen 2004 en 2005.
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. Een update verschijnt in de eerste maanden na verloop jaar.
Laatst gewijzigd	7/08/2015
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey LFS), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	ADS
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/995.htm

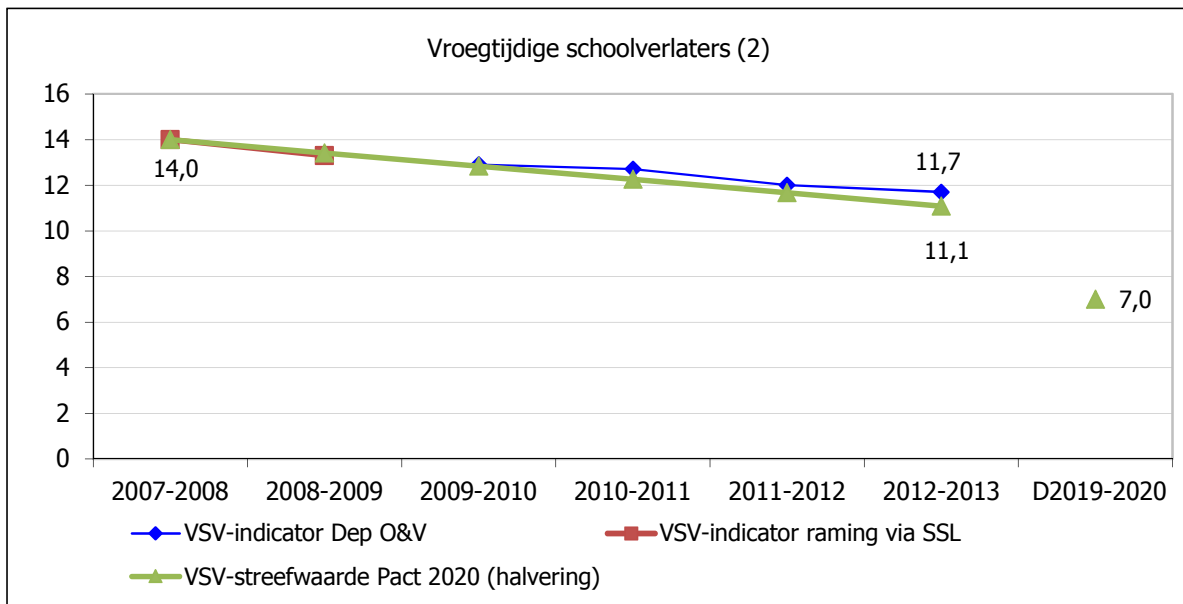

Bespreking

In het Vlaamse Gewest wordt sinds 2005 een dalende tendens vastgesteld, die in de crisisjaren 2009-2011 wel niet werd bevestigd. Sinds 2012 is echter opnieuw een daling vast te stellen. Op Europees niveau constateert men eveneens een dalende trend. 7,0% van de 18-24-jarigen heeft in 2014 geen diploma hoger onderwijs en is niet in opleiding. De doelstelling in het kader van het Pact 2020 vraagt tegen 2020 een halvering van de waarde in 2008. Dit komt neer op een streefwaarde van 4,3%. Ook is er een Vlaamse aanscherping van de Europa 2020-streefwaarde, vastgesteld op 5,2%. Beide streefwaarden zijn nog niet gehaald. In vergelijking met de EU28 doet Vlaanderen het duidelijk beter.

Op de andere indicator vroegtijdige schoolverlaters, berekend door het Departement Onderwijs en Vorming (op basis van een vroegere indicator van het Steunpunt Studie en Schoolloopbanen (SSL), zie 11.3.2) wordt een continue daling vastgesteld sinds 2007. De waarde ervan ligt echter hoger dan bovenvermelde EAK-indicator. Belangrijk verschil tussen beide indicatoren vroegtijdige schoolverlaters is dat de EAK-indicator een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van de EAK-indicator wel wordt "afgetrokken" en van die van het Departement Onderwijs niet. Een ander belangrijk verschil is dat terwijl de EAK-indicator gebaseerd is op een survey van de betrokkenen zelf en voor de Departement Onderwijs-indicator een beroep wordt gedaan op administratieve bestanden.

Doelstelling	11.3.2 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	% 18-25-jarigen dat niet beschikt over een kwalificatie van het niveau secundair onderwijs en zich niet meer in het leerplichtonderwijs bevindt
Definitie	<p>Het gaat over de 18-25-jarigen die in een bepaald kalenderjaar zonder kwalificatie uitstromen uit het secundair onderwijs, in verhouding tot het totaal van de 18-25-jarigen en ouder die (met of zonder kwalificatie) die in dat jaar het secundair onderwijs verlaten. Onder kwalificatie secundair onderwijs wordt zowel de kwalificaties uit het voltijds secundair onderwijs (inclusief modulair onderwijs), Syntra, het deeltijds beroepssecundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs (onderwijsvorm 3).</p> <p>Er bestaat in deze indicatorenset nog een andere indicator vroegtijdige schoolverlaters (11.3.1). Belangrijk verschil tussen beide indicatoren is dat de andere indicator (11.3.1) een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van de andere indicator wordt "afgetrokken", en van de hier voorgestelde niet. Een ander belangrijk verschil is dat voor de hier voorgestelde indicator een beroep wordt gedaan op objectieve administratieve bestanden, terwijl de andere indicator gebaseerd is op een survey van de betrokkenen zelf.</p>
Streefwaarde	Halvering tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 14,0% (nulmeting in 2007-2008) naar 7,0% in 2019-2020.
Dimensies	Geen
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2007-2008 - 2012-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks.
Laatst gewijzigd	11/08/2015
Meetmethode	Administratieve data van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Het betreft populatiegegevens.
Bron data	Departement Onderwijs en Vorming, Steunpunt Studie en Schoolloopbanen (SSL),
Meer informatie	http://ebl.vlaanderen.be/publications/documents/68944

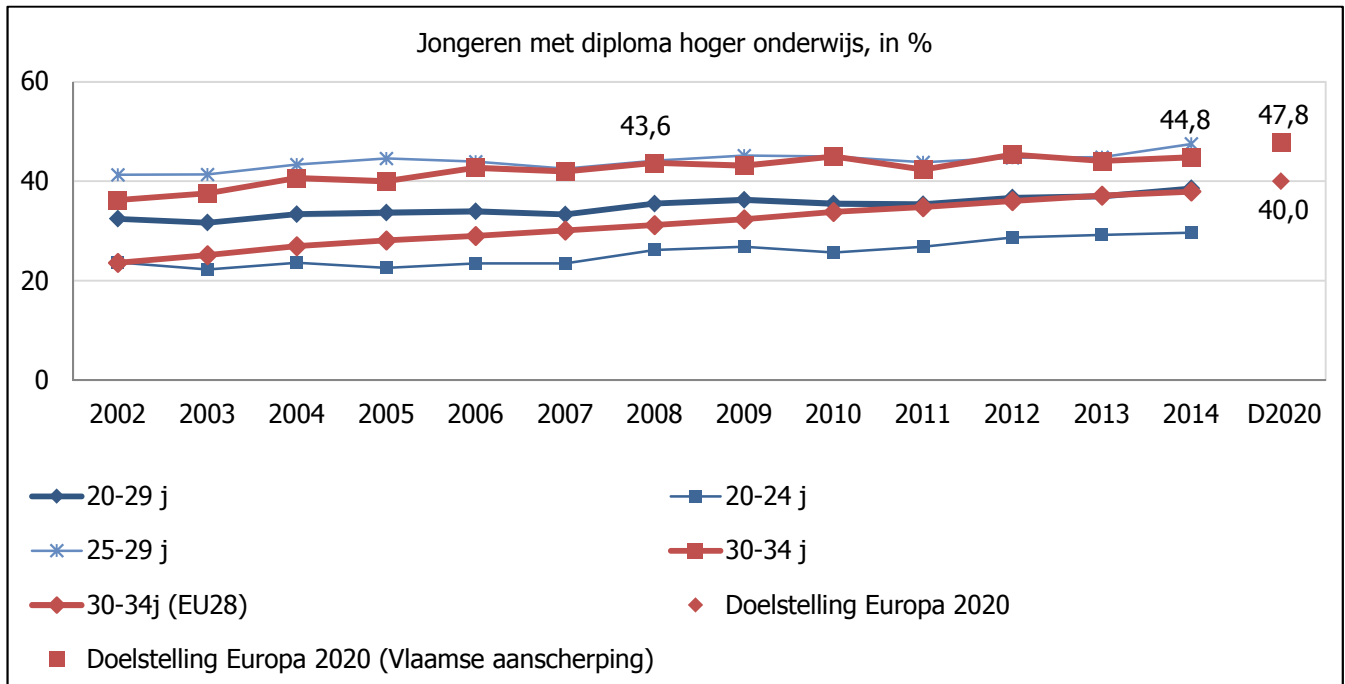

Bespreking

De nieuwe VSV-indicator van het Departement Onderwijs en Vorming is beschikbaar vanaf het schooljaar 2009-2010 tot en met het schooljaar 2012-2013. Om de nulmeting te reconstrueren werd de nieuwe indicator geraamd via extrapolatie van een vroegere indicator van het Steunpunt SSL (Studie en Schoolloopbanen). De waarde van de nulmeting bedraagt 14% (2007-2008). Volgens het Pact 2020 moet het percentage VSV in 2020 gehalveerd zijn (tot 7,0%) ten opzichte van deze nulmeting. In 2012-2013 bedraagt het percentage VSV 11,7 %. Deze waarde ligt veel hoger dan de andere indicator vroegtijdige schoolverlaters (op basis van de Enquête Arbeidskrachten (EAK), zie 11.3.1).

Belangrijk verschil tussen beide indicatoren vroegtijdige schoolverlaters is dat de EAK-indicator een verwijzing bevat naar de (brede) vormingactiviteiten, zodat de categorie "zonder kwalificatie die een opleiding volgt" van de EAK-indicator wordt "afgetrokken", en van de hier voorgestelde niet. Een ander belangrijk verschil is dat voor de hier voorgestelde indicator een beroep wordt gedaan op objectieve administratieve bestanden, terwijl de EAK-indicator gebaseerd is op survey-data.

Doelstelling	11.3.3 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs.
Definitie	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs in vier leeftijdscategorieën: 20-29 jaar (en de deelcategorieën 20-24 jaar en 25-29 jaar) en 30-34 jaar. Onder diploma hoger onderwijs wordt verstaan: hogescholenonderwijs (van het korte en het lange type, c.q. bachelors), hoger volwassenenonderwijs en universitair onderwijs. De oude kandidaturendiploma's worden echter niet meegeteld als diploma's hoger onderwijs, terwijl dit voor de huidige bachelordiploma's wel het geval is. Diploma's postsecundair niet-hoger onderwijs (onder meer derde jaar van derde graad en vierde graad beroepssecundair) gelden niet als diploma's hoger onderwijs. Het gaat telkens om jaargemiddelden.
Streefwaarde	In het Pact 2020 : aanzienlijke stijging van het aandeel voor de 20-29-jarigen (niet gekwantificeerd). In Europa 2020 wordt Europawijd een streefwaarde van 40% vooropgesteld voor de 30-34-jarigen. Vlaamse aanscherping: 47,8%.
Dimensies	Leeftijdscategorieën 20-29 jaar (deelcategorieën 20-24 jaar en 25-29 jaar) en 30-34 jaar
Vergelijking ruimte	Geen
Vergelijking tijd	2002-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, eerste maanden na verloop jaar
Laatst gewijzigd	11/08/2015
Meetmethode	EAK-survey (Enquête Arbeidskrachten of Labour Force Survey (LFS)), die op Europees niveau wordt georganiseerd.
Bron data	ADS, Eurostat (EU-cijfers).
Meer informatie	http://www.steunpuntwse.be/sites/steunpuntwse.be/files/documents/cijfers/st_wse_jongeren_methodologie.pdf

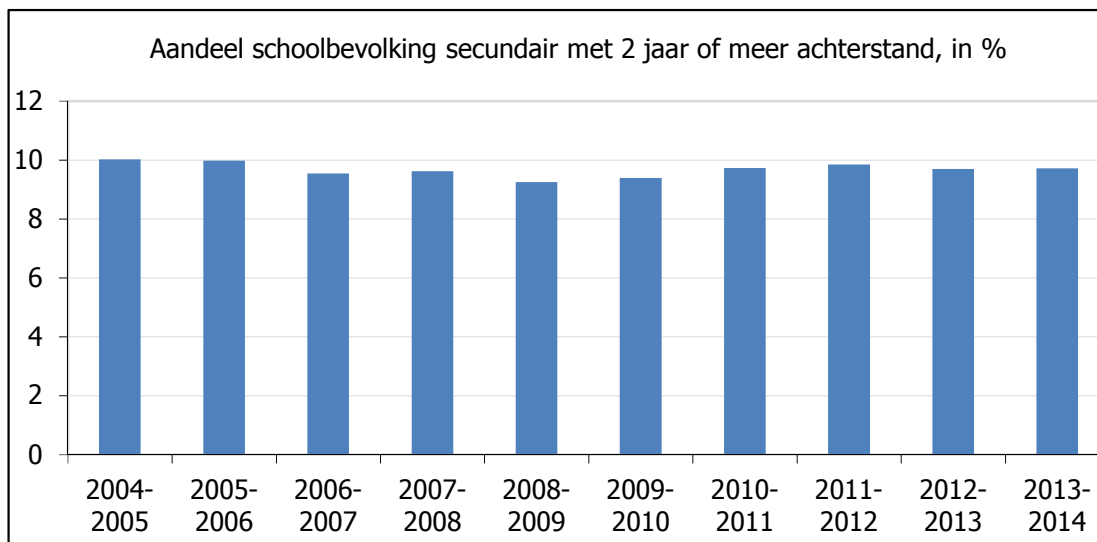
Bespreking

Het aandeel van de jongeren met een diploma hoger onderwijs neemt trendmatig licht toe over de jaren. In 2014 hebben alle leeftijdscategorieën hun waarde van 2009 overtroffen. Het Pact 2020 streeft tegen 2020 naar een aanzienlijke stijging van het aandeel hoger gediplomeerden in de categorie van de 20-29-jarigen (zonder kwantificering). In 2014 bedraagt dit aandeel 38,5%. In het jongste segment 20-24-jarigen is dit 29,6%, in het oudste segment 25-29-jarigen zelfs 47,5%. Dit verschil is het gevolg van het klein aantal afgestudeerden vóór de leeftijd van 21 jaar. Het aandeel hooggeschoolde 30-34-jarigen wordt opgevolgd door Europa 2020 en bedraagt in 2014 44,8%, iets minder dan voor de 25-29-jarigen. De Europa 2020-streefwaarde bedraagt 40% voor 2020, die door Vlaanderen werd aangescherpt tot 47,8%. Die laatste waarde is dus nog (net) niet bereikt.

In vergelijking met EU28 ligt het aandeel hooggeschoolden in het Vlaamse Gewest nog altijd hoger, maar het verschil wordt kleiner. In 2014 bedraagt het aandeel hooggeschoolden in de EU28 37,9% (voorlopige waarde).

Belangrijk in vergelijkingen door de tijd is dat de huidige academische bachelors (veelal na 3 jaar) als hoger diploma worden beschouwd, terwijl dit vroeger aan de universiteiten pas voor de licentiaatsdiploma's het geval was, wat de cijfers licht verhoogt.

Doelstelling	11.3.4 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	% van de schoolbevolking (tweede jaar derde graad voltijds gewoon secundair onderwijs) met 2 jaar of meer achterstand
Definitie	Schoolse vertraging berekend op basis van een vergelijking tussen het leerjaar waarin de leerling is ingeschreven en het leerjaar waarin de leerling op grond van zijn geboortjaar en bij normale studievordering ingeschreven zou moeten zijn. Door atypische studieovergangen kan een leerling in het verleden schoolse vertraging opgelopen hebben die niet blijkt uit deze tabel (bv. overgang van 5de leerjaar naar 1B op basis van het leeftijds criterium). De schoolse vertraging heeft betrekking op het tweede leerjaar derde graad gewoon voltijds secundair onderwijs. De onthaalklas anderstalige nieuwkomers is niet in de cijfers inbegrepen.
Streefwaarde	De doelstelling stelt een daling van het aantal schoolverlaters die het secundair onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten. Het aandeel leerlingen met grote schoolse vertraging is hiervoor een risicofactor.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2004-2005 tot 2013-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. De cijfers zijn beschikbaar in het najaar dat volgt op het einde van het schooljaar (najaar 2010 voor het schooljaar 2009-2010).
Laatst gewijzigd	12/08/2015
Meetmethode	De cijfers zijn afkomstig van een administratieve database, beheerd door de Afdeling Stafdiensten van het Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, op basis van populatiegegevens, geleverd door de scholen.
Bron data	Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, Afdeling Stafdiensten
Meer informatie	http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken/2013-2014/statistischjaarboek2013-2014/publicatiestatistischjaarboek2013-2014.htm

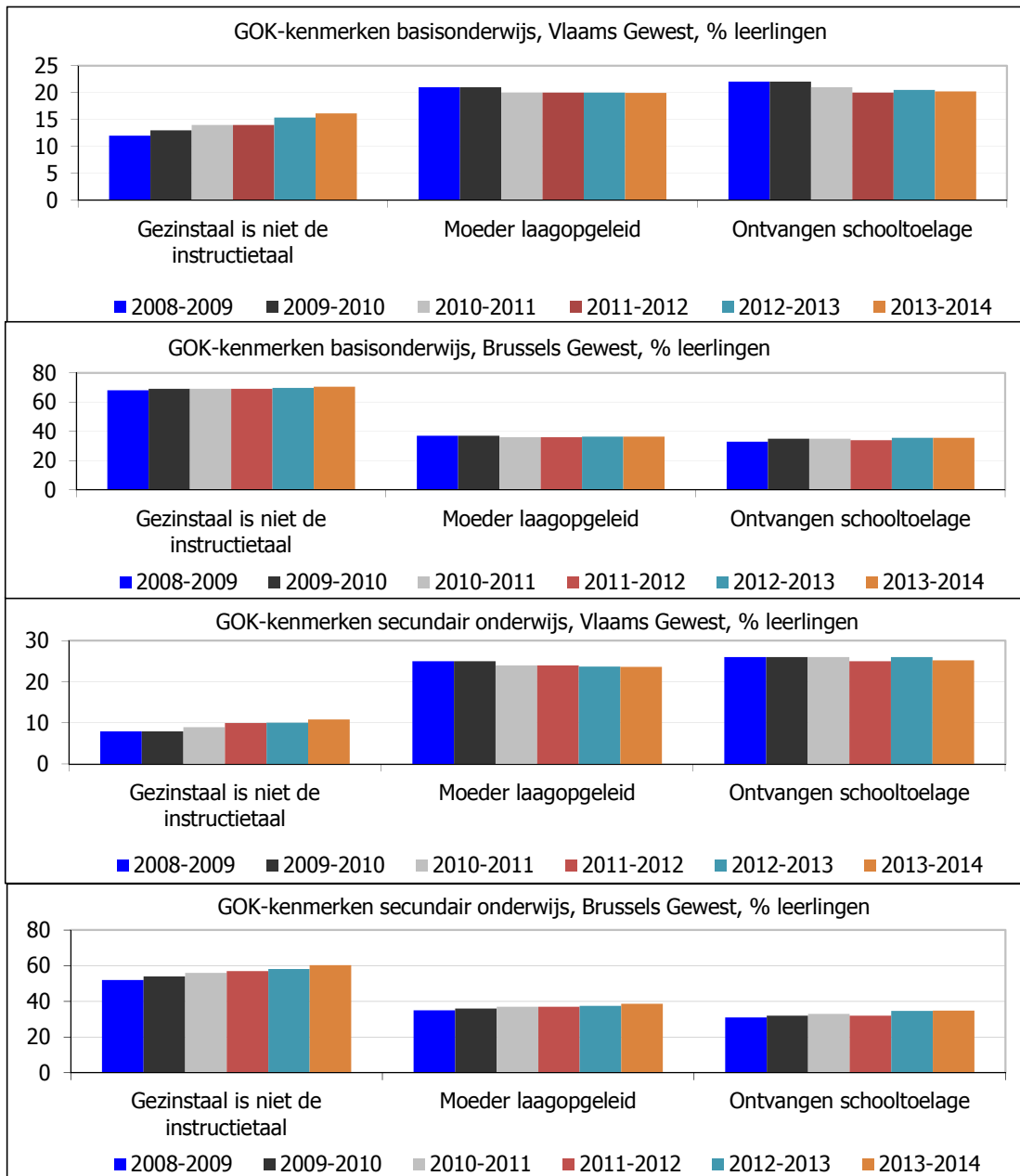

Bespreking

Het aandeel leerlingen met 2 of meer jaar vertraging in het tweede jaar derde graad secundair onderwijs is in 2013-2014 vrijwel gelijk gebleven tegenover het vorige schooljaar. Ook op langere termijn is er weinig verandering vast te stellen. Het aandeel bedroeg in 2013-2014 9,71%. In het schooljaar 2004-2005 bedroeg het aandeel scholieren met 2 jaar of meer vertraging 10,02%.

Schoolse vertraging is niet noodzakelijk het gevolg van zittenblijven, maar kan ook voortkomen uit ziekte, verlate instap in het lager en/of secundair onderwijs, atypische studieovergangen (bv. van 1ste leerjaar B naar 1ste leerjaar A), enz...

Doelstelling	11.3.5 Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleiding
Kernindicatoren	% leerlingen in gewoon basisonderwijs en secundair onderwijs met een laagopgeleide moeder, een gezinstaal die niet de instructietaal is en % leerlingen dat een schooltoelage ontvangt
Definitie	De aandelen van de leerlingen worden berekend op het niveau van het gewoon basisonderwijs (gewoon kleuteronderwijs+gewoon lager onderwijs) en gewoon secundair onderwijs in het Vlaamse onderwijs in het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	Gezinstaal is niet de instructietaal, moeder laagopgeleid, ontvangen schooltoelage
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Vergelijking tijd	Schooljaren 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013 en 2013-2014.
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks in februari van het schooljaar in kwestie worden de cijfers verzameld. De cijfers zijn uiterlijk begin van het daaropvolgende jaar beschikbaar.
Laatst gewijzigd	12/08/2015
Meetmethode	De cijfers met betrekking tot het ontvangen van de schooltoelage zijn afkomstig van een administratieve database van het Departement Onderwijs en Vorming, de overige van een vragenlijst die alle leerlingen van het basis- en secundair onderwijs moeten (laten) invullen. Leerlingen die deze vragenlijst reeds hebben ingevuld, dienen deze in de volgende jaren niet opnieuw in te vullen.
Bron data	Agentschap voor Onderwijsdiensten, Beleidsdomein Onderwijs en Vorming
Meer informatie	http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=14041

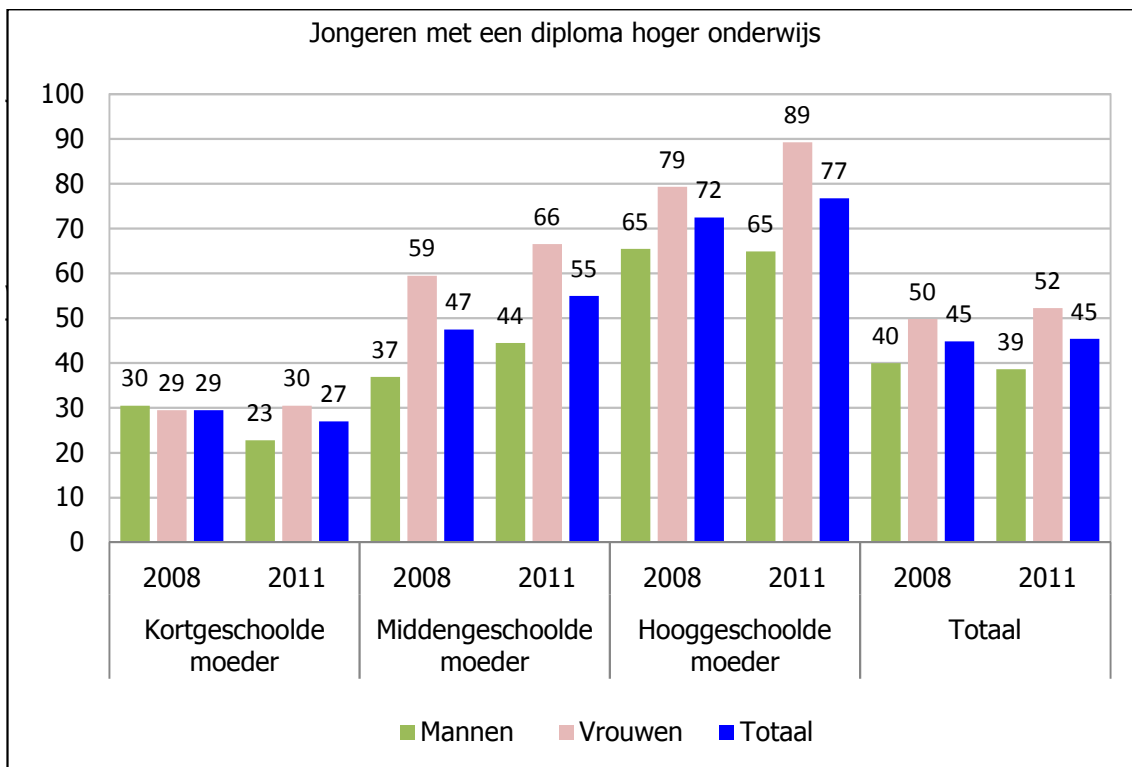

Bespreking

In 2013-2014 heeft in het Vlaamse Gewest 16% van de leerlingen in het **basisonderwijs** een gezinstaal die verschilt van de instructietaal, heeft 20% een laagopgeleide moeder en ontvangt 20% een schooltoelage. Er is een stijging van het leerlingenaandeel met een gezinstaal verschillend van de instructietaal, een gelijkblijvend aandeel met laagopgeleide moeder en een lichte daling van het aandeel ontvangers van een schooltoelage. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest liggen deze cijfers met respectievelijk 70%, 36% en 35% aanmerkelijk hoger. Duidelijke trend is de stijging van het aandeel met een gezinstaal verschillend van het Nederlands (in beide gewesten).

In het **secundair onderwijs** ligt het cijfer voor gezinstaal verschillend van de instructietaal lager dan in het basisonderwijs, en dit zowel in het Vlaamse (aandeel 11%) als in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (60%). Daarentegen is het aandeel leerlingen met laagopgeleide moeder en het aandeel dat een schooltoelage ontvangt in het secundair onderwijs met 24% en 25% hoger dan in het basisonderwijs (Vlaamse Gewest). De cijfers in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn met 39% en 35% ongunstiger dan in het Vlaamse Gewest. In het secundair zien we in beide gewesten een stijgende trend van gezinstaal verschillend van instructietaal, in Brussel ook een stijging van het aandeel met een laagopgeleide moeder en van het aandeel ontvangers van een schooltoelage.

Doelstelling	11.3.6 Concreet [...] stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders.
Kernindicatoren	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs naar opleidingsniveau van de moeder, naar geslacht, in %
Definitie	Teller: aantal jongeren (25-34 jaar) uit de Adult Education Survey-steekproef met een diploma hoger onderwijs. Noemer: aantal jongeren (25-34 jaar) uit de steekproef. Dit quotiënt moet berekend worden per subgroep, te weten: naar scholingsgraad moeder (drie subgroepen), telkens opgedeeld naar geslacht. Nog geen opsplitsing naar herkomst en werksituatie mogelijk.
Streefwaarde	Stijging waardoor kloof wordt weggewerkt
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest (survey wordt in de EU gehouden).
Vergelijking tijd	2008, 2011
Frequentie en stiptheid	Om de vijf jaar wordt de Adult Education Survey gehouden, eerste meting in 2007-2008, in de EU-lidstaten
Laatst gewijzigd	3/04/2014
Meetmethode	Survey, wordt 5 jaarlijks verwacht, eerste meting in 2007-2008, in de EU lidstaten
Bron data	Eurostat AES (Adult Education Survey), ADS
Meer informatie	

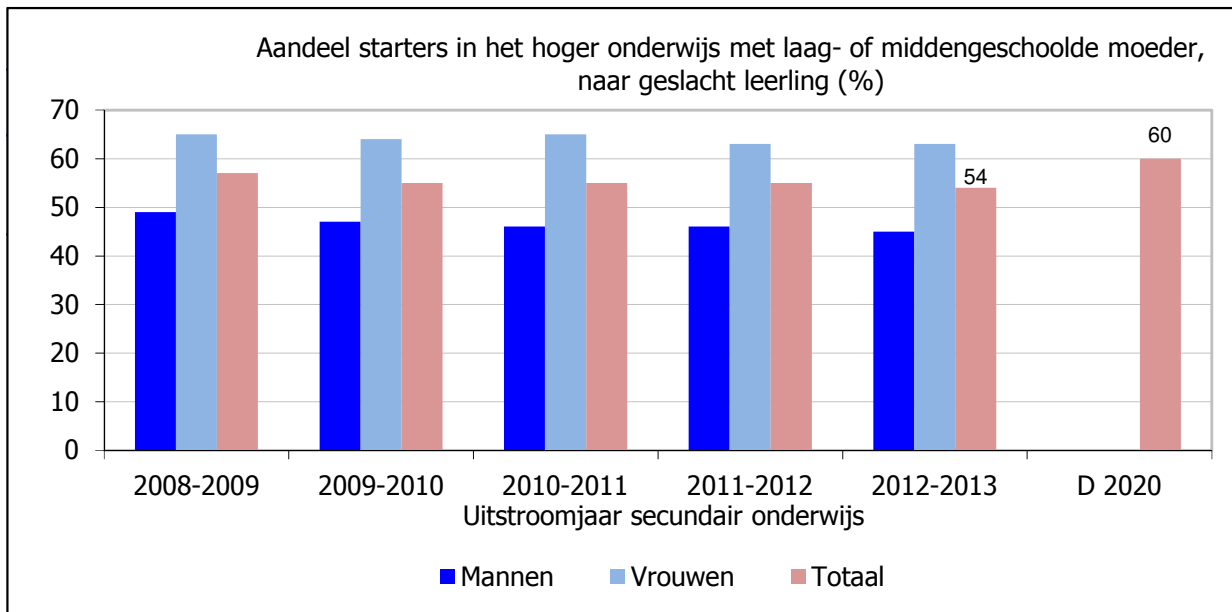

Bespreking

Het verband tussen de scholingsgraad van de moeder en het al dan niet behalen van een diploma hoger onderwijs is duidelijk zichtbaar en dit zowel bij de mannen als bij de vrouwen.

Wie een kortgeschoolde moeder heeft, heeft zelf minder vaak een diploma hoger onderwijs behaald. Deze kans bedroeg in 2011 bij de mannen 23% en bij de vrouwen 30%. Wiens moeder hooggeschoold is, heeft zelf bijna drie maal zoveel kans om een diploma hoger onderwijs te bezitten (65% bij de mannen en 89% bij de vrouwen).

Doelstelling	11.3.7 Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.
Kernindicatoren	Aandeel starters in het hoger onderwijs met een laag- of middengeschoolde moeder, naar geslacht van de starter, in %.
Definitie	<p>Teller: leerlingen met een laag- of middengeschoolde moeder die we in de drie volgende academiejaren x+1, x+2 en x+3 terugvinden (in schooljaarjaar x verlaten ze het secundair onderwijs) als ingeschreven in het hoger onderwijs (HBO inbegrepen). We geven hen drie jaar de tijd wat met zich meebrengt dat de indicator vrij laat definitief wordt.</p> <p>Noemer: alle schoolverlaters secundair onderwijs van schooljaar x met een laag- of middengeschoolde moeder. We vergelijken daartoe de ingeschreven leerlingen in het secundair onderwijs in twee opeenvolgende schooljaren, x en x+1. We nemen daarbij enkel leerlingen in beschouwing die minstens 17 jaar oud zijn omdat het bij uitstroom op jongere leeftijd zeer vaak om 'vals positieven' gaat die hun secundair onderwijs elders voorzetten. Op die manier bekomen we een lijst van leerlingen die uitstromen uit het secundair onderwijs op het einde van schooljaar x. Leerlingen waarvoor we niet beschikken over het kenmerk 'Scholingsgraad moeder' zijn niet meegenomen in de indicator. Dit geldt voor de leerlingen uit het buitengewoon onderwijs (en uiteraard ook voor lege velden in het gewoon onderwijs).</p> <p>Leerlingen die in het buitenland wonen, worden niet meegenomen in de indicator. Dit is doorgevoerd als een correctie (zij het dan slechts een gedeeltelijke) van het feit dat we deelname aan het hoger onderwijs in een niet-Vlaamse instelling niet kunnen registreren en de indicator dus een lichte onderschatting geeft van de werkelijke situatie.</p>
Streefwaarde	60% voor de leerlingen met een laaggeschoolde of middengeschoolde moeder in 2020.
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Geen rechtstreekse vergelijking mogelijk
Vergelijking tijd	2008-2009 - 2012-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, telkens 1 jaar later.
Laatst gewijzigd	12/08/2015
Meetmethode	Administratieve data
Bron data	Ministerie Onderwijs en Vorming
Meer informatie	

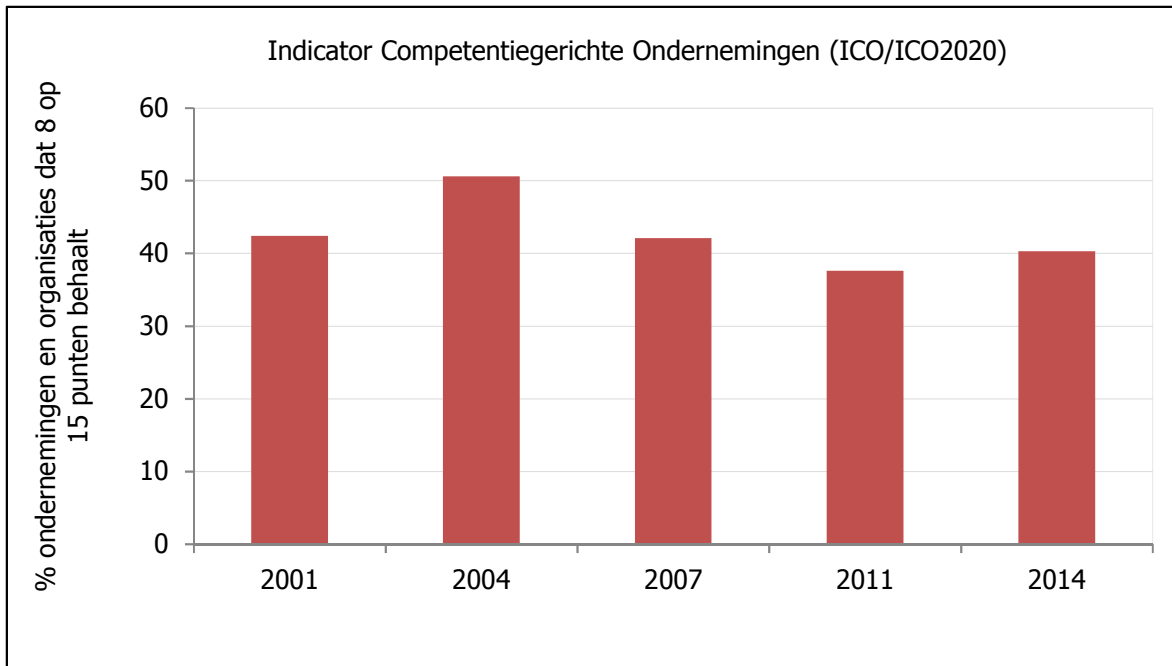

Bespreking

Van de leerlingen met een laag- of middengeschoolde moeder die in 2008-2009 het secundair onderwijs verlieten, ving 57% hoger onderwijs aan. Dit cijfer ligt net onder de streefwaarde voor het Pact 2020 (60% tegen 2020) . In 2012-2013 lag dit cijfer met 54% iets lager. Hierbij moet wel worden aangemerkt dat telkens wordt gekeken naar de starters in de drie academiejaren volgend op het schooljaar waarin de leerlingen het secundair verlaten. Aangezien we slechts over cijfers beschikken tot en met academiejaar 2013-2014, kunnen we voor de leerlingen die in 2011-2012 het secundair verlaten slechts 2 jaar vooruit kijken en voor 2012-2013 slechts één jaar. Terwijl de participatiegraad van jongeren met een laaggeschoolde moeder iets meer dan 40% bedraagt, ligt die ruim dubbel zo hoog bij kinderen met een hoogopgeleide moeder.

Naar geslacht van de leerlingen zien we duidelijk betere prestaties voor de vrouwen dan voor de mannen. De vrouwen hebben met 63% in 2012-2013 de algemene streefwaarde van het Pact reeds bereikt. Mannen doen het met 45% veel minder goed.

Doelstelling	11.4.1 In 2020 zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.
Kernindicatoren	Indicator Competentiegerichte Ondernemingen en Organisaties (ICO 2020), gebaseerd op de driejaarlijkse Innovatie-Organisatie-Arbeid (IOA, voorheen TOA) enquête (SERV/Stichting Innovatie en Arbeid)
Definitie	De indicator geeft het aandeel ondernemingen en organisaties (overheid, onderwijs en social profit) met ten minste 10 werknemers weer die 8 op 15 punten behalen in de driejaarlijkse IOA (Innovatie, Organisatie, Arbeid) - enquête. De indicatoren waarop men punten kan halen, zijn: 1. opleiding voor minstens de helft van de personeelsleden, 2. opleidingsplan, 3. startopleiding, 4. competentieprofielen toepassen, 5. loopbaanontwikkelingsplannen, 6. jaarlijks functioneringsgesprekken bij minstens de helft van personeel, 7. werkoverleg voor minstens de helft van het personeel, 8. eigen personeel vaak benutten als bron voor innovatie, 9. werknemers betrekken bij kwaliteitsverbetering, 10. teamwerk voor minstens helft van personeel en werkmethode en/of werkverdeling zijn bevoegdheden van teams, 11. jobrotatie of taakrotatie voor ten minste helft van personeel, 12. strategisch partnerschap of samenwerkingsverband met leveranciers en/of andere bedrijven in functie van kennisdeling, gemeenschappelijke profilering enz., 13. strategisch partnerschap of samenwerkingsverband met kennisinstellingen in functie van kennisdeling, gemeenschappelijke profilering enz. Het voldoen aan één indicator geeft recht op één punt, naargelang van het aantal soorten toegepaste competentieprofielen (indicator 4) kunnen één tot drie punten worden verdiend.
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2001, 2004, 2007, 2011, 2014. In 2011 werd de vragenlijst grondig gewijzigd zodat de vergelijkbaarheid met vorige edities grotendeels verloren ging.
Frequentie en stiptheid	Driejaarlijks. De ICO 2020-resultaten van de IOA-enquête worden bekend gemaakt in de eerste maanden van het jaar volgend op het jaar van de enquête.
Laatst gewijzigd	12/08/2015
Meetmethode	IOA-enquête. Dit is een driejaarlijkse telefonische enquête van SERV-Stichting Innovatie en Arbeid afgenomen bij een steekproef van ondernemingen en organisaties. Sinds 2001 wordt door IOA en zijn voorganger TOA gepeild naar de ICO-deelindicatoren. Voor ICO 2020 worden alleen de resultaten van ondernemingen en organisaties met ten minste 10 werknemers gebruikt. De respons van 58% resulteerde in het jaar 2011 in 1405 volledig afgewerkte vragenlijsten voor deze populatie. De steekproeven zijn gestratificeerd naar sector (industrie inclusief primaire sector, diensten, bouw en Overheid, onderwijs en social profit (OOSP)) en grootte.
Bron data	SERV-Stichting Innovatie en Arbeid
Meer informatie	http://www.serv.be/sites/default/files/documenten/StIA_DB_20141203_IOA2014_Rapport_ICO2020_innovatiecijfer.pdf

Bespreking

In 2014 slaagde 40,3% van de bevroagde ondernemingen en organisaties (overheid, onderwijs en non-profit) met ten minste 10 werknemers, erin 8 op de 15 punten te behalen op indicatoren inzake hun competentiebeleid (ICO 2020).

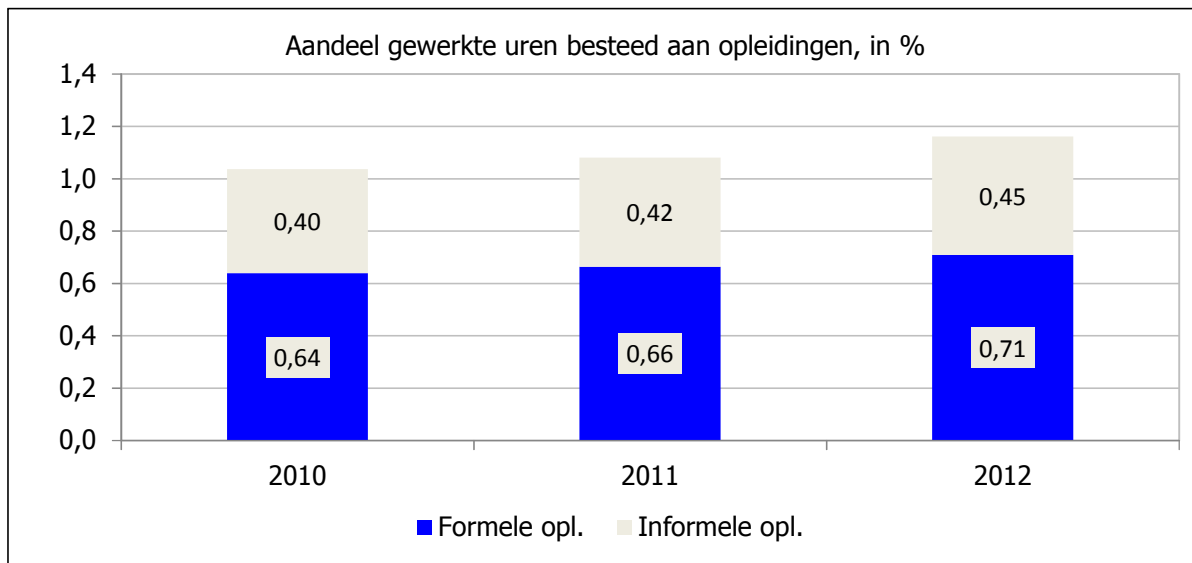
In 2011 was dit 37,6%. Statistisch betekent dit dat de indicator tussen 2011 en 2014 niet veranderd is. Aangezien de indicatoren sinds 2011 gebaseerd zijn op een grondig herziene vragenlijst, is vergelijking met de voorgaande versies van ICO, gebaseerd op de TOA-enquête, niet mogelijk.

Doelstelling	11.4.2 In 2020 zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.
Kernindicatoren	Aandeel werknemers in opleiding (breed aanbod: interne vorming, training en opleiding, externe opleidingspartners bvb. sectoren, ...) en financiële opleidingsinvestering in % van de loonmassa, Gegevens sectoren m.b.t. opleiding, verspreiding competentiebeleid
Definitie	1. Opleidingsparticipatie van werknemers : aandeel werknemers dat gedurende het boekjaar één of meer formele en informele opleidingen heeft gevolgd. 2. Opleidingsuren: totaal aantal uren besteed aan formele of informele opleidingen, gedeeld door het totaal aantal gewerkte uren.
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	Grootte bedrijf in termen van aantal werknemers.
Vergelijking ruimte	
Vergelijking tijd	2010-2012 Naast formele opleidingen worden sinds 2008 ook informele opleidingen bevraagd. Dit heeft tal van ondernemingen ertoe aangezet om de opleidingsinspanningen anders te gaan evalueren en rapporteren in de sociale balans. Sommige activiteiten ondergingen dan ook een verschuiving van formele naar informele opleiding, een opleidingsvorm die voorheen niet gerapporteerd werd. De vergelijking tussen de resultaten voor 2008 en die van voorgaande jaren is quasi onmogelijk.
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks.
Laatst gewijzigd	2/07/2014
Meetmethode	De cijfers zijn afkomstig van de sociale balansen van ondernemingen van de particuliere sector met minstens 1 VTE werknemer, die een volledig boekjaar van twaalf maanden kunnen voorleggen. Hierop wordt een regionalisatie toegepast op basis van de verdeling van de werknemers van het bedrijf (of de sector) over de regio's (RSZ-data).
Bron data	WSE, op basis van Balanscentrale (NBB) en RSZ
Meer informatie	http://www.steunpuntwse.be/node/3141

Opleidingsparticipatie (%) van werknemers

	2010		2011		2012	
	Formele opleiding	Informele opleiding	Formele opleiding	Informele opleiding	Formele opleiding	Informele opleiding
Totaal	32,4	19,9	33,6	20,6	36,2	23,1
0+ tot 9 werknemers	2,7	2,1	2,7	2,5	4,0	3,6
10-49 werknemers	10,7	6,3	12,2	7,1	13,9	8,8
50-199 werknemers	32,0	19,5	33,2	19,8	36,7	22,4
200+ werknemers	51,4	31,7	52,4	32,3	55,3	35,4

Opleidingsuren

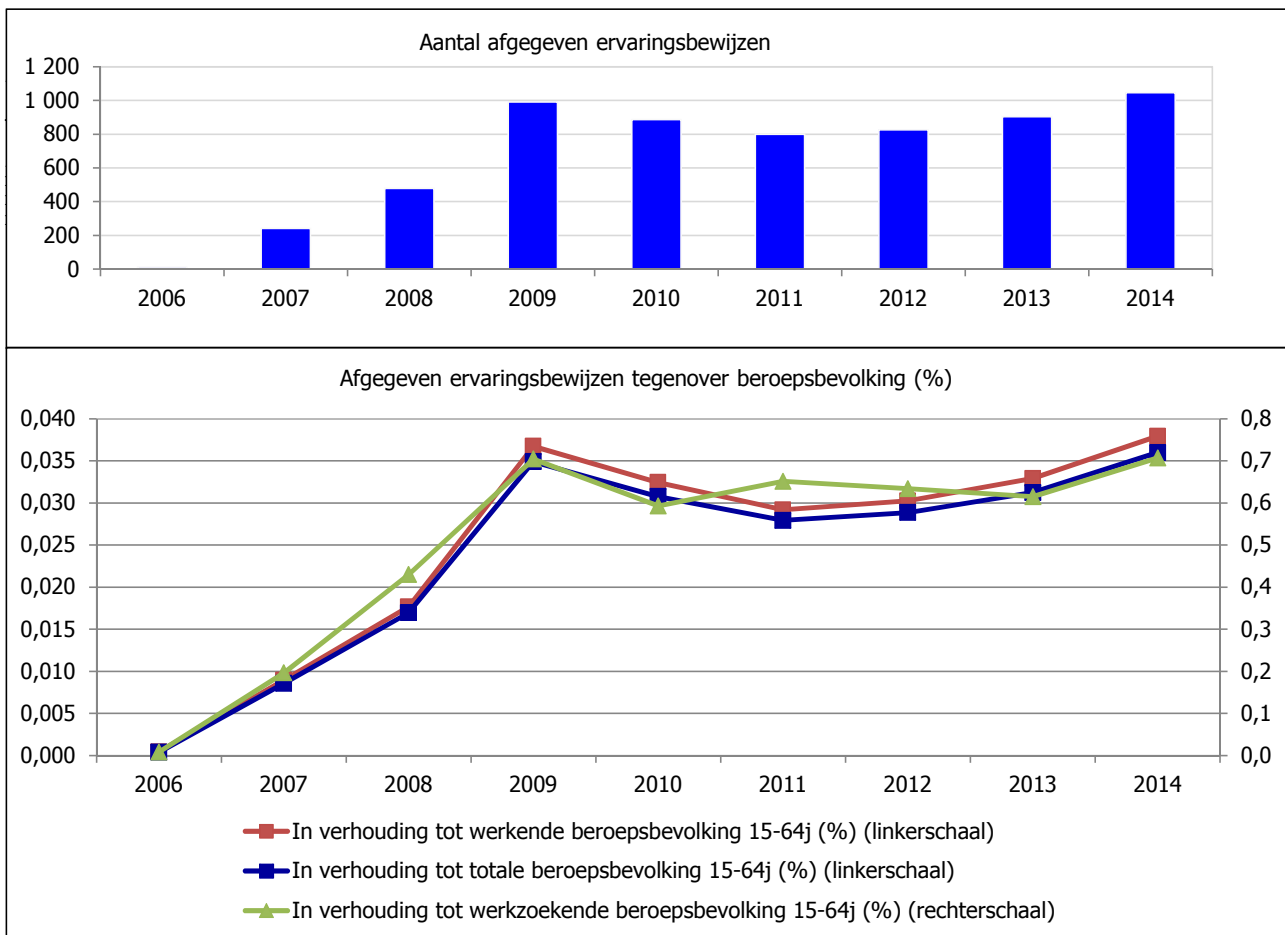

Bespreking

De participatie aan formele opleidingen is in 2012 gestegen tot 36% van de werknemers, zoals het Pact 2020 voorschrijft. In verhouding tot het totaal aantal gewerkte uren is de vormingsactiviteit echter beperkt: slechts 0,7% ervan werd aan formele vorming besteed. Naar de grootte van de onderneming zijn er grote verschillen. In de kleine ondernemingen (minder dan 10 werknemers) bedraagt de participatie amper 4% van de werknemers. In de grote ondernemingen (meer dan 200 werknemers) daarentegen stijgt de participatie tot 55%.

De participatie aan informele opleidingen is kleiner dan die aan formele opleidingen, maar is in 2012 eveneens toegenomen, tot 23% van de werknemers. Van het aantal gewerkte uren wordt slechts 0,45% aan informele opleidingsactiviteiten besteed. Ook hier zijn zeer grote verschillen naar ondernemingsgrootte vast te stellen. In de kleine ondernemingen (minder dan 10 werknemers) bedraagt de participatie amper 4% van de werknemers. In de grote ondernemingen (meer dan 200 werknemers) daarentegen stijgt de participatie tot 35%. Het valt dus op dat het verschil tussen kleine en grote ondernemingen inzake informele opleidingen veel kleiner is dan wat formele opleidingen betreft. In de kleine ondernemingen is het verschil zelfs verwaarloosbaar, tenminste wat de participatie aangaat.

Doelstelling	11.5 Een lerende samenleving in 2020 erkent competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn.
Kernindicatoren	Aantal titels van beroepsbekwaamheid/aantal afgegeven ervaringsbewijzen: in absolute cijfers en aandeel ten opzichte van beroepsbevolking (inclusief werkzoekenden), werkenden en werkzoekenden.
Definitie	Aantal afgegeven ervaringsbewijzen, in absolute aantallen, en in verhouding tot de werkende/werkzoekende beroepsbevolking van 15-64 jaar (ADS EAK).
Streefwaarde	Stijging
Dimensies	Erkend beroep waarvoor ervaringsbewijzen zijn afgegeven
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	2006-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. De aantallen afgegeven ervaringsbewijzen zijn onmiddellijk na afloop jaar beschikbaar, de cijfers omtrent de beroepsbevolking volgen enkele maanden later.
Laatst gewijzigd	12/08/2015
Meetmethode	De afgegeven ervaringsbewijzen zijn afkomstig van een administratieve database, beheerd door het Departement Werk en Sociale Economie (WSE). Dit departement geeft zelf de ervaringsbewijzen af. De data omtrent de beroepsbevolking zijn ontleend aan de Enquête van de Arbeidskrachten (ADS EAK).
Bron data	WSE, ADS EAK.
Meer informatie	http://werk.be/sites/default/files/jaarrapport%20EB%202010%20DEF.pdf

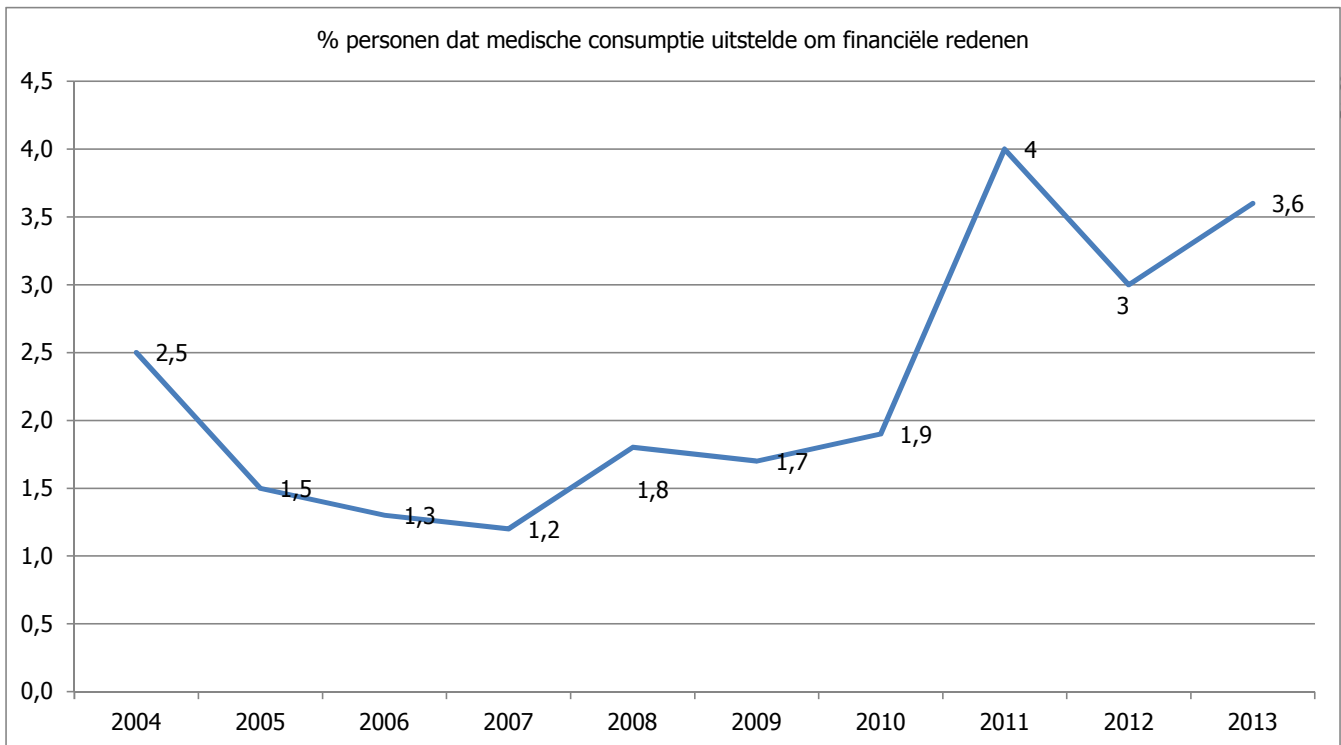
Bespreking

De erkenning van competenties die mensen via niet-formeel leren hebben verworven, kan leiden tot een vlottere toegang tot onderwijs en opleiding en de leer- en opleidingstrajecten verkorten.

In oktober 2006 werd er voor het eerst ervaringsbewijzen afgegeven, namelijk voor 11 call center operators. Sindsdien is het aantal snel toegenomen. In 2007, het eerste volledige jaar waarvoor cijfers beschikbaar zijn, werden 240 ervaringsbewijzen uitgereikt. In 2010 en 2011 is het cijfer gedaald, maar vanaf 2012 is er opnieuw een stijging. In 2014 bedraagt het aantal afgegeven ervaringsbewijzen 1.045. Het aantal beroepen steeg tussen 2006 en 2014 van 1 tot 26. De belangrijkste in 2014 zijn: poetshulp (229 ervaringsbewijzen), heftruckchauffeur (164), opleider-begeleider in bedrijven en organisaties (92), helpdeskoperator (90) en arbeidsconsulent (84).

In verhouding tot de beroepsbevolking blijven de aantallen echter laag: in verhouding tot de werkenden tussen 15 en 64 jaar werden in 2014 0,04% ervaringsbewijzen afgegeven. In verhouding tot de werkzoekenden 15-64 jaar werden er 0,71% ervaringsbewijzen afgegeven.

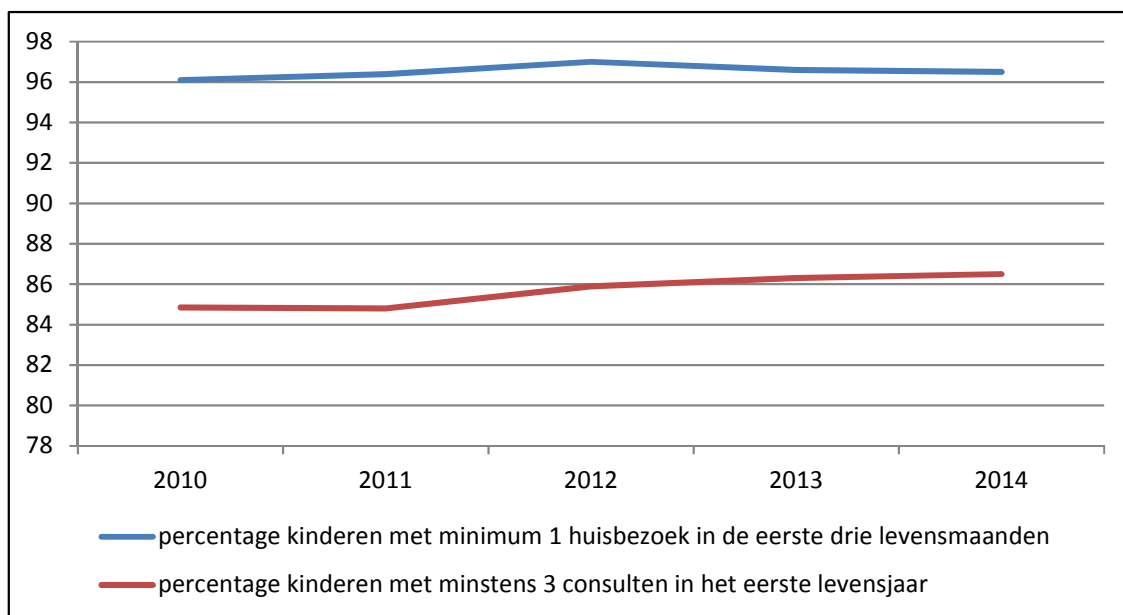
Doelstelling	12.1.1. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Kernindicator	Het aandeel van de bevolking dat in het voorbije jaar medische consumptie heeft moeten uitstellen om financiële redenen.
Definitie	Het percentage personen dat leeft in een huishouden waarvan één van de leden in het voorbije jaar een bezoek aan de arts of de tandarts heeft moeten uit- of afstellen om financiële redenen.
Streefwaarde	Een expliciete streefwaarde wordt niet in de doelstelling gegeven, maar een toegankelijk en betaalbaar aanbod impliceert dat het aandeel laag moet zijn en zou moeten afnemen.
Dimensies	Personen in private huishoudens
Vergelijking ruimte	De gegevens zijn geografisch vergelijkbaar. Binnen België zijn de meeste gegevens vergelijkbaar tussen het Vlaamse en het Waalse Gewest. Hoe dieper men in detail gaat, hoe sterker de betrouwbaarheid afneemt (omwille van de steekproefgrootte). Gezien de grootte van de steekproef in Brussel, wordt geadviseerd deze gegevens niet te publiceren of te gebruiken, wegens het te grote risico op onbetrouwbaarheid.
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2004 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De gegevens zijn afkomstig van de jaarlijkse Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) van Eurostat. Voor België is de Algemene Directie Statistiek (het vroegere NIS) de hoofdrolspeler. Voor het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten de bestanden voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld.
Laatst gewijzigd	6/08/2015
Meetmethode	De SILC-steekproef is een tweetrapssteekproef van huishoudens. Vertrekpunt zijn de 10 provincies + het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Hierbinnen werden gemeentes op toevallige wijze getrokken (elke gemeente kan meermaals getrokken worden) en hierbinnen X aantal huishoudens. Binnen die huishoudens worden alle personen vanaf 16 jaar afzonderlijk geïnterviewd. Omvang circa 5.500 huishoudens.
Bron data	EU-SILC en Algemene Directie Statistiek
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm

Bespreking

In 2013 leven 3,6% van de Vlamingen in een huishouden dat zegt dat het gezondheidszorgen heeft moeten uitstellen om financiële redenen. Dat aandeel is een stijging, na de daling van 2012. Het aandeel ligt hoger dan in de jaren voor 2010, toen het schommelde tussen 1% en 2,5% van de Vlamingen.

Doelstelling	12.1.2. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Kernindicator	Percentage kinderen met minimum 1 huisbezoek in de eerste drie levensmaanden en met minstens 3 consulten in het eerste levensjaar.
Definitie	Huisbezoeken van Kind en Gezin worden verricht door een verpleegkundige, terwijl bij consulten de ouders zelf terecht kunnen in een consultatiebureau (arts en verpleegkundige). Percentage kinderen met minimum 1 huisbezoek in de eerste drie levensmaanden en met minstens 3 consulten in het eerste levensjaar.
Streefwaarde	Niet in doelstelling, maar een toereikend aanbod betekent dat alle kinderen minimaal 1 huisbezoek en 3 consulten hebben.
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2010 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	6/08/2015
Meetmethode	De gegevens komen uit Ikaros, vanaf april 2010 Mirage. In deze databanken van Kind en Gezin worden gegevens opgeslagen betreffende alle kinderen vanaf de geboorte. De gegevens worden geregistreerd door regioteamleden van Kind en Gezin tijdens contacten met gezinnen met jonge kinderen.
Bron data	Kind & Gezin - Statistisch Jaarverslag
Meer informatie	http://www.kindengezin.be

Bespreking

Het aandeel kinderen dat in de eerste 3 levensmaanden minimum 1 huisbezoek kreeg neemt licht af, maar blijft erg hoog, meer dan 95%. De stijging van het aantal geboorten vanaf 2004 is in 2012 stilgevallen, terwijl het ingezette personeel wel voorzorg in een verdere toename. Dit leidde tot een verhoging van het aandeel bereikte kindjes.

Na enige jaren van stagnatie noteren we terug een stijging van het aandeel kinderen dat in het eerste levensjaar 3 of meer consulten kreeg.

Beide vaststellingen wijzen op een grote toegankelijkheid van de zorgverlening voor gezinnen met pasgeboren kinderen.

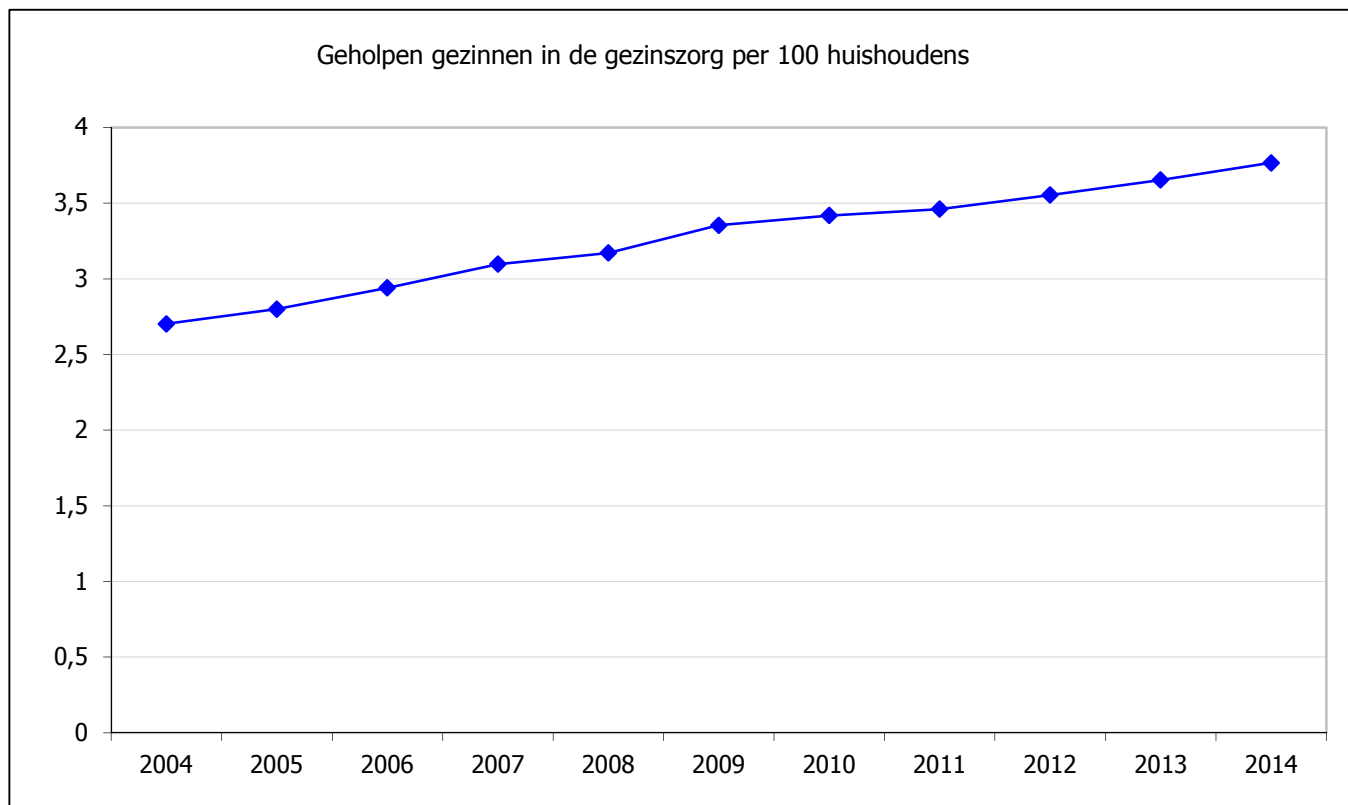
Doelstelling	12.1.4 In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Kernindicator	De capaciteit van zorg- en gezondheidsvoorzieningen.
Definitie	De evolutie van de capaciteit van zorg- en gezondheidsvoorzieningen voor ouderen, jongeren, psychiatrie en geestelijke gezondheidszorg.
Streefwaarde	De mate van capaciteitsuitbreiding kan beschouwd worden als een structuurindicator voor de mate waarin het aanbod toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2009 - 2012
Frequentie en stiptheid	jaarlijks, beschikbaar in de maand juni (X+1)
Laatst gewijzigd	27/08/2015
Meetmethode	Administratieve data, namelijk de erkende capaciteit
Bron data	De bronnen zijn het agentschap Jongerenwelzijn en het agentschap Zorg en Gezondheid.
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Cijfers-over-zorgaanbod/

Capaciteit van de zorg- en gezondheidsvoorzieningen

		2010	2011	2012	2013	2014
Jeugdhulp	Private voorzieningen (vanaf 1 maart 2014 erkende capaciteit in modules)	6 569	6 716	6 922	7 128	17 251
Ouderen	Regionale dienstencentra	59	60	60	61	60
	Lokale dienstencentra	189	192	204	212	221
	Vereniging van gebruikers en mantelzorgers	6	6	5	6	6
	Diensten voor oppashulp	47	46	48	50	53
	Diensten voor gastopvang				3	3
	Diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds				28	28
	Diensten voor thuisverpleging				195	195
	Centra voor kortverblijf	1 271	1 450	1 640	1 815	2 063
	Dagverzorgingscentra - aantal voorzieningen	117	131	155	168	222
	Woonzorgcentra	67 282	68 667	69 902	71 611	73 611
	Assistentiewoningen	14 958	15 645	16 664	17 997	19 179
Gezondheidsvoorzieningen	Psychiatrische ziekenhuisbedden	10 196	10 184	10 202	10 185	10 175
	Algemene ziekenhuisbedden	30 763	30 807	30 709	30 689	30 653

Het Pact 2020 voorziet erin dat Vlaanderen tegen 2020 een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening uitbouwt, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaal-demografische ontwikkelingen. Er is in alle zorgsectoren een vooruitgang van de capaciteit, enkel in de algemene en psychiatrische ziekenhuizen is er een afname.

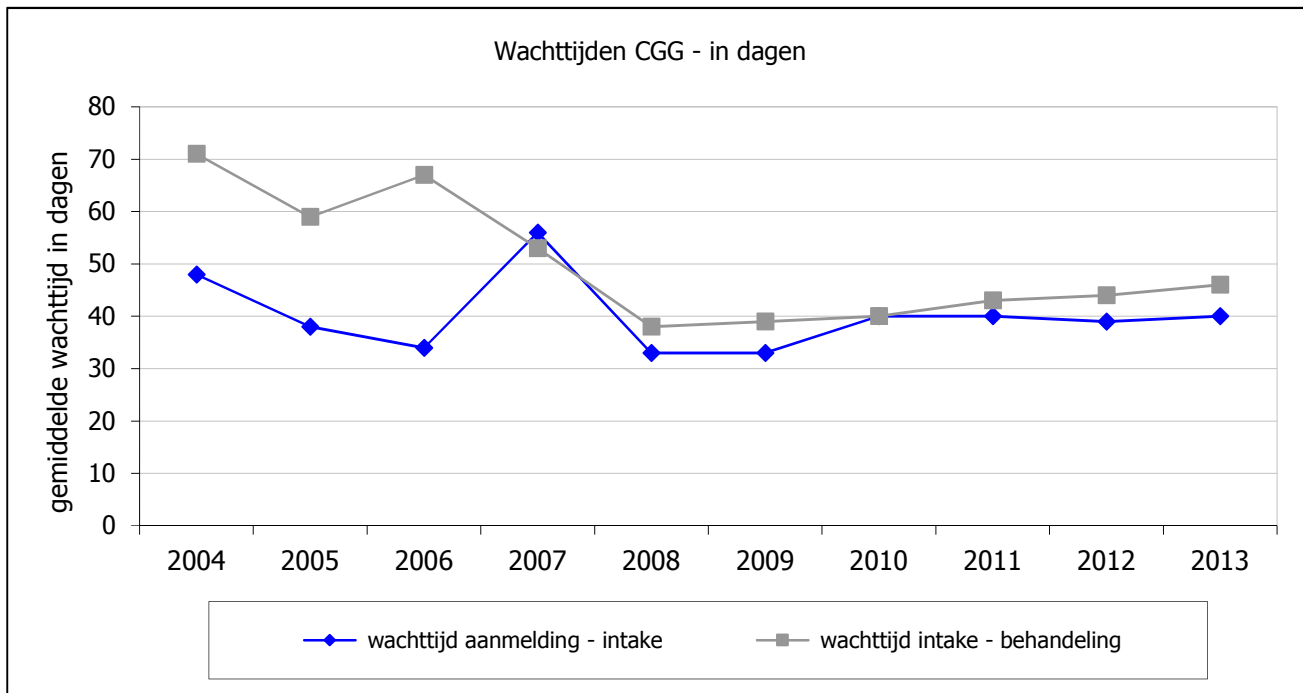
Doelstelling	12.3. Eerstelijnszorg- en thuiszorg zijn in 2020 versterkt.
Kernindicator	Geholpen gezinnen in de gezinszorg en aanvullende thuiszorg per 100 huishoudens.
Definitie	Het aantal gezinnen dat jaarlijks geholpen wordt door de verschillende diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg ten opzichte van het totaal aantal Vlaamse huishoudens.
Streefwaarde	Versterken, een concrete streefwaarde vermeldt de doelstelling niet. Dit versterken uit zich door een stijging van het aandeel (en aantal) geholpen gezinnen.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Niet vergelijkbaar met andere regio's of landen wegens totaal andere organisatie van de gezinshulp
Vergelijking tijd	De gegevens zijn beschikbaar vanaf 2004 en zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De cijfers worden jaarlijks in de loop van de maand mei bezorgd door het Agentschap Zorg en Gezondheid. Ze worden niet gepubliceerd.
Laatst gewijzigd	6/08/2015
Meetmethode	Het aantal gezinnen dat jaarlijks geholpen wordt door de openbare en de private diensten voor gezinszorg wordt samengeteld.
Bron data	Team Eerstelijn en Thuiszorg
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be

Bespreking

In 2014 werden 3,77% van de particuliere huishoudens geholpen door een openbare of een private dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Dit is sinds 2004 een toename met 40%. Het aantal gezinnen dat geholpen wordt door de gezinszorg is sterker gestegen dan de toename van het aantal gezinnen. In 2004 werden 67.000 gezinnen van de 2,48 miljoen geholpen, in 2014 waren dat meer dan 102.000 gezinnen van de 2,7 miljoen. De gezinszorg wordt jaarlijks versterkt.

Doelstelling	12.5.1. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.
Kernindicator	De wachttijd bij de centra Geestelijke Gezondheidszorg
Definitie	Er bestaan twee soorten wachttijden bij de Centra Geestelijke Gezondheidszorg. Deze tussen de aanmelding en het intake-gesprek en deze tussen het intake-gesprek en de start van de behandeling, telkens uitgedrukt in dagen. Beide worden opgenomen.
Streefwaarde	Niet expliciet in doelstelling, maar bij een toereikend aanbod zou er geen wachttijd zijn. Een afname van de wachttijd wijst dus op een grotere toereikendheid van het aanbod.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Bij vergelijking in de tijd dient rekening gehouden te worden met de nieuwe registratiemethode sinds 2007.
Frequentie en stiptheid	In de tweede jaarhelft worden de kerncijfers steeds op de website gepubliceerd (jaarlijks)
Laatst gewijzigd	6/08/2015
Meetmethode	De wachttijden worden verzameld door middel van het elektronische patiëntendossier. Hiervoor wordt enkel rekening gehouden met de erkende CGG, met de niet-erkende CGG wordt hier geen rekening gehouden.
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be

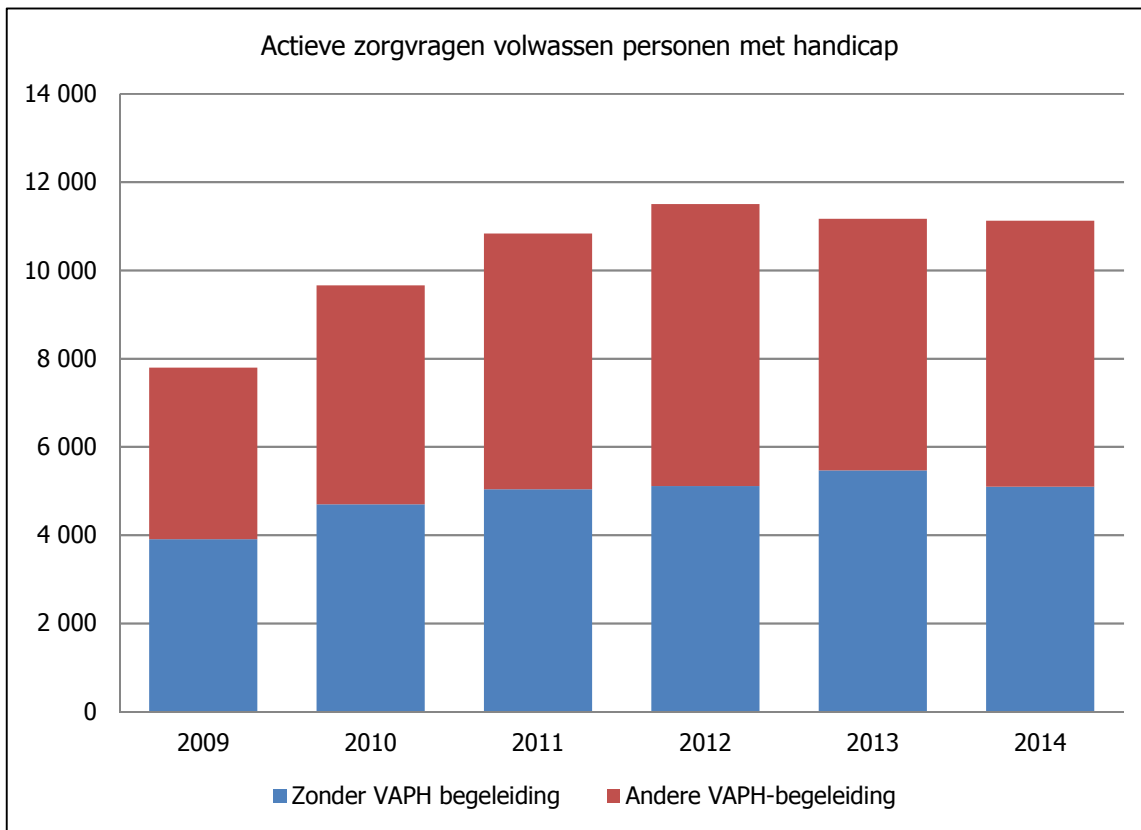

Bespreking

De gemiddelde wachttijd tussen aanmelding en intake bij de Centra Geestelijke Gezondheidszorg bedroeg in 2013 40 dagen, een lichte stijging in vergelijking met 2012. De wachttijd tussen intake en start behandeling bedroeg 46 dagen in 2013, ook een lichte stijging.

Over de jaren heen was er een afname van de wachttijden, vooral bij deze tussen intake en start van de behandeling, wat op een grotere toereikendheid wijst. De meest recente jaren is er een lichte stijging van de wachttijden.

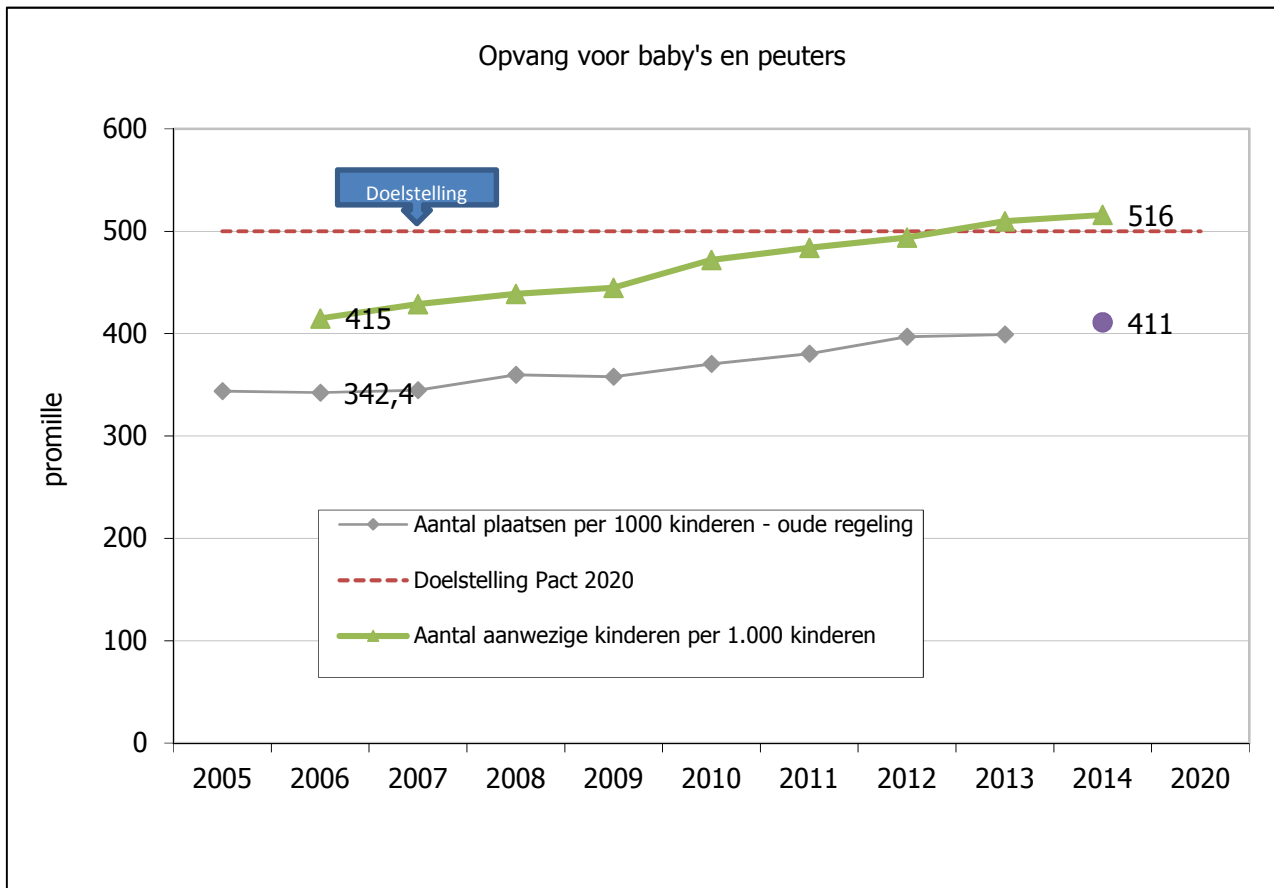
Doelstelling	12.5.4. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.
Te overwegen indicator	Aantal zorgvragen op de centrale registratie zorg van Vlaams Agentschap voor volwassen Personen met een Handicap (VAPH) met een actieve zorgvraag, naar het al dan niet reeds ontvangen van VAPH-ondersteuning.
Definitie	Het totaal aantal volwassen personen dat met één of meerdere actieve en dringende zorgvragen bij de Centrale Registratie van Zorgvragen geregistreerd is, met uitzondering van logeren en trajectbegeleiding. Bij het stellen van een zorgvraag diende tot 1 december 2011 een urgentiecode aangegeven te worden. Enkel de dringende zorgvragen (UC1 en UC2) worden opgenomen. Vanaf die datum zijn er bij registratie nog slechts 2 urgentie-categorieën, met name het is een actieve vraag of het is een toekomstgerichte vraag. We beschouwen enkel de actieve vragen. Vragen naar ondersteuning persoonlijk assistentiebudget (PAB) worden pas sinds 2 december 2011 op dezelfde wijze als de andere vragen geregistreerd (zelfde webapplicatie), omwille van vergelijkbaarheid worden ze niet meegeteld. Er wordt een opdeling gemaakt naar het al dan niet reeds hebben van VAPH-ondersteuning. Vooral de personen met een actieve zorgvraag die momenteel geen ondersteuning krijgen van het VAPH kunnen zich in een precare situatie bevinden.
Streefwaarde	Bij een toereikend aanbod zou er niemand op de Centrale Registratie Zorg voorkomen.
Dimensies	Aantal personen van 18 jaar of ouder.
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Vergelijkbaar, maar de registratie is onderhevig aan wijzigende maatschappelijke en wettelijk kaders. Omwille van het van start gaan van de intersectorale toegangspoort bij de integrale jeugdhulp zijn gegevens over minderjarigen niet meer vergelijkbaar in te tijd. Daarom wordt vanaf deze pact editie enkel het aantal volwassenen in rekening gebracht. Dit maakt dat de gegevens vanaf 2009 herberekend werden, enkel de volwassenen werden in rekening gebracht.
Frequentie en stiptheid	Halfjaarlijks publiceert het VAPH een "Zorgregierapport" (mei en oktober) met daarin de situatie van het voorbije semester. Voor deze rapportage wordt de situatie op 31 december opgenomen. Uitzonderlijk werd het Zorgregierapport 2011 opgesteld op basis van de situatie op 30 november.
Laatst gewijzigd	27/08/2015
Meetmethode	Rapportage van de bij het VAPH geregistreerde zorgvragen. Om de reeds geboden ondersteuning daaraan te linken moesten een aantal gegevens geïntegreerd worden, dit was pas mogelijk vanaf het rapport betreffende 2009.
Bron data	Het CRZ-rapport van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)
Meer informatie	http://www.vaph.be/vlafo/view/nl/464335-Zorgvragen.html

Bespreking

Eind 2014 waren in totaal 11.122 volwassen personen met een actieve zorgvraag geregistreerd bij de Centrale Registratie Zorg. Dat is twee jaar op rij een daling. Ongeveer de helft van de zorgvragen zijn afkomstig van personen die al een of andere vorm van ondersteuning krijgen. Hier zijn diverse verklaringen voor mogelijk. Het kan bijvoorbeeld gaan om een migratievraag. Daarbij wenst een persoon ondersteuning binnen dezelfde zorgvorm, maar door een andere dienst, eventueel in een andere regio. Het kan ook gaan om een vraag naar meer intensieve ondersteuning, bijvoorbeeld van deeltijds naar voltijds.

Doelstelling	12.6 Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden in 2020 formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.
Kernindicator	Aantal plaatsen aantal kinderen in formele kinderopvang per duizend kinderen (0-3 jaar)
Definitie	Het aantal aanwezige kinderen in en het aantal plaatsen in de opvang voor baby's en peuters (vroeger de voorschoolse opvang) per 1000 kinderen onder de drie jaar. De opvangplaatsen zijn erkend en gesubsidieerd of hebben een attest van toezicht van Kind en Gezin. Beide reeksen samen zijn belangrijk, omdat één opvangplaats immers door meerdere kinderen gebruik kan worden, vb. deeltijds. Het aantal aanwezige kinderen dat jaarlijks (beginjaar 2006) gebruik maakt van opvang is in het Pact opgenomen vanaf 2013.
Streefwaarde	500 plaatsen per 1.000 kinderen. Het is een indicator voor de toereikendheid van het aanbod.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	De capaciteit vanaf 2005 en het aantal aanwezige kinderen in de opvang vanaf 2006. Met de start van het nieuwe decreet kinderopvang van baby's en peuters kan de cijferreeks niet meer zuiver vergeleken worden, vandaar dat 2014 als een nieuw startpunt weergegeven wordt.
Frequentie en stiptheid	jaarlijks, beschikbaar in de maand juni (X+1)
Laatst gewijzigd	26/08/2015
Meetmethode	Het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters is de som van het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december. Het aantal aanwezige kinderen wordt geteld tijdens de eerste week van februari. Het totaal aantal kinderen is informatie die niet bij ADSEI gehaald wordt, maar uit een eigen bestand van Kind en Gezin. Enerzijds omwille van de laattijdige beschikbaarheid van de ADSEI-cijfers en anderzijds omwille van het feit dat de ADSEI-cijfers enkel gaan over de de jure bevolking. Het gebruik van het aantal kinderen volgens K&G laat ook toe om teller en noemer op hetzelfde tijdstip te nemen (in het verleden werd het aantal plaatsen op 31/12 en het aantal kinderen op 1/1 van datzelfde jaar genomen).
Bron data	Kind en Gezin - jaarverslag
Meer informatie	www.kindengezin.be

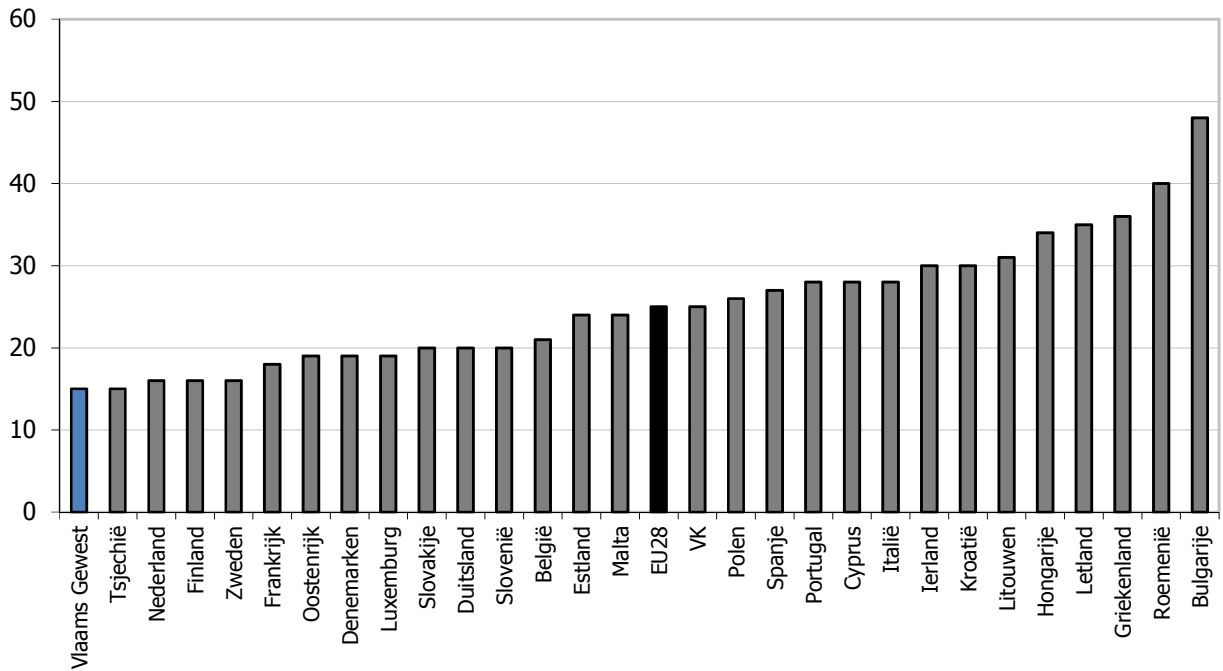
Bespreking

In 2014 waren er in het Vlaamse Gewest 411 plaatsen per 1.000 kinderen. Het aantal plaatsen per 1.000 kinderen jonger dan 3 jaar blijft stijgen. De daling in 2006 was te wijten aan het feit dat de stijging van het aantal geboorten groter was dan de toename van het aantal plaatsen.

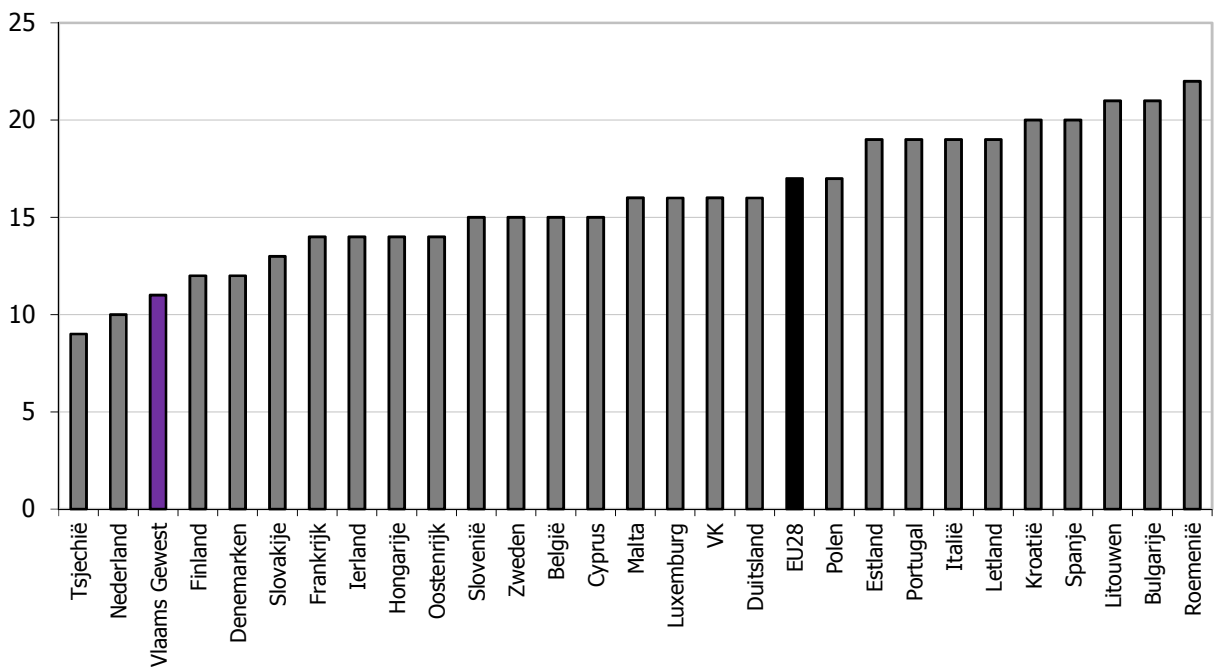
Niet alleen het relatieve aantal plaatsen maar ook het relatieve aantal opgevangen kinderen neemt jaar na jaar toe. In 2014 maakten meer dan de helft van de jonge kinderen gebruik van een opvangvoorziening die erkend wordt door Kind en Gezin.

Doelstelling	13.1 In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.
Kernindicatoren	Personen in armoede of sociale uitsluiting: internationale vergelijking
Definitie	<p>Volgens de samengestelde EU2020-indicator leeft iemand in armoede of sociale uitsluiting als hij of zij voldoet aan minstens 1 van 3 onderstaande voorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. leeft in een gezin dat moet ronkomen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel, na sociale transfers; 2. leeft in een gezin dat ernstig materieel gedepriveerd is (= mist minstens 4 van lijst van 9 items* omwille van financiële redenen); 3. is niet ouder dan 59 jaar en leeft in een gezin met zeer lage werkintensiteit. Dat is een gezin waarvan de totale werkintensiteit lager ligt dan 0,20. De werkintensiteit is de verhouding van het aantal gewerkte maanden in het voorgaande jaar door alle volwassen leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar tot het aantal maanden dat alle volwassen leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar hadden kunnen werken. <p>* 1 week vakantie per jaar, een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief om de 2 dagen, een wasmachine, een kleuren-tv, een telefoon of GSM, een auto, de rekeningen voor huur/hypotheek en nutsvoorzieningen kunnen betalen, het huis degelijk kunnen verwarmen, beperkte onverwachte financiële uitgave (900 euro) kunnen doen.</p>
Streefwaarde	De Vlaamse percentages op de samengestelde indicator en de subindicatoren liggen in 2020 laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.
Dimensies	Individueel
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU28-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2013. De gegevens over inkomen hebben telkens betrekking op het jaar voorafgaand aan de survey.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Survey
Bron data	ADS en Eurostat, bewerking SVR
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy

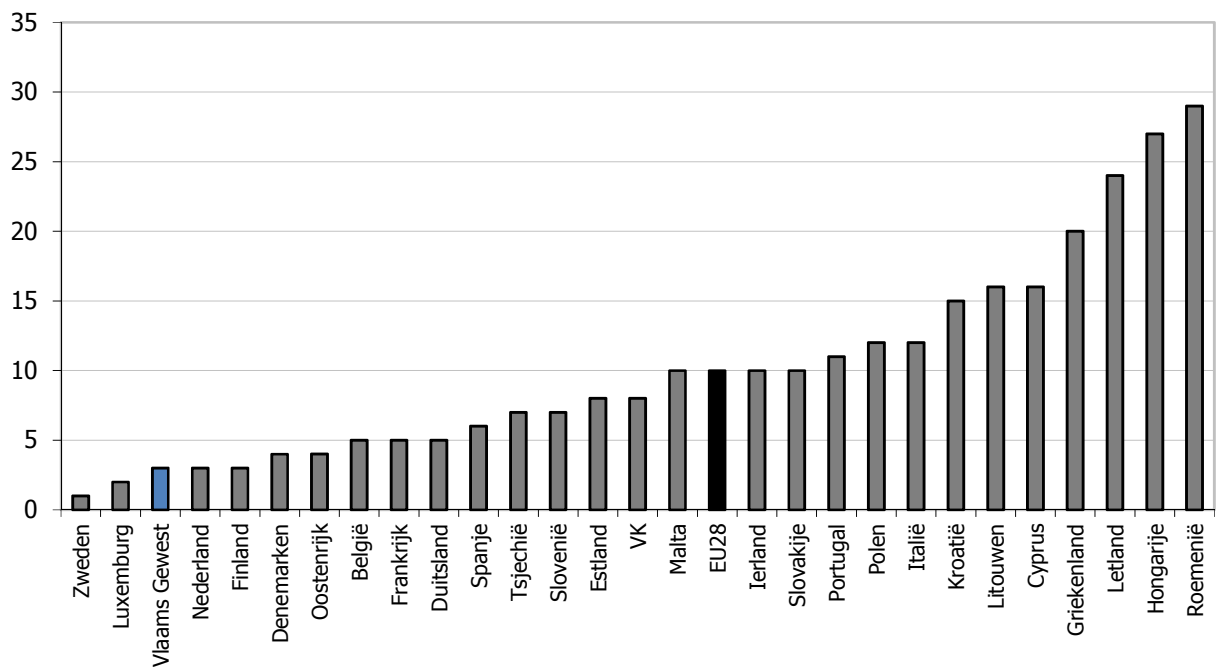
Samengestelde EU2020-indicator: % van de bevolking in armoede of sociale uitsluiting, in het Vlaamse Gewest en de 28 EU-lidstaten, in 2013

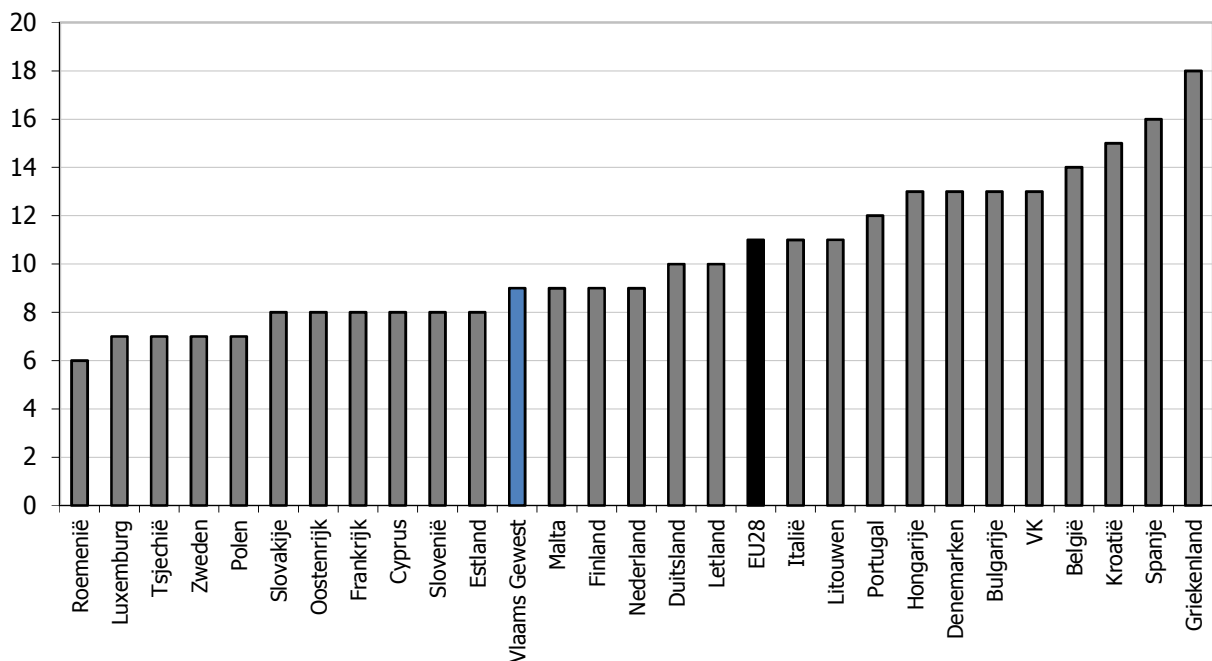
Subindicator 1: % van de bevolking met huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel, in het Vlaamse Gewest en de 28 EU-lidstaten, in 2013

Subindicator 2: % van de bevolking in huishouden in ernstige materiële deprivatie, in het Vlaamse Gewest en de 28 EU-lidstaten, in 2013

Subindicator 3: % van de bevolking in huishouden met zeer lage werkintensiteit, in het Vlaamse Gewest en de 28 EU-lidstaten, in 2013

Bespreking

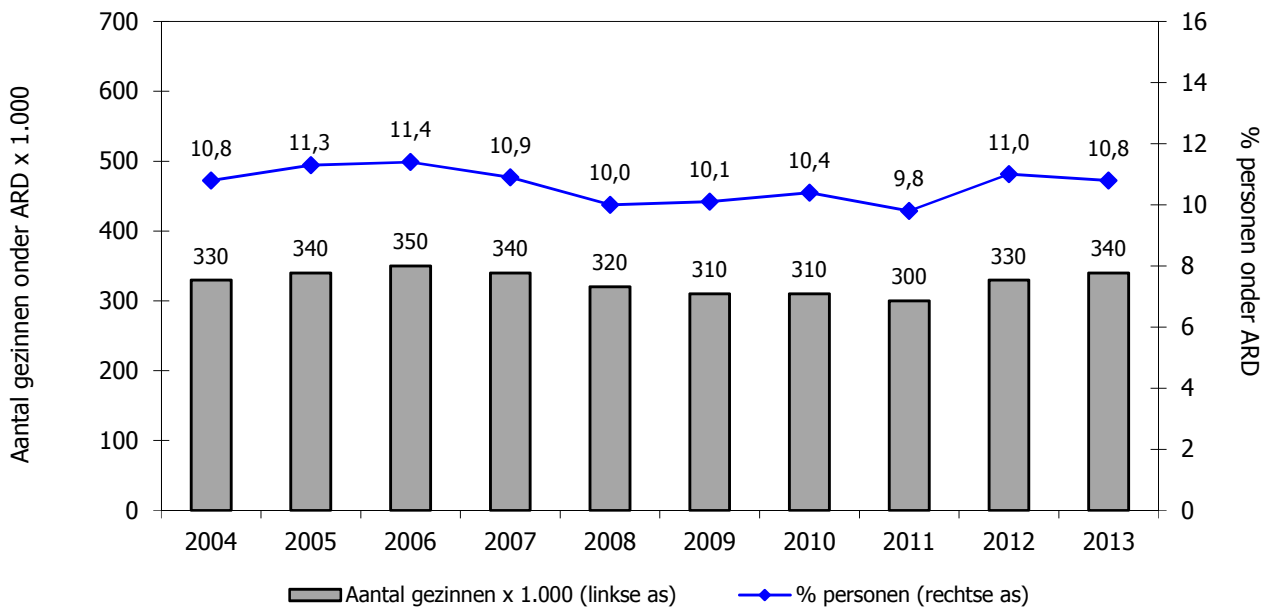
De Europese Unie stelt zich in haar EU2020-strategie tot doel om het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting tegen 2020 met 20 miljoen te verminderen. Om de opvolging van deze doelstelling te monitoren, wordt gebruik gemaakt van een samengestelde indicator. Iemand wordt beschouwd als arm of sociaal uitgesloten als hij of zij voldoet aan minstens 1 van 3 voorwaarden. Voor elke inwoner wordt vooreerst gekeken naar zijn of haar huishoudinkomen. Dat wordt vergeleken met de nationale armoederisicodrempel. Tegelijk wordt nagegaan of de persoon al dan niet leeft in een ernstig materieel gedepriveerd huishouden. Dat heeft te maken met de levensstandaard van het huishouden. Een huishouden is ernstig materieel gedepriveerd als het minstens 4 items uit een lijst van 9 items moet missen omwille van financiële redenen. Ten slotte wordt voor alle personen jonger dan 60 jaar ook gekeken naar de werkintensiteit van het huishouden. Het gaat om het aantal gewerkte maanden in het afgelopen jaar door alle volwassen leden van het huishouden tegenover het totaal aantal maanden dat zij gewerkt konden hebben. Is die verhouding kleiner dan 0,2, dan wordt het huishouden beschouwd als een huishouden met zeer lage werkintensiteit.

In 2013 leefde volgens deze samengestelde EU2020-indicator 15% van de Vlamingen in armoede of sociale uitsluiting. Dat ligt duidelijk lager dan het EU28-gemiddelde (25%). Vlaanderen haalt daarmee eenzelfde score als Tsjechië, het best scorende EU28-land. Ook op 2 van de 3 subindicatoren haalt het Vlaamse Gewest een score op het niveau van de best presterende EU-landen. Dat is het geval bij het aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met een inkomen onder de armoederisicodrempel en bij het aandeel van de bevolking dat leeft in een gezin in ernstige materiële deprivatie. Bij de subindicator over zeer lage werkintensiteit zakt het Vlaamse Gewest met een gedeelte 12de plaats naar de middenmoot in de EU-rangschikking. Deze goede internationale prestatie van het Vlaamse Gewest op de samengestelde EU2020-indicator en op 2 van de 3 subindicatoren en de iets mindere prestatie op de subindicator over zeer lage werkintensiteit, blijft vrij constant over de jaren heen.

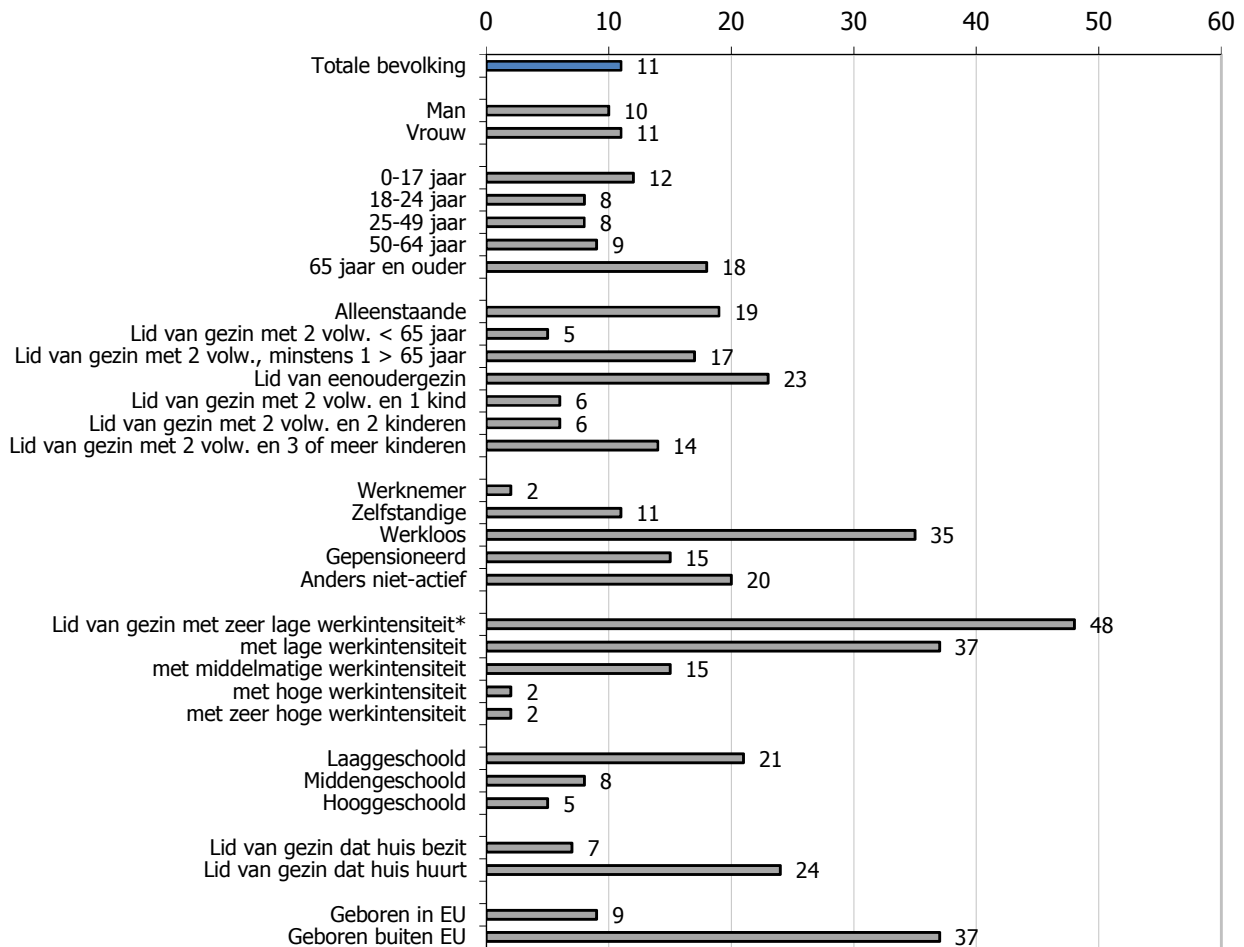
Hierbij kan nog worden vermeld dat de Vlaamse Regering er zich in het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie toe verbonden heeft om het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting tussen 2008 en 2020 met 30% te verminderen. Dat betekent dat het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting in Vlaanderen volgens de EU2020-definitie gedaald moet zijn van 930.000 personen in 2008 tot maximaal 650.000 personen in 2020. Tegelijk gaat de Vlaamse Regering ook voor een 30%-reductie tussen 2008 en 2020 op de 3 subindicatoren van de EU2020-indicator afzonderlijk.

Doelstelling	13.2 In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen. Dit houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoederisicodrempel bereikt.
Kernindicatoren	% personen en huishoudens met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel na sociale transfers (zie subindicator 1 van samengestelde EU2020-indicator)
Definitie	De Europese actieplannen stellen dat een persoon risico loopt op financiële armoede als zijn of haar netto beschikbaar gestandaardiseerd huishoudinkomen lager ligt dan de nationale armoederisicodrempel na alle sociale transfers. De Belgische armoederisicodrempel wordt berekend door 60% te nemen van het mediaan beschikbare gestandaardiseerde huishoudinkomen van alle Belgen.
Streefwaarde	"Elk gezin dient in 2020 ongeacht de samenstelling een inkomen te hebben dat de armoederisicodrempel bereikt." Dit betekent dat het % personen en het aantal gezinnen met een inkomen onder de armoederisicodrempel in principe naar 0 moet evolueren. In het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie wordt als doel gesteld om het aantal personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel tussen 2008 en 2020 met 30% te verminderen.
Dimensies	Het armoedecijfer wordt hier berekend op gezinsniveau en op individueel niveau. In beide gevallen wordt eerst het totale netto beschikbare huishoudinkomen gestandaardiseerd door het te delen door een equivalentiefactor die rekening houdt met de grootte en samenstelling van het gezin. Deze equivalentiefactor bedraagt 1 bij een huishouden met 1 volwassene en wordt verhoogd met een factor 0,5 voor elke bijkomende volwassene en een factor 0,3 voor elk kind jonger dan 14 jaar. Om het aantal gezinnen onder de armoededrempel (armoederisico op gezinsniveau) te kennen wordt dit equivalente huishoudinkomen per gezin vergeleken met de armoederisicodrempel. Om te komen tot het percentage personen onder de armoederisicodrempel (armoederisico op individueel niveau) wordt aan elk lid van het huishouden dit equivalent huishoudinkomen toegekend en wordt dit inkomen per persoon vergeleken met de armoederisicodrempel.
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU28-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2013. De gegevens over inkomen hebben telkens betrekking op het jaar voorafgaand aan de survey.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Survey
Bron data	ADS en Eurostat, bewerking SVR
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2785.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy

Bevolking met huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel (ARD) na sociale transfers, in het Vlaamse Gewest, 2004-2013

% personen met huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel na sociale transfers naar achtergrondkenmerken, in het Vlaamse Gewest, 2013

Bespreking

De nationale armoederisicodrempel lag in 2013 voor een alleenstaande op 12.890 euro per jaar of 1.074 euro per maand. Omgerekend is dat voor een gezin met twee volwassenen en twee kinderen 2.255 euro per maand.

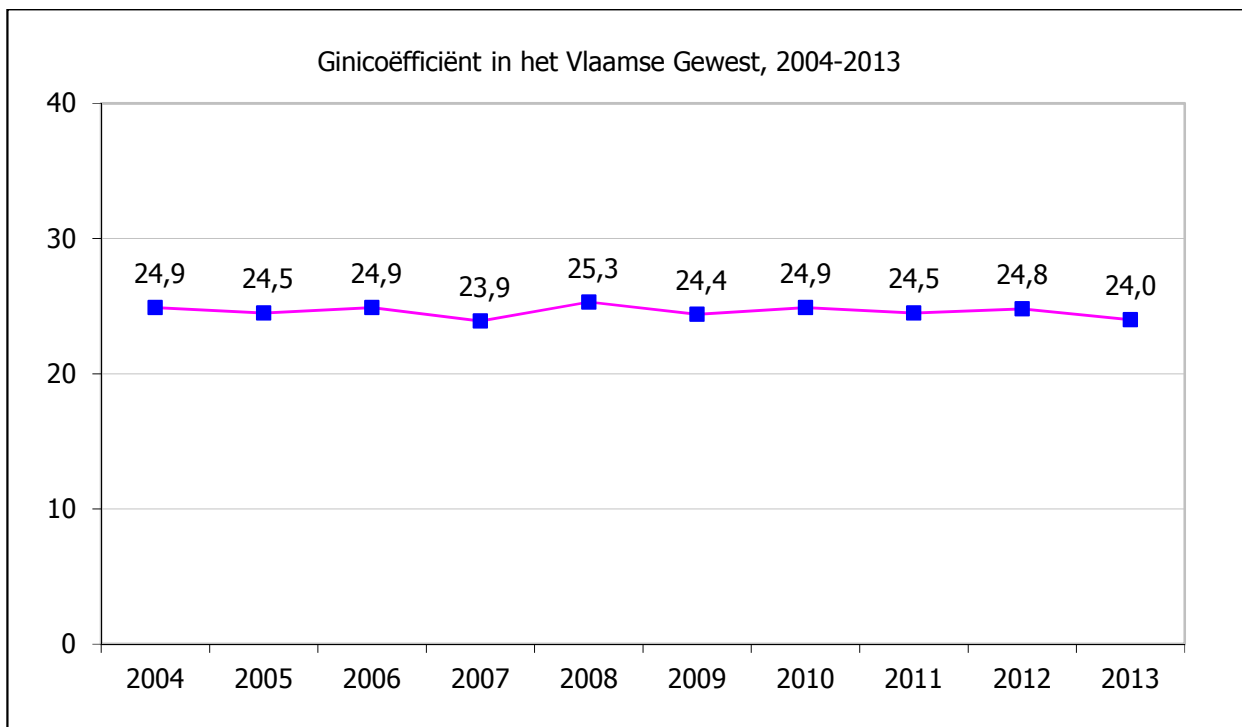
Iets meer dan 1 op de 10 personen in Vlaanderen (10,8%) beschikte in 2013 over een huishoudinkomen onder deze armoededrempel. Dat komt overeen met ongeveer 680.000 personen. Het armoederisicopercentage is de afgelopen jaren vrij stabiel gebleven, al lijkt er na een beperkte daling tussen 2010 en 2011 weer sprake van een stijging tussen 2011 en 2012-2013. Deze schommelingen zijn echter statistisch niet significant.

Bij volgende bevolkingsgroepen ligt het armoedecijfer duidelijk hoger dan het gemiddelde (minstens 1,5 keer hoger): ouderen (65+), alleenstaanden, alleenstaande ouders en oudere koppels, werklozen en niet-actieven (excl. gepensioneerden), personen in gezinnen met (zeer) lage werkintensiteit, laaggeschoolden, huurders en personen geboren buiten de EU.

In het Vlaamse Hervormingsprogramma voor de EU2020-strategie heeft de Vlaamse Regering er zich toe verbonden om het aantal personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel tussen 2008 en 2020 met 30% te verminderen. Dat betekent dat het aantal personen met een huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel gedaald moet zijn van 610.000 personen in 2008 tot maximaal 430.000 personen in 2020.

Als de armoedecijfers niet op individueel niveau maar op gezinsniveau worden berekend, blijkt het in 2013 te gaan om ongeveer 340.000 gezinnen in Vlaanderen.

Doelstelling	13.3. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ...
Kernindicator	Ginicoëfficiënt
Definitie	De ginicoëfficiënt is een maat die inzicht geeft in de wijze waarop het inkomen verdeeld is tussen de inwoners van een land of regio. Het is een synthetische maat van het cumulatieve aandeel van het equivalent inkomen dat opgenomen wordt door de cumulatieve percentages van het aantal individuen. De waarde van de coëfficiënt varieert van 0 (volledige inkomensgelijkheid) tot 100 (volledige ongelijkheid).
Streefwaarde	"In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting." Dat kan geïnterpreteerd worden als een significante daling van de ginicoëfficiënt tegen 2020.
Dimensies	Individuen
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU28-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2013. De gegevens over inkomen hebben telkens betrekking op het jaar voorafgaand aan de survey.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Survey
Bron data	ADS en Eurostat, bewerking SVR
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

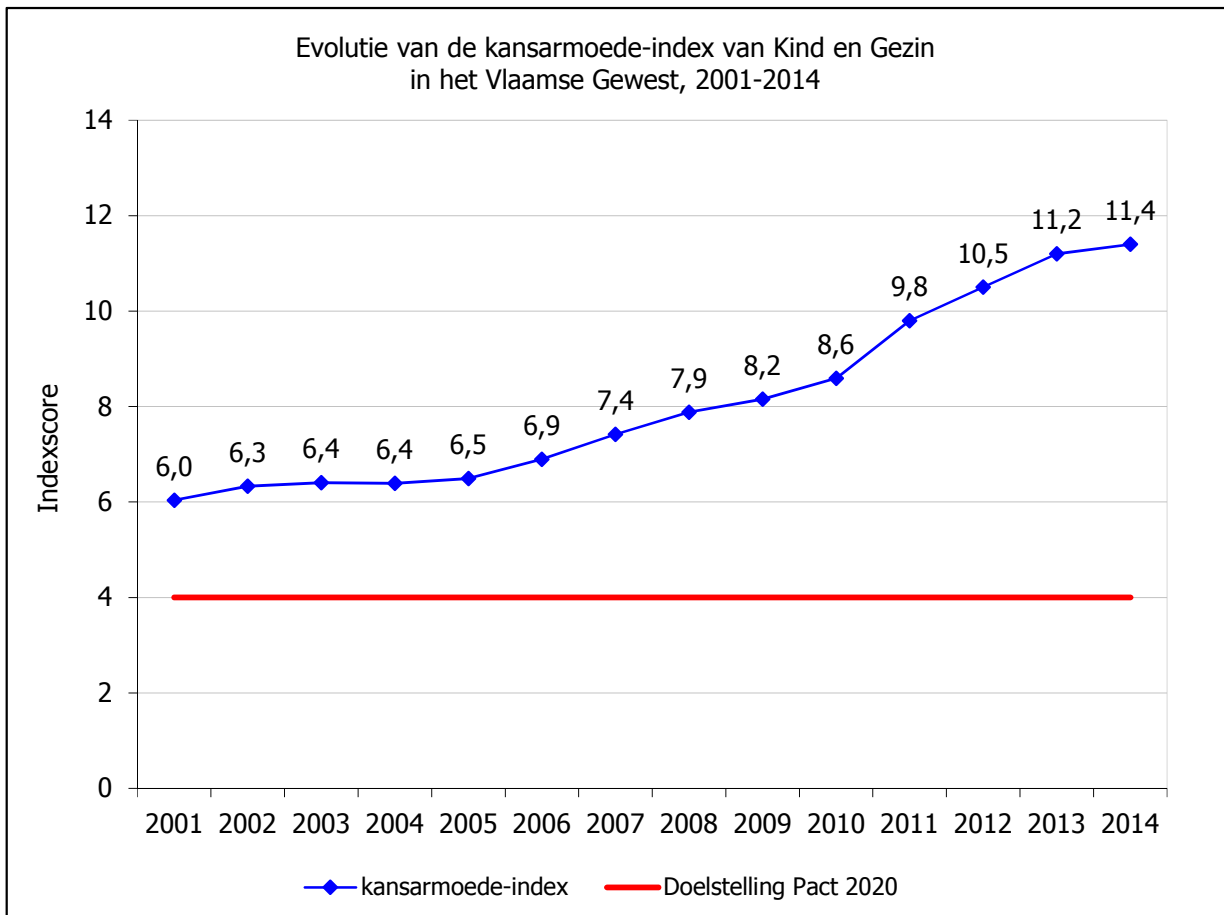
Bespreking

De ginicoëfficiënt is een maat die inzicht geeft in de wijze waarop het inkomen verdeeld is tussen de inwoners van een land of regio. Deze maat varieert van 0 (volledige inkomensgelijkheid) tot 100 (volledige ongelijkheid).

De ginicoëfficiënt is sinds 2003 niet significant gestegen of gedaald in Vlaanderen.

In Europees opzicht scoort Vlaanderen goed. In 2013 haalde Vlaanderen eenzelfde score als Slovenië en Slowakije, de EU28-landen met de laagste ginicoëfficiënt.

Doelstelling	13.4.1 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede.
Kernindicatoren	Percentage kinderen geboren in kansarme gezinnen in jaar x en de 2 voorgaande jaren, volgens de kansarmoedecriteria van Kind en Gezin (= kansarmoede-index)
Definitie	<p>Kind en Gezin gebruikt 6 toetsingscriteria om te bepalen of een geboorte plaatsvindt in een kansarm gezin. Een gezin wordt als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van de volgende criteria zwak scoort:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beschikbaar maandinkomen: gemiddeld onregelmatig maandinkomen of het beschikbaar inkomen (min schulden) is lager dan het bedrag van het leefloon; leven van werkloosheidsuitkering en/of leefloon. Er wordt onderscheid gemaakt naar het aantal kinderen ten laste, maar geen rekening gehouden met de kinderbijslag. 2. Opleiding ouders: lager onderwijs, beroepsonderwijs, buitengewoon onderwijs, niet beëindigd lager secundair onderwijs en/of analfabeet. 3. Arbeidsituatie ouders: preciaire tewerkstelling (bv. tijdelijke contracten), werkloosheid van beide ouders of van de alleenstaande ouder en/of werkzaam in beschutte werkplaats. 4. Laag stimulatie-niveau: niet of onregelmatig volgen van kleuteronderwijs en/of moeilijkheden verzorging kinderen. 5. Huisvesting: verkrotte, ongezonde en/of onveilige woning (bv. schimmels, lekken,,, verzakkingen,...); te klein en/of te weinig nutsvoorzieningen (bv. bad, cv,...). 6. Gezondheid: zwakke gezondheid van de gezinsleden, gebrek aan kennis/deelname aan de gezondheidszorg, chronische ziektes en/of handicaps in het gezin. <p>Sinds 2010 wordt niet meer gewerkt met jaarcijfers maar met het gemiddelde van het jaar en de 2 voorgaande jaren. Meer bepaald gaat het om het aantal kinderen geboren in een kansarm gezin in jaar X en de jaren X-1 en X-2 en die wonen in het Vlaamse Gewest op 31 december van jaar X, gedeeld door het totaal aantal kinderen geboren in die 3 jaar en die wonen in het Vlaamse Gewest op 31 december van jaar X (in percentages). Om de verandering in de berekening te accentueren spreekt Kind en Gezin nu van een kansarmoede-index.</p>
Streefwaarde	4% in 2020, op basis van 2008 als referentiejaar (nulmeting).
Dimensies	Gezinnen
Vergelijking ruimte	De gegevens worden door Kind en Gezin enkel verzameld in het Vlaamse Gewest waardoor geen vergelijking mogelijk is met het Waalse Gewest of met de situatie in andere landen. Weliswaar wordt deze registratie ook toegepast in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, maar dat kan enkel gerelateerd worden aan het aantal geboorten dat Kind en Gezin zelf begeleidt in Brussel, wat slechts een deel is van het totale aantal.
Vergelijking tijd	Ook voor de voorgaande jaren (vanaf 2001) werd een indexscore berekend volgens de nieuwe methode waardoor de cijfers voor deze periode volledig vergelijkbaar zijn.
Frequentie en stiptheid	Gegevens worden jaarlijks samengebracht en gepubliceerd in het rapport 'Het Kind in Vlaanderen'.
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Administratieve registratie
Bron data	Kind en Gezin
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereeksen/259.htm http://www.kindengezin.be

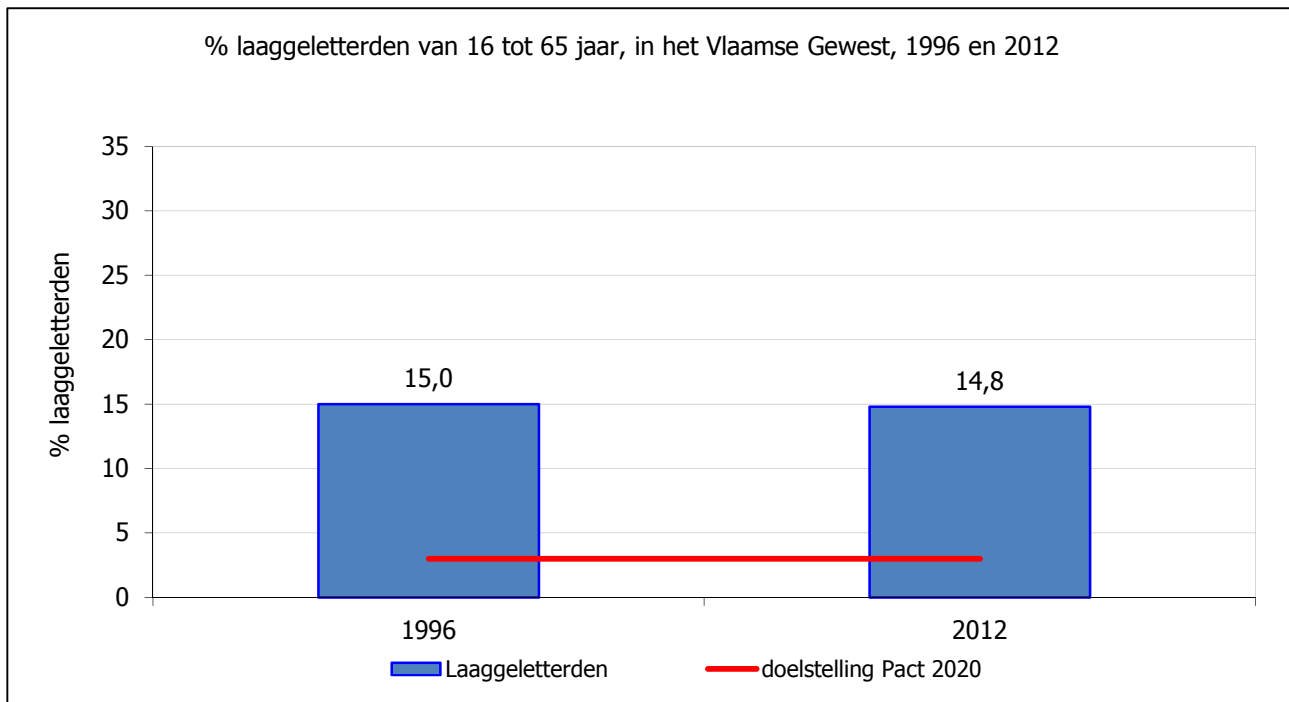

Bespreking

In 2014 haalde de kansarmoede-index van Kind en Gezin een score van 11,4. Dat betekent dat 11,4% van de geboorten in het Vlaamse Gewest in de periode 2012-2014 plaats vond in een kansarm gezin (volgens de definitie van Kind en Gezin). Daarbij wordt rekening gehouden met verschillende aspecten van de sociaaleconomische situatie van het gezin waarin het kind geboren wordt: het maandinkomen van het gezin, de opleiding en de arbeidssituatie van de ouders, de ontwikkeling van de kinderen, de huisvesting en de gezondheidssituatie van het gezin. Een gezin wordt als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van de voorgenoemde criteria zwak scoort.

De kansarmoede-index is sinds 2005 behoorlijk sterk toegenomen, maar de toename is tussen 2013 en 2014 relatief beperkt gebleven.

Doelstelling	13.4.3 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een beperking van de laaggeletterdheid tot 3%.
Kernindicatoren	Percentage personen van 16 tot 65 jaar met geletterdheid niveau 1 of minder op de PIAAC-laaggeletterdheidschaal.
Definitie	PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) definieert geletterdheid als: "De vaardigheid om geschreven teksten te begrijpen, te evalueren, te gebruiken en er zich op zo'n manier mee in te laten dat men kan deelnemen aan de maatschappij, de eigen doelen kan realiseren en de eigen mogelijkheden en kennis kan ontwikkelen." De geletterdheidsschaal, waarop die vragen geplaatst worden, wordt opgedeeld in zes niveaus met een stijgende moeilijkheidsgraad. Deze onderverdeling weerspiegelt de vaardigheden die de deelnemers aan het onderzoek moeten aanwenden om de vragen op te lossen. Het niveau onder 1 is het laagste niveau van geletterdheid, niveau 5 het hoogste. PIAAC definieert niveau 2 als de drempel voor functionele geletterdheid. Volwassenen die onder dit niveau presteren, worden beschouwd als laaggeletterd en beschikken niet over de vaardigheden om volwaardig deel te nemen aan de moderne maatschappij.
Streefwaarde	Een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% in 2020.
Dimensies	Leeftijd
Vergelijking ruimte	Aan de eerste PIAAC-cyclus die liep tussen 2008 en 2013 namen 24 landen/regio's deel.
Vergelijking tijd	Vlaanderen nam een eerste keer deel aan de PIAAC-survey in 2011-2012. PIAAC gebruikt dezelfde maatstaven die ook in vorige geletterdheidsonderzoeken zoals IALS (International Adult Literacy Survey) golden en garandeert zo de vergelijkbaarheid met eerdere resultaten.
Frequentie en stiptheid	De Vlaamse resultaten van de eerste PIAAC-cyclus (2011-2012) waren beschikbaar vanaf eind 2013. Bedoeling is om PIAAC elke 5 jaar te herhalen waardoor nieuwe resultaten pas verwacht kunnen worden in 2017-2018.
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Een internationaal overeengekomen gestandaardiseerde proef met aanvullende vragenlijst bij bijna 5.000 Vlamingen van 15 tot 65 jaar. In Vlaanderen behoort iedere inwoner van het Vlaamse Gewest met een leeftijd tussen 16 en 65 jaar tot de PIAAC-doelgroep. Door de gehanteerde selectieprocedure maakt iedere persoon die aan deze voorwaarden voldoet evenveel kans om geselecteerd te worden. De selectie zelf gebeurt op toevallige wijze.
Bron data	OESO-PIAAC, in Vlaanderen gecoördineerd door de Universiteit van Gent
Meer informatie	http://www.piaac.ugent.be/over-piaac

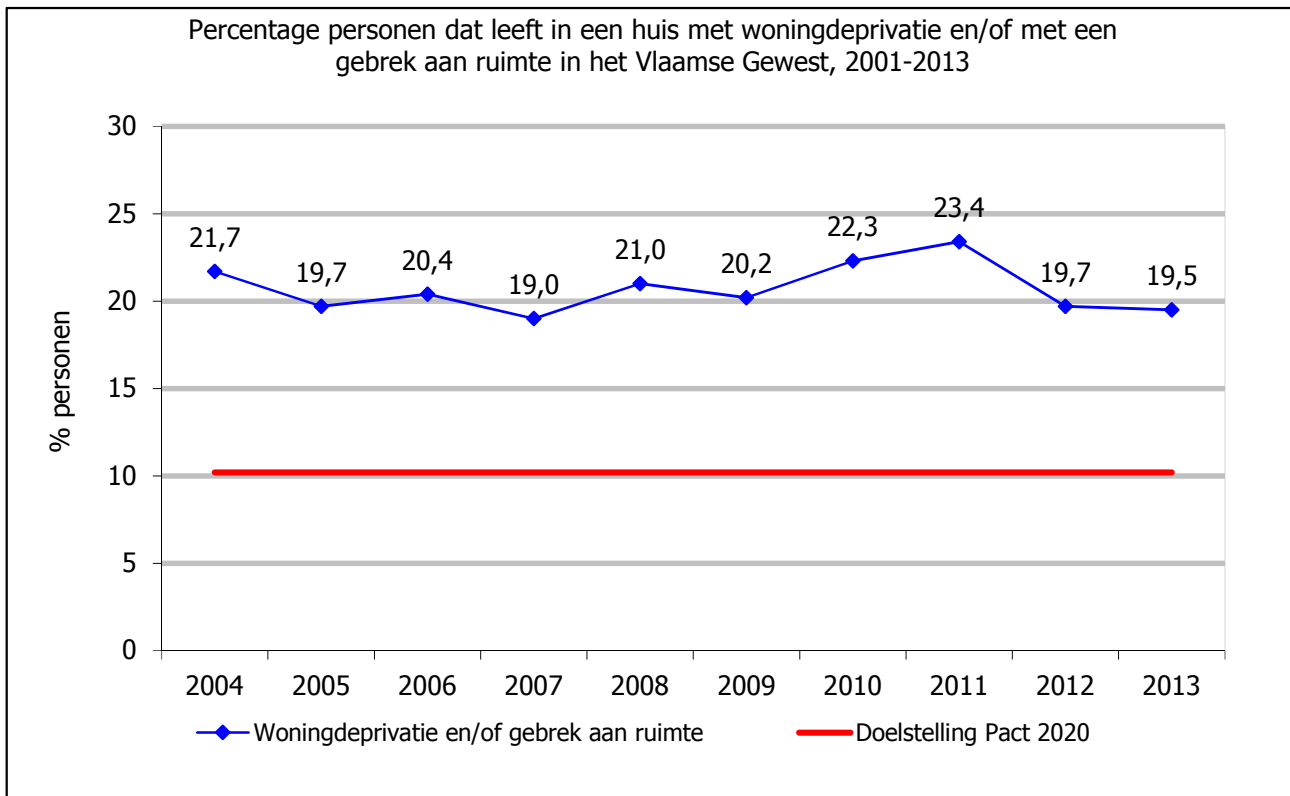

Bespreking

In 2012 is in Vlaanderen 15% van de volwassenen tussen 16 en 65 jaar laaggeletterd. Dit betekent dat meer dan een half miljoen Vlamingen (ongeveer 580.000 personen) kampt met een duidelijk geletterdheidsprobleem.

Het opnemen van vragen uit eerdere geletterdheidsonderzoeken in de PIAAC-testen maakt het mogelijk om de Vlaamse PIAAC-resultaten van 2012 te vergelijken met die van IALS uit 1996. De verdeling van de Vlaamse bevolking overheen de leesvaardigheidsniveaus veranderde niet tussen beide onderzoeken: zowel in 1996 als in 2012 bereikt 15% van de ondervraagden de benchmark van niveau 2 niet en kan dus beschouwd worden als laaggeletterd. Opvallend is wel dat bij de jongeren (16-25 jaar) het aantal laaggeletterden tussen 1996 en 2012 is toegenomen van 5% naar 9% terwijl het bij de ouderen (55-65 jaar) is afgenomen van 36% naar 26%.

Doelstelling	13.4.4 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort.
Kernindicatoren	Percentage van de bevolking dat leeft in een huis met woningdeprivatie of met een gebrek aan ruimte
Definitie	<p>Woningdeprivatie: huis met 1 of meer van volgende problemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gebrek aan basiscomfort (bad/douche en toilet met waterspoeling in de woning zelf); - structureel probleem (lekkend dak, schimmel en vocht, rottende ramen en deuren); - een te donkere woning. <p>Gebrek aan ruimte: er is in het huis niet minstens 1 kamer voor het huishouden plus 1 kamer per koppel, 1 kamer per alleenstaande van 18 jaar of ouder, 1 kamer per duo van jongeren van hetzelfde geslacht tussen 12 en 17 jaar en 1 kamer per duo van kinderen tot 12 jaar.</p>
Streefwaarde	10,2% in 2020 (20,4% uit 2006 als nulmeting)
Dimensies	Individueel
Vergelijking ruimte	De EU-SILC-enquête maakt vergelijkingen met het Waalse Gewest, België als geheel en de andere EU28-landen mogelijk.
Vergelijking tijd	De EU-SILC-enquête werd opgestart in 2004 en daarna jaarlijks herhaald. De meest recente cijfers zijn afkomstig van SILC 2013.
Frequentie en stiptheid	De tijdigheid is strikt bepaald via Verordening (EG) nr. 1177/2003 van 16 juni 2003. De data van het transversale gedeelte verstrekken de lidstaten voor enquêtejaar N bij voorkeur binnen elf maanden na de gegevensverzameling aan Eurostat. De uiterste termijn is 30 november van jaar N+1 voor lidstaten waar de gegevens via doorlopende enquêtes of aan de hand van registers op het eind van jaar N worden verzameld en 1 oktober van jaar N+1 voor de overige lidstaten. De data van het longitudinale gedeelte verstrekken de lidstaten voor eind maart van jaar N+2.
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Survey
Bron data	ADS en Eurostat, bewerking SVR
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm http://statbel.fgov.be/silc/ http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

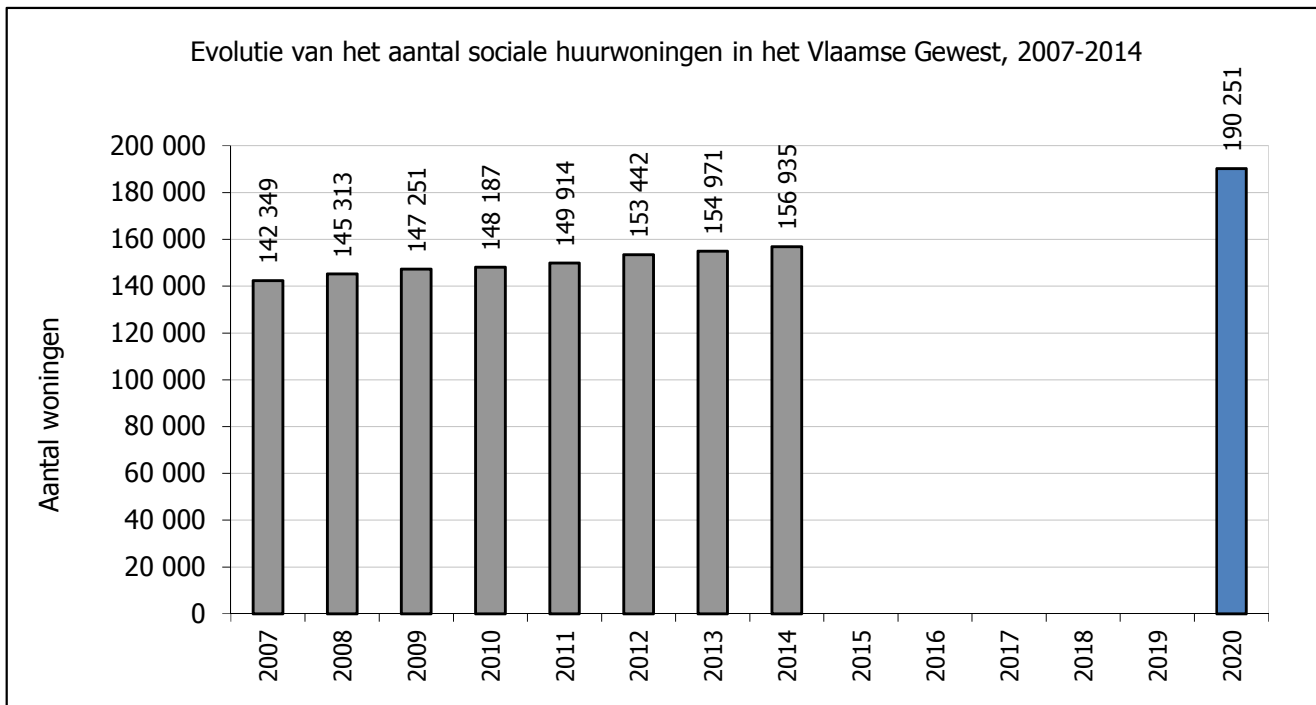

Bespreking

Ongeveer een vijfde van de bevolking in het Vlaamse Gewest leefde in 2013 in een huis van mindere kwaliteit. Het gaat om huizen met woningdeprivatie (zonder elementair comfort, met structurele gebreken aan het dak, de ramen, deuren en muren of te donkere huizen) of met een gebrek aan ruimte. Dat aandeel is na een duidelijke stijging tot 2011 in de meest recente jaren weer iets gedaald. 19% van de Vlamingen leeft in een huis met woningdeprivatie, slechts 1% in een huis met overbewoning.

Op vlak van woningdeprivatie haalt het Vlaamse Gewest de 12de plaats in de rangschikking van de EU28-landen, bij overbewoning de 1ste plaats.

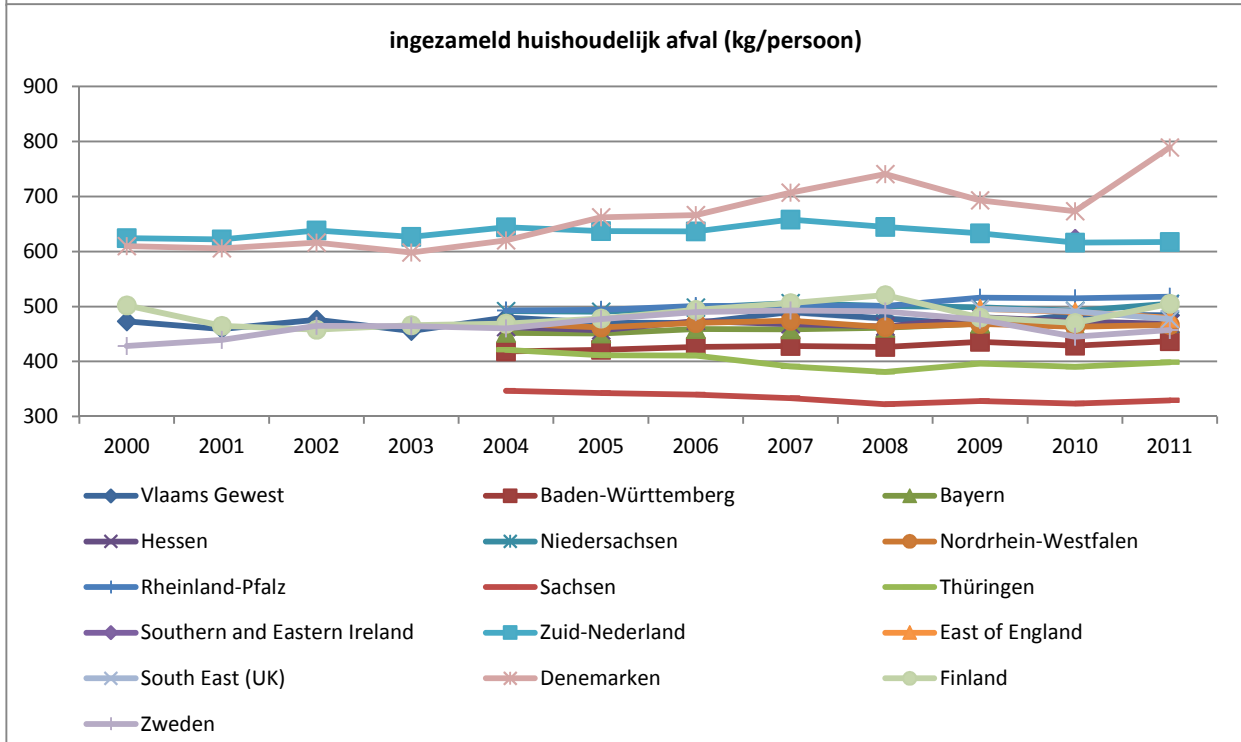
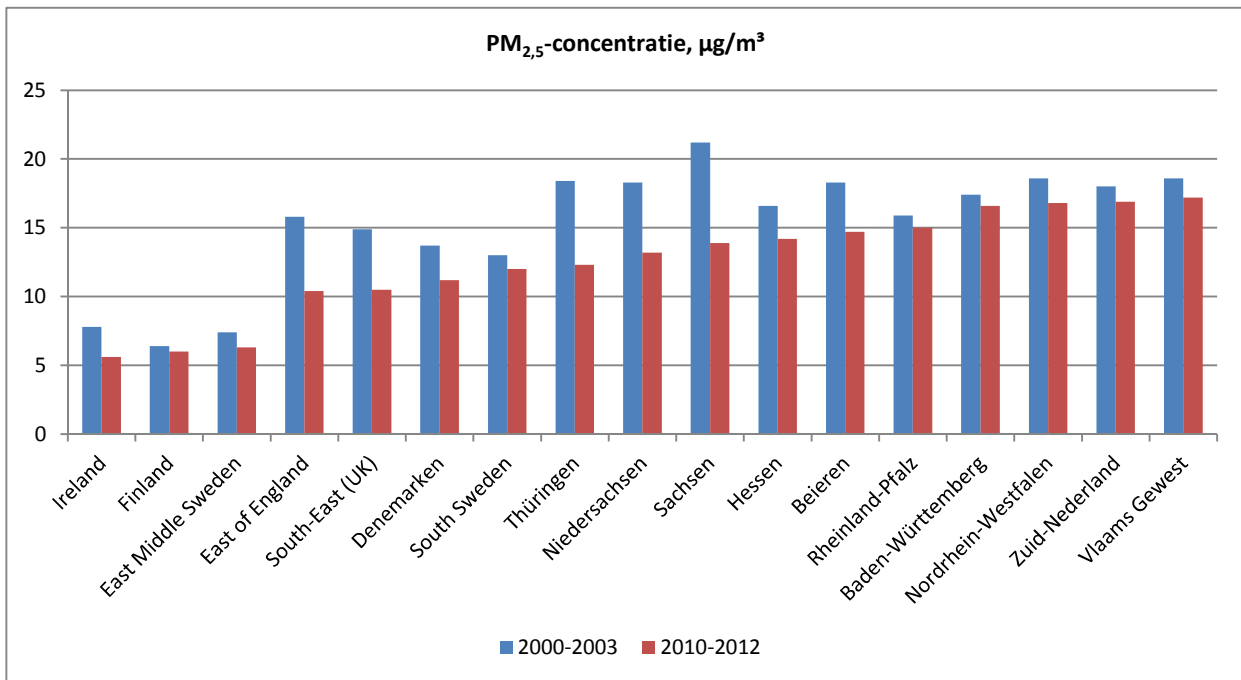
Doelstelling	13.4.5 In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen... Die inspanningen resulteren o.m. in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid.
Kernindicatoren	Evolutie van het aantal sociale huurwoningen op 31 december van het jaar.
Definitie	Sociale huurwoning: een woning die op 31 december van het betrokken jaar verhuurd was binnen het sociaal huurstelsel via de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) + alle woningen binnen dit sociale huurstelsel zonder verhuring geregistreerd op 31 december + de woningen op 31 december verhuurd door de Sociale Verhuurkantoren (SVK's) + huurwoningen van gemeenten, OCMW's en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die verhuurd worden binnen het sociaal huurstelsel.
Streefwaarde	Het decreet voorziet in de realisatie van 43.000 bijkomende sociale huurwoningen tussen 2009 en 2020.
Dimensies	-
Vergelijking ruimte	De gegevens zijn tot op het niveau van de gemeenten beschikbaar. Internationale vergelijking zou eventueel mogelijk moeten zijn, op basis van een afgesproken gemeenschappelijke definitie.
Vergelijking tijd	De statistieken zijn vergelijkbaar in de tijd.
Frequentie en stiptheid	De gegevens van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen verschijnen eind mei. Op de website van de VMSW is een rubriek 'statistieken' opgenomen (zie bij 'meer informatie'). De gegevens over het aantal woningen verhuurd door de Sociale Verhuurkantoren (SVK's) zijn opgenomen in de jaarverslagen van het Vlaams Huurdersplatform vzw, de opvolger van Vlaams Overleg Bewonersbelangen vzw (zie bij 'meer informatie').
Laatst gewijzigd	25/09/2015
Meetmethode	Administratieve registratie
Bron data	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen & Vlaams Overleg Bewonersbelangen vzw
Meer informatie	http://www.vmsw.be/Home/Footer/Over-sociale-huisvesting/Statistieken/Woningen-en-gronden http://vob-vzw.be/ http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1077.htm

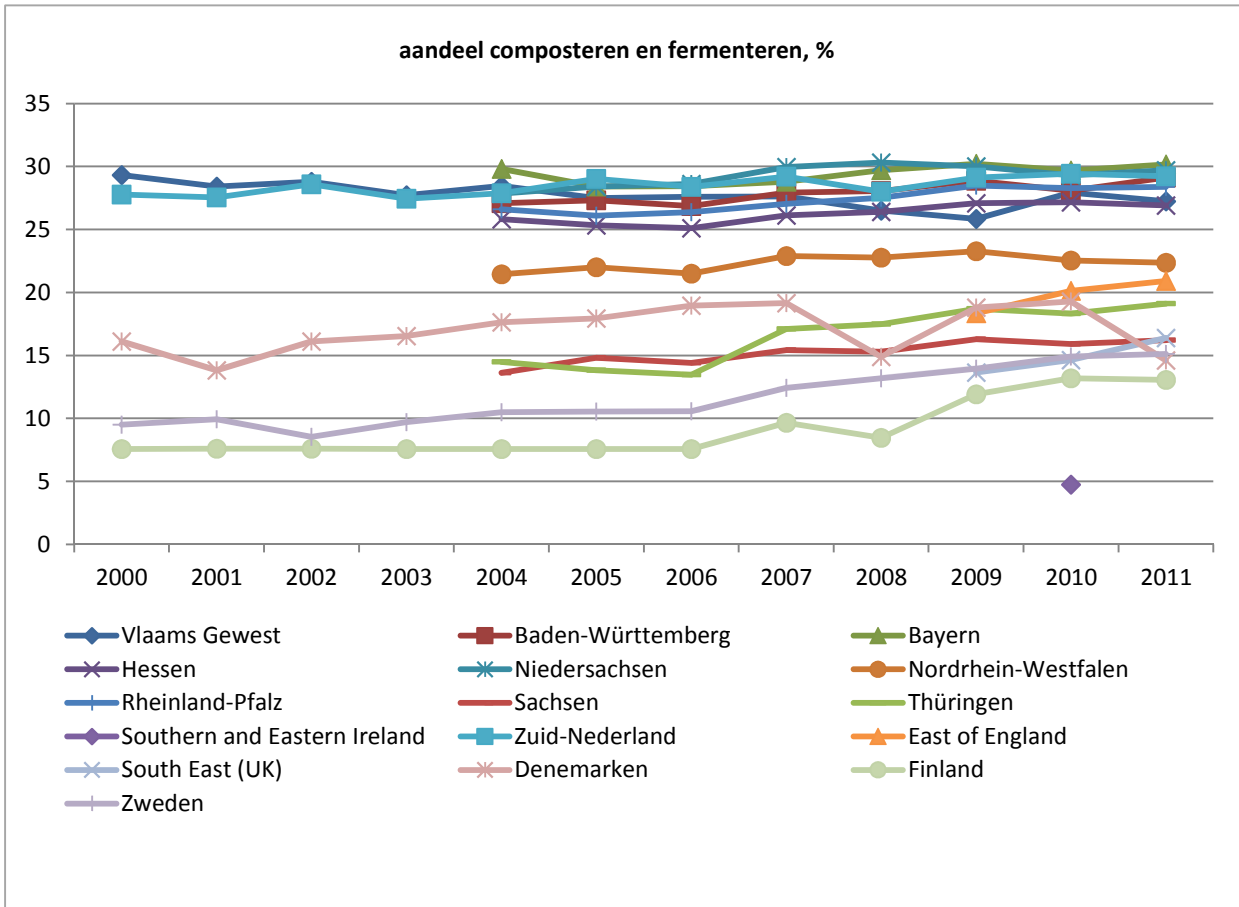
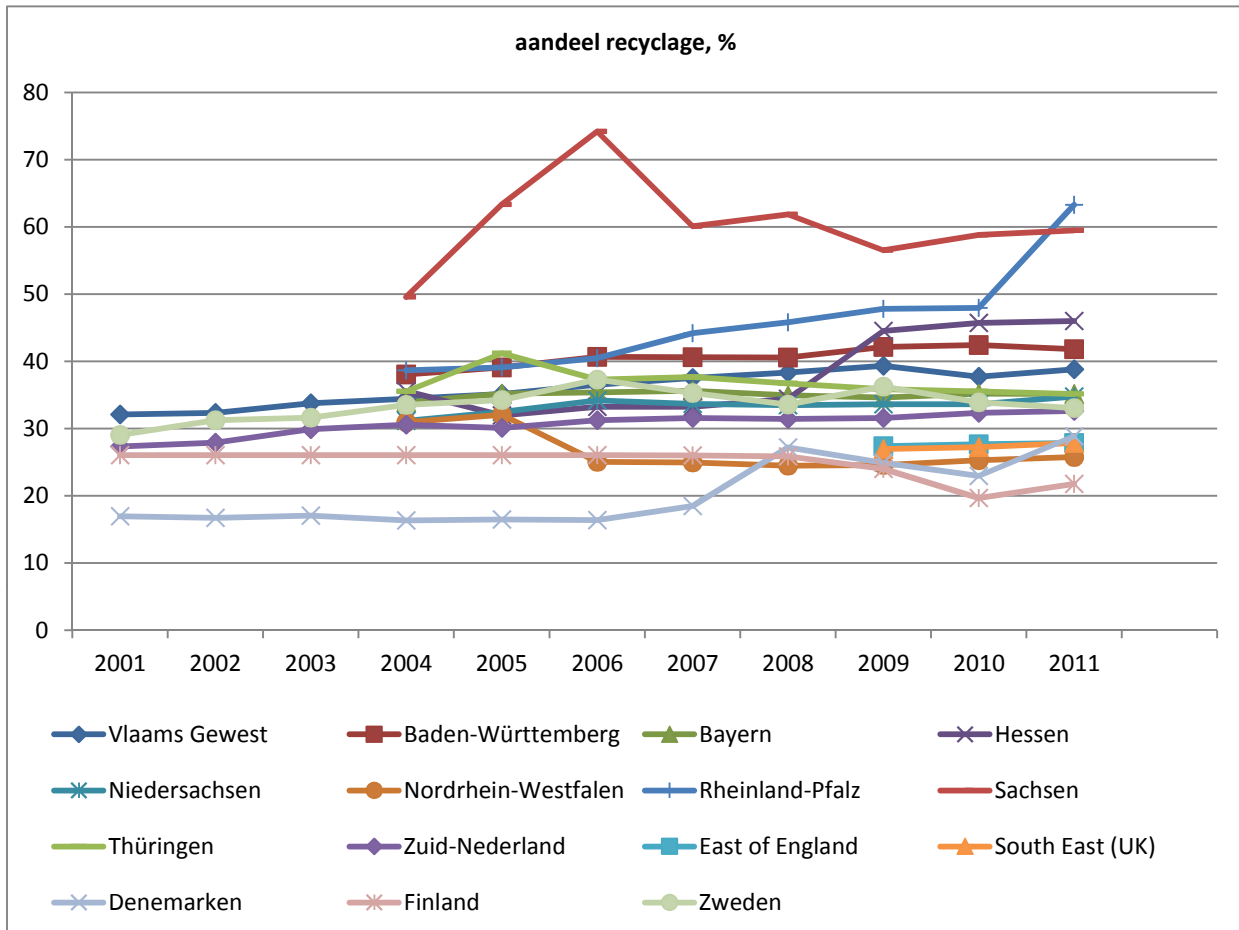

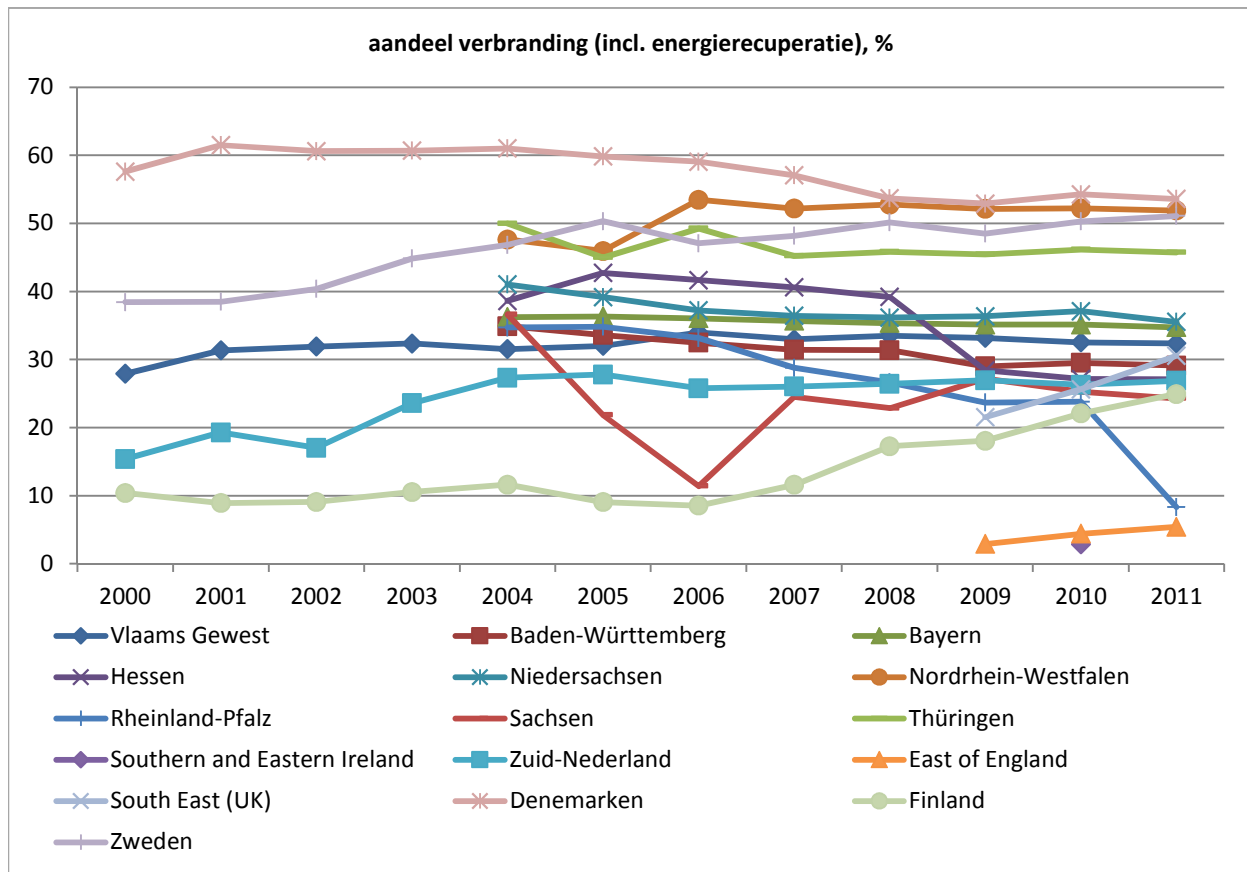
Bespreking

Het aantal sociale huurwoningen neemt de laatste jaren gestaag toe, van 142.349 eind 2007 tot 156.935 eind 2014. Tegen 2020 zouden er tegenover 2009 43.000 huurwoningen moeten bijkomen wat neerkomt op een streefdoel van goed 190.000 sociale huurwoningen tegen 2020.

Doelstelling	14.1 Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.
Kernindicator	Benchmark op basis van een selectie van milieu-indicatoren
Definitie	Milieu-indicatoren: totaal ingezameld huishoudelijk afval per capita en verwerkingswijzen (recyclage, composteren en fermenteren, verbranden incl. energierecuperatie), gemiddelde PM _{2,5} -concentratie
Streefwaarde	Vlaanderen scoort even goed als Europese economische topregio's
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, Europese economische topregio's (zie Flanders Outlook 2015), landen
Vergelijking tijd	Afhankelijk van de indicator
Frequentie en stiptheid	OESO: Eurostat: 2-jaarlijks
Laatst gewijzigd	22/05/2015
Meetmethode	Afval: afvalstoffenenquête bij gemeenten (VL); PM _{2,5} -concentratie: schattingen op basis van satellietmetingen. Definities m.b.t. afval kunnen verschillen tussen de verschillende regio's.
Bron data	Eurostat, OESO Regional well-being
Meer informatie	http://www.oecdregionalwellbeing.org/index.html http://ec.europa.eu/eurostat/web/regions/statistics-illustrated

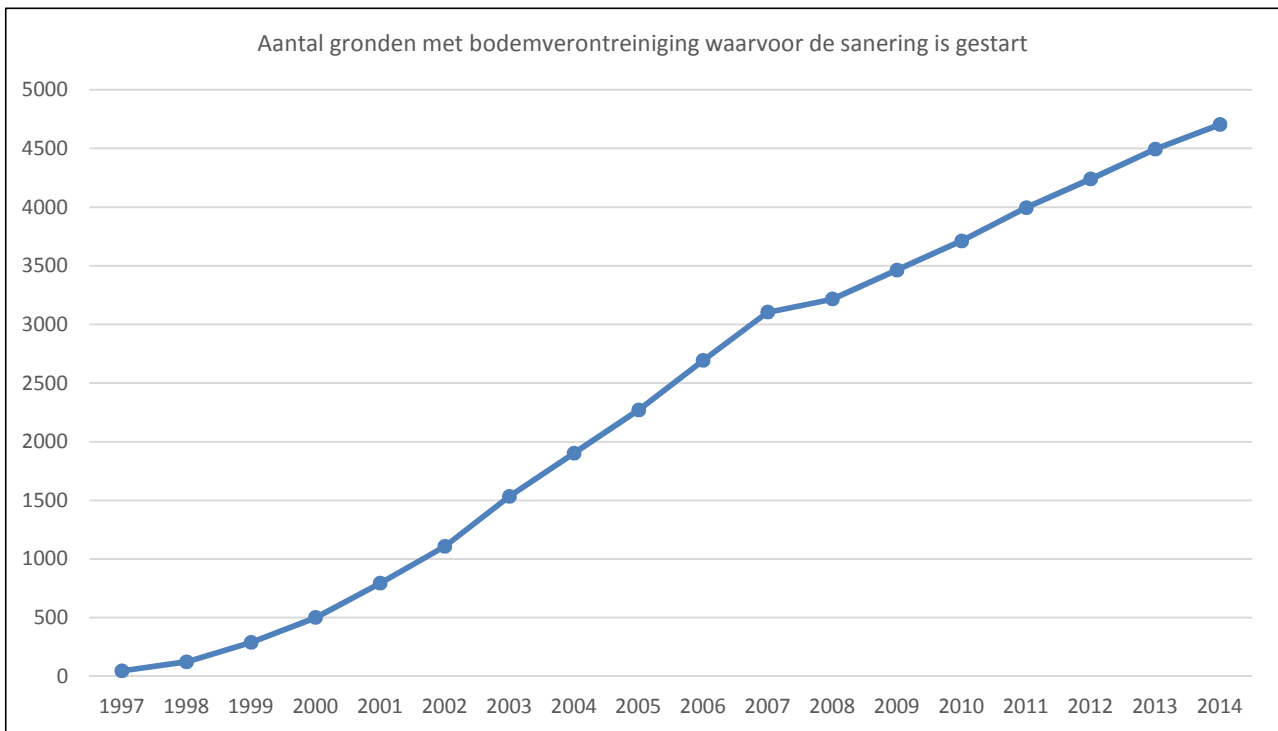
Bespreking:

Vergeleken met de Europese economische topregio's heeft Vlaanderen in de periode 2010-2012 de hoogste $PM_{2,5}$ -concentratie. De concentratie is wel gedaald ten opzichte van 10 jaar geleden maar in een aantal Duitse en Engelse regio's is de concentratie veel sterker gedaald.

Voor wat betreft de hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval bevindt Vlaanderen zich in de middenmoot. Met 39% van het huishoudelijk afval dat gerecycleerd werd in 2011, staat Vlaanderen op de vijfde plaats. Rheinland-Pfalz (63%) en Sachsen (59%) recycleren het meest. 27% van ons afval werd gecomposteerd of gefermenteerd. Hiermee zitten we in de groep van de koplopers. 66% van het huishoudelijk afval werd dus in 2011 gerecycleerd of gecomposteerd. 32% van het huishoudelijk afval in Vlaanderen werd verbrand (incl. verbranding met energierecuperatie). In East of England en Rheinland-Pfalz werd slechts 5 en 8% van het huishoudelijk afval verbrand. In East of England wordt echter wel 45% van het afval gestort.

In de Duitse regio's komen geen andere verwerkingsmethoden (zoals storten) meer voor. Ook in Zweden, het Vlaams Gewest en Denemarken wordt meer dan 97% van het huishoudelijk afval gerecycleerd, gecomposteerd of verbrand.

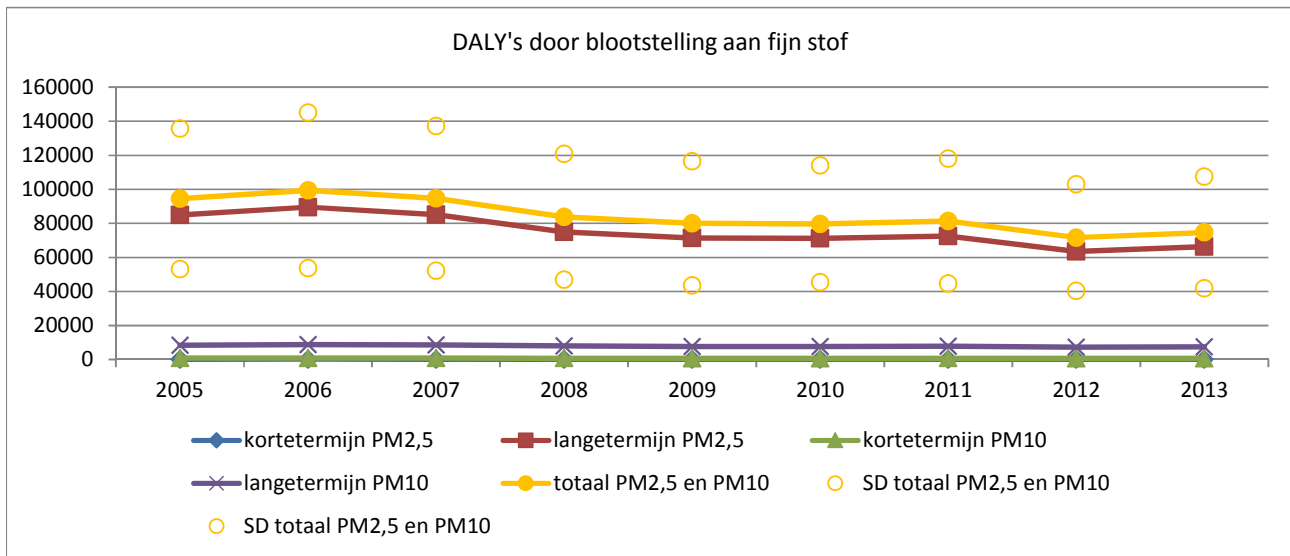
Doelstelling	14.1 Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.
Kernindicator	Aantal gronden met een historische verontreiniging waarvoor de sanering gestart is
Definitie	Sanering opgestart = bodemsaneringsproject conform verklaard
Streefwaarde	Vlaanderen scoort even goed als Europese economische topregio's
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1997-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	12/06/2015
Meetmethode	Grondeninformatieregister
Bron data	OVAM
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/911.htm

Bespreking

Het totale aantal gronden in Vlaanderen waarvoor een bodemsaneringsproject nodig is (BSP nodig), wordt geraamd tussen 11.000 en 12.500. In de periode 1997-2014 werden in totaal 4.705 BSP's ingediend en conform verklaard. Eind 2014 zijn er 4.379 bodemsaneringswerken opgestart (BSW opgestart); 3.132 hiervan zijn afgerond (BSW afgerond).

Doelstelling	14. 2 De gestage afname van de druk op milieu en natuur maakt dat het aantal gezonde levensjaren dat verloren gaat als gevolg van milieuvervuiling, significant daalt tegen 2020.
Kernindicator	DALY's door blootstelling aan fijn stof
Definitie	DALY = Verloren gezonde levensjaren: het aantal gezonde levensjaren die een populatie verliest door vroegtijdige sterfte of ziekte rekening houdend met de ernst en de duur van de ziekte
Streefwaarde	significante daling van het aantal verloren gezonde levensjaren
Dimensies	PM ₁₀ , PM _{2,5} , kortetermijn- en langetermijneffecten
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2005-2013
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	27/04/2015
Meetmethode	Berekening op basis van dosis-effectrelaties
Bron data	VMM-MIRA op basis van VITO
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/gevolgen-voor-mens-natuur-en-economie/milieu-mens-en-gezondheid/verloren-gezonde-levensjaren-evaluatie-van-de-volksgezondheid/verloren-gezonde-levensjaren-dalys-door-blootstelling-aan-fijn-stof/ http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/gevolgen-voor-mens-natuur-en-economie/milieu-mens-en-gezondheid/verloren-gezonde-levensjaren-evaluatie-van-de-volksgezondheid/gezondheidseffecten-door-milieuverstoring-dalys/

De volle punten geven het gemiddelde weer, de holle punten de standaarddeviatie

Bespreking

De impact op de gezondheid daalde in de periode 2005-2013, ondanks de stijgende bevolkingscijfers.

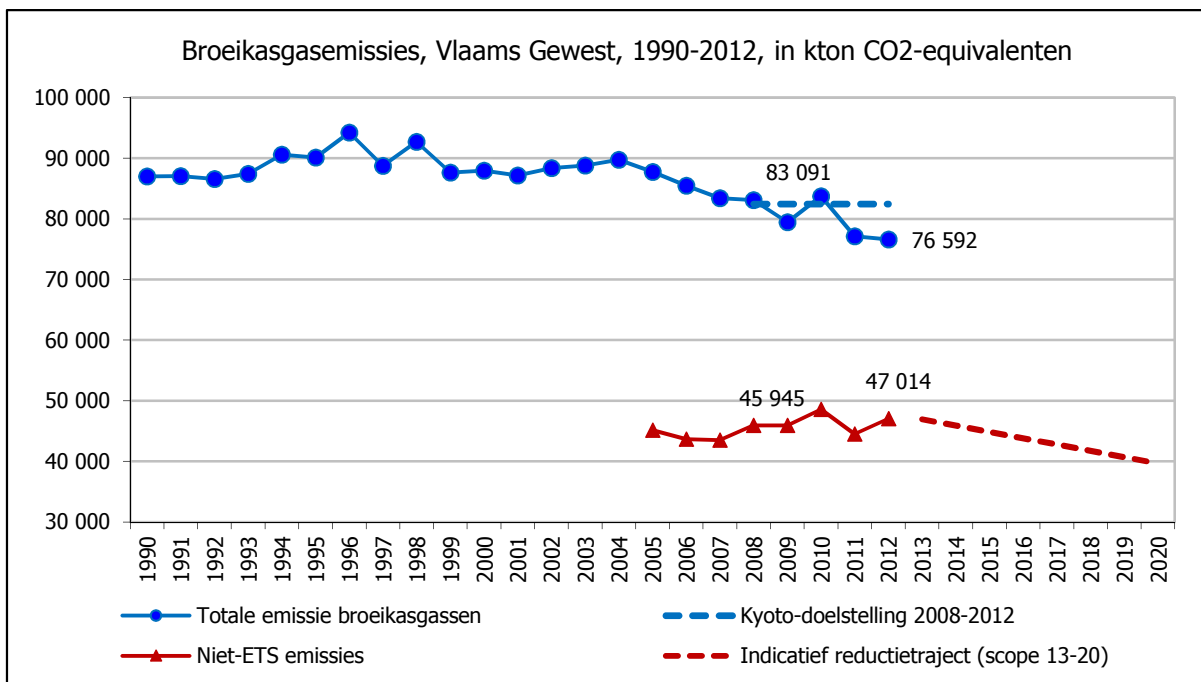
Deze daling is statistisch significant. In 2013 was de impact 21 % lager dan in 2005.

Langetermijnblootstelling aan PM_{2,5} verklaart het grootste deel van de gezondheidsimpact door fijn stof, 89 % in 2013. De impact door langetermijnblootstelling aan PM₁₀ (o.a. chronische bronchitis) maakt 10 % uit in 2013, de kortetermijnblootstelling aan PM₁₀ maakt 1 % uit en de kortetermijnblootstelling aan PM_{2,5} minder dan 1 %.

Bij de interpretatie van de resultaten moet men er rekening mee houden dat de onzekerheid op de schatting van de DALY's relatief groot blijft. Dit is te wijten aan de onzekerheid op de concentratie-respons relaties afgeleid in epidemiologische analyses.

De ziektelast door de verschillende milieupolluenten samen bedraagt 108.863 DALY's voor de Vlaamse bevolking op jaarbasis. Omgerekend per inwoner van Vlaanderen bedraagt dit jaarlijks 5 verloren gezonde levensdagen of iets meer dan een verloren gezond levensjaar in een volledig leven. Dit totaal is zo'n 8 % van de totale ziektelast in Vlaanderen. De kosten lopen hiervoor op tot zo'n 3,6 % van het bruto binnenlands product van Vlaanderen. Fijn stof, geluid en passief roken hebben de grootste gezondheidseffecten. Voor zowel ziektelast als kosten blijkt fijn stof de belangrijkste pollutie, die verantwoordelijk is voor ongeveer drie kwart van het totaal aantal DALY's.

Doelstelling	14.3 Het beleid in 2020 focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM₁₀) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd.
Kernindicatoren	Broeikasgasemissies opgedeeld naar ETS en non-ETS sectoren
Definitie	De korf van 6 broeikasgassen die zijn opgenomen in het Kyoto-protocol bestaat uit CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFK's, PFK's en SF ₆ . Het gros van de CO ₂ -uitstoot in de sectoren industrie en energie wordt gereguleerd via een systeem van Europese emissiehandel (ETS). De doelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel nog betrekking op het niet-ETS gedeelte (niet-ETS industrie, transport, gebouwen en landbouw).
Streefwaarde	De totale broeikasgasemissies in Vlaanderen moeten tegen 2008-2012 5,2% lager liggen dan in 1990 (Kyoto-doelstelling). Daarna is een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de Europese klimaatwetgeving vereist: in de EU moeten de ETS broeikasgasemissies tegen 2020 21% lager liggen dan in 2005. De doelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel nog betrekking op het niet-ETS gedeelte. Europa bepaalt dat de Europese lidstaten hun emissies in de niet-ETS-sectoren tussen 2013 en 2020 moeten reduceren volgens een lineair afnemend pad met jaarlijkse reductiedoelstellingen. Dit pad start in 2013 van de gemiddelde niet-ETS-emissies van de jaren 2008, 2009 en 2010. België moet een lineair afnemend emissiereductietraject volgen dat in 2020 een uitstootreductie realiseert van 15% in vergelijking met de niet-ETS-uitstoot in 2005 (Scope 13-20). Deze doelstelling maakt momenteel nog het voorwerp uit van een intern Belgische verdeling.
Dimensies	ETS en non-ETS sectoren
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1990-2011
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	11/04/2014
Meetmethode	Milieujaarverslagen, energieverbruiksgegevens, modellering...
Bron data	LNE afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu & Gezondheid; VMM-MIRA
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1409.htm http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/MIRA-T/milieuthemas/klimaatverandering/emissie-van-broeikasgassen/totale-emissie-van-broeikasgassen-met-opdeling-tussen-ets-en-niet-ets-co2-ch4-n2o-sf6-hfks-pfks/

Bespreking

In 2012 is de totale broeikasgasuitstoot verder gedaald. De emissies in 2012 liggen in lijn met de dalende trend die is ingezet sinds 2005. De Kyotodoelstelling (82.463 Mt) wordt gehaald (met een gemiddelde van 80.003 Mt over de periode 2008-2012). Bij de verdeling van de Belgische Kyotodoelstelling werd afgesproken dat Vlaanderen zijn jaarlijkse emissie in de periode 2008-2012 met 5,2% moet terugdringen ten opzichte van het basisjaar. Het basisjaar is 1990 voor CO₂, CH₄ en N₂O, en 1995 voor de F-gassen (HFK's, PFK's en SF₆).

Tot nu toe waren de emissiereducties bijna uitsluitend het resultaat van belangrijke maatregelen inzake PFK's en SF₆ (installatie fluoriderecuperatie-eenheid in één chemisch bedrijf), N₂O (ingebruikname katalysatoren in de chemische industrie; daling veestapel) en CH₄ (valorisatie stortgas en beperking op storten van afval; daling veestapel). De emissies van CO₂, die voornamelijk het gevolg zijn van de verbranding van fossiele brandstoffen, bleven steeds hoger dan in 1990. De verbeteringen inzake energie-efficiëntie die in alle sectoren werden doorgevoerd, werden in de meeste gevallen gecompenseerd door een verhoogde activiteit. In 2011 zijn de CO₂-emissies echter voor het eerste onder het niveau van 1990 gedaald.

In de periode 2008-2012 heeft de sector van de energie-intensieve bedrijven, die meedoen aan de uitstoothandel (ETS), minder uitgestoten dan de aan haar toegewezen emissierechten.

De andere sectoren (non-ETS industrie, landbouw, gebouwen en transport) doen het minder goed.

De aanpak van de mondiale klimaatverandering vereist meer doorgedreven emissiereducties na 2012. Daartoe keurden het Europese Parlement en de Raad eind 2008 het EU klimaat- en energiepakket goed. Daarin verbindt de EU zich er onder andere toe om haar totale uitstoot van broeikasgassen met minstens 20% te verminderen in de periode 1990-2020.

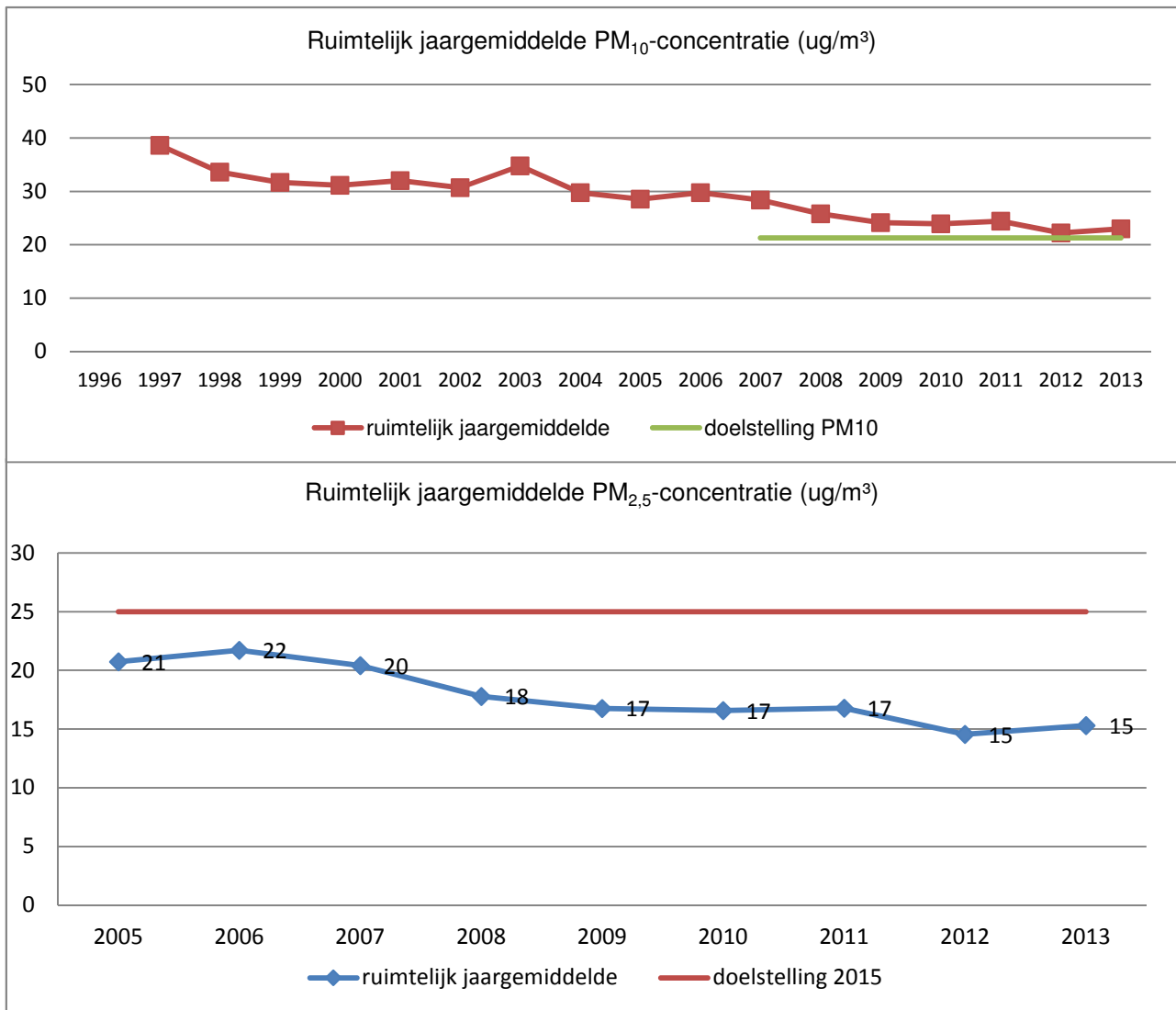
Sinds 2005 wordt het gros van de CO₂-uitstoot in de industrie en energiesector gereguleerd via een systeem van Europese emissiehandel (ETS). Op die manier reguleert de Europese emissiehandel circa 40% van de Vlaamse broeikasgasuitstoot.

De doelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel nog betrekking op het niet-ETS gedeelte (met name de niet-ETS industrie, transport, gebouwen en landbouw).

Europa bepaalt dat de Europese lidstaten hun emissies in de niet-ETS-sectoren tussen 2013 en 2020 moeten reduceren volgens een lineair afnemend pad met jaarlijkse reductiedoelstellingen. België moet een lineair afnemend emissiereductietraject volgen dat in 2020 een uitstootreductie realiseert van 15% in vergelijking met de niet-ETS-uitstoot in 2005 (Scope 13-20).

Op 28 juni 2013 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 definitief goed. Het Vlaams mitigatieplan dat hiervan onderdeel is, wil de uitstoot van niet-ETS broeikasgassen in Vlaanderen tussen 2013 en 2020 verminderen in uitvoering van deze Europese beslissing. De niet-ETS broeikasgasuitstoot in 2012 gecorrigeerd volgens ETS scope 13-20 is ten opzichte van het referentiejaar 2005 gestegen met 4,2%.

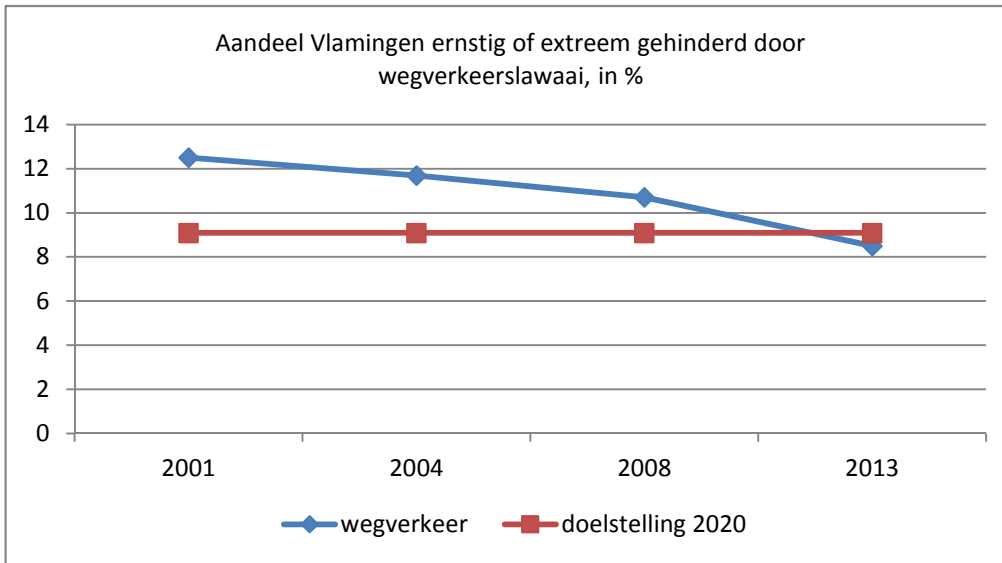
Doelstelling	14.3 Het beleid in 2020 focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM₁₀) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd.
Kernindicator	Jaar- en daggemiddelde concentratie PM ₁₀ en PM _{2,5}
Definitie	PM ₁₀ en PM _{2,5} : stofdeeltjes met een aërodynamische diameter kleiner dan respectievelijk 10 en 2,5 µm. De aërodynamische diameter van een stofdeeltje is gelijk aan de diameter van een bolvormig deeltje dat in de omgevingslucht hetzelfde gedrag vertoont als dat stofdeeltje.
Streefwaarde	In 2020 een vermindering van de ruimtelijk jaargemiddelde concentratie PM ₁₀ met 25% t.o.v. 2007. De jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m ³ mag sinds 2005 niet meer overschreden worden. De daggrenswaarde van 50 µg/m ³ mag slechts 35 keer per jaar overschreden worden. De jaargemiddelde concentratie van PM _{2,5} mag vanaf 2015 niet hoger zijn dan 25 µg/m ³ .
Dimensies	Meetstations van het telemetrisch meetnet, alle meetstations
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	PM ₁₀ : 1996-2013; PM _{2,5} : 2005-2013
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	22/04/2014
Meetmethode	In Vlaanderen zijn een aantal meetstations ingeplant om de algemene kwaliteit van de omgevingslucht op te volgen nl. de zogenaamde telemetrische meetstations. Op basis van uurwaarden wordt de jaargemiddelde concentratie berekend. Daarbij dienen beide halfuren beschikbaar te zijn voor de berekening van de uurwaarde. Enkel de jaargemiddelden van stations die 50% of meer data hebben, worden weerhouden. Op basis van deze stations wordt een virtueel gemiddelde over Vlaanderen berekend en wordt het aantal dagen bepaald met overschrijding van de dagnorm van 50 µg/m ³ . Voor het toetsen van het aantal meetpunten met een overschrijding van de jaarnorm, worden alle meetstations gebruikt. Voor PM _{2,5} worden de ruimtelijke jaargemiddelde concentraties voor Vlaanderen berekend met het RIO-c interpolatiemodel. Dit gebeurt op basis van de ruimtelijke jaargemiddelde concentraties PM ₁₀ , eveneens berekend met het interpolatiemodel. Deze PM ₁₀ -concentraties worden dan omgerekend naar PM _{2,5} -concentraties op basis van een verhouding tussen PM _{2,5} en PM ₁₀ van 0,7.
Bron data	VMM-MIRA, IRCEL
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2145.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/5142.htm

Bespreking

De ruimtelijk jaargemiddelde PM₁₀-concentratie (gemodelleerd) bleef de laatste jaren stabiel op 24 µg/m³ en komt in 2013 uit op 23 µg/m³. Op geen enkel meetpunt werd de jaargemiddelde norm van 40 µg/m³ overschreden. De daggemiddelde waarde van 50 µg/m³ mag slechts 35 keer per jaar overschreden worden. Op 3 meetpunten werd gedurende meer dan 35 dagen een daggemiddelde concentratie van meer dan 50 µg/m³ gemeten. De PM_{2,5}-concentraties lagen in 2013 op alle meetplaatsen onder de doelstelling van 25 µg/m³.

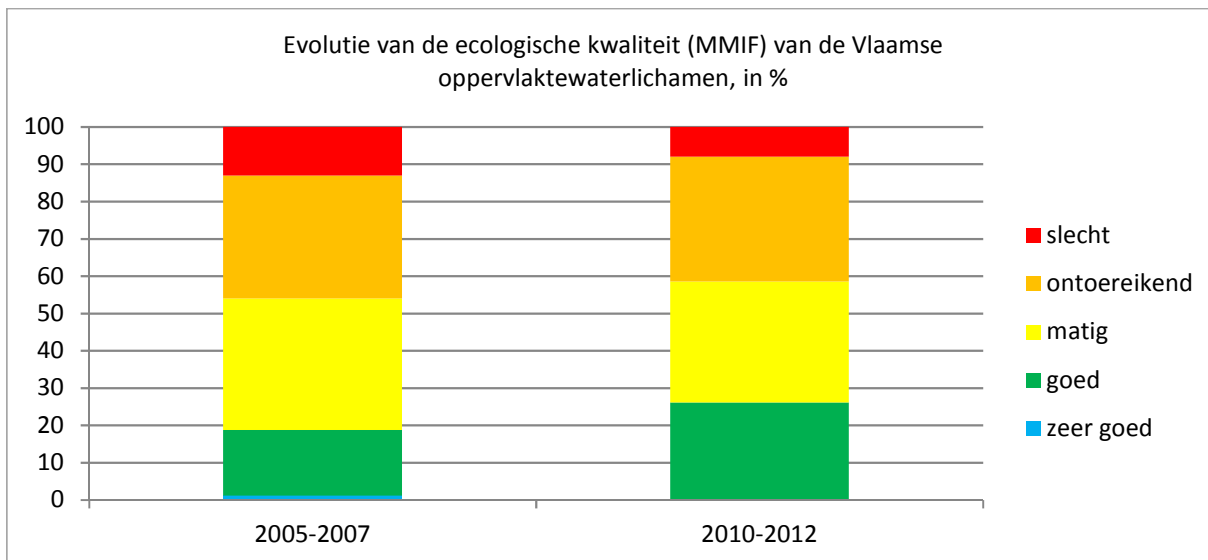
Doelstelling	14.4 Een significante daling van de potentieel ernstig gehinderden door geluidsoverlast door verkeer met 15% tegen 2020.
Kernindicator	Aandeel Vlamingen ernstig of extreem gehinderd door wegverkeerslawaai.
Definitie	
Streefwaarde	Tegen 2020 een daling van het aantal potentieel ernstig gehinderden met 15% t.o.v. 2007.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2001-2013
Frequentie en stiptheid	5-jaarlijks
Laatst gewijzigd	28/04/2015
Meetmethode	Het Schriftelijk Leefomgevingsonderzoek is een schriftelijke enquête bij ongeveer 5.000 Vlamingen. De steekproef was evenredig verdeeld over de verschillende provincies en liet toe om significante en statistisch betrouwbare resultaten te bekomen mits het gebruik van wegingsfactoren voor provincie, leeftijd, geslacht en opleidingsniveau.
Bron data	Schriftelijk Leefomgevingsonderzoek, LNE
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4827.htm http://www.lne.be/themas/hinder-en-risicos/milieuhinder-en-klachten/slo

Bespreking

Het verkeer is de voornaamste veroorzaker van geluidshinder. Er is een dalende tendens voor de ernstige geluidshinder door wegverkeer.

Doelstelling	14.5 De meeste Vlaamse waterlopen hebben een goede ecologische toestand bereikt zodat het effectief mogelijk is dat ten laatste in 2021 voldaan is aan de kwaliteitsvereisten van de kaderrichtlijn water.
Kernindicator	Aandeel Vlaamse oppervlaktewaterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (op basis van de MMIF)
Definitie	MMIF: Multi Metric Index Flanders (macro-invertebraten)
Streefwaarde	
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2005-2007; 2010-2012
Frequentie en stiptheid	6-jaarlijks
Laatst gewijzigd	29/04/2015
Meetmethode	Monitoring in het kader van de stroomgebiedbeheerplannen
Bron data	VMM-MIRA, INBO
Meer informatie	http://www.milieurapport.be/nl/feitencijfers/milieuthemas/kwaliteit-oppervlaktewater/ecologische-kwaliteit-van-oppervlaktewater/ecologische-toestand/

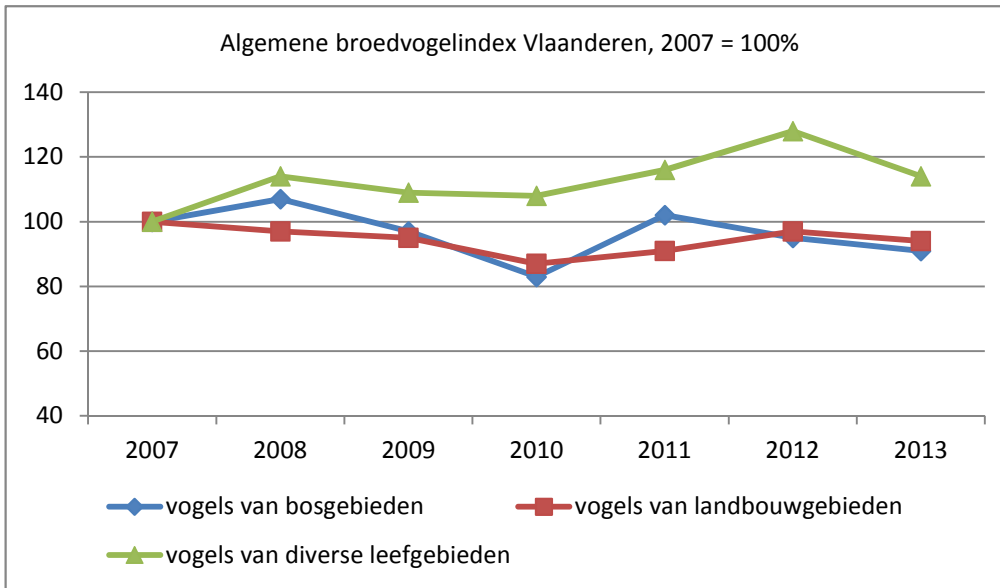

Bespreking

Om de evolutie van de ecologische kwaliteit van de oppervlaktewaterlichamen weer te geven, worden enkel die waterlichamen bekeken die in beide periodes beoordeeld werden voor de MMIF. Het aandeel waterlichamen dat minstens de klasse "goed" haalt, is licht gestegen voor macro-invertebraten.

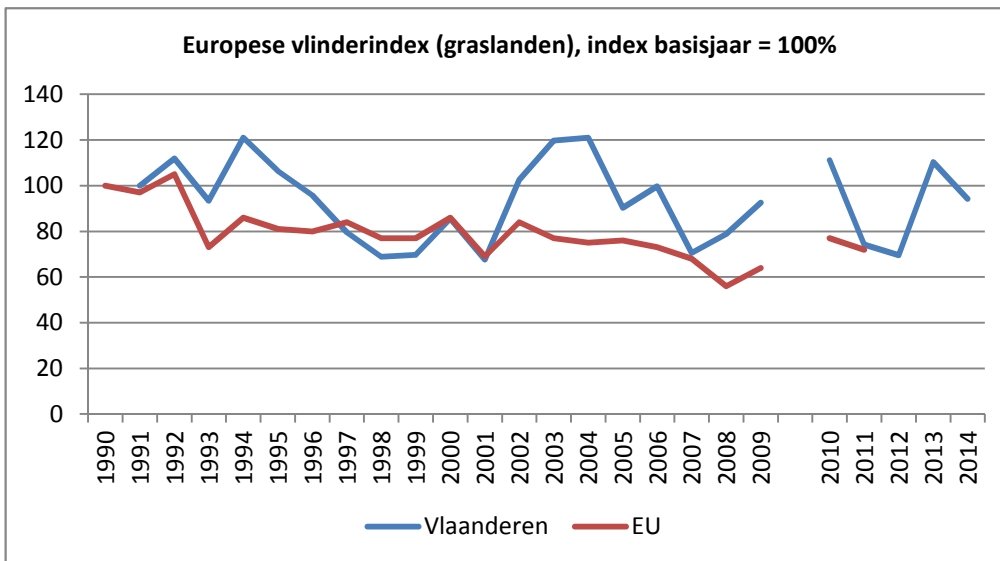
Geen enkel van de 194 beoordeelde Vlaamse waterlichamen haalt de goede ecologische toestand (of potentieel) en slechts 17,5 % haalt een matige ecologische toestand (metingen 2010-2012).

Doelstelling	15.1 Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan.
Kernindicator	Europese algemene broedvogelindex, Europese vlinderindex (graslanden)
Definitie	De indexen geven de trends weer van het aantal broedvogels en het aantal graslandvlinders.
Streefwaarde	Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan.
Dimensies	Vogels van bosgebieden, vogels van landbouwgebieden, vogels van diverse leefgebieden
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2007-2014
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	9/06/2015
Meetmethode	Monitoring van soorten (soortentellingen), ABV meetnet
Bron data	INBO
Meer informatie	<p>http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3796.htm</p> <p>https://www.inbo.be/nl/natuurindicator/europese-algemene-broedvogelindex</p> <p>https://www.inbo.be/nl/natuurindicator/europese-vlinderindex-graslanden</p> <p>Van Dyck H., Puls R., Bonte D., Gotthard K. & Maes D. 2015. The lost generation hypothesis: could climate change drive ectotherms into a developmental trap? <i>Oikos</i> 124: 54-61.</p> <p>van Swaay C.A.M., van Strien A.J., Aghababayan K., Åström S., Botham M., Brereton T., Chambers P., Collins S., Domènech Ferrés M., Escobés R., Fernández-García J.-M., Fontaine B., Goloshchapova S., Gracianteparaluceta A., Harpke A., Heliölä J., Khanamirian G., Julliard R., Kühn E., Lang A., Leopold P., Loos J., Maes D., Mestdagh X., Monasterio Y., Munguira M.L., Murray T., Musche M., Ōunap E., Pettersson L., Popoff S., Prokotev S., Roth T., Roy D.B., Settele J., Stefanescu C., Švitra G., Marques Teixeira S., Tiitsaar A., Verovnik R. & Warren M.S. 2015. The European butterfly Indicator for Grassland species: 1990-2013, Rapport VS2015.009. De Vlinderstichting, Wageningen.</p>

Bespreking

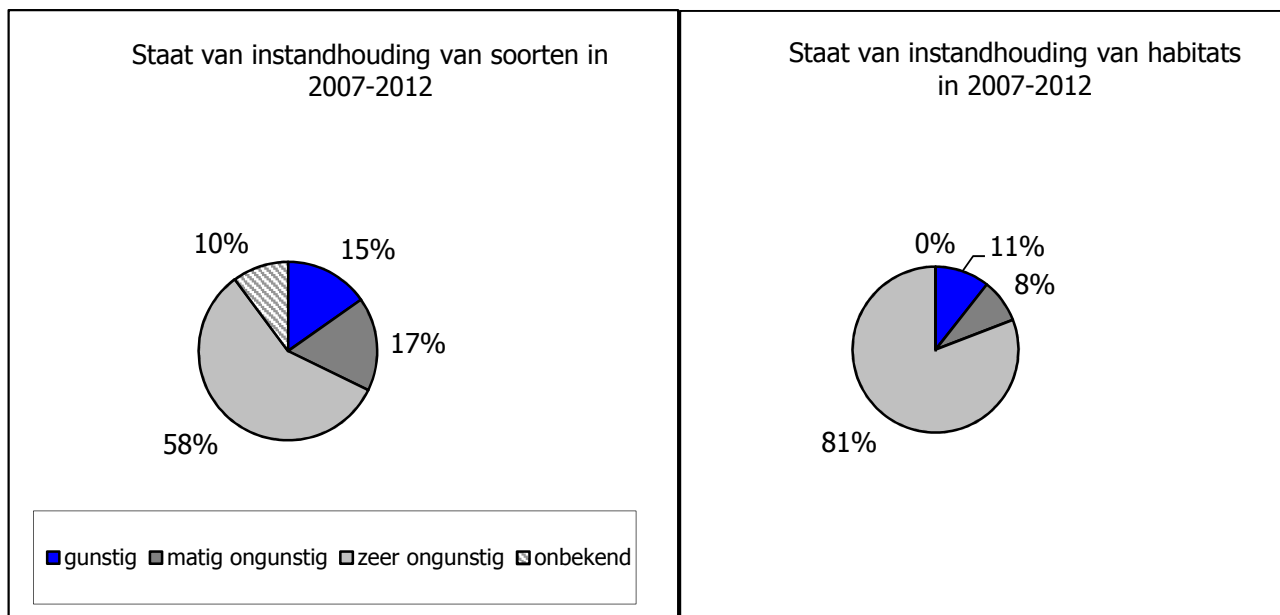
De trends van aan bos- en aan landbouwgebieden gebonden soorten zijn fluctuerend, zonder een duidelijke toename of afname. Van enig herstel bij de landbouwsoorten is voorlopig geen sprake. De 'andere' vogels uit verschillende leefgebieden (generalisten) namen in Vlaanderen in aantal flink toe in de periode 2007-2013.

Bespreking

De samengestelde graslandvlinderindicator (voor Vlaanderen gebaseerd op 5 wijdverspreide soorten) geeft een schommelend beeld. De samengestelde indicator daalt gedurende de eerste 10 jaar van de monitoring maar blijft sinds 2000 min of meer stabiel.

Doelstelling	15.2 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
Kernindicator	Staat van instandhouding van soorten en habitats van Europees belang + goedkeuring en implementatie van instandhoudingsdoelstellingen
Definitie	Staat van instandhouding (gunstig, matig ongunstig, zeer ongunstig, onbekend) van soorten en habitats van Europees belang
Streefwaarde	
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2007-2012 (tweede rapportage)
Frequentie en stiptheid	elke 6 jaar (staat van instandhouding)
Laatst gewijzigd	28/04/2014
Meetmethode	Verplichte rapportering in het kader van de habitatrichtlijn
Bron data	INBO-NARA, Agentschap voor Natuur en Bos
Meer informatie	https://www.inbo.be/nl/natuurindicator/de-staat-van-instandhouding-van-de-habitats-van-de-habitatrichtlijn
	https://www.inbo.be/nl/natuurindicator/de-staat-van-instandhouding-van-de-soorten-van-de-habitatrichtlijn
	http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_habitats/index_en.htm

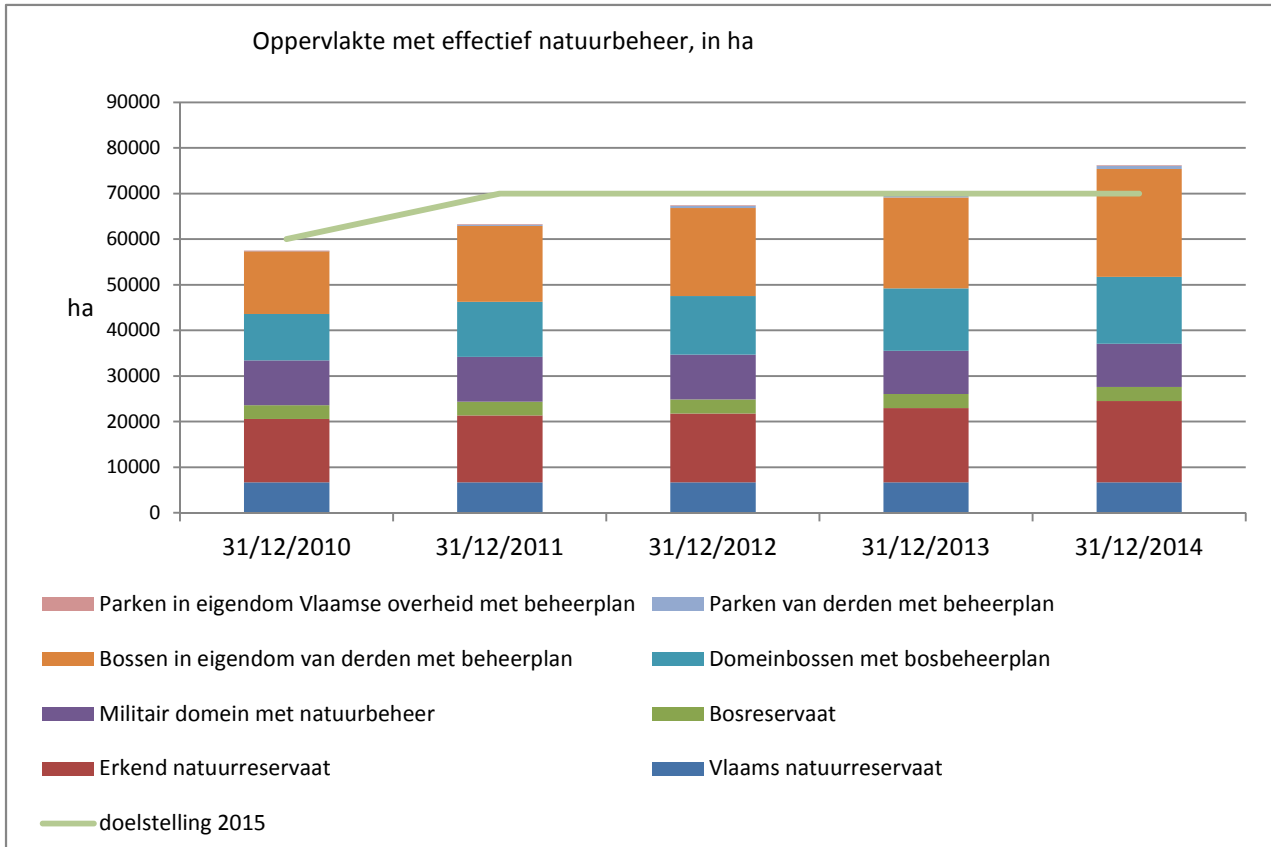
Bespreking

9 soorten (15%) worden gunstig geëvalueerd in Vlaanderen. Voor 10 soorten (17%) is de score matig ongunstig en voor 34 soorten (58 %) is die zeer ongunstig. Voor 6 soorten waren er onvoldoende gegevens om tot een globale evaluatie te komen.

81% (38) van de habitats krijgt een zeer ongunstige score in Vlaanderen omdat minstens één van de criteria (oppervlakte, areaal, kwaliteit en toekomstverwachting) zeer ongunstig scoort. Daarnaast zijn er nog 4 habitats (8%) die matig ongunstig scores. Dit betekent dat er slechts 5 habitats zijn die over de ganse lijn een gunstige score halen.

De 36 S-IHD (instandhoudingsdoelstellingen) en aanwijzingsbesluiten voor de speciale beschermingszones uit de habitatrichtlijn werden op 25 april 2014 goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

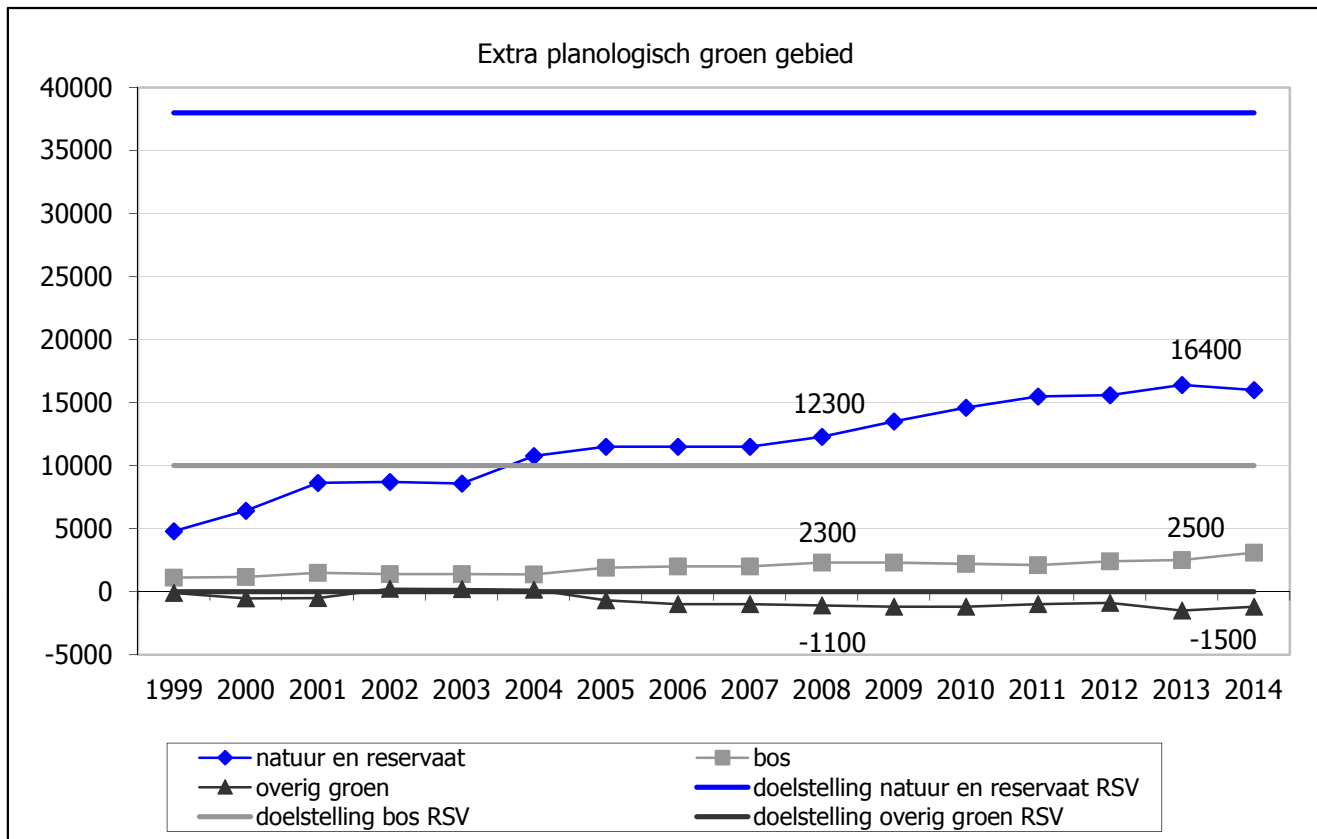
Doelstelling	15.2 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. 15.3 Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Kernindicator	Evolutie oppervlakte met effectief natuurbeheer
Definitie	Oppervlakte met effectief natuurbeheer: erkende, Vlaamse en/of bosreservaten, militaire domeinen met natuurbeheer, bossen en parken met een beheerplan.
Streefwaarde	70.000 ha tegen 2015
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2009-2014
Frequentie en stiptheid	jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	26/05/2015
Meetmethode	Het Agentschap voor Natuur en Bos bezit informatie over natuurgebieden die door Vlaamse instanties en verenigingen worden beheerd, opgericht, erkend en/of geëvalueerd. De databank geeft op elk moment een toestandbeschrijving m.b.t. de verworven en erkende natuurgebieden, inclusief een historiek hieromtrent.
Bron data	ANB, INBO
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2211.htm https://www.inbo.be/nl/natuurindicator/oppervlakte-met-effectief-natuurbeheer-planperiode-minaplan-4

Bespreking

Eind 2014 was er 76.206 ha effectief natuurbeheer gerealiseerd. Daarmee is de doelstelling om tegen 2015 70.000 ha te realiseren eind 2014 ruimschoots overschreden. Behalve voor de jaren 2009 en 2013 werd de doelstelling van 3.000 ha extra per jaar gehaald. In 2009 werd een verhoogde inzet opgezet voor de opmaak van beheerplannen voor de verschillende categorieën. Het resultaat hiervan werd pas zichtbaar in de volgende jaren.

Doelstelling	15.2 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
Kernindicator	Evolutie oppervlakte herbestemmingscategorieën volgens bestemmingen in de gewestplannen
Definitie	Extra planologisch groengebied op de gewestplannen of RUP's
Streefwaarde	38.000 ha extra natuurgebied en 10.000 ha extra bosgebied
Dimensies	Natuur en reservaat, bos en overig groen
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1999-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks (x-1)
Laatst gewijzigd	28/05/2015
Meetmethode	Ruimteboekhouding: Alle gewestplanwijzigingen, afwijkende bijzondere plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen worden hierin verrekend, en de actuele toestand wordt vergeleken met de toestand van 1994 (afgesproken moment van nulmeting). Daarbij worden enkel herbestemmingen ten gevolge van volledig afgeronde planningsprocessen (definitief goedgekeurde plannen) opgenomen.
Bron data	INBO-NARA, Ruimte Vlaanderen
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereksen/2206.htm https://www.inbo.be/nl/natuurindicator/oppervlakte-extra-planologisch-groengebied

Bespreking

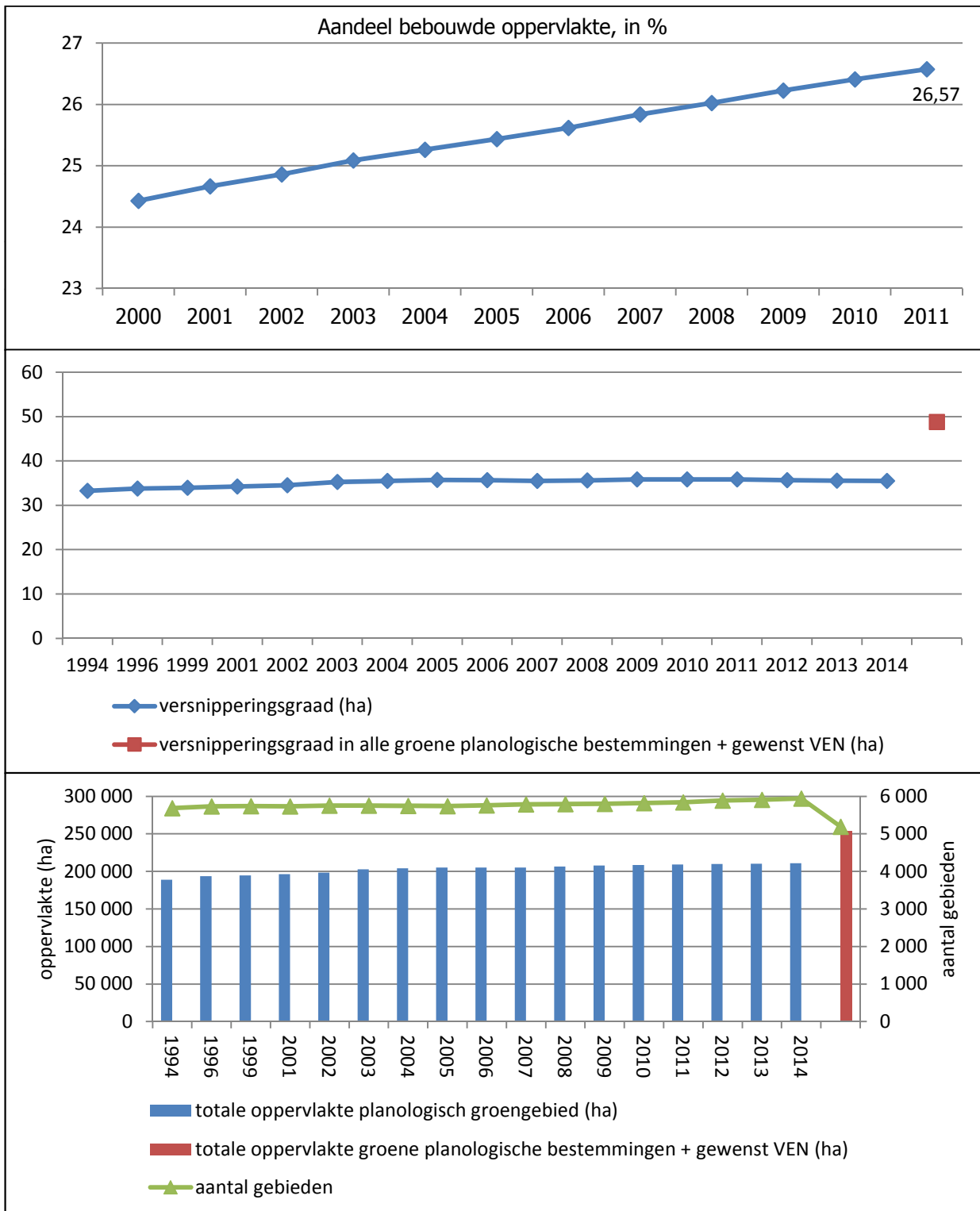
In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zijn groene gewestplanwijzigingen voorzien voor 38.000 ha bijkomend natuurgebied en 10.000 ha bosuitbreiding ten opzichte van 1994. Tussen 1994 en 2014 kwam er 19.100 ha extra planologisch bos- en natuurgebied bij. 39,8% van de vooropgestelde totale oppervlakte is hiermee gerealiseerd. Voor overig groen zijn we nog 1.200 ha weg van de doelstelling.

Voor de bestemming recreatie is er tussen 1994 en 2014 2.200 ha extra afgebakend. Dat is 81% van de vooropgestelde 2.700 ha.

Voor de bestemming landbouw is 38% gerealiseerd.

De industrie mag met 9.700 ha uitbreiden. Daarvan is 65 % gerealiseerd.

Doelstelling	15.2 Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.
Kernindicator	Druk op de open ruimte: aandeel bebouwde oppervlakte (%) en ontsnippering van planologisch groengebied
Definitie	Eenzijds wordt de druk op de open ruimte weergegeven door het aandeel bebouwde oppervlakte en anderzijds door de versnippering van de open ruimte.
Streefwaarde	
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	19/06/2015
Meetmethode	<p>Het kadaster zorgt voor een gedetailleerde registratie van de onbebouwde en bebouwde eigendommen van het grondgebied. De gegevens worden gebruikt voor de inning van de belastingen. De administratie van het kadaster verzamelt deze gegevens via een nauwkeurige registratie. ADSEI verwerkt deze gegevens verder tot bruikbare statistieken. Het gaat om de oppervlaktes van de kadasterpercelen. Een bebouwd perceel is een perceel met een gebouw op. Een gedeelte van het perceel kan onbebouwd zijn. De tuin van een woning bijvoorbeeld behoort tot de bebouwde oppervlakte. Belangrijk is ook dat parkings en vliegvelden behoren tot de onbebouwde oppervlakte.</p> <p>De afbakening van groengebieden gebeurt in gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen of RUP's volgens de plandoelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De versnipperingsgraad geeft per jaar de verhouding weer tussen de totale oppervlakte en het aantal gebieden (polygonen kleiner dan 0.363 ha werden niet meegenomen in de berekening, het betreft dus niet de precieze gemiddelde oppervlakte van de groengebieden in Vlaanderen).</p>
Bron data	Administratie van het kadaster, ADSEI, INBO
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2405.htm http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/environnement/downloadbare_bestanden/bodemgebruik.jsp http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2216.htm https://www.inbo.be/nl/natuurindicator/ontsnippering-planologisch-groengebied

Bespreking

Tussen 2000 en 2011 is de bebouwde oppervlakte met 8,8% toegenomen in Vlaanderen. In 2011 was 26,5% van de oppervlakte bebouwd. De gemiddelde oppervlakte van een aaneengesloten gebied met een planologische groene bestemming steeg tussen 1994 en 2014 van 33,2 ha tot 35,5 ha. Een hogere gemiddelde oppervlakte van de planologische groenbestemmingen wijst op een lagere versnipperingsgraad. In het hypothetische scenario, waarbij het gewenst VEN gerealiseerd zou worden (140.000 ha), zou er een significante verandering in de versnippering van de groenbestemmingen komen. In dit geval zou de gemiddelde oppervlakte van een aaneengesloten gebied met een planologische groene bestemming stijgen tot 48,8 ha.

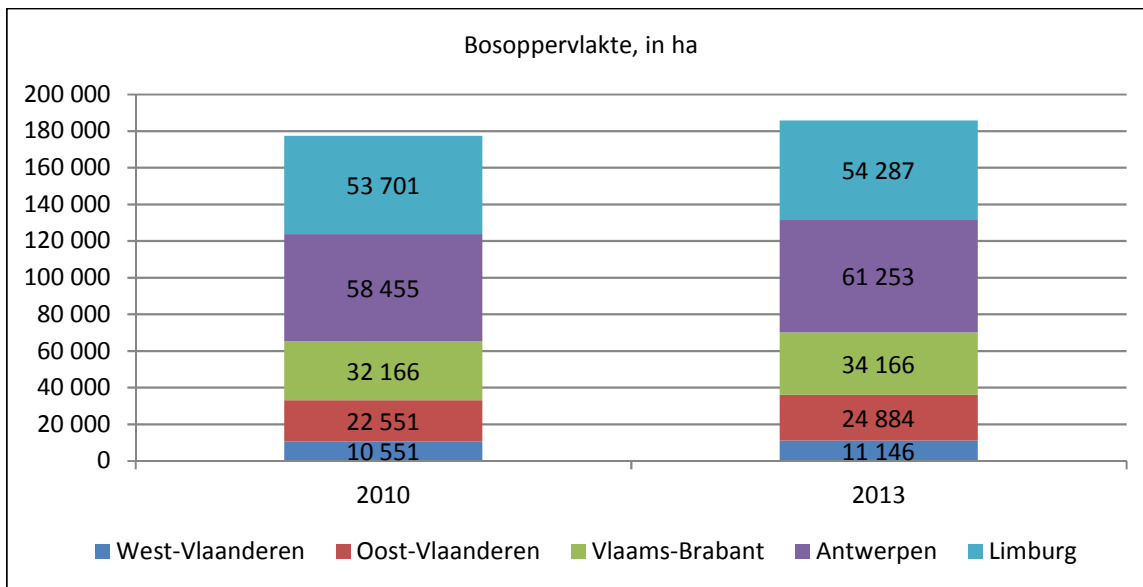
Doelstelling	15.3.1 Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Kernindicator	Aandeel stedelijke of kleinstedelijke gebieden met een stadsbos of stadsbos- project
Definitie	
Streefwaarde	De helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Toestand op een bepaald moment
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	22/06/2015
Meetmethode	Tellingen
Bron data	Aantal stedelijke en kleinstedelijke gebieden: RSV Aantal stadsbossen of stadsbosprojecten: ANB
Meer informatie	

Bespreking

In april 2015 zijn 35 stadsbosprojecten opgestart binnen de 56 (klein)stedelijke gebieden. Dit komt neer op een aandeel van 62%. T.o.v. 3 jaar geleden zijn er geen nieuwe projecten meer opgestart. Het gaat telkens om langlopende projecten omwille van de samenwerkingen die moeten opgebouwd worden en aankopen die gerealiseerd moeten worden in functie van het stadsbos. Begin 2010 waren er nog maar 16 stadsbosprojecten opgestart.

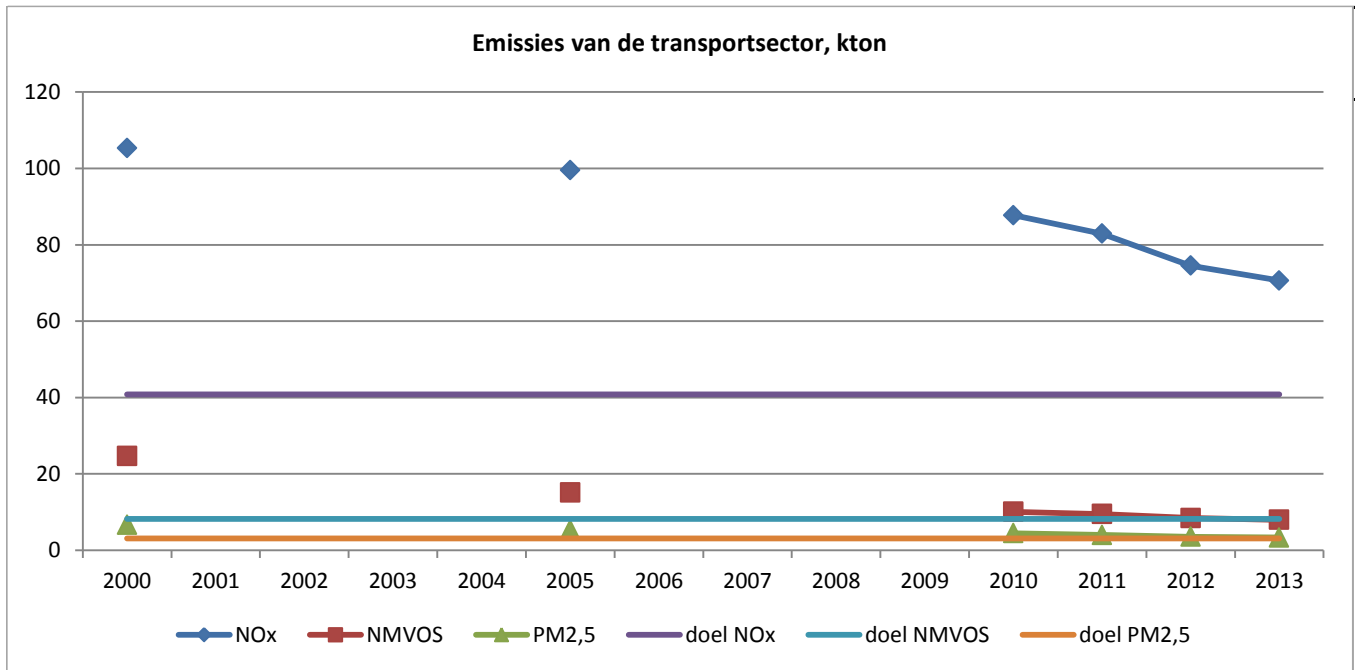
Doelstelling	15.3 Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.
Kernindicator	Boswijzer
Definitie	Bosoppervlakte in ha
Streefwaarde	Toename tegen 2020 t.o.v. de nulmeting
Dimensies	Provincies
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2010 (nulmeting) - 2013
Frequentie en stiptheid	onregelmatig
Laatst gewijzigd	7/10/2013
Meetmethode	De boswijzer is opgesteld aan de hand van digitale luchtfoto's. In een eerste stap maken we op basis van reflectiewaarden een onderscheid tussen groen en niet-groen. In een tweede stap maken we aan de hand van een digitaal hoogtemodel een onderscheid tussen hoog groen (= bomen, hoogte > 3 m) en laag groen. In een derde stap wordt de 'bomenkaart' omgezet in een 'boskaart'. Hierbij wordt voor bos als definitie gebruikt: minimum 0,5 ha, lengte/breedte verhouding minstens 2,5 en minimum 50% bedekking.
Bron data	Agentschap voor Natuur en Bos
Meer informatie	http://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/boswijzer-2013

Bespreking

De totale bosoppervlakte in Vlaanderen bedroeg in 2010 177.424 ha of 13% van het Vlaamse grondgebied. In 2013 bedroeg de totale bosoppervlakte 185.736 ha.

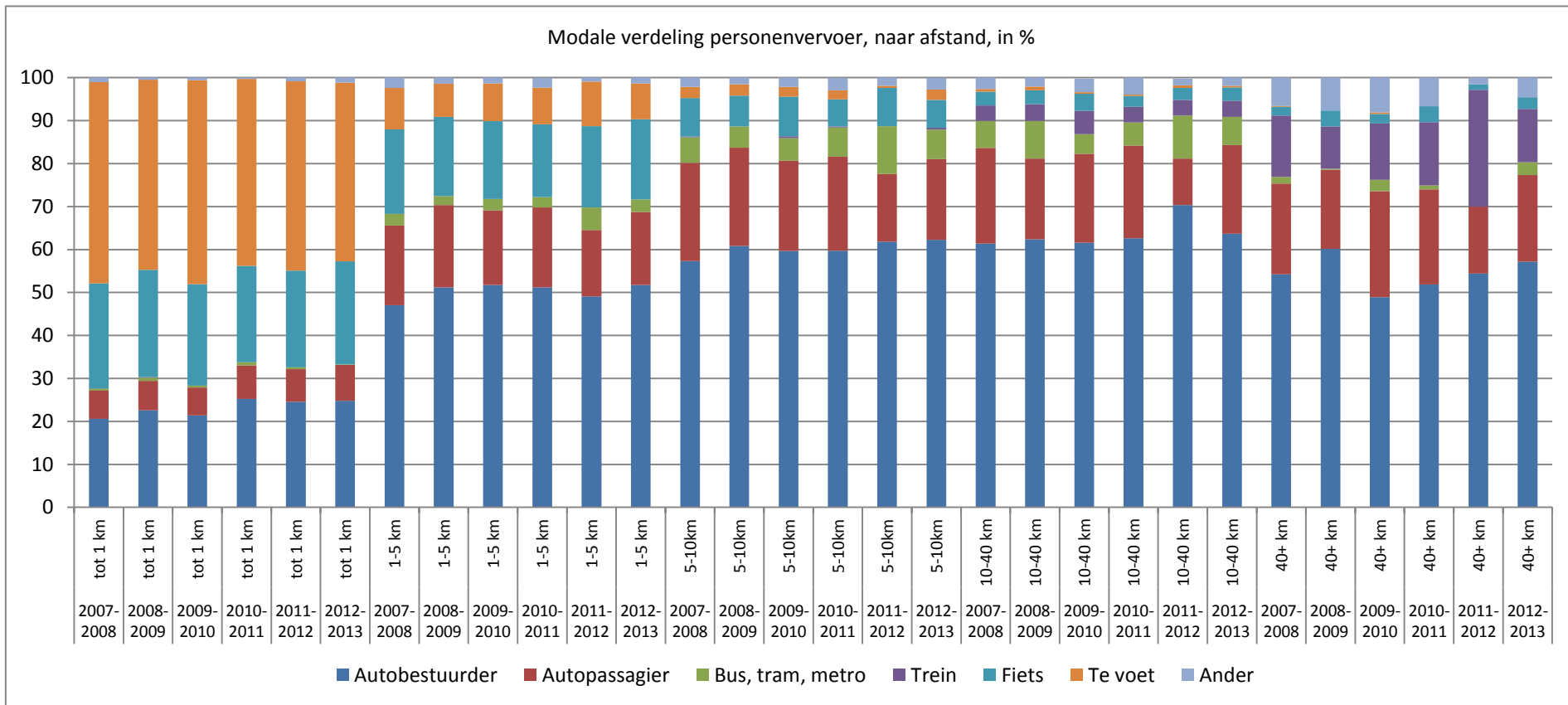
Doelstelling	16.1 In 2020 heeft Vlaanderen een verkeers- en vervoerssysteem dat tot de performantste van Europa behoort. 16.3 We zorgen dat we voldoen aan de milieudoelstellingen die andere Europese landen ook dienen te bereiken tegen 2020.
Kernindicator	Emissies van de transportsector
Definitie	
Streefwaarde	Tegen 2020: 40,8 kton NO _x , 8,2 kton NMVOS, 3,1 kton PM _{2,5} (Göteborg Protocol)
Dimensies	NO _x , NMVOS, PM _{2,5}
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000, 2005, 2010-2013
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	28/05/2015
Meetmethode	LRTAP rapportering (long range transboundary air pollution)
Bron data	LNE, afdeling LHRMG
Meer informatie	

Bespreking

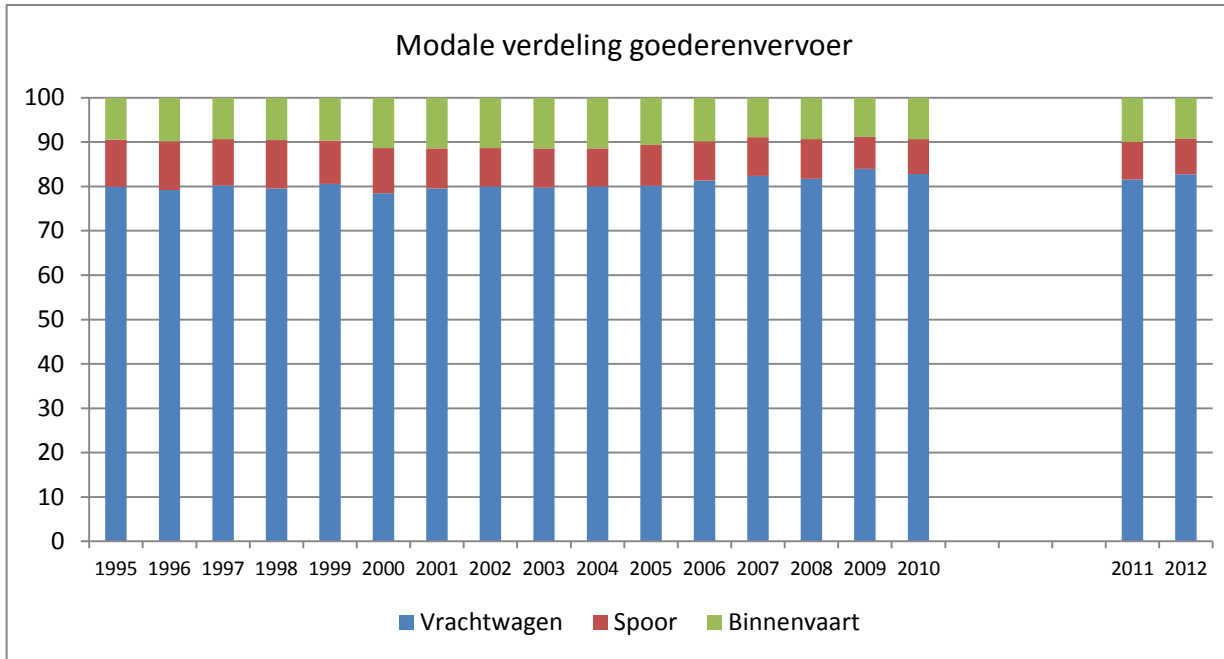
De NO_x-emissies van de transportsector zijn tussen 2000 en 2013 met 33% gedaald. De emissies moeten echter nog eens met 42% dalen om de doelstelling tegen 2020 te kunnen halen. De NMVOS-emissies zijn met bijna 68% gedaald tussen 2000 en 2013 en daarmee is de doelstelling van maximaal 8,2 kton NMVOS in 2013 bereikt. De PM_{2,5}-emissies zijn met de helft gedaald waardoor de doelstelling van 3,1 kton PM_{2,5} bijna wordt gehaald.

Doelstelling	16.1/16.2 In 2020 heeft Vlaanderen een verkeers- en vervoerssysteem dat tot de performantste van europa behoort. Hiervoor wordt co-modaliteit, ondersteund door een gericht locatiebeleid en door het STOP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Privé-vervoer) als hoeksteen van het Vlaamse mobiliteitsbeleid toegepast, zodanig dat vanuit economisch, sociaal, ecologisch en logistiek oogpunt de meest optimale modus wordt ingezet.
Kernindicator	Modale verdeling goederenvervoer en modale verdeling personenvervoer (hoofdvervoerswijze) naar afstand
Definitie	Aandeel tonkilometer van vrachtvervoer over de weg, het spoor en de binnenvaart t.o.v. totaal aantal tonkilometer vrachtvervoer. Het betreft de tonkilometer gepresteerd op Vlaams grondgebied, ongeacht het land van registratie van de vrachtwagen/trein/binnenschip.
Streefwaarde	
Dimensies	Modi goederenvervoer: wegvervoer, spoorvervoer, binnenvaart; modi personenvervoer: auto (bestuurder en passagier), bus, tram en metro, trein, fiets, te voet, andere (o.a. bromfiets en motor)
Vergelijking ruimte	Enkel Vlaams Gewest. Europese landen vergelijken is mogelijk, maar de Europese definitie voor vrachtvervoer levert een zware vertekening op voor de (Vlaamse) werkelijkheid, omdat men geen rekening houdt met kilometers gereden door buitenlandse vrachtwagens.
Vergelijking tijd	Modale verdeling goederenvervoer: 1995-2012 Modale verdeling personenvervoer: 2007-2013
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	30/04/2015
Meetmethode	Tonkm wegvervoer gebaseerd op verkeerstelling FOD MV (tabel 18, kolom 14); Tonkm binnenvaart gebaseerd op cijfers PBV (onderschatting omdat enkel binnenvaart die minstens één Vlaamse sluis passeert wordt geregistreerd. Ook binnenvaart binnen de havens valt buiten de meting). Tonkm spoor gebaseerd op NMBS-registratie (in toenemende mate onderschatting omdat tonkm van de spoorconcurrenten NMBS niet worden meegeteld). Modale verdeling van het personenvervoer wordt berekend op basis van het Onderzoek Verplaatsingsgedrag (OVG) van het departement MOW.
Bron data	ADSEI/ FOD MV, PBV, NMBS, dataroom MOW
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereksen/5262.htm http://www.mobielvlaanderen.be/ovg/ovgindex.php?a=19&nav=1

Bespreking

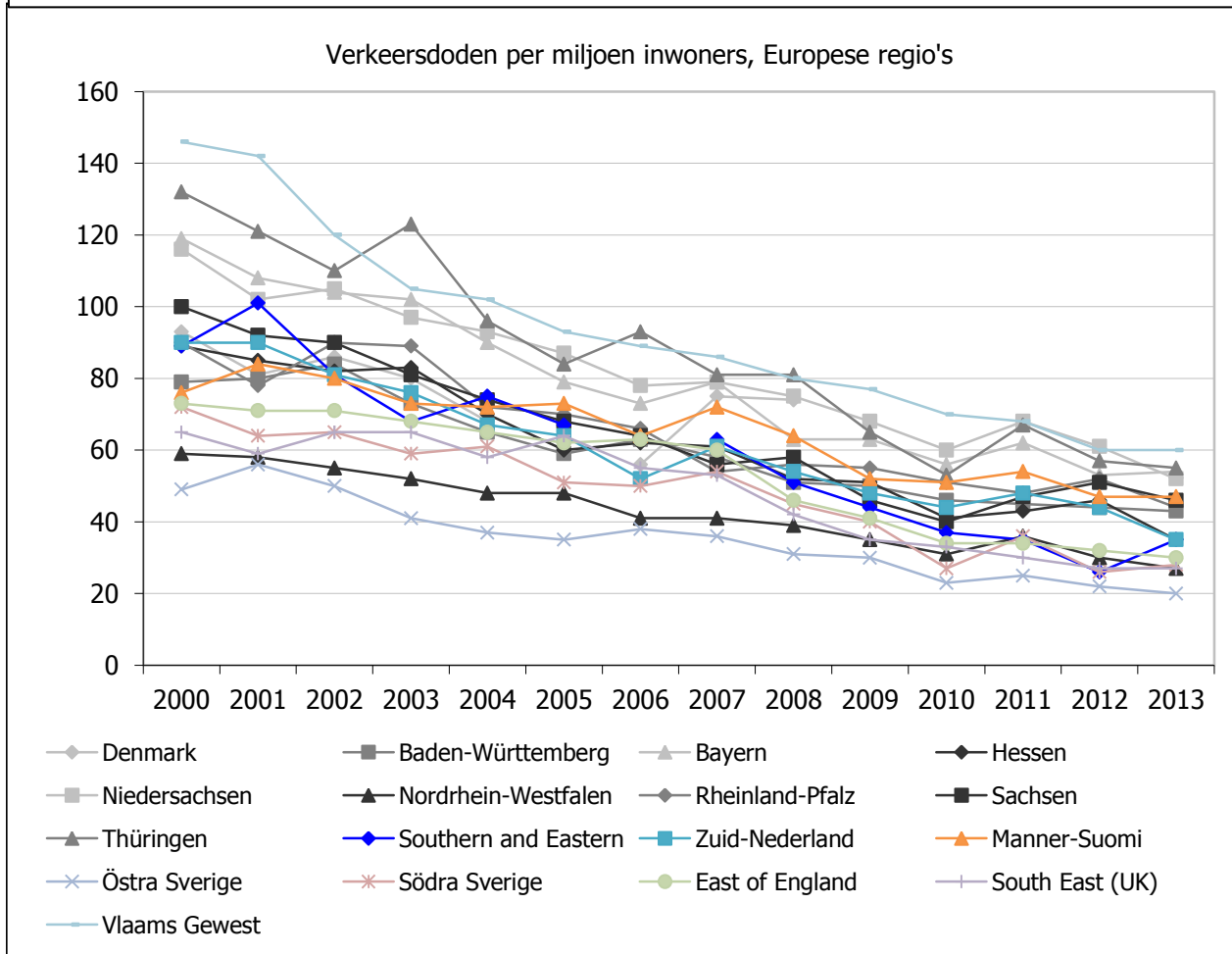
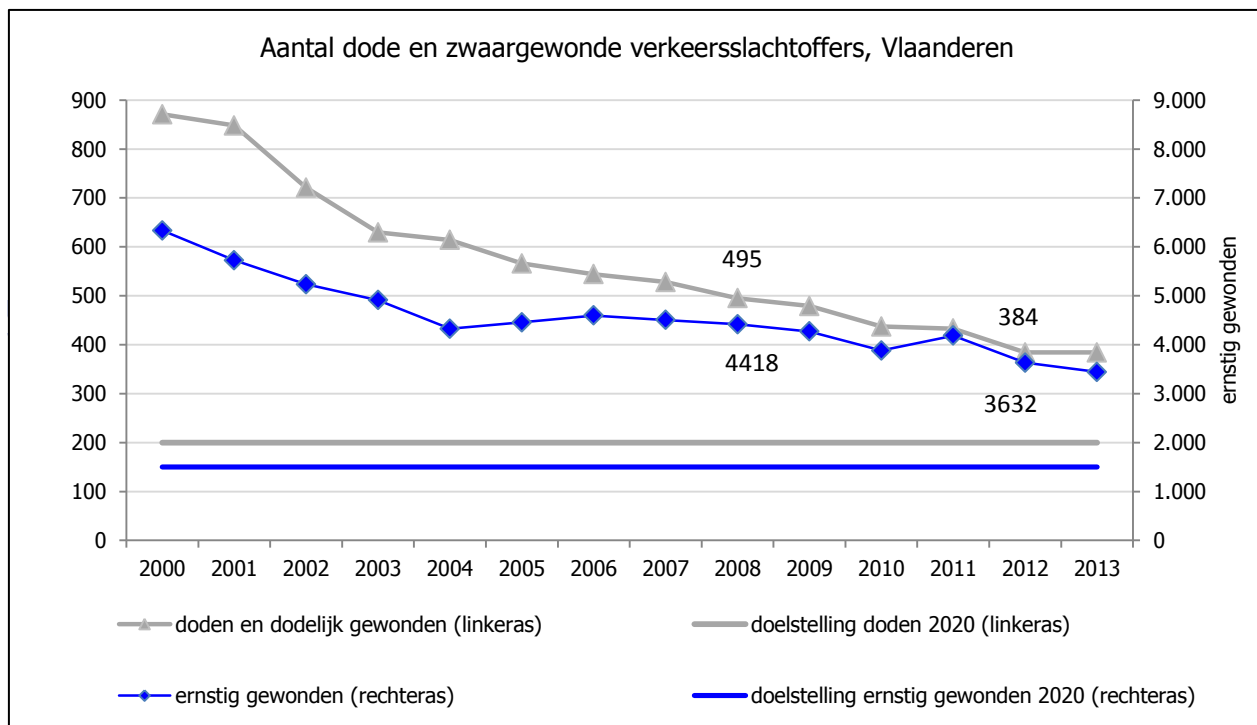
17% van alle verplaatsingen in het personenvervoer heeft een afstand korter dan 1 kilometer. Deze verplaatsingen gebeuren voornamelijk te voet of per fiets, maar de wagen heeft hier toch nog een aandeel van 33%. Bij verplaatsingen tussen 1 en 5 kilometer (goed voor ruim een derde van alle verplaatsingen) heeft de auto een aandeel van bijna 69%. Het aandeel van te voet en per fiets neemt snel af naarmate de afstand toeneemt. Tram, bus en metro hebben een aanzienlijk aandeel bij de middellange verplaatsingen, de trein vooral bij de lange afstanden. De verplaatsingen van meer dan 40 kilometer zijn goed voor 6,5% van alle verplaatsingen.

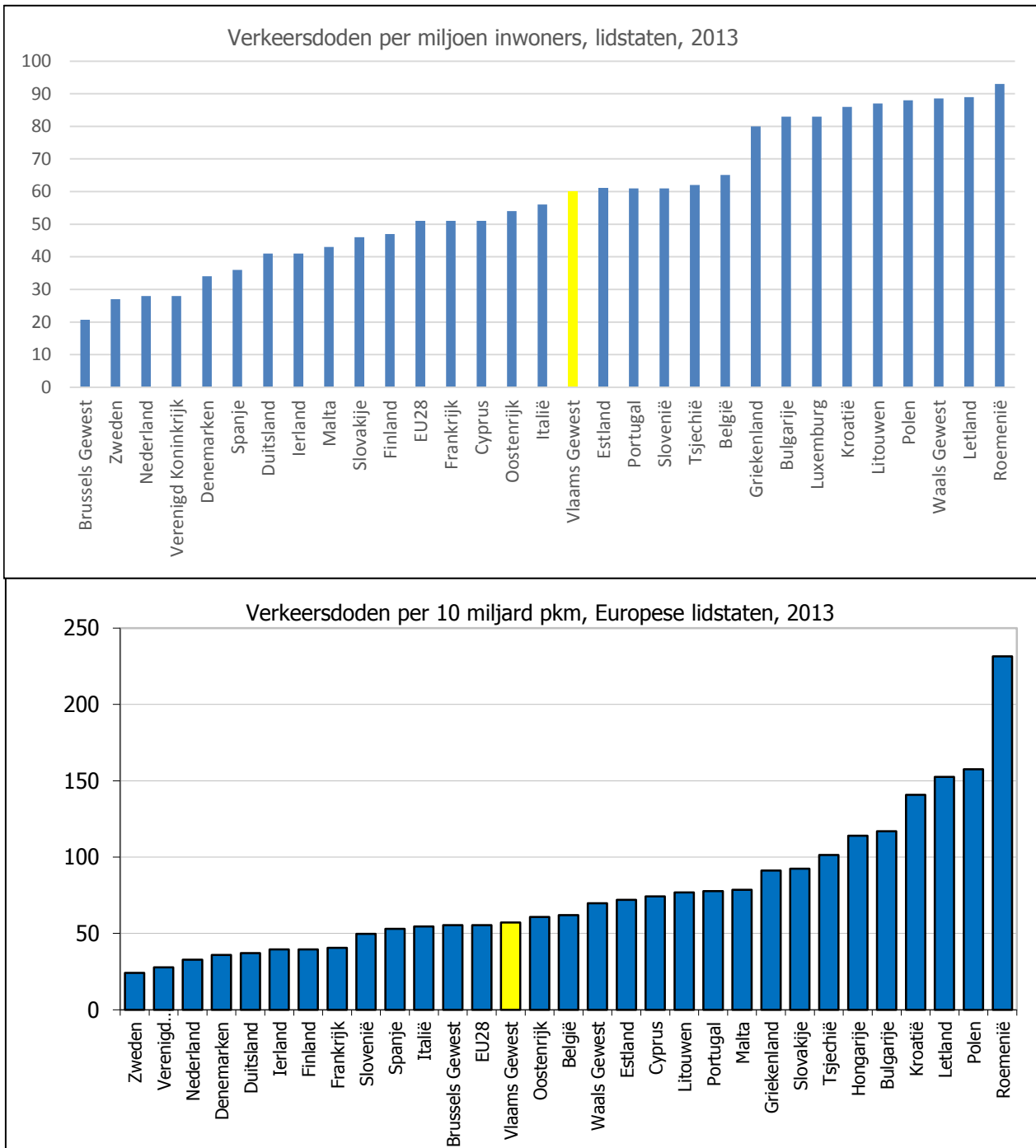

Bespreking

Het aandeel van het vrachtvervoer schommelde tussen 1995 en 2005 rond 80%. Daarna groeide het vrachtvervoer over de weg sneller dan dat via spoor of binnenwater.

Doelstelling	16.5 Tegen 2020 is Vlaanderen één van de beste Europese regio's op het gebied van verkeersveiligheid, zowel uitgedrukt in functie van het aantal doden en zwaargewonde verkeersslachtoffers als per miljoen afgelegde kilometers en per miljoen inwoners. Ten opzichte van de objectieven in het Vlaamse verkeersveiligheidsplan, te realiseren tegen 2015, wordt een daling van 20% op de dodelijke slachtoffers en 25% op de zwaargewonde slachtoffers gerealiseerd tegen 2020.
Kernindicator	Aantal verkeersdoden en zwaargewonden (op landenniveau: doden per milj inw en afgelegde km; regio: enkel doden per milj inw)
Definitie	Doden: som van de doden (zij die ter plaatse overleden) en de dodelijk gewonden (zij die overleden binnen de 30 dagen na de datum van het ongeval). Zwaargewonden: de personen die bij een verkeersongeval gewond werden (maar niet dodelijk) en wier toestand een opname in het ziekenhuis van tenminste 24 uur noodzaakte.
Streefwaarde	200 dodelijke verkeersslachtoffers en 1.500 zwaargewonde verkeersslachtoffers tegen 2020; Vlaanderen is één van de beste Europese regio's op gebied van verkeersveiligheid
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, lidstaten, regio's
Vergelijking tijd	2000-2013
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	7/08/2015
Meetmethode	Registratie van verkeersongevallen door de politie
Bron data	ADS, Eurostat, DG MOVE
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4096.htm

Bespreking

Het aantal verkeersdoden in Vlaanderen is met 56% afgenomen tussen 2000 en 2013. In diezelfde periode is het aantal zwaargewonden met 46% afgenomen. Tegen 2020 mogen er nog slechts 200 verkeersdoden en 1.500 zwaargewonden vallen. In vergelijking met de Europese economische topregio's scoort Vlaanderen slecht. Onze regio telde in 2013 het hoogste aantal dodelijke verkeersslachtoffers per miljoen inwoners (60). Wat betreft de evolutie van het aantal dodelijke slachtoffers per miljoen inwoners doet Vlaanderen het wel goed met een daling van bijna 59% tussen 2000 en 2013. In de EU-28 vielen in 2013 56 verkeersdoden per 10 miljard personenkilometers. 11 lidstaten zaten onder dit EU-gemiddelde. Vlaanderen bevindt zich met een score van 57 net boven het EU-gemiddelde.

Doelstelling	16.8 Het aantal afgelegde kilometer per persoon in het woon-werkverkeer per auto wordt drastisch verlaagd. Onder meer thuiswerk wordt daarvoor gestimuleerd. Tegen 2020 zullen bovendien 40% van de woon-werkverplaatsingen gebeuren enerzijds door collectief vervoer, waaronder het openbaar vervoer en anderzijds te voet of per fiets.
Kernindicator	Modale verdeling (hoofdvervoerswijze) woon-werkverplaatsingen
Definitie	
Streefwaarde	1) Verlaging aantal afgelegde autokilometer per persoon in woon-werkverkeer 2) Minimum 40% woon-werkverplaatsingen via collectief vervoer, te voet of per fiets.
Dimensies	woon-werkverkeer
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1994-2013
Frequentie en stiptheid	Tot voor kort 5-jaarlijks. Nu jaarlijks 1/5 van de 5-jaarlijkse meting.
Laatst gewijzigd	OVG 2012/2013 (OVG 4.5)
Meetmethode	Onderzoek verplaatsinggedrag (OVG), via bijhouden verkeersdagboek bij steekproef van de Vlaamse bevolking. Wijziging methodiek na eerste twee metingen verhindert correct vergelijken in de tijd tussen deze eerste twee en latere metingen.
Bron data	Dataroom MOW
Meer informatie	http://www.mobielvlaanderen.be/ovg/ovgindex.php?a=19&nav=1

Modale verdeling van woon-werkverkeer, aantal personen

	1994/95	2000/01	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/2012	2012/2013
Autobestuurder	64,0	68,6	66,8	67,8	67,5	69,5	70,3	67,2
Passagier (auto)	6,7	4,2	3,7	2,9	3,3	3,0	3,1	3,4
Trein	5,8	5,5	7,1	7,0	7,0	6,9	6,4	5,3
Tram/Metro/bus	3,1	2,4	4,0	5,2	3,7	2,7	4,3	3,7
Bedrijfsvervoer	3,6	1,9	0,9	1,0	1,6	1,5	0,8	1,4
Bromfiets		1,0	1,1	0,7	1,5	1,2	1,0	0,5
Motor		0,9	0,7	0,9	0,6	0,7	0,5	1,1
Fiets	12,9	12,9	12,5	12,0	12,0	10,8	11,2	14,7
Te voet	3,7	2,6	3,3	2,4	2,7	3,9	2,5	2,7
		100,0	100,0		100,0	100,0	100,1	100,0

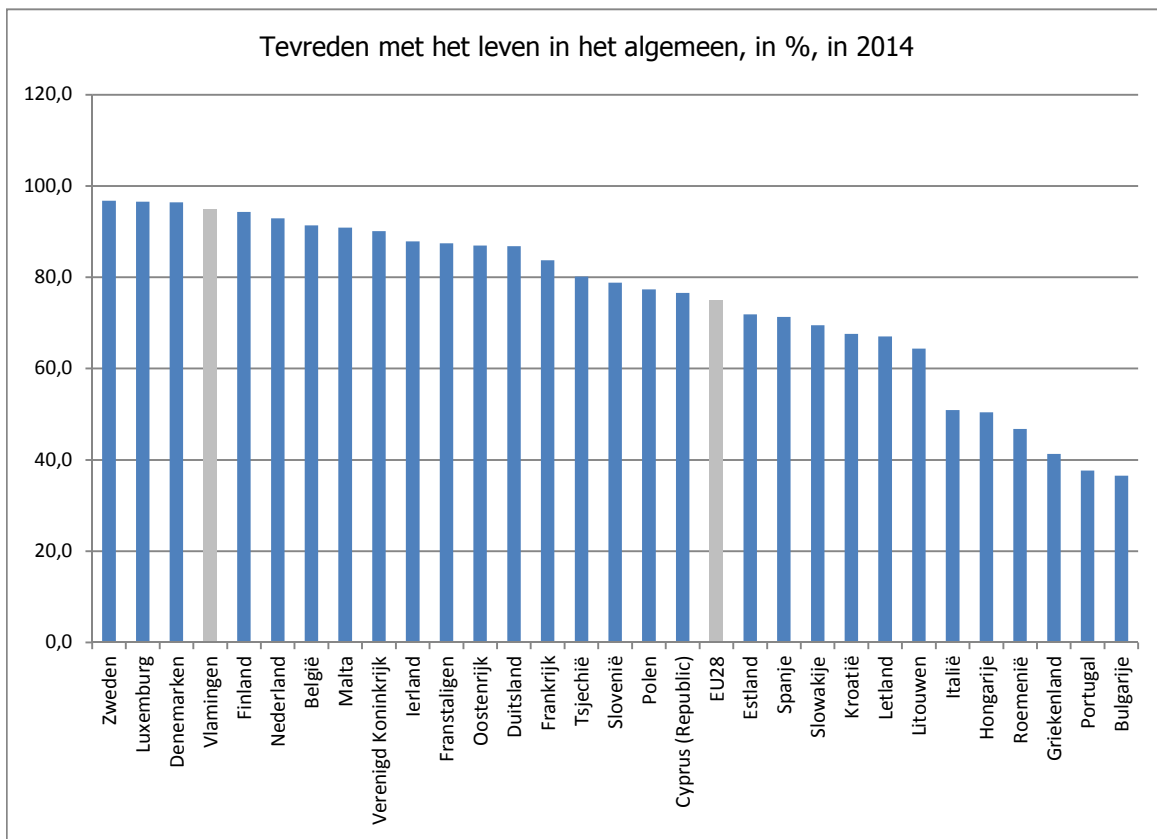
Modale verdeling van woon-werkverkeer, aantal verplaatsingen

	1994/95	2000/01	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/2012	2012/2013
Autobestuurder					64,2	64,7	70,9	66,91
Passagier (auto)					5,7	4,6	5,4	5,31
Trein					7,7	6,2	6,1	5,2
Tram/Metro/bus					3,4	2,4	4,1	3,71
Bedrijfsvervoer						0,9		
Bromfiets					0,6	2,5	0,7	0,4
Motor					1,0	0,5	0,3	1,5
Fiets					12,7	12,2	10,1	12,5
Te voet					3,4	5,5	1,9	3,63
andere					1,5	0,6	0,6	0,86
STOP-principe					27,1	27,1	22,2	25,0

Bespreking

In 2009/2010 en het jaar erna bedroeg het aandeel van collectief vervoer + fiets + te voet in het woon-werkverkeer 27,1%. In 2012/2013 was het aandeel 25%. Het streefcijfer bedraagt 40%. (Door de relatief kleine steekproef sinds 2008 verhoogt de kans op kleine schommelingen.) Vooral het treinverkeer verliest aandeel. De auto blijft het belangrijkste vervoermiddel met een aandeel van 72,2% (bestuurder + passagier). De gemiddelde woon-werkafstand bedroeg 17,2 km in 2012/2013.

Doelstelling	17.1.1 In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.
Kernindicatoren	Geluksgevoel
Definitie	De indicator 'geluksgevoel' werd hier gemeten op basis van de vraag 'tevredenheid met het leven in het algemeen'. Respondenten kunnen antwoorden met zeer tevreden, tevreden, niet tevreden of helemaal niet tevreden.
Streefwaarde	Hoge tevredenheid, bij top van EU-landen.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	EU28, opsplitsing België in Nederlandstaligen (Vlamingen) en Franstaligen.
Vergelijking tijd	2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	26/06/2015
Meetmethode	Face to face survey. Voor België circa 1.000 respondenten waaronder circa 600 Nederlandstaligen.
Bron data	Eurobarometer
Meer informatie	http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

Bespreking

In de lente van 2014 zegt 95% van de Vlamingen tevreden tot zeer tevreden te zijn met hun levenssituatie. Een hoog percentage en in dezelfde lijn als de voorbije jaren. Vlaanderen staat daarmee op de vierde plaats, na Zweden, Luxemburg en Denemarken. Ook Nederlanden en Finland scoren hoog.

In Roemenië, Griekenland, Portugal en Bulgarije is minder dan de helft van de bevolking tevreden met hun levenssituatie.

Doelstelling	17.1.2 In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.
Kernindicatoren	Tevredenheid levensaspecten
Definitie	De tevredenheid wordt gemeten voor verschillende levensaspecten. Telkens kan de respondent aangeven of hij/zij daar heel tevreden, tevreden, niet tevreden of helemaal niet tevreden mee is. De resultaten worden weergegeven aan de hand van de score van 1 (helemaal niet tevreden) tot 4 (zeer tevreden). De tevredenheidsindex wordt gemeten op basis van de gemiddelde score op de verschillende levensaspecten.
Streefwaarde	Hoge tevredenheid
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2008-2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	26/05/2015
Meetmethode	Face to face survey bij circa 1.500 Vlamingen.
Bron data	SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1069.htm

Gemiddelde tevredenheid levensaspecten (minimum 1, maximum 4)

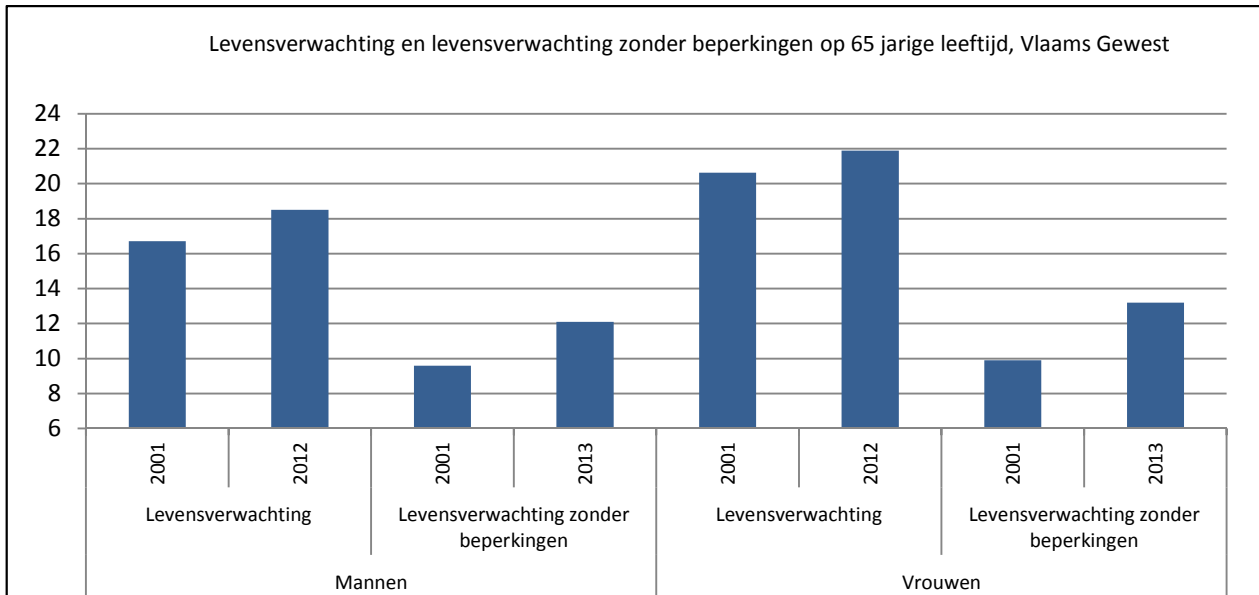
	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Woning	3,34	3,38	3,34	3,37	3,35	3,35
Inkomen	2,91	2,94	2,91	2,86	2,86	2,87
Werk	3,20	3,23	3,23	3,18	3,19	3,20
Vrije tijd	3,10	3,14	3,10	3,08	3,09	3,07
Gezondheidstoestand	3,03	3,04	3,02	3,04	3,00	3,02
Beschikbare tijd	2,94	3,01	2,96	2,96	2,95	2,92
Sociale contacten huisgenoten	3,34	3,38	3,35	3,35	3,33	3,18
Buurt	3,26	3,32	3,30	3,29	3,31	3,32
Sociale contacten vrienden	3,23	3,29	3,20	3,24	3,21	3,32
Sociale contacten familie	3,20	3,25	3,19	3,22	3,16	3,18
Levensstandaard	3,11	3,14	3,14	3,12	3,11	3,09
<i>Tevredenheidsindex</i>	<i>3,15</i>	<i>3,19</i>	<i>3,16</i>	<i>3,15</i>	<i>3,14</i>	<i>3,15</i>

Bespreking

Naast een Europese vergelijking van de algemene tevredenheid met het leven, worden de tevredenheidsscores van de Vlamingen met verschillende levensaspecten bekeken. Deze liggen over het algemeen lichtjes lager dan in 2013, maar op dezelfde hoogte als de jaren daarvoor. De tevredenheid met de sociale contacten met huisgenoten en de woning scoren het hoogst. Het minst tevreden is de bevolking met de beschikbare tijd of de tijd 'om te doen wat gedaan moet worden' en met het inkomen. Vrouwen zijn iets minder tevreden over de vrije tijd en hun gezondheidstoestand dan mannen. De tevredenheid over de tijdsbesteding ligt ook iets lager tussen 25 en 45 jaar en bij hoger geschoolden. Over de ganse lijn zijn er iets lagere scores voor alleenstaanden maar nog iets meer voor alleenstaande ouders.

Op basis van de tevredenheid met de verschillende levensaspecten kan een globale tevredenheidsindex worden berekend. Deze geeft geen verschil naar geslacht. Tussen 25 en 55 jaar ligt de index iets lager. Alleenwonenden en alleenstaande ouders hebben ook een lagere tevredenheidsscore. Hoge scores zijn er voor jongeren die thuis wonen en

Doelstelling	17.1.3 In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.
Kernindicatoren	Levensverwachting en levensverwachting zonder beperkingen op 65 jarige leeftijd
Definitie	Voor wat de beperkingen betreft is informatie gebruikt afkomstig van de volgende vraag in de Gezondheidsenquête: "Bent u, vanwege een gezondheidsprobleem, sinds 6 maanden of langer beperkt in activiteiten die mensen gewoonlijk doen?" (Ja, erg beperkt; Ja, beperkt; Neen, niet beperkt)
Streefwaarde	Een hogere levensverwachting zonder beperkingen, bij top van EU-landen
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest, Europese vergelijking
Vergelijking tijd	2001 - 2013
Frequentie en stiptheid	Vierjaarlijks
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Schatting op basis van gegevens uit de Gezondheidsenquêtes.
Bron data	WIV, Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4371.htm http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Sterftecijfers/Algemene-sterftecijfers/Levensverwachting/

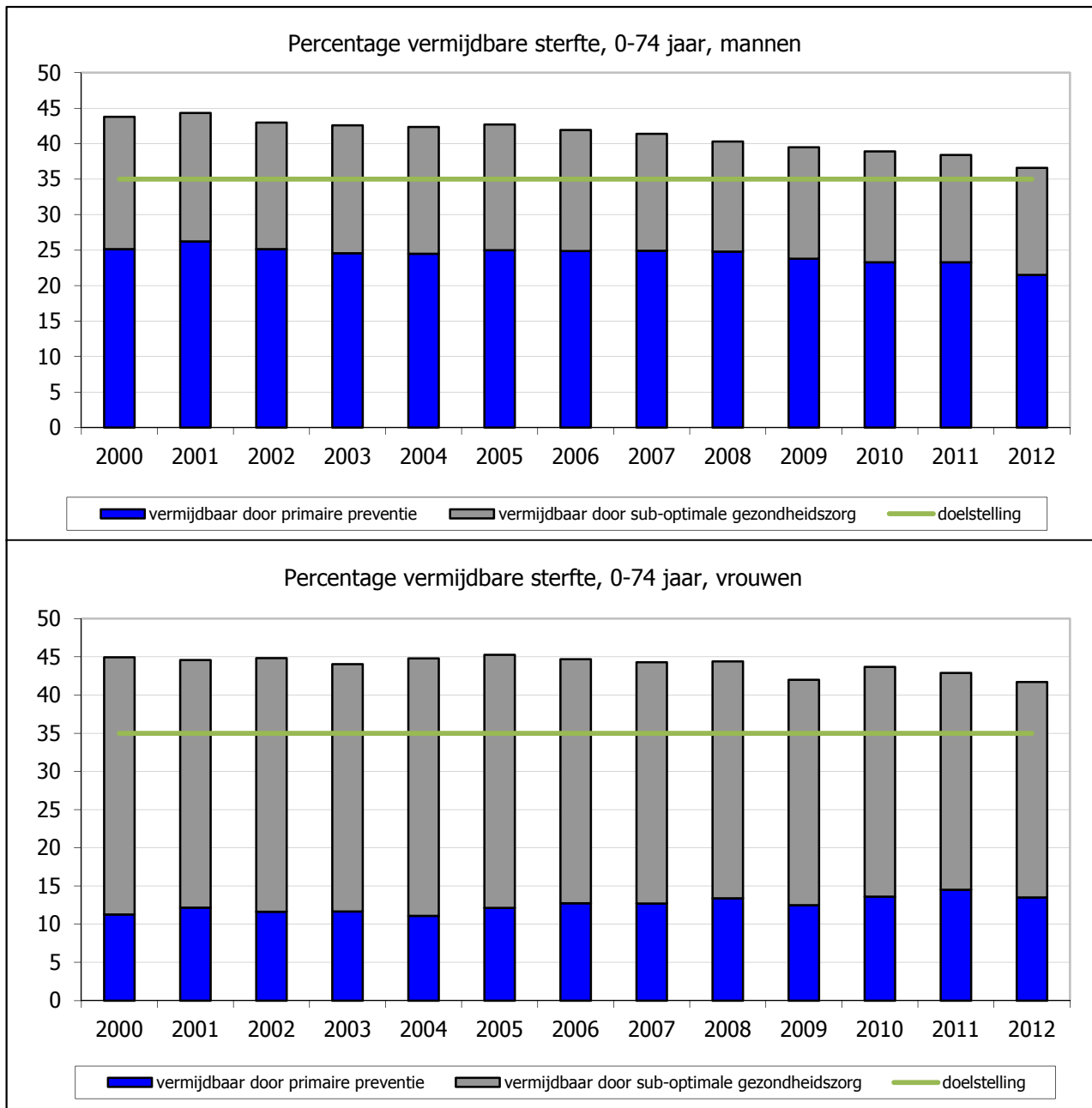

Bron: Levensverwachting: AZG; Levensverwachting zonder beperkingen: Gezondheidsenquête WIV

Bespreking

De indicator is een maat voor het aantal verwachte jaren zonder beperkingen (in goede gezondheid) dat een man/vrouw heeft op de leeftijd van 65 jaar. De levensverwachting van de Vlamingen op 65 jaar neemt toe en ook de levensverwachting zonder beperkingen op 65 stijgt. Vrouwen hebben op 65 jaar nog een levensverwachting zonder beperkingen van 13,2 jaar, mannen van 65 leven doorgaans nog 12,1 jaar zonder beperkingen.

Doelstelling	17.3.1 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Vermijdbare sterfte
Definitie	Vermijdbare sterfte kijkt naar 2 groepen van doodsoorzaken: - Doodsoorzaken die door primaire preventie vermeden kunnen worden, dus door te voorkomen dat mensen ziek worden of een aandoening ontwikkelen. De overheid heeft hier een impact op door haar bevolking goed in te lichten en te sensibiliseren voor de gevolgen van ongezonde voedings- en leefstijlfactoren (bv. roken). Het gaat over volgende vermijdbare doodsoorzaken: longkanker, ischemische hartziekten, huidkanker, levercirrose en verkeersongevallen. - Doodsoorzaken die zich amper zouden voordoen als de gezondheidszorg perfect georganiseerd zou zijn. Het gaat om sterfgevallen die voorkomen kunnen worden door medische interventies zoals vaccinatie, vroegtijdige opsporing (bv. van borstkanker) en/of gepaste behandeling (secundaire preventie). Als deze vermijdbare overlijdens zich toch voordoen, is dat een teken dat het gezondheidszorgsysteem niet optimaal werkt.
Streefwaarde	Vermijdbare sterfte niet hoger dan 35%.
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Berekening op basis van sterftecertificaten
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Sterftecijfers/Algemene-sterftecijfers/Vermijdbare-sterfte/

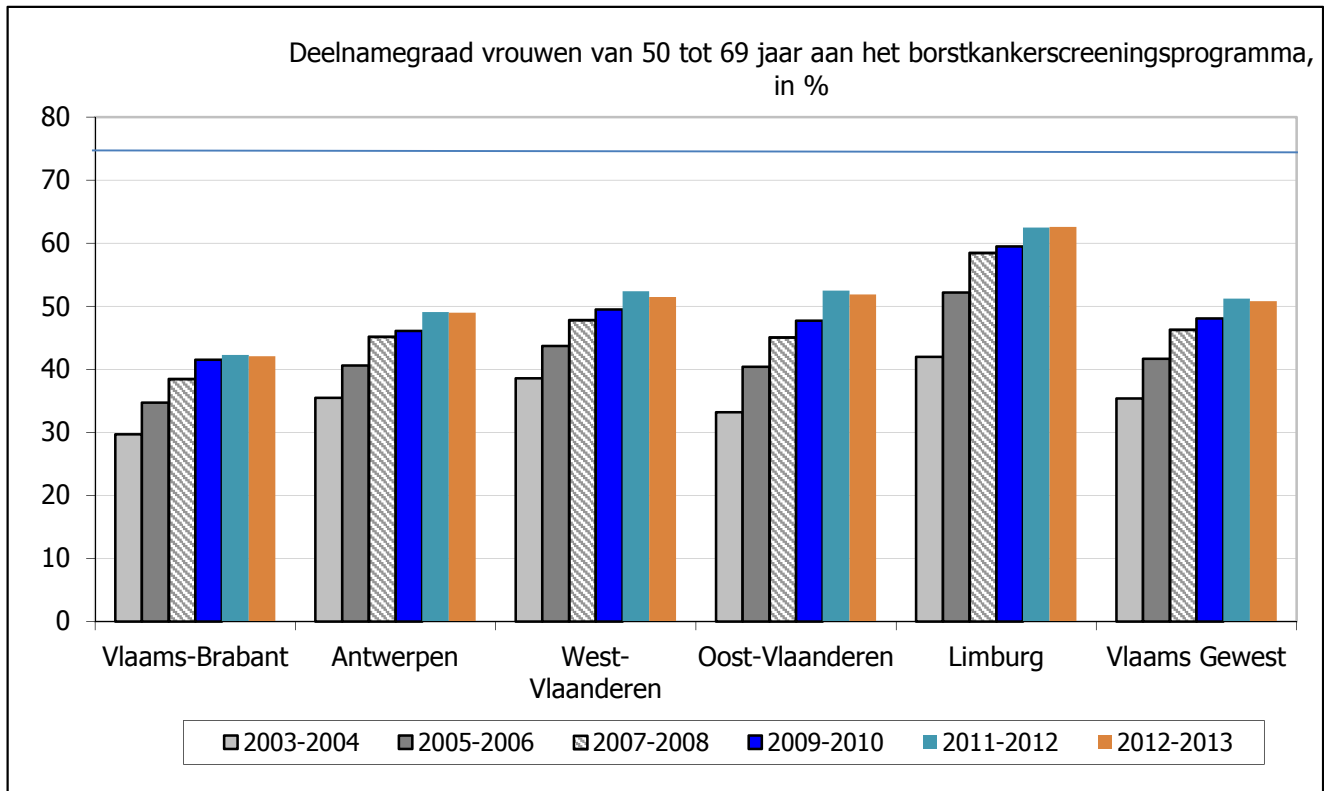

Bespreking

Bijna 2 op de 5 overlijdens voor de leeftijd van 75 jaar zou theoretisch op één of andere manier te vermijden zijn. Bij mannen is er in 2012 37% vermijdbare sterfte. Het grootste deel hiervan is vermijdbaar door primaire preventie, met name de sterfte door ongezonde leefgewoonten (longkanker en ischemische hartziekten) of verkeersongevallen. Bij vrouwen is er 42% vermijdbare sterfte, waarvan het grootste deel te wijten was aan doodsoorzaken die sterk samenhangen met de kwaliteit van de gezondheidszorg. Hierin heeft borstkanker, verantwoordelijk voor 36% van de medisch vermijdbare sterftegevallen, een belangrijk aandeel.

Het voorbije decennium is er bij mannen een dalende trend vast te stellen zowel in de evolutie van sterfte vermijdbaar door primaire preventie als in de sterfte vermijdbaar door een optimale gezondheidszorg. Bij de vrouwen is er enkel een dalende trend voor de sterfte vermijdbaar door een optimale gezondheidszorg.

Doelstelling	17.3.2 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: Bevolkingsonderzoeken naar kanker
Definitie	
Streefwaarde	Tegen 2020 zijn de Vlaamse bevolkingsonderzoeken naar kanker van de baarmoederhals, borst en dikke darm efficiënt georganiseerd, rekening houdend met kosteneffectiviteit en met maatschappelijke en wetenschappelijke evoluties op vlak van bevolkingsonderzoek, en dragen ze bij tot gezondheidswinst voor de bevolking van Vlaanderen.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2001-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	4/09/2015
Meetmethode	Registratie.
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/uploadedFiles/NLsite_v2/Zorgaanbod/Preventieve gezondheidszorg/Organisaties met terreinwerking/jaarverslag2013-DEF2.pdf

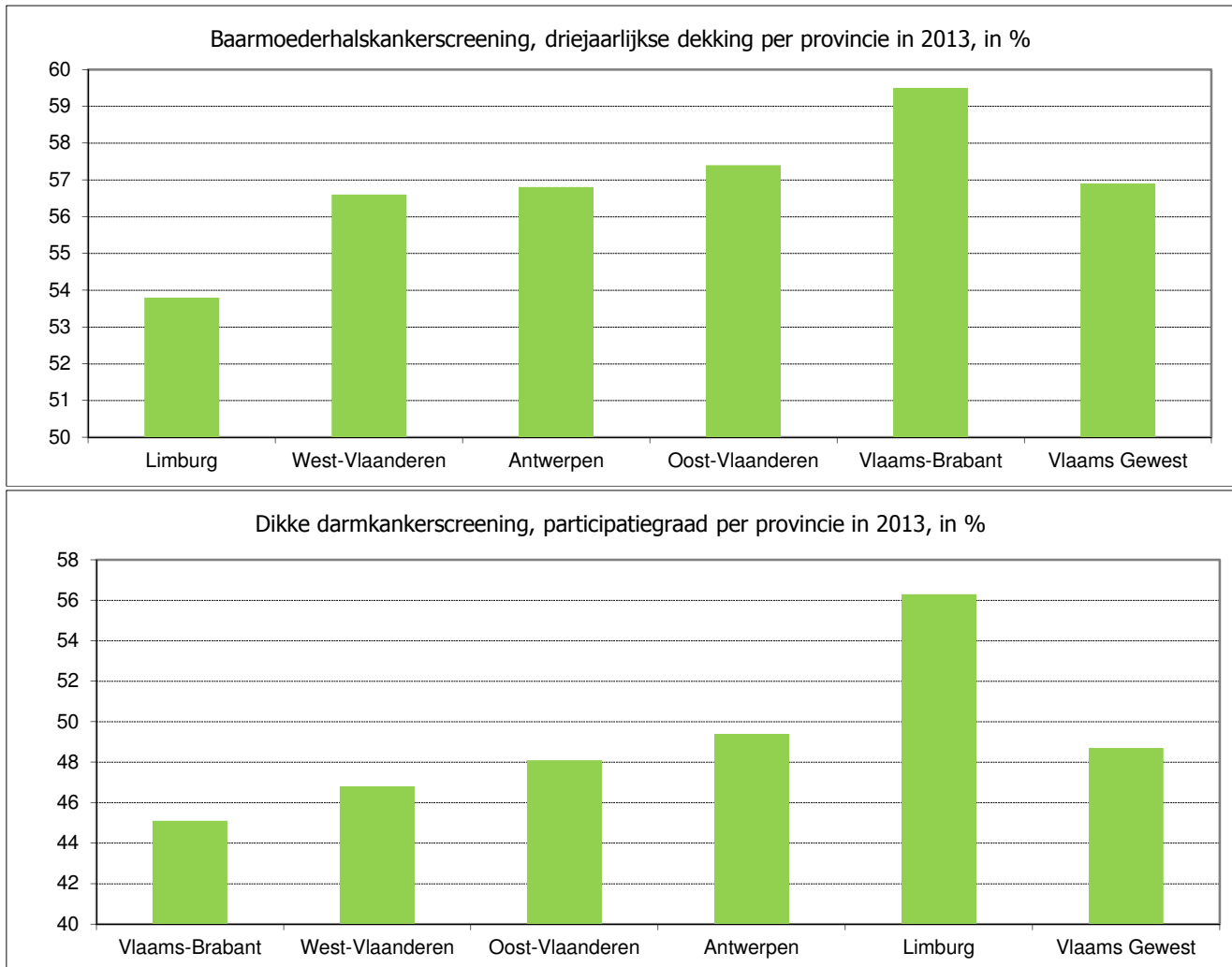

Bespreking

Uit de gegevens van de centra voor borstkankeropsporing blijkt dat in de periode 2012-2013 51% van de vrouwen in de doelgroep (50 tot 69 jaar) zich liet screenen in het kader van het bevolkingsonderzoek naar borstkanker. De deelnamegraad neemt toe over de verschillende periodes, maar de jongste jaren is de stijging minder sterk.

Deze cijfers zijn een onderschatting van het totale aantal vrouwen dat een mammografie ondergaat. Het gaat hier enkel om vrouwen die hebben deelgenomen aan het bevolkingsonderzoek. Een deel van de vrouwen uit de doelgroep wordt echter door hun arts voor een diagnostische mammografie doorverwezen buiten het bevolkingsonderzoek.

Dit verklaart voor een deel het verschil tussen de cijfers aangeleverd door de centra voor borstkankeropsporing en de cijfers uit de gezondheidsenquête of die van het Intermutualistisch Agentschap. Hierin verklaarde in 2008 71% van de Vlaamse vrouwen uit de doelgroep (50 tot 69 jaar) dat zij een mammografie lieten uitvoeren in de afgelopen twee jaar. Dit aandeel vertoont een significante stijging over de tijd, van 46% in 1997 tot 71% in 2008.

Bespreking

In juni 2013 is de Vlaamse overheid gestart met een veralgemeend bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker. Daarbij wordt de aanbeveling gevolgd van de Wereldgezondheidsorganisatie en de Europese Unie om vrouwen van 25 tot en met 64 jaar om de drie jaar een uitstrijkje te laten nemen. 57% van de vrouwen tussen 25 en 64 jaar heeft zich de afgelopen drie jaar preventief laten onderzoeken. Echter, vorig jaar werd als gezondheidsdoelstelling een participatie aan baarmoederhalskankerscreening van 65% gedefinieerd. Bovendien zien we dat naarmate vrouwen ouder worden, ze zich steeds minder preventief laten onderzoeken. Minder dan de helft van vrouwen ouder dan 50 laat zich driejaarlijks onderzoeken (47%) terwijl dit voor vrouwen ouder dan 55 zelf daalt tot onder de 40%. Bijna 8 op de tien (78%) uitstrijkjes werden afgenomen door de gynaecoloog en 18% door de huisarts. In 2013 vertoonde 10% van de afgenomen uitstrijkjes een afwijkend resultaat.

Eind oktober 2013 startte het Vlaams bevolkingsonderzoek naar dikke darmkanker voor mannen en vrouwen van 56 t.e.m. 74 jaar. In 2013 werden de 66-, 68-, 70-, 72- en 74-jarigen uitgenodigd. In 2014 en 2015 worden ook de 56-, 58-, 60-, 62- en 64-jarigen uitgenodigd.

De deelname per provincie schommelt. Koploper is Limburg (56%), de laagste participatiegraad is er in Vlaams Brabant (45%). Mannen nemen meer deel dan vrouwen (49,4% versus 48,1%). Van de onderzochte stalen bleken er 10% afwijkend (onzichtbaar bloed in de stoelgang ≥ 75 ng/ml). Dit is hoger dan verwacht. De kans op bloed in de stoelgang neemt significant toe met de leeftijd. Mannen hebben – zoals verwacht op basis van de hogere incidentie op dikke darmkanker bij mannen - een hoger aantal afwijkende laboresultaten dan vrouwen, 12,5% versus 7,8%.

Doelstelling	17.3.3 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: Tabak, alcohol, drugs
Definitie	Het realiseren van gezondheidswinst op bevolkingsniveau door tegen het jaar 2015 het gebruik van tabak, alcohol en illegale drugs terug te dringen.
Streefwaarde	<p>Bij personen tot 15 jaar is het percentage rokers niet hoger dan 11%.</p> <p>Bij personen vanaf 16 jaar is het percentage rokers niet hoger dan 20%.</p> <p>Bij personen tot 15 jaar is het percentage dat meer dan 1 keer per maand drinkt niet hoger dan 20%.</p> <p>Bij mannen vanaf 16 jaar is het percentage dat meer dan 21 eenheden per week drinkt niet hoger dan 10%.</p> <p>Bij vrouwen vanaf 16 jaar is het percentage dat meer dan 14 eenheden per week drinkt niet hoger dan 4%.</p> <p>Bij personen tot 17 jaar is het percentage dat ooit cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 14%.</p> <p>Bij personen tot 17 jaar is het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 7%.</p> <p>Bij 18- tot 35-jarigen is het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 8%.</p>
Dimensies	Geslacht, Leeftijd
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Jongeren: schooljaar 2004-2005 en 2012-2013; Volwassenen: 2004 en 2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks (jongeren), Vierjaarlijks (volwassenen)
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Enquête
Bron data	Leerlingenbevraging VAD; Gezondheidsenquête WIV
Meer informatie	www.gezondheidsenquête.be/ http://www.vad.be/alcohol-en-andere-drugs/onderzoek/leerlingenbevraging.aspx

Jongeren

	schooljaar 2004-2005	schooljaar 2012-2013	doel 2015
percentage rokers tot 15 jaar	14,4	9,1	max 11
percentage dat meer dan 1 keer per maand alcohol drinkt tot 15 jaar	26,8	13,9	max 20
percentage dat ooit cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt tot 17 jaar	19,0	15,8	max 14
percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt tot 17 jaar	9,9	9,9	max 7

Volwassenen

	2004	2013	doel 2015
percentage rokers vanaf 16 jaar	26,8	21,8	max 20
percentage mannen vanaf 16 dat meer dan 21 eenheden per week drinkt	12,8	7,8	max 10
percentage vrouwen vanaf 16 dat meer dan 14 eenheden per week drinkt	5,4	4,2	max 4
percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt bij de 18-35 jarigen	10,7	6,7	max 8

Bespreking

De gezondheidsdoelstelling over roken stelt dat tegen 2015 bij personen van 15 jaar en jonger het percentage rokers niet hoger dan 11% mag zijn. Bij de basismeting in 2004-2005 bedroeg het percentage laatstejaarsgebruikers van tabak 14,4%. In de eerstvolgende jaren bleven de resultaten rond dit percentage schommelen. Sinds 2010/2011 daalt het laatstejaarsgebruik. In het schooljaar 2012/2013 gaf 9,1% van de jongeren onder de 16 jaar aan het laatste jaar tabak te hebben gerookt. Hiermee wordt voor de eerste keer een cijfer lager dan de doelstelling genoteerd. Komende bevestigingen zullen duidelijk maken of deze nieuwe trend stand houdt.

Het percentage rokers vanaf de leeftijd van 16 jaar moet tegen 2015 minder dan 20% bedragen. De Gezondheidsenquête 2013 telt nog 22% rokers in Vlaanderen, een duidelijke daling tegenover 2004.

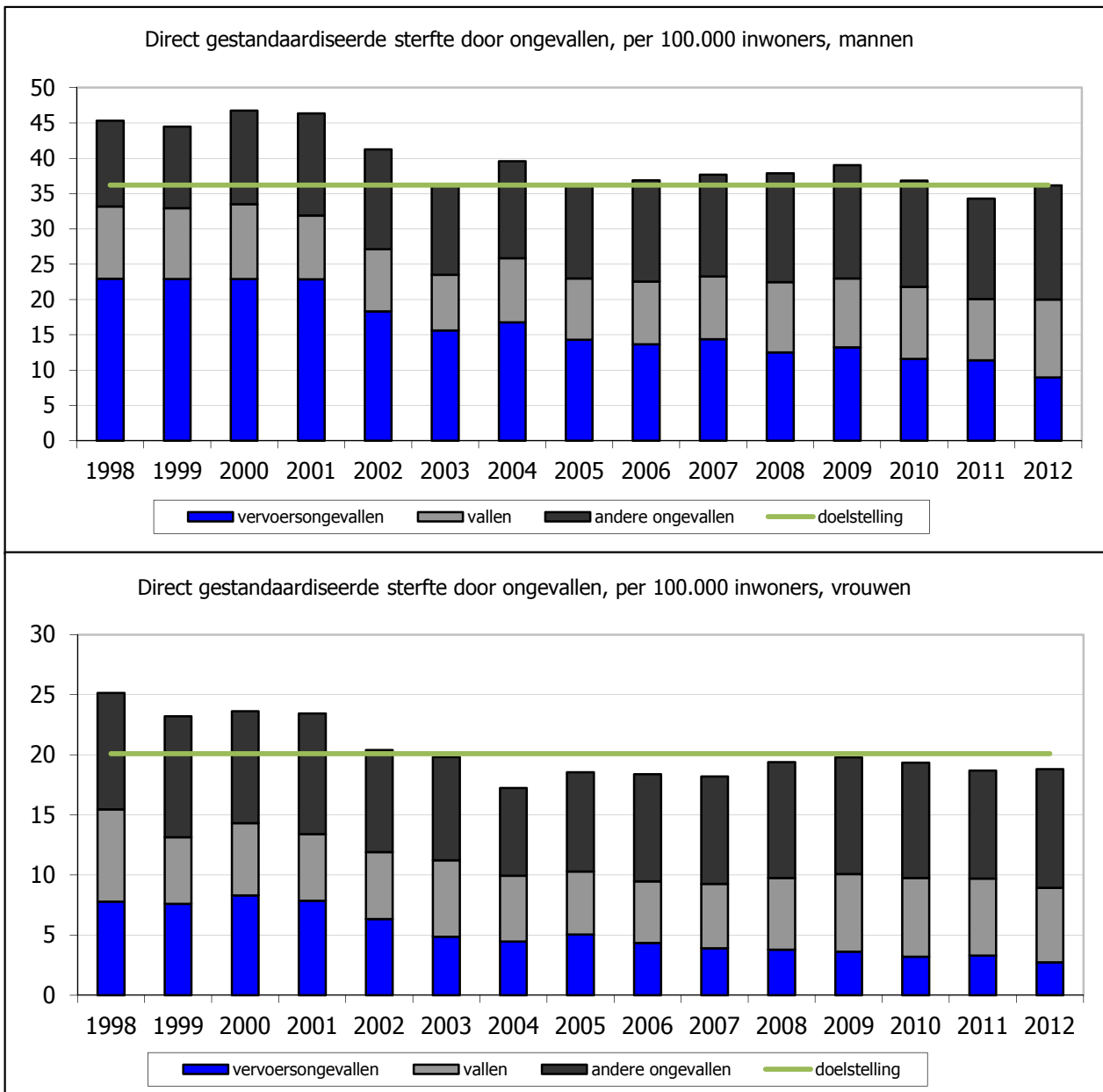
Wat alcohol betreft zou tegen 2015 bij personen van 15 jaar en jonger het percentage dat meer dan 1 keer per maand drinkt niet hoger mogen zijn dan 20%. Bij de basismeting dronk 26,8% van de leerlingen jonger dan 16 vaker dan 1 keer per maand alcohol. Dit percentage kende de afgelopen jaren een geleidelijke daling. Sinds het schooljaar 2009-2010 werd de doelstelling nipt bereikt en ook voor het schooljaar 2012-2013 wordt met 13,9% de daling in het alcoholgebruik doorgezet.

Het percentage volwassen mannen dat wekelijks meer dan 21 eenheden drinkt zou in 2015 nog maximaal 10% mogen bedragen, in 2013 was dit 7,8%. Het percentage volwassen vrouwen dat wekelijks meer dan 14 eenheden drinkt moet terug naar 4% en bedroeg 4,2% in 2013.

Rond illegale drugs is het doel tegen 2015 dat bij personen van 17 jaar en jonger het percentage dat ooit cannabis of een andere illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 14% is, het percentage dat 12 maanden voor de bevraging cannabis of een illegale drug heeft gebruikt, mag niet hoger zijn dan 7%. Hoewel het ooit-gebruik gedaald is naar 15,8%, is de doelstelling tot dusver nog niet behaald. Ook het laatstejaarsgebruik blijft schommelen rond hetzelfde niveau. De huidige prevalentie van 9,9% ligt nog ver af van de beoogde doelstelling van 7%.

6,7% van de 18-35 jarigen gebruikte in 2008 het jaar voor de bevraging cannabis, dus minder dan de doelstelling van maximaal 8% in 2015.

Doelstelling	17.3.4 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: ongevallen in de privé-sfeer
Definitie	Beschouwd worden vervoersongevallen, vallen en andere ongevallen (V00 tot X59 in de ICD-10 classificatie).
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: het aantal dodelijke ongevallen in de privésfeer en het verkeer moeten afnemen met 20% (ten opzichte van 1998).
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	1998-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Berekening aan de hand van de sterftecertificaten.
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Gezond-leven-en-milieu/Ongevallen-in-privésfeer/Cijfers-over-sterfte-door-ongevallen/

Bespreking

Sinds 1998 is de gestandaardiseerde sterfte door ongevallen bij mannen gedaald met 20%. Daarmee is voor mannen de globale doelstelling bereikt. Voor vervoersongevallen is de doelstelling duidelijk bereikt. De sterfte bij mannen door vervoersongevallen daalt met 61%. De sterfte door overige ongevallen nam echter toe bij mannen: de sterfte door te vallen steeg met 8% ten opzichte van 1998, de sterfte door andere niet-vervoersongevallen steeg met 33%.

Over dezelfde periode is de sterfte door ongevallen bij vrouwen gedaald met 25%. Daarmee blijft de globale doelstelling voor vrouwen bereikt. Het aantal vrouwelijke vervoerslachtoffers krimpt met 65% en het aantal sterfgevallen door een ongelukkige val neemt af met 19%. De sterfte bij vrouwen door andere ongevallen steeg met 2% ten opzichte van 1998.

Doelstelling	17.3.5 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: voeding en beweging
Definitie	De volgende aspecten worden beschouwd: voldoende fysieke activiteit, het geven van borstvoeding, aanbevelingen voor groenten en fruit en het hebben van een gezond gewicht.
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: tegen 2015 gezondheidswinst realiseren op bevolkingsniveau door een stijging van het aantal mensen dat voldoende fysiek actief is, evenwichtig eet en een gezond gewicht nastreeft.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2004 en 2013
Frequentie en stiptheid	
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Enquêtes
Bron data	Gezondheidsenquête WIV; Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	https://his.wiv-isp.be/NL/SitePages/Introductiepagina.aspx http://www.zorg-en-gezondheid.be/Beleid/Gezondheidsdoelstellingen/Gezondheidsdoelstelling-voeding-en-beweging/

Percentage volwassenen (19-59 jaar) dat de aanbevelingen uit de subdoelstellingen haalt en doelstellingen tegen 2015, in %

		2004	2013	<i>Doel 2015</i>
% personen dat voldoende fysiek actief is	mannen	51	55	<i>59</i>
	vrouwen	34	31	<i>39</i>
% personen dat aanbeveling voor groenten haalt		1	43	<i>11</i>
% personen dat aanbeveling voor fruit haalt		5	29	<i>15</i>
% personen met een gezond gewicht	mannen	53	49	<i>53</i>
	vrouwen	67	60	<i>67</i>
		2004	2014	<i>Doel 2015</i>
% moeders dat met borstvoeding start		62	64	<i>74</i>

Bespreking

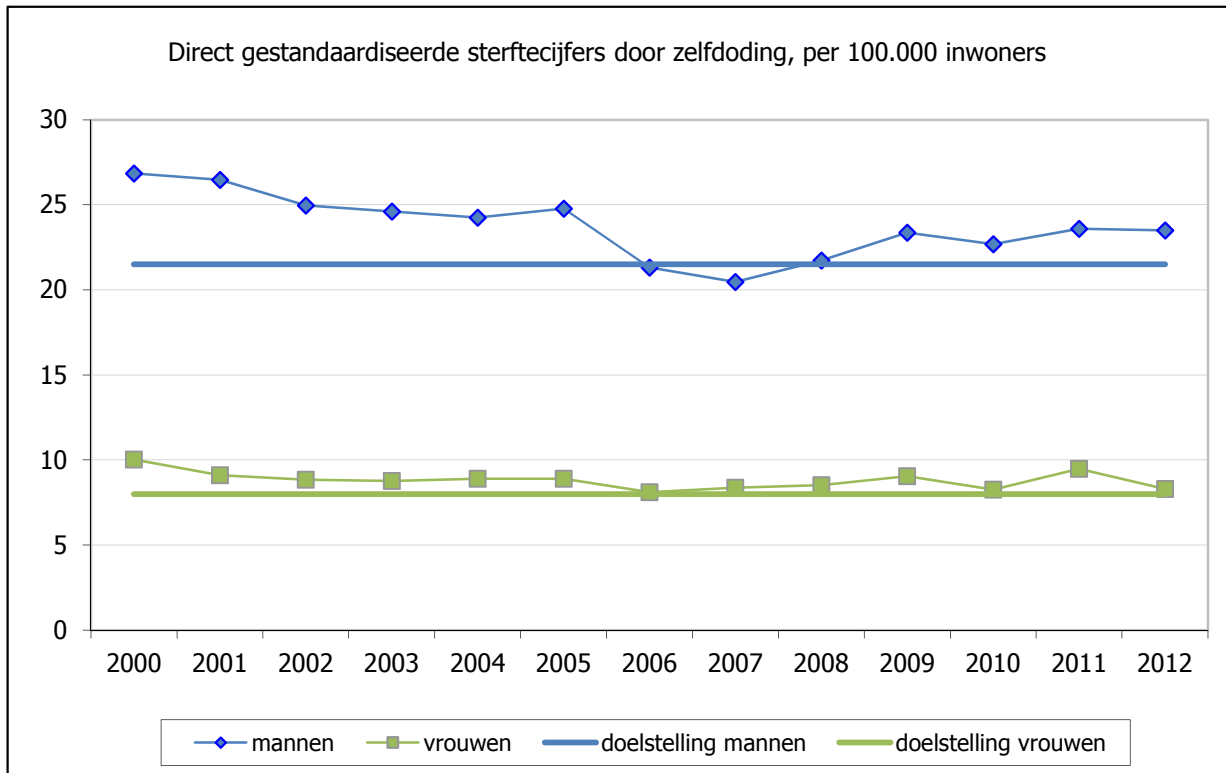
Voldoende fysieke activiteit betekent voor volwassenen dagelijks minstens een half uur bewegen met een matige fysieke inspanning ofwel drie dagen per week minstens 20 minuten intense activiteit. In 2013 haalde 55% van de volwassen mannen deze aanbeveling, een toename ten opzichte van 2004. Bij de vrouwen is er met 31% dat de aanbeveling haalt een daling tegenover 2004.

Volgens de Voedselconsumptiepeiling at in 2004 amper 1% van de bevolking 300 gram groenten per dag en slechts 5% at 250 gram fruit per dag. Volgens de Gezondheidsenquête 2013 eet wel 43% dagelijks 300 gram groenten en 29% eet dagelijks 2 porties fruit.

Bij volwassenen komt een gezond gewicht overeen met een BMI tussen de 18,5 en 25, slechts 49% van de volwassen mannen en 60% van de volwassen vrouwen voldeed hieraan in 2013, een achteruitgang tegenover 2004.

In 2014 gaf 64% van de vrouwen borstvoeding op dag 6 na de bevalling, een lichte toename tegenover 2004.

Doelstelling	17.3.6 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicatoren	Gezondheidsdoelstelling: depressie en zelfdoding
Definitie	Onder zelfdoding vallen doodsoorzaken in de categorie 'opzettelijk zichzelf schade toebrengen' (X60 tot X84 in de ICD-10 classificatie). Gezondheidsparameters hangen sterk samen met de leeftijd van de individuen. Daarom is het voor vergelijkingen in de tijd en in de ruimte belangrijk rekening te houden met de leeftijdsamenstelling van de bevolking. Het effect van een verschillende leeftijdsverdeling wordt uitgeschakeld door voor een populatie de sterfte te berekenen die zou bestaan indien deze leeftijdsverdeling overal gelijk zou zijn. Een direct gestandaardiseerd sterftecijfer is in die zin een "theoretisch" cijfer dat alleen nut heeft bij vergelijkingen in de tijd of tussen verschillende populaties. Men kan hiervoor verschillende standaardpopulaties gebruiken: van een welbepaalde bestaande populatie tot een volledig theoretische populatie (bv. de Europese Standaardbevolking).
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: de sterfte door zelfdoding bij mannen en vrouwen moet tegen 2020 verminderd zijn met 20% ten opzichte van 2000.
Dimensies	Geslacht
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2000-2012
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Berekening aan de hand van de sterftecertificaten.
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Ziekten/Depressies-en-zelfdoding/Evaluatie-gezondheidsdoelstelling-zelfdoding-en-depressie-via-sterftecijfers/

Bespreking

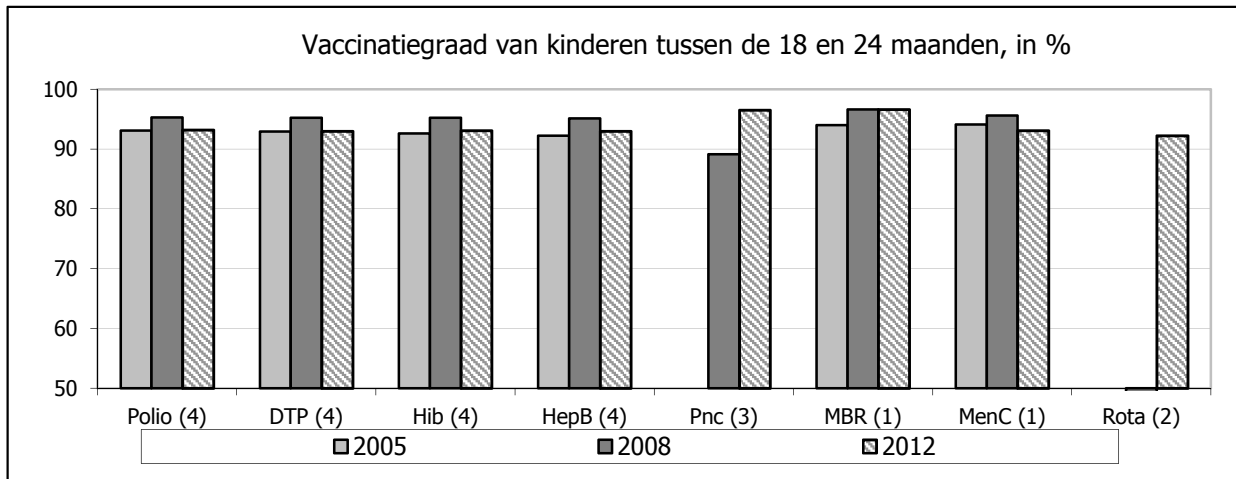
In 2012 stierven 1.112 Vlamingen door zelfdoding. Bijna 3 op de 4 van hen zijn mannen: 814 mannen tegenover 298 vrouwen. Zelfdoding is een van de meest voorkomende doodsoorzaken bij jonge volwassenen tussen 20 en 54 jaar. De gemiddelde leeftijd van mannen die suïcide plegen is 50 jaar en die van vrouwen 53 jaar. De meest voorkomende methode is verhangen. De helft van de zelfdodingen gebeurt bij mannen en vrouwen jonger dan 50. Dit grote aantal overlijdens op relatief jonge leeftijd zorgt ervoor dat zelfdoding voor bijna evenveel verloren jaren verantwoordelijk is als longkanker of ischemische hartziekten.

De gezondheidsdoelstelling bepaalt dat het aantal zelfdodingen in 2020 met 20% moet dalen t.o.v. 2000. Deze doelstelling is nog niet gehaald, noch bij mannen noch bij vrouwen. In 2012 overleden er iets minder mensen door suïcide dan in 2011.

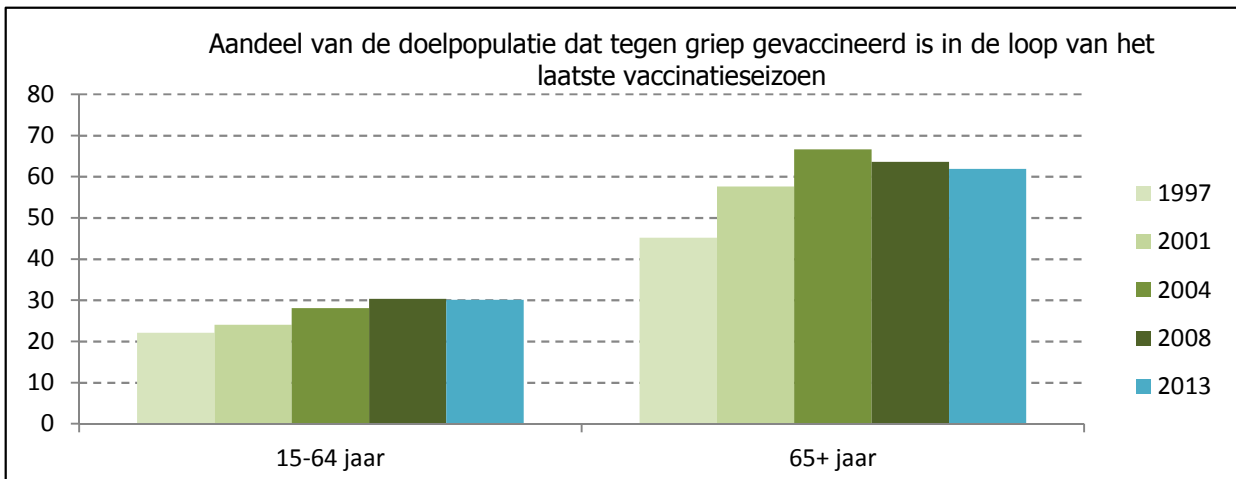
Wanneer er rekening gehouden wordt met de veranderende leeftijdsverdeling, waren er in 2012 duidelijk minder overlijdens dan in 2000 (gestandaardiseerd aantal o.b.v. de Europese standaardbevolking).

Voor mannen is er een daling van 12% tussen het gestandaardiseerde aantal overlijdens in 2000 en dat in 2012. Dat is nog niet de vooropgestelde 20% maar wel al een statistisch significant verschil. Voor vrouwen daalde het gestandaardiseerde aantal overlijdens in 2012 met 17% ten opzichte van 2000.

Doelstelling	17.3.7 Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.
Kernindicator	Gezondheidsdoelstelling: infectieziekten en vaccinatie
Definitie	
Streefwaarde	Gezondheidsdoelstelling: Tegen 2020 moet een kwaliteitsvol vaccinatiebeleid in Vlaanderen erop gericht zijn de bevolking gedurende het hele leven doeltreffend te beschermen tegen vaccineerbare infectieziekten die een ernstige impact kunnen hebben op de levenskwaliteit. Deze doelstelling is opgesplitst in een aantal meer concrete subdoelstellingen, onder andere: <ul style="list-style-type: none"> • Tegen 2020 wordt voor kinderen en jongeren voor elk van de vaccinatiemomenten de vaccinatiegraad bereikt die nodig is voor het garanderen van groepsimmunitet; • Tegen 2020 is minstens 50% van de risicogroepen voor complicaties van griep jonger dan 65 jaar gevaccineerd tegen seizoensgriep; • Tegen 2020 is minstens 75% van de 65-plussers gevaccineerd tegen seizoensgriep.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	Kinderen: 2005, 2008 en 2012; Volwassenen: 1997, 2001, 2004, 2008 en 2013
Frequentie en stiptheid	Onregelmatig
Laatst gewijzigd	4/09/2015
Meetmethode	Enquête
Bron data	Agentschap Zorg en Gezondheid; Gezondheidsenquête WIV
Meer informatie	http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Ziekten/Infectieziekten-en-vaccinatie/Vaccinatiegraadstudies/ http://www.iph.fgov.be/epidemiologie/epinl/crospnl/hisnl/his08nl/r2/9.vaccinatie_r2.pdf

DTP: Difterie-Tetanus-Pertussis; Hib: H. influenzae type b; HepB: Hepatitis B; Pnc: Pneumokokken; MBR: Mazelen-Bof-Rubella; MenC: Meningokokken van serogroep C; Rota: Rotavirus.

Doelpopulatie: personen van 15 jaar en ouder met een specifieke chronische aandoening (astma, chronische bronchitis, een cardiovasculaire pathologie, hoge bloeddruk, nierproblemen of diabetes) en personen van 65 jaar en ouder.

Bespreking

De vaccinatiegraadstudie 2012 onderzocht hoeveel jonge kinderen (18-24 maanden) gevaccineerd zijn met de in Vlaanderen aanbevolen vaccins.

Alleen het vaccin tegen polio is wettelijk verplicht. Het vaccin wordt meestal gegeven in een zesvoudig vaccin, samen met difterie, tetanus, kinkhoest, Haemophilus influenzae type b en hepatitis B. De vaccinatiegraad voor volledige vaccinatie (4 dosissen) met dit zesvoudige vaccin blijft stabiel op 93%.

Voor de eliminatie van mazelen is een vaccinatiegraad van minimaal 95% nodig (WHO-doelstelling). Voor de eerste dosis op de leeftijd van 12 maanden is dat percentage bereikt.

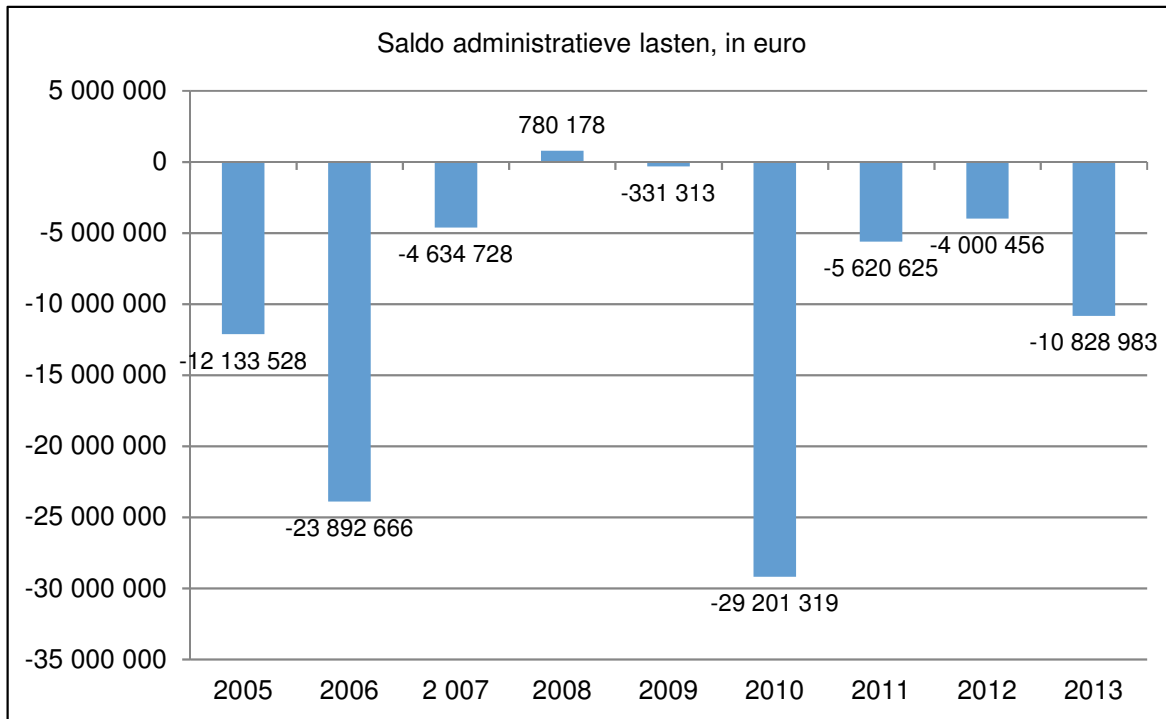
Ook voor de andere gratis vaccins is de vaccinatiegraad bij jonge kinderen hoog genoeg om groepsimmunitet te verkrijgen en de circulatie van de ziekte te doorbreken.

Het vaccin tegen het rotavirus werd in 2008 aanbevolen door de Hoge Gezondheidsraad. Hoewel het niet gratis is maar deels terugbetaald wordt door het RIZIV, is de vaccinatiegraad toch al heel sterk gestegen tot een niveau dat dicht tegen de andere vaccins aanleunt.

In 2013 is 30% van de doelpopulatie tussen 15 en 64 jaar gevaccineerd tegen griep in de loop van het laatste vaccinatie seizoen. Bij de 65 plussers loopt dit aandeel op tot 62%. De gezondheidsdoelstelling stelt tegen 2020 vaccinatiegraden van respectievelijk 50% en 75% voorop.

Er is omzeggens geen verschil tussen mannen en vrouwen en ook opleidingsniveau speelt geen rol van betekenis. Tussen 1997 en 2004 is er een duidelijke toename van het percentage risicopersonen dat wordt gevaccineerd in het afgelopen vaccinatie seizoen, daarna volgt een stabilisering.

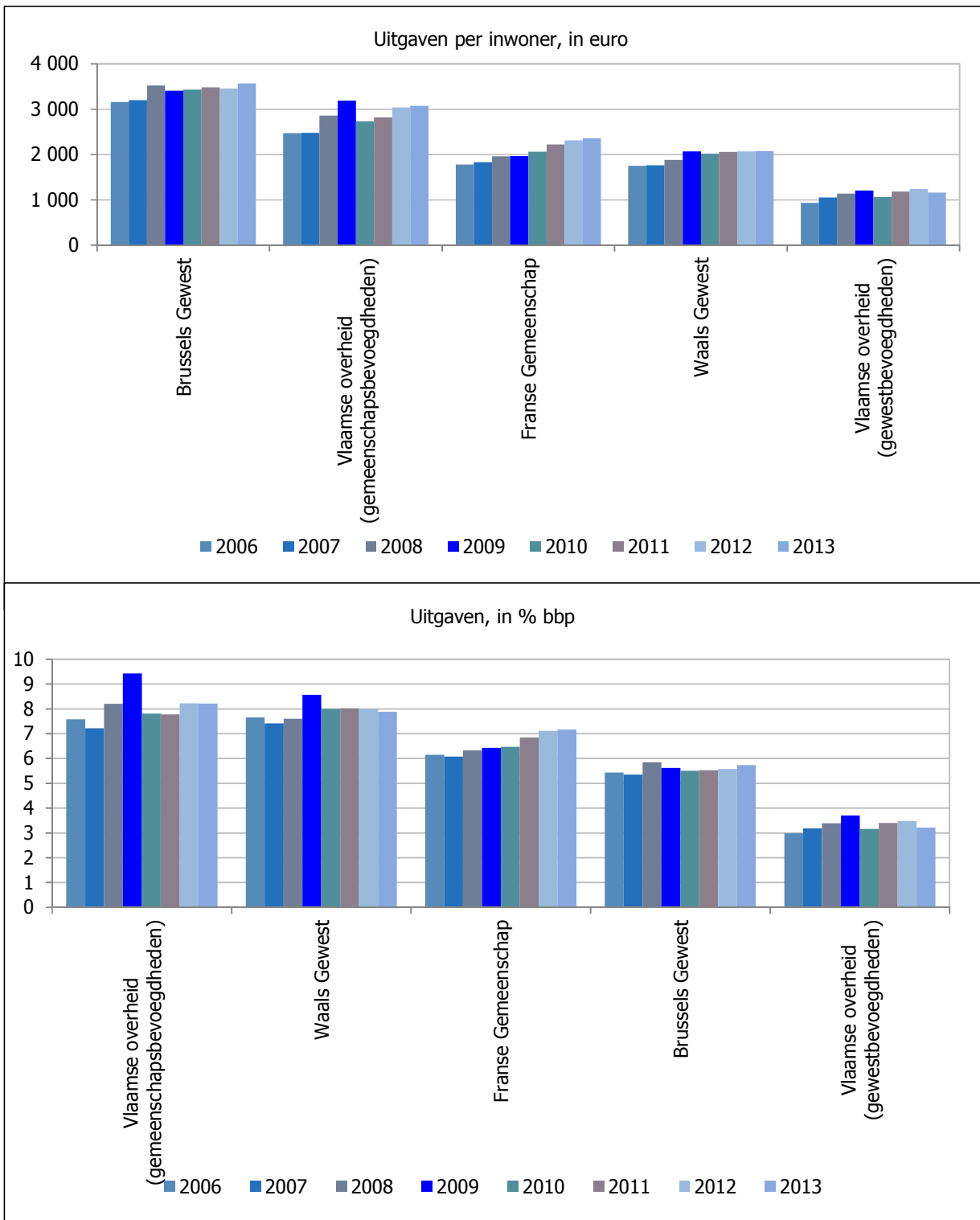
Doelstelling	18.1.1 Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en regelgeving draagt in 2020 op structurele wijze bij tot het welzijn en de welvaart van de bevolking.
Kernindicator	Netto saldo gemeten administratieve lasten
Definitie	Administratieve lasten zijn de kosten van de administratieve handelingen die actoren moeten uitvoeren voor de naleving van wettelijke informatieverplichtingen aan de overheid, ongeacht of zij die handelingen ook zonder wettelijke verplichting zouden uitvoeren. Die kosten zijn additioneel ten opzichte van de kosten om de administratie van hun kernproces op orde te hebben en gaan uit van een efficiënte naleving van de informatieverplichtingen door de actoren.
Streefwaarde	Niet expliciet bepaald. Negatieve waarde betekent verlaging van administratieve lasten
Dimensies	Beschikbaar per beleidsdomein, lasten voor overheden en voor externe gebruikers (burgers, bedrijven)
Vergelijking ruimte	Enkel voor Vlaanderen, niet vergelijkbaar met regio's
Vergelijking tijd	sinds 2005
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, per kwartaal beschikbaar
Laatst gewijzigd	4/03/2014
Meetmethode	Voor elk dossier dat op de Vlaamse Regering geagendeerd wordt voor 1e principiële goedkeuring en dat een wijziging van de administratieve lasten tot gevolg heeft, moeten deze administratieve lasten gemeten en gerapporteerd worden via de RIA of via de Nota aan de Vlaamse Regering (als er geen RIA moet opgemaakt worden). Deze kosten bestaan uit 2 componenten: 1) de tijdsbestedingskosten (tijdsbesteding * uurtarief * aantal actoren * periodiciteit) en 2) de out-of-pocketkosten: de reële uitgaven die gepaard gaan met het naleven van informatieverplichtingen. Voorbeelden zijn de kost van een aangetekende zending, een verplaatsing naar het gemeentehuis, ... De metingen van administratieve lasten gebeuren obv het standaard Kosten Model.
Bron data	Dienst Wetmatiging
Meer informatie	www.wetsmatiging.be

Bespreking

Sinds de invoering van de compensatieregel binnen de Vlaamse overheid (1/1/2005) werd jaarlijks een afname van de administratieve lasten van nieuwe of wijzigende regelgeving gemeten. Enkel in 2008 werd een lichte toename aan administratieve lasten gemeten.

Doelstelling	18.3.1 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie én de relatie tussen alle dimensies van het overheidsingrijpen kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen bijsturen.
Kernindicatoren	Overheidsuitgaven, evolutie in de tijd, in % BBP en per inwoner in het Vlaanderen, het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Franse Gemeenschap volgens COFOG-classificatie (2 digits).
Definitie	COFOG is een internationale classificatie van overheidsfuncties. De overheidsuitgaven worden verdeeld naar functie (gezondheid, onderwijs, ...) en niet meer volgens organogram van de overheid. Dit laat een betere vergelijking in de tijd en ruimte toe, zeker als de overheid haar diensten reorganiseert (de functies blijven immers dezelfde). De eenheden van de COFOG-classificatie zijn de verrichtingen. Elke verrichting krijgt een code overeenstemmend met de functie die bij de verrichting hoort. Tot de Vlaamse gewestuitgaven worden gerekend de codes: 4. economische zaken, 5. milieubescherming en 6. huisvesting en gemeenschappelijke voorzieningen. Tot de Vlaamse gemeenschapsuitgaven behoren: 7. gezondheid, 8. recreatie cultuur en godsdienst, 9. onderwijs en 10. sociale bescherming. De code 1. algemeen overheidsbestuur wordt evenredig verdeeld over gewest- en gemeenschapsuitgaven. Het bbp en de inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt voor 70% over de Franse Gemeenschap en voor 30% over de Vlaamse gemeenschapsuitgaven verdeeld.
Streefwaarde	Geen expliciete streefwaarde
Dimensies	Euro per inwoner, % bbp
Vergelijking ruimte	Vlaams overheid (gewest- en gemeenschapsuitgaven), Waals Gewest, Brussels H. Gewest, Franse Gemeenschap
Vergelijking tijd	2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks. De data voor jaar j zijn beschikbaar aan het eind van jaar j+1.
Laatst gewijzigd	13/08/2015
Meetmethode	Administratieve registratie.
Bron data	Algemene Gegevensbank FOD Begroting
Meer informatie	http://www.begroting.be/NL/figures/Documents/Jaarverslag%20AGB%202013%2018.12.2014.pdf

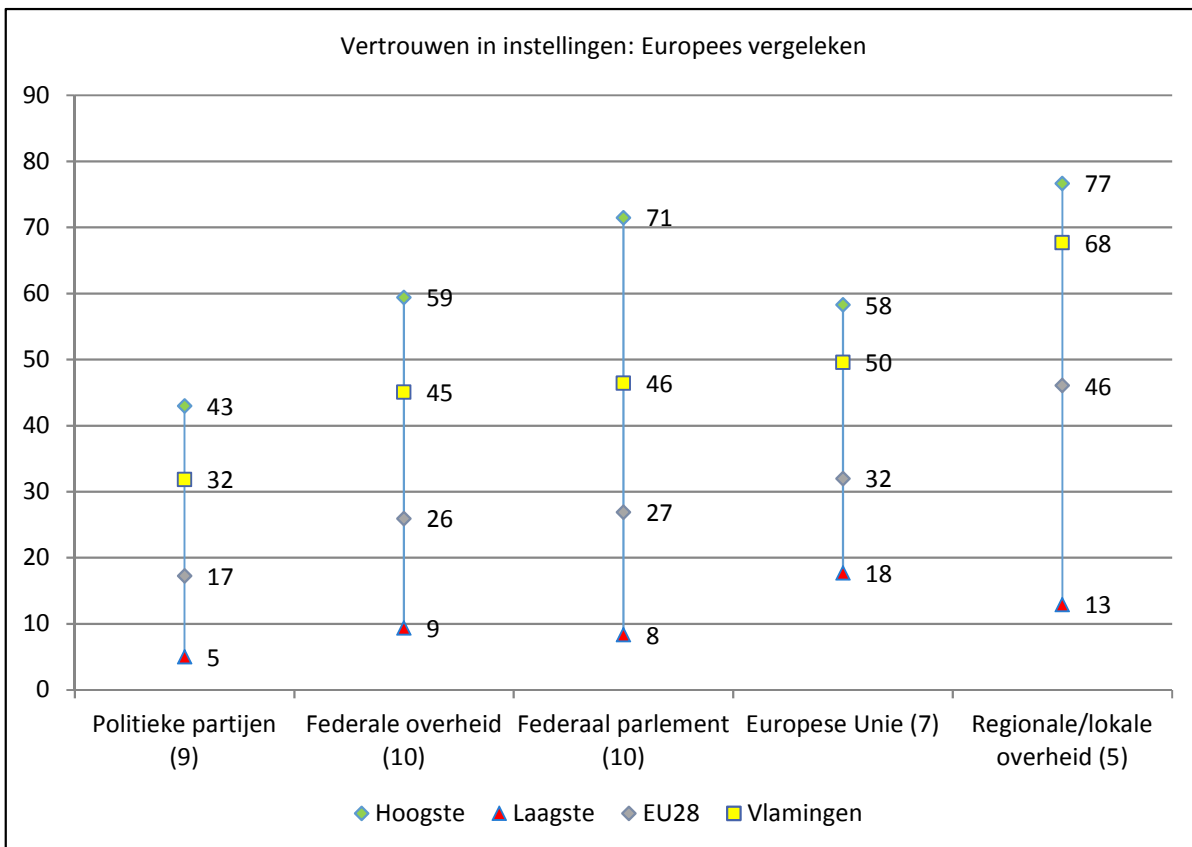

Bespreking

Een vergelijking met de uitgaven van de andere regionale overheden is een onderdeel van het Pact 2020 van de Vlaamse overheid. De benchmark met de andere deelstaten leert ons dat de Vlaamse overheid wat gemeenschapsbevoegdheden betreft (3.070 euro per inwoner of 8,2% bbp in 2013) duidelijk meer uitgeeft dan de Franse Gemeenschap. De gewestuitgaven van de Vlaamse overheid (1.160 euro per inwoner of 3,2% bbp) liggen duidelijk onder die van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en vooral onder die van het Waalse Gewest.

Naar COFOG-domeinen (euro per inw., 2013) geeft de Vlaamse overheid (gewestbevoegdheden) het meest uit aan economische zaken. Op te merken valt dat dit cijfer ook de uitgaven voor mobiliteit omvat. Dit is ook het topdomein in de overige gewesten. Onderwijs is de grootste uitgavenpost voor de gemeenschappen.

Doelstelling	18.3.2 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie en de relatie tussen alle dimensies van het overheidsoptreden kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.
Kernindicator	Vertrouwen in overheidsinstellingen: internationaal vergeleken
Definitie	Het percentage van de bevolking dat vertrouwen stelt in overheidsinstellingen. Het percentage geeft het aandeel van de bevolking weer dat vertrouwen stelt. Respondenten kunnen enkel aangeven of ze al dan niet vertrouwen hebben. In andere surveys (SCV, ESS) is er meer gradatie mogelijk (5- of 10-puntschaal) waardoor vergelijking niet mogelijk is. Het percentage wordt vergeleken met de minimum- en maximumwaarde binnen de Europese landen. Het Vlaamse cijfer wordt ook afgezet ten opzichte van het Europese gemiddelde. Bij de benaming van de instelling wordt ook de ranking van Vlaanderen aangegeven.
Streefwaarde	Toename vertrouwen, bij top van EU-landen.
Dimensies	Europese lidstaten en Belgische cijfers opgesplitst naar Nederlandstaligen en Franstaligen.
Vergelijking ruimte	Europese Unie
Vergelijking tijd	2006 - 2014
Frequentie en stiptheid	wisselend
Laatst gewijzigd	8/09/2015
Meetmethode	Face to face survey in lidstaten EU. Voor België ca. 1.000 respondenten waarvan ca. 600 Nederlandstaligen.
Bron data	Eurobarometer 81.1 (lente 2014).
Meer informatie	http://ec.europa.eu/public_opinion/standard_en.htm

* rangorde t.o.v. andere Europese lidstaten

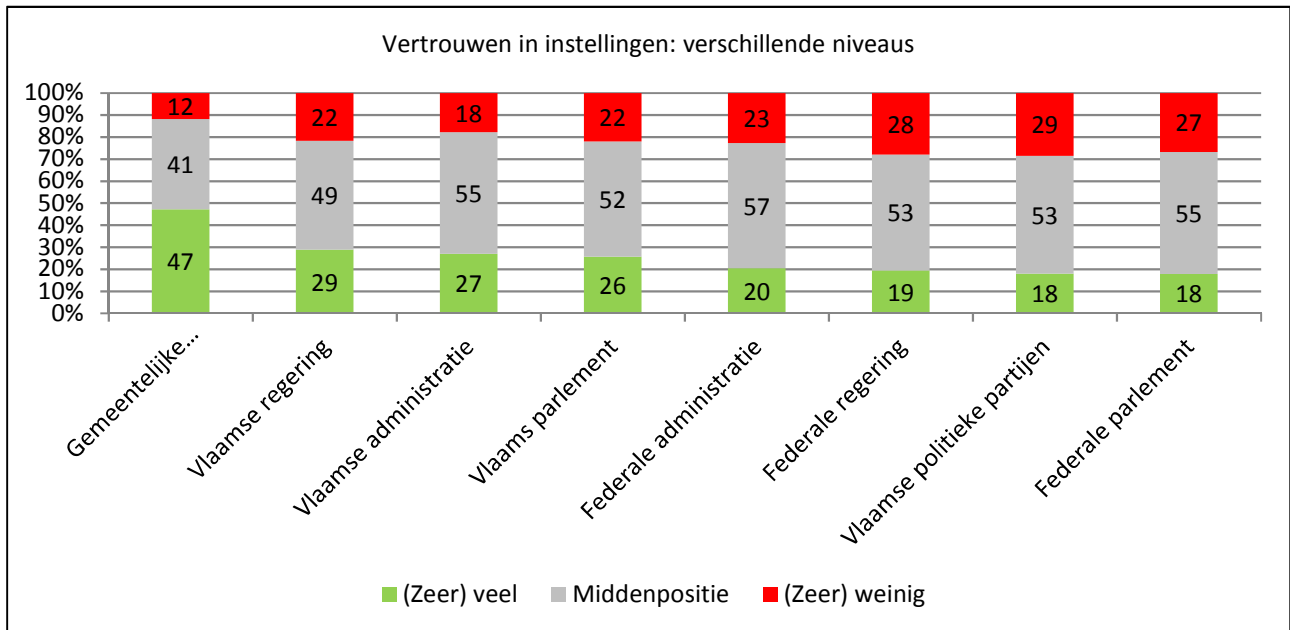
Bespreking

In de lente van 2014 ligt het vertrouwen van de Vlamingen voor alle instellingen beduidend boven het Europese gemiddelde. Een ruime meerderheid van de Vlamingen heeft vertrouwen in lokale en regionale overheden. Iets lager liggen de vertrouwenscores in de Europese Unie, het federale parlement en de federale regering. Een derde van de bevolking vertrouwt politieke partijen. De scores zijn vergelijkbaar met deze van de voorbije jaren.

De relatieve posities in vergelijking met de andere EU lidstaten blijven vrij stabiel. Opvallend zijn de hoge scores voor de Scandinavische landen zowel op lokaal, nationaal als internationaal niveau (VN). De Italianen, Spanjaard en Grieken zijn over de ganse lijn het meest wantrouwig.

De scores op basis van Eurobarometer liggen opmerkelijk hoger dan deze op basis van de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (zie 18.3.3). Bij Eurobarometer kan de bevolking enkel aangeven al dan niet vertrouwen te hebben. In de SCV-survey heeft men vijf antwoordmogelijkheden van helemaal geen vertrouwen tot zeer veel vertrouwen.

Doelstelling	18.3.3 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie en de relatie tussen alle dimensies van het overheidsoptreden kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.
Kernindicator	Vertrouwen in overheidsinstellingen op verschillende niveaus
Definitie	Het percentage van de bevolking dat vertrouwen stelt in overheidsinstellingen. Per instelling kunnen respondenten aangeven of ze er heel weinig, weinig, niet veel en niet weinig, veel of zeer veel vertrouwen in hebben.
Streefwaarde	Toename
Dimensies	Lokaal, Vlaams, federaal
Vergelijking ruimte	
Vergelijking tijd	Sinds 2010
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks
Laatst gewijzigd	8/09/2015
Meetmethode	Face to face enquête met de vraag hoeveel vertrouwen men heeft in de verschillende instellingen. Heel weinig en weinig en heel veel en veel vertrouwen worden telkens samen genomen.
Bron data	SCV-survey
Meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1069.htm

Bespreking

Het vertrouwen in instellingen was er in 2013 voor de meeste instellingen fors op vooruit gegaan. Deze stijging heeft zich in 2014 niet doorgezet alhoewel het vertrouwen in de meeste instellingen nog steeds hoger ligt dan in 2012 en de voorgaande jaren. Vooral de politieke instellingen boeten iets in. Meer dan de helft van de bevolking spreekt zich tegenover hen niet duidelijk uit. Hoe nabijheidsprincipe wordt andermaal bevestigd. Hoe dichter de instelling bij de bevolking staat, hoe meer vertrouwen.

Doelstelling	18.3.4 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie en de relatie tussen alle dimensies van het overheidsoptreden kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.
Kernindicator	Tevredenheid van burgers met voorzieningen: algemene perceptie op niveau Vlaamse bevolking.
Definitie	Mate van tevredenheid van de bevolking met diverse voorzieningen. Per voorziening kunnen respondenten aangeven of ze er zeer ontevreden, ontevreden, noch tevreden noch ontevreden, tevreden, zeer tevreden over zijn.
Streefwaarde	Stijging tegenover nulmeting (2007)
Dimensies	/
Vergelijking ruimte	/
Vergelijking tijd	Nulmeting 2007, vervolgmetingen in 2010, 2011, 2012 en 2014.
Frequentie en stiptheid	jaarlijks
Laatst gewijzigd	8/09/2015
Meetmethode	Face to face survey bij de Vlaamse bevolking
Bron data	SCV-survey
Meer informatie	http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/Enquetes/Pages/Enquetes.aspx

Tevredenheid met voorzieningen, in %

Voorziening	2007		2010		2013		2014	
	NT	T	NT	T	NT	T	NT	T
Huisvuil	9	82	5	85	3	91	5	87
Cultuur	3	83	3	79	2	85	4	81
Gezondheid	7	78	7	72	5	78	5	80
Sport	6	75	5	71	4	79	4	79
Openbaar groen	8	76	7	72	4	83	6	78
Onderwijs	7	78	7	73	7	75	7	75
Openbaar vervoer	16	62	19	54	16	57	16	57
Kinderopvang	14	50	11	49	9	55	9	56
Jongeren	11	58	11	52	10	59	11	56
Bejaarden	20	51	16	51	11	61	12	55
Staat fiets- en voetpaden	39	38	46	28	29	45	31	44
Staat wegen	30	42	56	17	34	38	31	40
Begeleiding werklozen	23	41	25	31	22	32	31	27
Opvang en begeleiding vreemdelingen	28	27	33	20	21	27	28	25
Opvang en begeleiding armen	35	26	37	20	25	29	33	24
<i>Tevredenheidsindex* (score 1-5)</i>	<i>3,46</i>		<i>3,35</i>		<i>3,5</i>		<i>3,46</i>	

NT: zeer ontevreden + ontevreden T: zeer tevreden + tevreden

Bespreking

Vlamingen zijn over het algemeen zeer tevreden over de meeste publieke voorzieningen. Hoge scores zijn er voor de voorzieningen voor huisvuil, cultuur, openbaar groen, gezondheid, sport en onderwijs. Er zijn amper mensen die daarover niet tevreden zijn. Ook over ouderen- en jongerenvoorzieningen, openbaar vervoer en kinderopvang is nog een meerderheid tevreden. Wel loopt het aantal ontevredenen over het openbaar vervoer steeds op en ook voor bejaarden- en jongerenvoorzieningen zijn er reeds meer dan 10% ontevredenen. Dit is niet het geval voor de staat van de fiets- en voetpaden en de wegen. Hier zijn er 30% en meer ontevredenen. Het minst tevreden is de bevolking over de opvang en begeleiding van werklozen, armen, sociaal zwakkeren en vreemdelingen. Over deze opvang en begeleiding – mogelijk door gebrek aan contact met deze diensten - spreekt bijna de helft van de Vlamingen zich niet duidelijk uit. Er doen zich geen grote appreciatieverschillen voor tussen mannen en vrouwen en ook het opleidingsniveau zorgt voor weinig verschillen. Het meest kritisch is men op actieve leeftijd en dan vooral tussen 35 en 45 jaar. De jongste (<25 jaar) en oudste leeftijdsgroepen (65-plussers) reageren iets milder. De tevredenheid van hoger opgeleiden ligt doorgaans ook iets lager.

Doelstelling	18.3.2 De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie en de relatie tussen alle dimensies van het overheidsoptreden kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.
Kernindicator	Klachtenregistratie: aantal eerstelijnsklachten en behandelde (tweedelijns-) verzoeken
Definitie	
Streefwaarde	Geen specifieke streefwaarde. Een behoorlijke dienstverlening veronderstelt een goed uitgebouwd systeem van klachtenbehandeling.
Dimensies	Aantal eerstelijnsklachten, aantal behandelde verzoeken
Vergelijking ruimte	Vlaams Gewest
Vergelijking tijd	2006-2014
Frequentie en stiptheid	jaarlijks, jaar x-1
Laatst gewijzigd	3/09/2015
Meetmethode	Administratieve registratie
Bron data	Vlaamse Ombudsdienst
Meer informatie	www.vlaamseombudsdienst.be

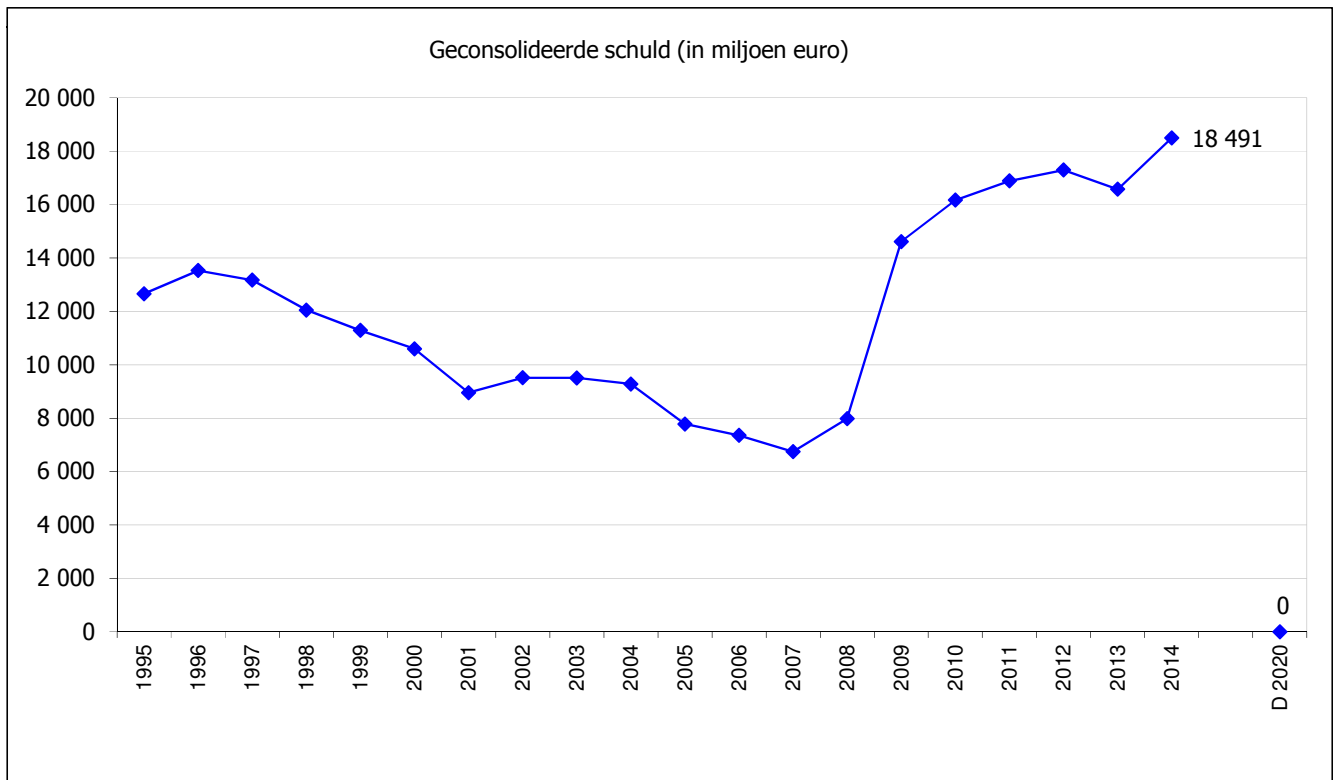
	Aantal ontvankelijke 1e-lijnsklachten	Aantal (2e-lijns)verzoeken	Onmiddellijke dienstverlening	Aantal behandelde dossiers	Aantal beoordeelde dossiers
2014	13 865	6735	6265	470	349
2013	11 257	9010	8683	327	236
2012	13 942	7968	7597	371	308
2011	11 756	7751	6974	777	678
2010	11 121	6634	5381	1253	1052
2009	11 568	6712	4941	1771	1470
2008	10 438	5674	4083	1591	1256
2007	5 233	6572	4817	1755	1311
2006	5 114	4148	2873	1275	881

Bespreking

In 2014 liepen 13.865 ontvankelijke **eerstelijnsklachten** binnen, een toename van 16% ten opzichte van het jaar voordien. Variatie in het aantal klachten betekent niet noodzakelijk dat de diensten beter of slechter presteren dan voorheen, maar kan te wijten zijn aan een betere en meer toegankelijke klachtenregistratie. Ook komen soms pieken voor in het aantal klachten na het ingaan van nieuwe regelgeving.

De Vlaamse Ombudsdienst die optreedt als **tweedelijnsklachtenbehandelaar**, streeft bij de behandeling van dossiers vooral naar verzoening tussen de betrokken partijen. In 2014 ontving de Vlaamse Ombudsdienst 6.735 verzoeken. In vele gevallen wordt er doorverwezen. De Ombudsdienst behandelde in 2014 470 dossiers (327 in 2013), bij 349 dossiers kwam het tot een beoordeling (236 in 2013). Een derde ervan eindigde in een verzoening tussen de betrokken partijen.

Doelstelling	20.1. De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden.
Kernindicatoren	Geconsolideerde Vlaamse Schuld
Definitie	Het gaat over de geconsolideerde (bruto)schuld op 31/12 (definitie Maastricht), wat inhoudt dat enerzijds de schulden van alle instellingen die volgens het ESR-stelsel van nationale rekeningen tot de Vlaamse overheid behoren worden meegerekend, en dat anderzijds een consolidering plaatsvindt, met andere woorden dat de onderlinge schulden tussen deze instellingen die tot de Vlaamse overheid behoren niet worden meegerekend. Op te merken valt dat deze definitie van de Vlaamse schuld uiteraard veel ruimer dan de bekendere schuld van de ministeries van de Vlaamse overheid, die immers de meeste verzelfstandigde agentschappen niet omvat.
Streefwaarde	Nulwaarde eind 2008 moet behouden worden.
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Vlaanderen
Vergelijking tijd	1995-2014
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, voorjaar van het jaar volgend op het beschouwde jaar
Laatst gewijzigd	18/08/2015
Meetmethode	De gegevens worden door het Instituut van de Nationale Rekeningen berekend op basis van de gegevens die door het Departement F&B ter beschikking worden gesteld.
Bron data	INR, op basis van F&B; Departement Financiën en Begroting, rapport Kas-, Schuld en Waarborgbeheer 2014.
Meer informatie	http://www.nbb.be/DOC/DQ/N/DQ3/HISTO/SNM0405.PDF

Herklasseringen en PPS-schuld in de geconsolideerde brutoschuld van de Vlaamse overheid, in 2014, in miljoen euro.

Herklasseringen	
Vlaamse Maatschappij Sociaal Wonen	5 969
Vlaams Woningfonds	3 041
Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)	2 130
Overige	2 072
Totaal	13 213
PPS	
Noord-Zuid Kempen (wegenaanleg)	196
DBFM "Scholen voor Morgen"	173
R4 (Gent)	106
Overige	236
Totaal	711
ALGEMEEN TOTAAL	13 924

Bespreking

Per 31/12/2014 bedroeg het aandeel van de geconsolideerde Vlaamse brutoschuld 18,5 miljard euro, meer dan 2 maal zo hoog als eind 2008. Vlaanderen bereikte zijn laagste schuld net voor de financiële crisis. In 2009 nam de schuld van de Vlaamse overheid sterk toe door de overheidssteun verleend aan KBC en het begrotingstekort als gevolg van de financieel-economische crisis. Om die redenen nam de Vlaamse schuld in 2009 veel sterker toe dan bij de andere regio's.

Het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR) heeft in 2014 verschillende entiteiten bijkomend toegewezen aan de Vlaamse consolidatieperimeter. Deze herklassificaties worden met terugwerkende kracht toegepast zodat ook de schuld van de vorige jaren aangepast werd. Dit alles heeft tot gevolg dat de schuld cijfers veel hoger uitvallen. De entiteiten die de grootste impact op de geconsolideerde schuld hebben, situeren zich in de huisvestingssector (Vlaamse Maatschappij Sociaal Wonen en Vlaams Woningfonds). Ook de schulden als gevolg van de alternatief gefinancierde subsidies die VIPA verstrekt en verschillende PPS-schulden zijn toegenomen.

De PPS-schulden situeren zich voornamelijk in wegbaanleg en scholenbouw. De herklasseringen (buiten de PPS-schulden) bedragen in 2014 13,2 miljard euro. De PPS-schulden vertegenwoordigen in 2014 711 miljoen euro.

Doelstelling	20.1. De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden.
Kernindicatoren	Prestatiegericht begroten
Definitie	De index geeft aan in welke mate prestatiegerichte informatie wordt aangewend bij het begrotingsproces: bij het opstellen van doelstellingen, bij de opvolging en rapportering van de uitvoering, bij de begrotingsonderhandelingen en het nemen van begrotingsbeslissingen. De index kan variëren van 0 (geen prestatiegerichte begroting) tot 1 (uitgebreid en diepgaand prestatiegericht begroten)
Streefwaarde	Streefwaarde 100%
Dimensies	
Vergelijking ruimte	Landen OESO
Vergelijking tijd	2011-2014 voor Vlaams Gewest, vragenlijst voor OESO-landen is in 2007 ingevuld
Frequentie en stiptheid	Jaarlijks, voorjaar
Laatst gewijzigd	18/08/2015
Meetmethode	F&B berekent score op basis van OESO-vragenlijst "OECD Budget Practices and Procedures Survey (Part VI; Performance Information)" - controle door SOFI-werkgroep SVR berekent de scores van de buurlanden op basis van de antwoorden op bovengenoemde survey, afgenomen in 2007.
Bron data	F&B, SVR
Meer informatie	

OESO-vragenlijst, scores voor Vlaamse overheid

Begrotingsopmaak 2011

Rubrieken	deelscore	gewicht	%
gebruikte soorten prestatie-informatie	44%	13,7%	6,1%
proces inzake het stellen van prestatiedoelstellingen	25%	22,7%	5,7%
proces inzake het opvolgen en rapporteren over resultaten	17%	18,2%	3,0%
gebruik van prestatie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen	6%	45,5%	2,9%
Totaal		100,0%	17,69%

Bron: F&B, januari 2011.

Begrotingsopmaak 2012

Rubrieken	deelscore	gewicht	%
gebruikte soorten prestatie-informatie	50,0%	13,7%	6,8%
proces inzake het stellen van prestatiedoelstellingen	21,2%	22,7%	4,8%
proces inzake het opvolgen en rapporteren over resultaten	33,3%	18,2%	6,1%
gebruik van prestatie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen	5,6%	45,5%	2,5%
Totaal		100,0%	20,3%

Bron: F&B, januari 2012.

Begrotingsopmaak 2013

Rubrieken	deelscore	gewicht	%
gebruikte soorten prestatie-informatie	50,0%	13,7%	6,8%
proces inzake het stellen van prestatiedoelstellingen	21,2%	22,7%	4,8%
proces inzake het opvolgen en rapporteren over resultaten	33,3%	18,2%	6,1%
gebruik van prestatie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen	5,6%	45,5%	4,5%
Totaal		100,0%	22,2%

Bron: F&B, januari 2013.

Begrotingsopmaak 2014

Rubrieken	deelscore	gewicht	%
gebruikte soorten prestatie-informatie	50,0%	13,7%	6,8%
proces inzake het stellen van prestatiedoelstellingen	21,2%	22,7%	4,8%
proces inzake het opvolgen en rapporteren over resultaten	33,3%	18,2%	6,1%
gebruik van prestatie-informatie bij begrotingsbesprekingen en politieke beslissingen	9,9%	45,5%	4,5%
Totaal		100,0%	22,2%

Bron: F&B, januari 2014.

Bespreking

De Vlaamse overheid wil bij het toekennen van financiële middelen een duidelijker zicht krijgen op de outputs of prestaties (performance) die de begrotingsmiddelen tot stand brengen. De output van de overheid is het geheel van de geleverde diensten. De doelstelling is de efficiëntie te verhogen overeenkomstig het Pact 2020.

De vorderingen inzake prestatiegericht begroten worden gemeten aan de hand van de scores op een internationaal aanvaarde vragenlijst van de OESO. Deze evalueert de gebruikte soorten performance-informatie, het proces inzake het stellen van prestatiedoelstellingen, de opvolging ervan en de mate waarin deze informatie wordt benut tijdens het begrotingsproces. Op basis van deze vragenlijst haalt Vlaanderen in 2014 een score van 22% op een schaal van 0% tot 100%. In 2013 bedroeg de score eveneens 22%. Vlaanderen doet het daarmee beter dan België, maar opmerkelijk minder goed dan de buurlanden. Finland heeft binnen de OESO-landen de beste score met 58% (2007).

